

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**І.Р. Шинкаренко, І.О. Шинкаренко,
О.В. Кириченко**

**ПРАВОВІ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ
ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
(структурно-логічні схеми)
*Навчальний посібник***

*За загальною редакцією
професора
І. Р. Шинкаренка*

Дніпропетровськ
2016

*Рекомендовано Вченою радою ДДУВС
(протокол № 2 від 22.10.2015)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

доктор юридичних наук, професор **Хараберюш І.Ф.**
доктор юридичних наук, професор **Чаплинський К.О.**

Ш 55 Шинкаренко І.Р. Правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми) підрозділами кримінальної поліції: навчальний посібник / І.Р. Шинкаренко, І.О. Шинкаренко, О.В. Кириченко / за ред. професора І.Р. Шинкаренка. – Дніпропетровськ : ДДУВС, 2016. – 224 с.

Автори: І.Р. Шинкаренко, кандидат юридичних наук, професор – передмова, розділи 2, 3, підрозділи 1.1, 1.2, 4.1, 4.2, 4.3; післямова; І.О. Шинкаренко, кандидат психологічних наук, доцент – розділ 5; О.В. Кириченко, кандидат юридичних наук, доцент – підрозділи 1.3, 1.4.

Викладено сутність, правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів під час провадження у межах оперативно-розшукових справ та проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час кримінального провадження. Окремий розділ присвячено контролю за законністю під час здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій. Посібник є виданням, у якому враховано зміни у чинному законодавстві, відповідає програмам дисциплін «Оперативно-розшукова діяльність», «Правові основи оперативно-розшукової діяльності», «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Негласні слідчі (розшукові) дії», що викладаються студентам юридичних спеціальностей та курсантам ВНЗ МВС України та інших правоохоронних органів.

Для курсантів та слухачів навчальних закладів правоохоронних органів, студентів юридичних спеціальностей інших вищих навчальних закладів, практичних працівників правоохоронних органів та науковців.

ПЕРЕДМОВА

Досвід існування світової цивілізації свідчить, що основними ознаками правової держави є такі:

- верховенство закону;
- гарантія та забезпечення державою прав і свобод людини;
- встановлення та підтримання принципу взаємної відповідальності громадянина та держави.

У листопаді 2012 року набув чинності новітній Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК). Відповідно до КПК, внесено зміни до чинного Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Основними новелами змін є такі: введення додаткових суб'єктів ОРД; обмеження принципів ОРД принципами верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини; переорієнтовано зміст ОРД на попередження, виявлення та припинення злочинів; законодавчо закріплено у законі порядок здійснення ОРЗ відповідно до КПК; надано перелік негласних слідчих (розшукові) дій статтями 246–275 нового КПК. Наслідком означених новел стала зміна підстав здійснення ОРД. До них, відповідно до означених статей, належать: наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про:

- злочини, що готуються;
- осіб, які готують вчинення злочину;
- осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання;
- безвісно відсутніх осіб;
- розвідувально-підривної діяльність спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України;
- реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності [3].

Набуття чинності новітнім КПК та внесення відповідних змін до оперативно-розшукового законодавства сприяло таким новаціям:

- зорієнтовано здійснення ОРД у бік запобіжної діяльності;
- розпочато формування проактивної моделі ОРД, основний зміст якої

полягає у попередженні, виявленні і припиненні злочинів;

- надано право оперативним підрозділам проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, прокурора в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України;

- змінено перелік прав щодо проведення оперативно-розшукових заходів та порядку їх санкціонування;

- кориговано завдання оперативної розробки у межах оперативно-розшукових справ;

- визначено коло суб'єктів, яких забороняється залучати до виконання оперативно-розшукових завдань;

- уточнено порядок відкриття та закриття оперативно-розшукових справ.

Це призвело до перебудови усієї системи протидії злочинності та зміни стратегії ОРД з реактивної на проактивну модель. У той же час досвід використання КПК та діяльність оперативних підрозділів відповідно до змін у Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає необхідність удосконалення навчально-методичної бази підготовки професійних кадрів для ОВС.

Особливо це стосується проведення негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД). Організаційні та тактичні засади НСРД не повністю розкрито у деяких навчальних посібниках.

У посібнику враховано зміни в законодавстві, що відбулися з прийняттям новітнього КПК у 2012 році, що дозволило на рівні структурно-логічних схем розкрити правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих дій.

Зміст посібника логічно розкриває особливості організації здійснення ОРЗ та негласних слідчих (розшукових) дій у межах оперативно-розшукових справ та кримінального провадження.

Він відповідає змісту курсів «Оперативно-розшукова діяльність» та «Кримінальний процес», які викладаються у ВНЗ МВС України.

У тексті на рівні структурно-логічних схем конкретних оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій розкрито поняття, сутність, принципи, елементи й можливості отримання оперативної інформації та доказів злочинної діяльності. Визначено процедуру їх підготовки та організаційні особливості здійснення ОРЗ та НСРД. У посібнику окремо розглянуто загальні психологічні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій.

Побудова посібника полегшує засвоєння основних понять. При формуванні посібника враховувався досвід розробки аналогічних посібників інших авторів.

Розділ 1
ПОНЯТТЯ ТА ФОРМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

1.1. ПОНЯТТЯ МЕТА ТА ЗМІСТ ОПЕРАТИВНО-
РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

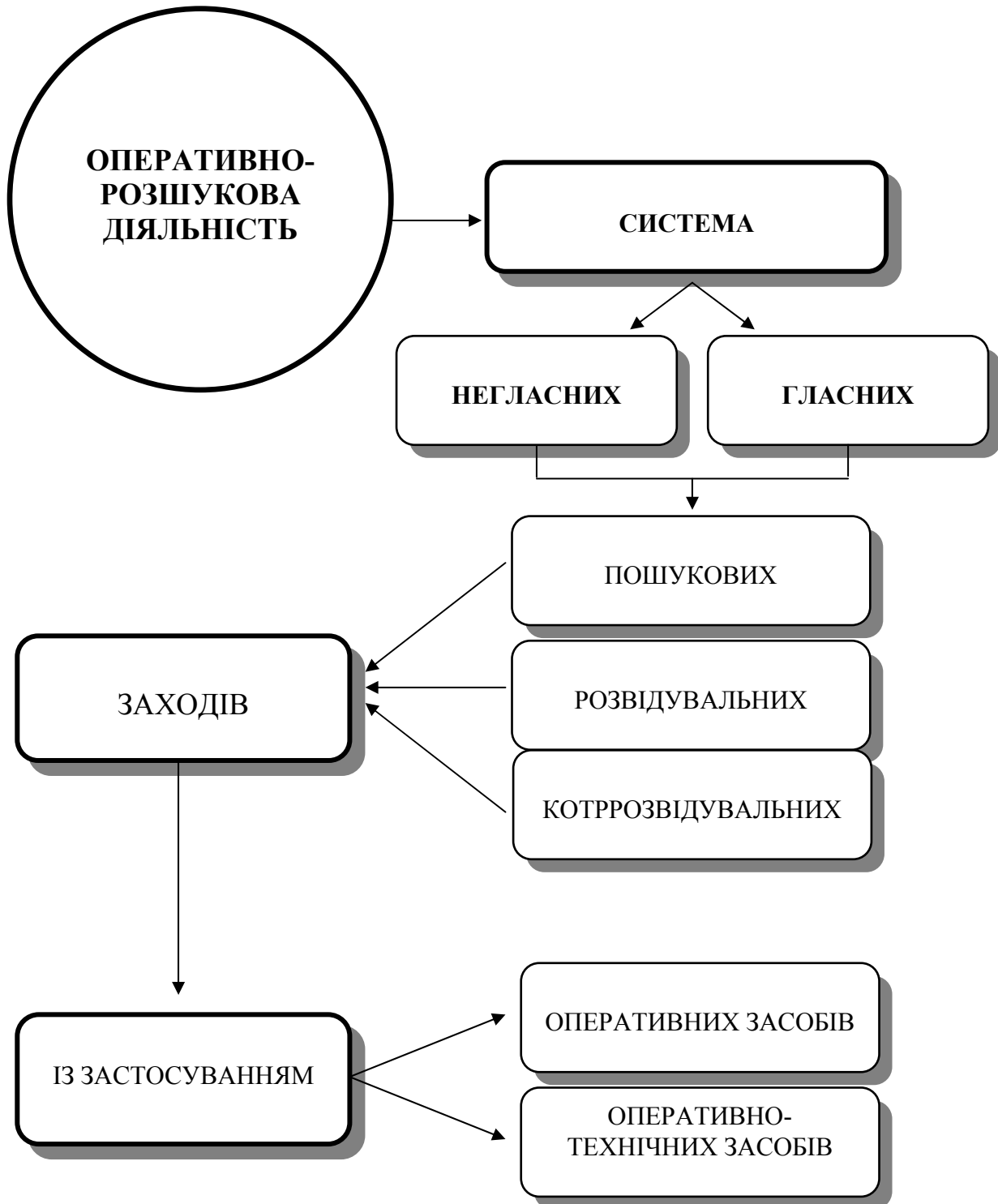

Схема 1.1.1. Сутність оперативно-розшукової діяльності

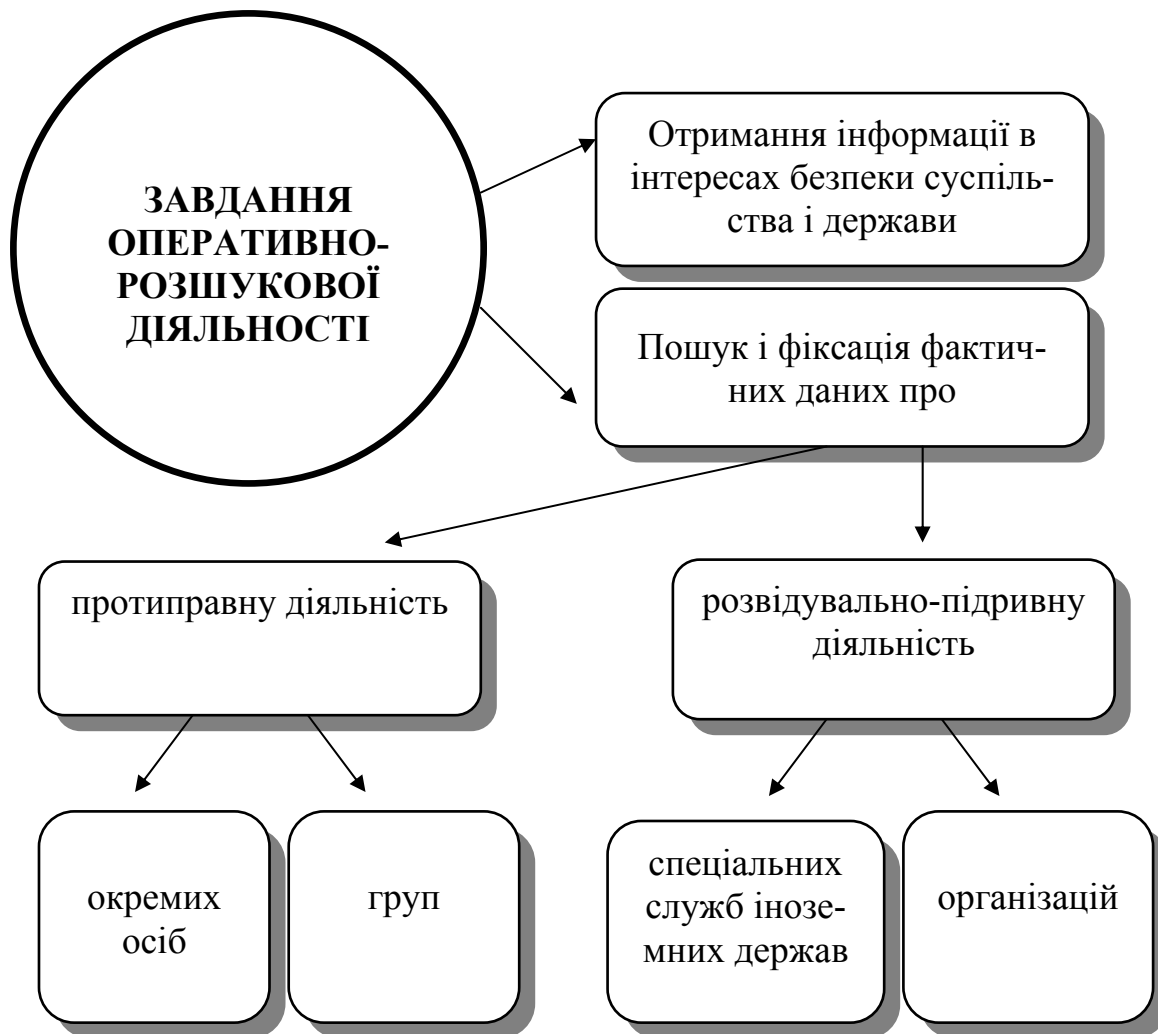

Схема 1.1.2. Завдання оперативно-розшукової діяльності

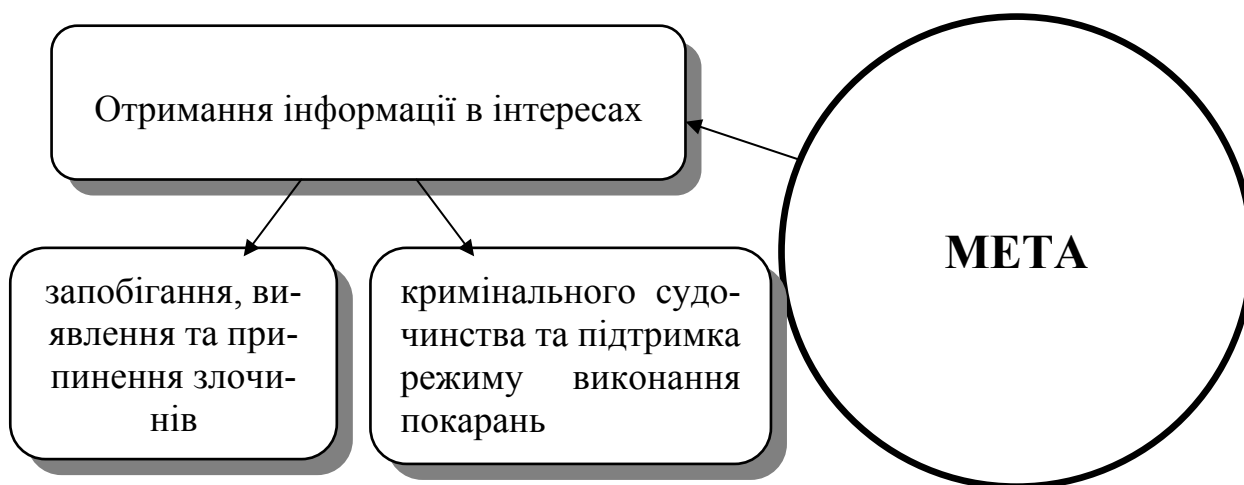

Схема 1.1.3. Мета оперативно-розшукової діяльності

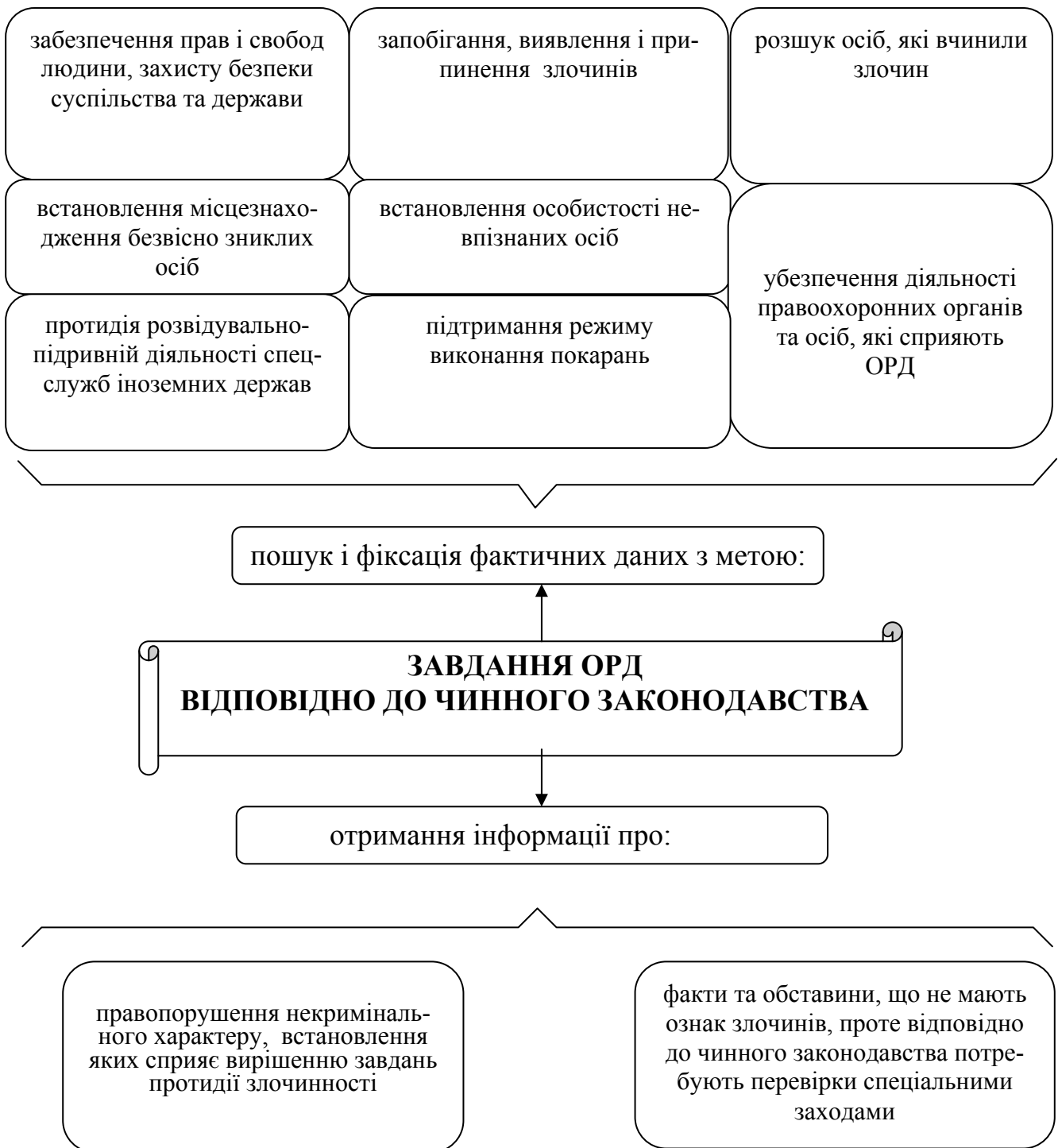

Схема 1.1.4. Основні завдання ОРД відповідно до чинного законодавства та сучасних наукових досліджень

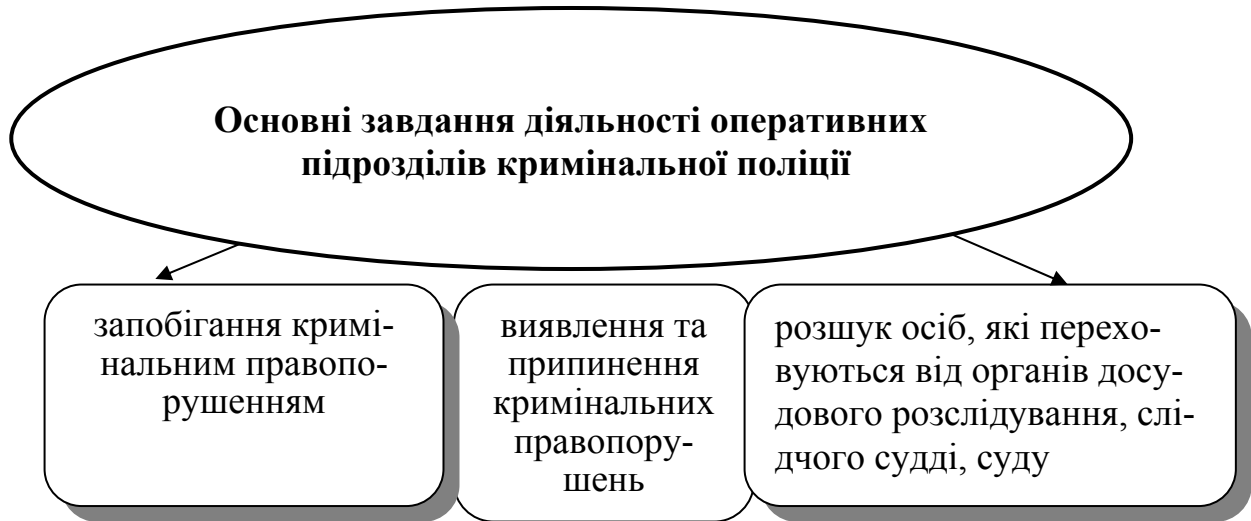

Схема 1.1.5. Основні завдання кримінальної поліції
(Ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію»)

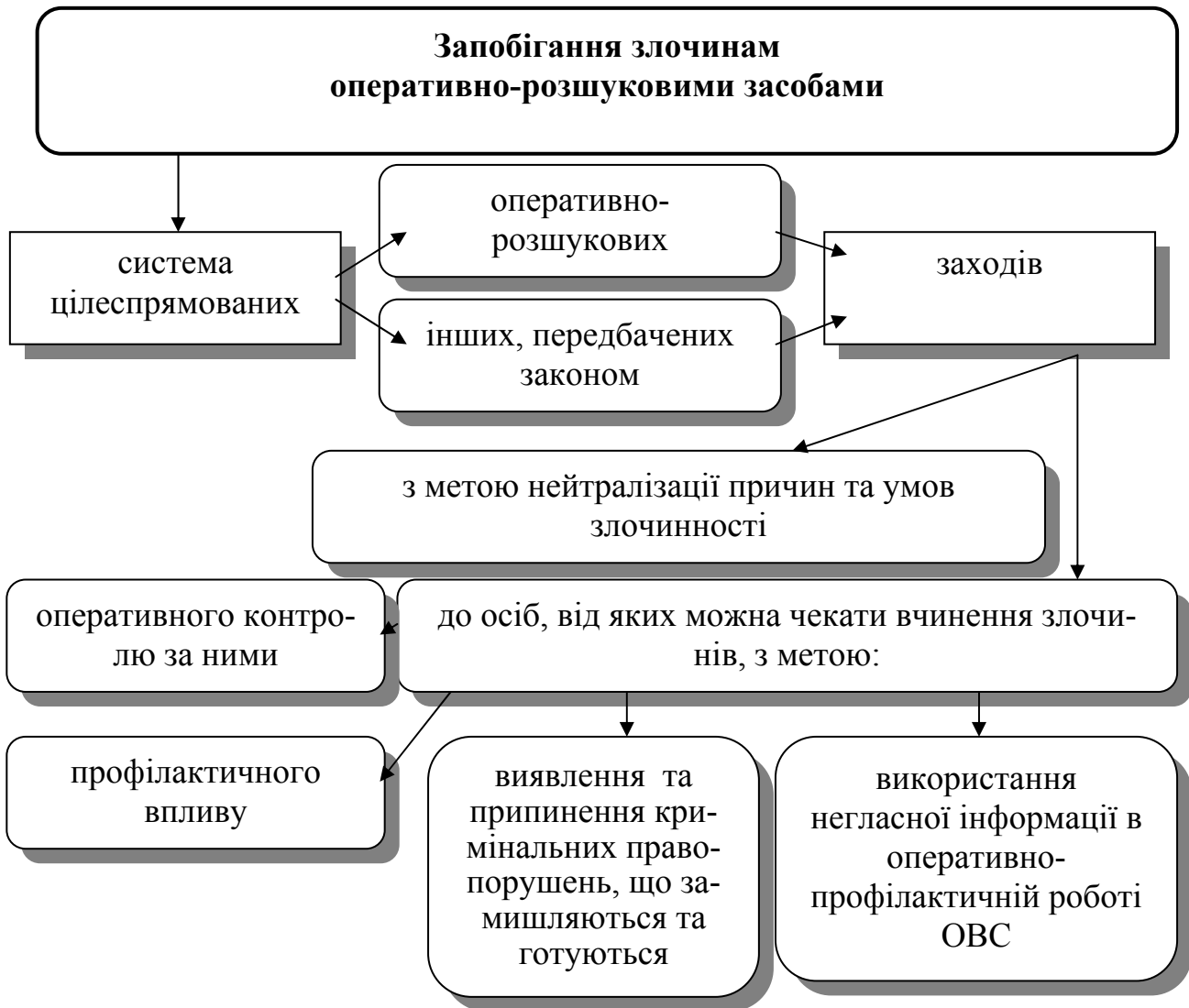

Схема 1.1.6. Сутність запобігання кримінальним правопорушенням оперативно-розшуковими засобами

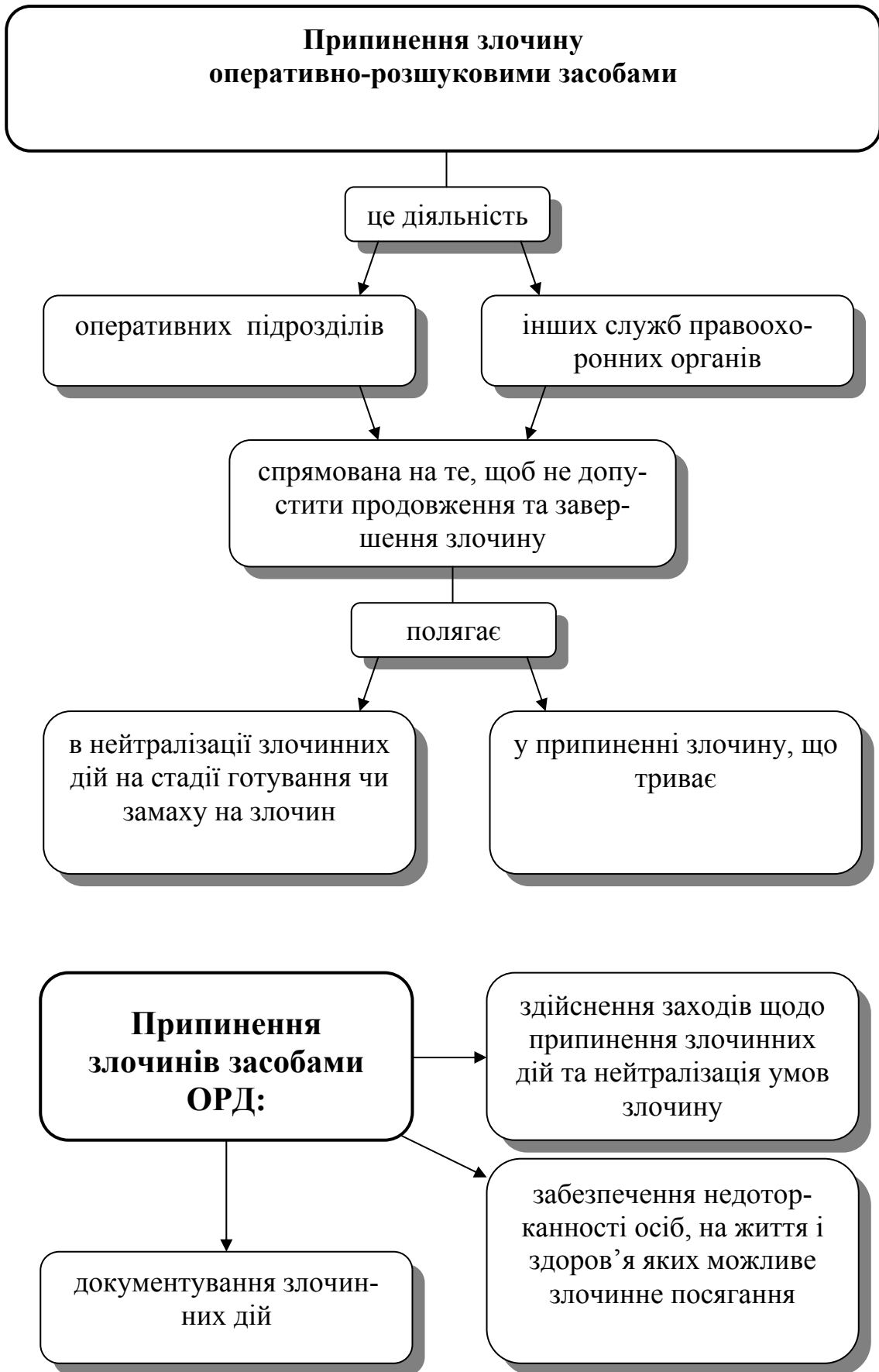

Схема 1.1.7. Визначення та сутність припинення злочинів

Схема 1.1.8. Забезпечення кримінального судочинства

1.2. ФОРМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Схема 1.2.1. Форми оперативно-розшукової діяльності

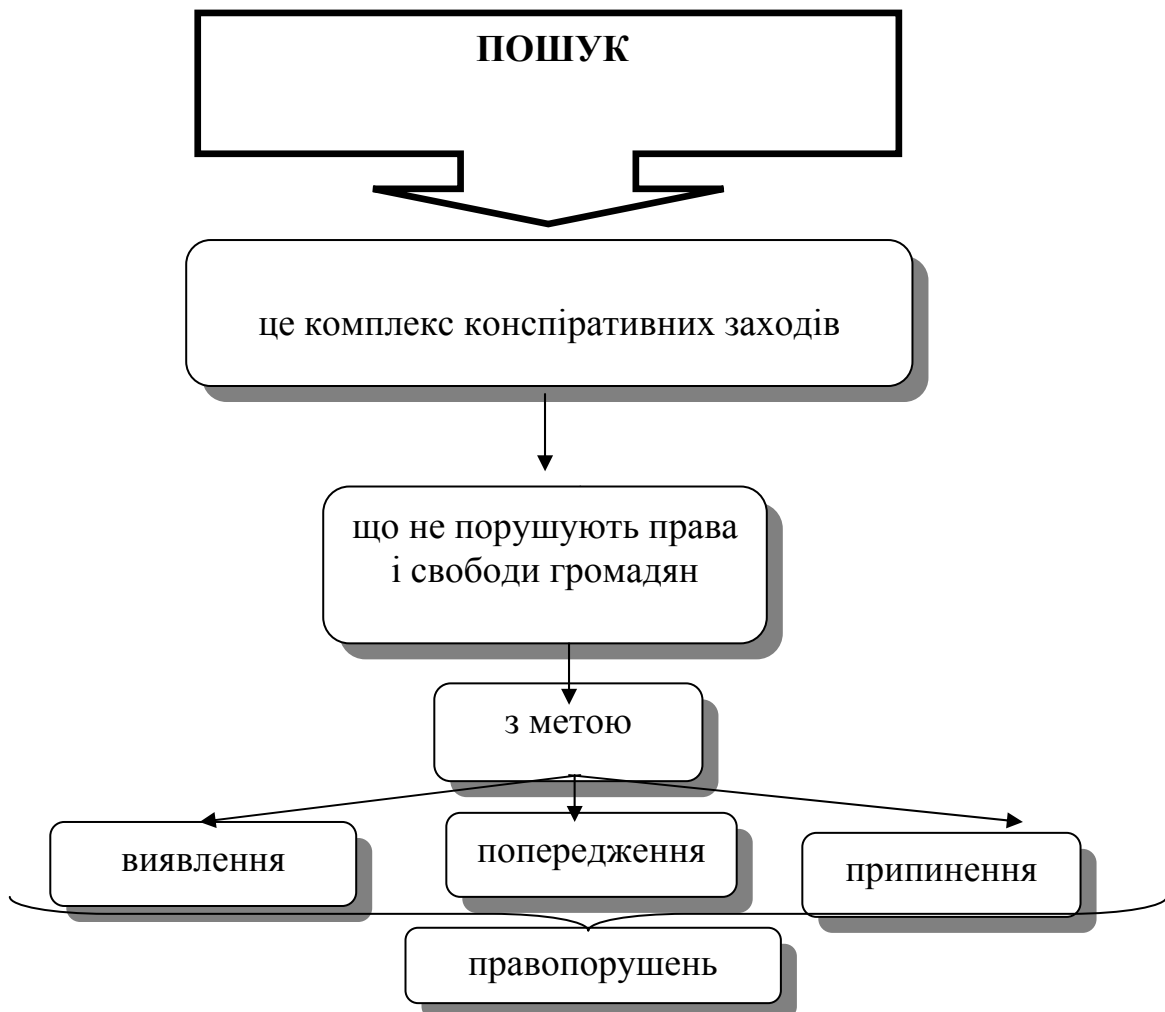

Схема 1.2.2. Пошук первинної інформації

Схема 1.2.3. Підстави здійснення пошуку первинної інформації

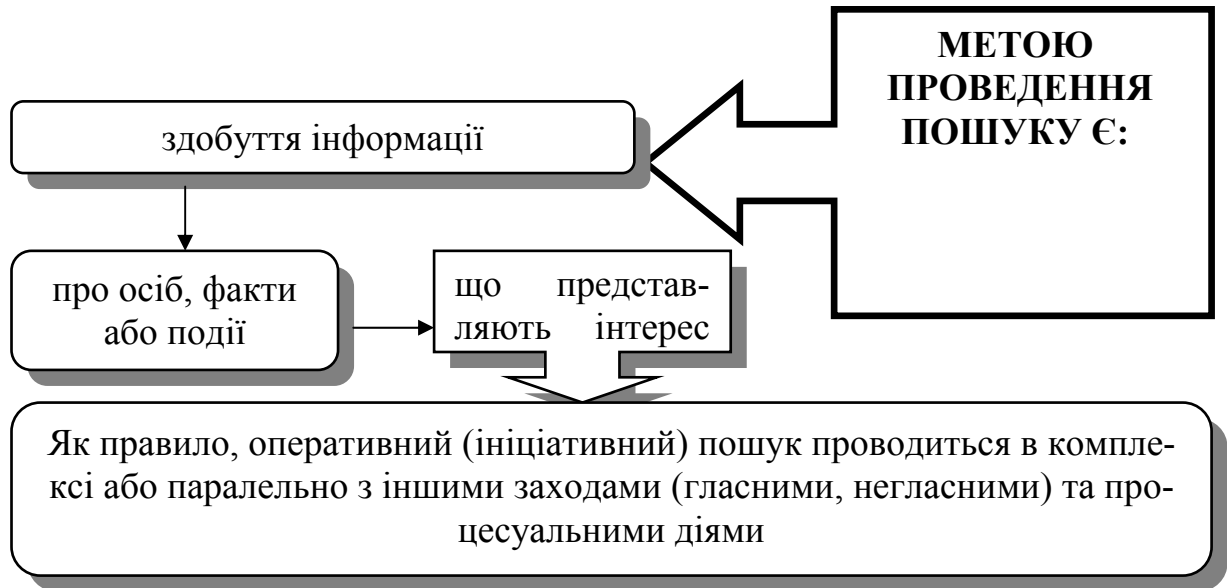

Схема 1.2.4. Мета пошуку первинної інформації

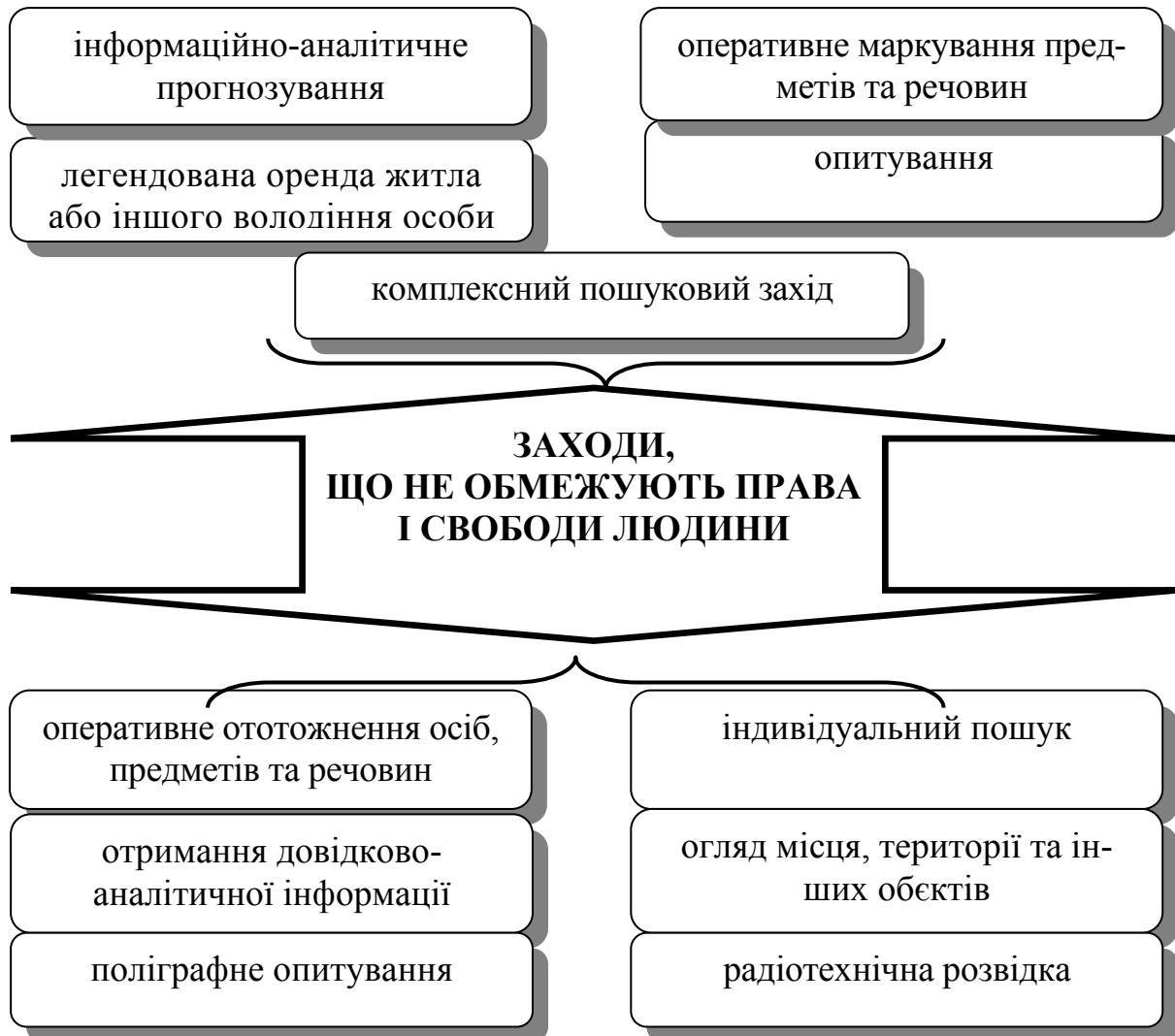

Схема 1.2.5. Заходи, що здійснюються під час пошуку первинної інформації

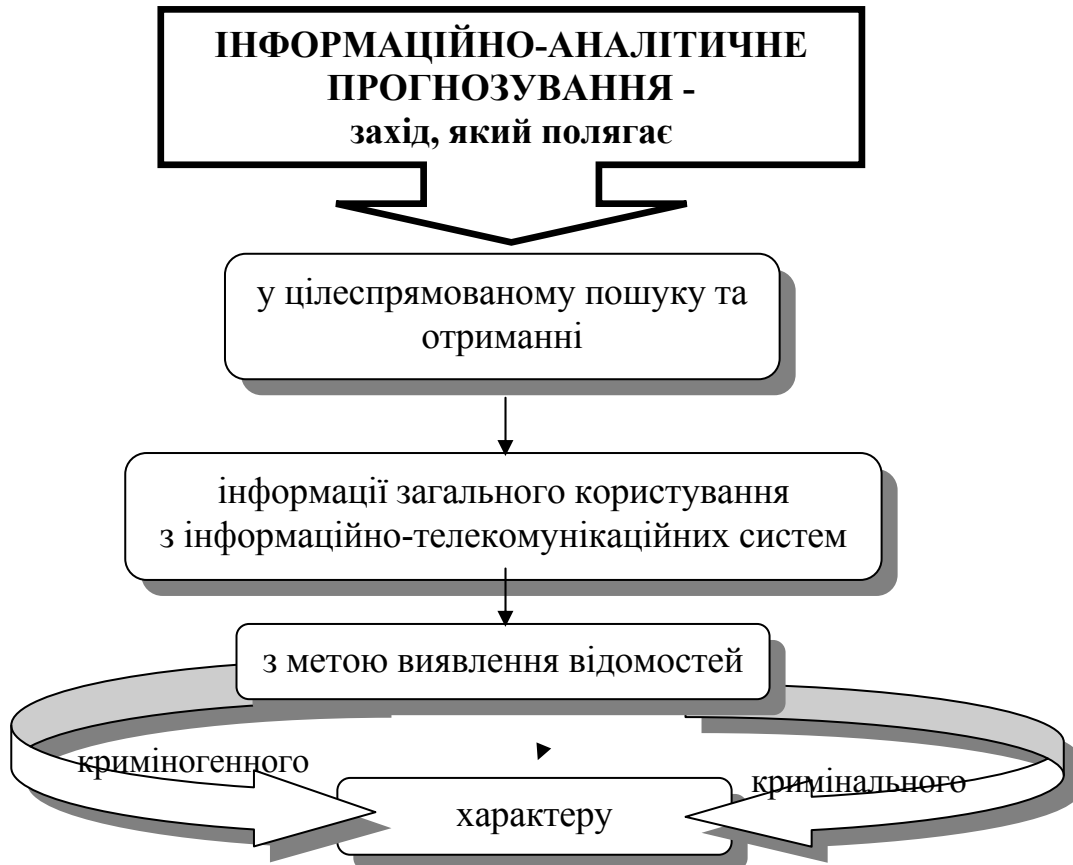

Схема 1.2.6. Поняття інформаційно-аналітичного прогнозування

Схема 1.2.7. Поняття опитування

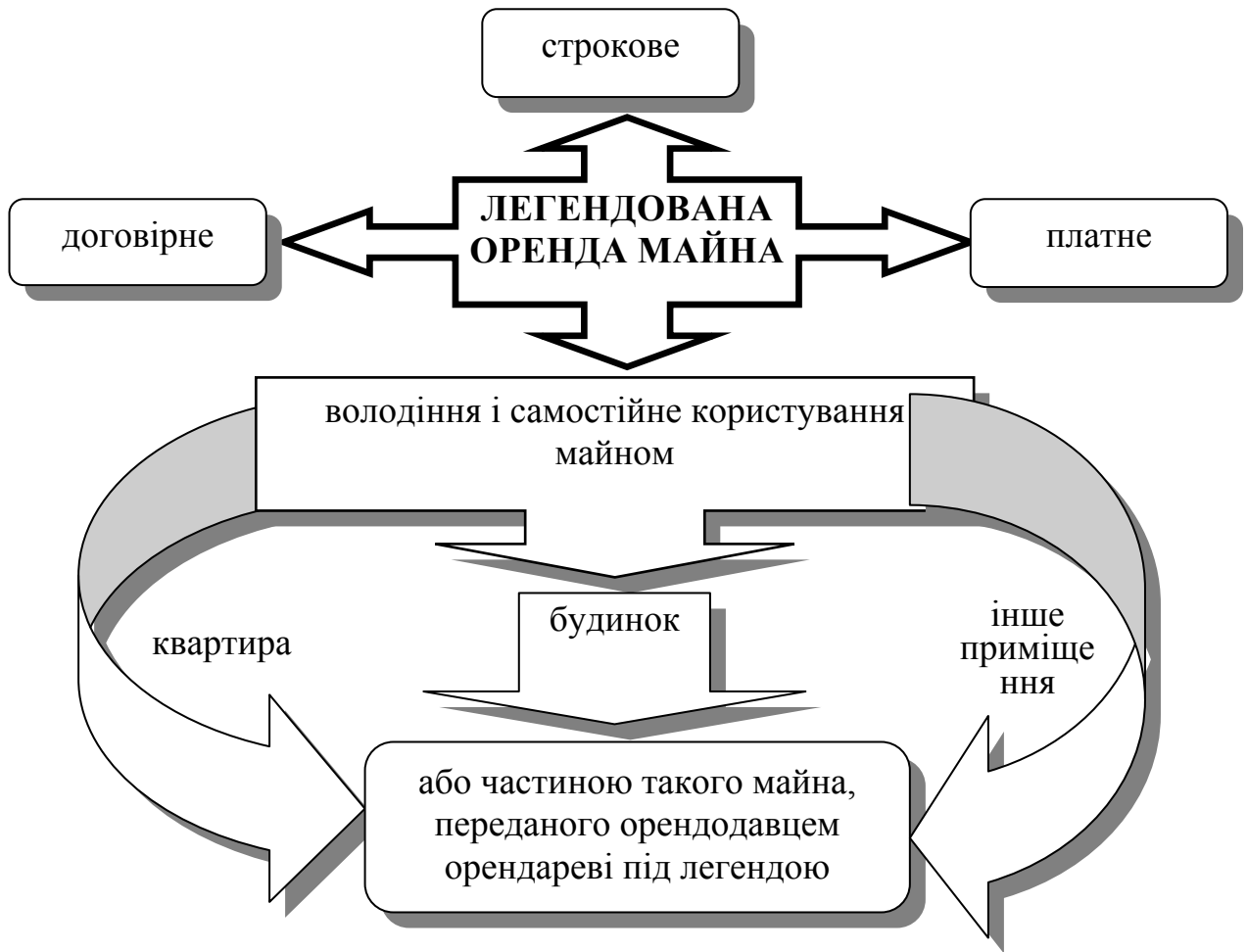

Схема 1.2.8. Поняття легендарної оренди житла або іншого володіння особи

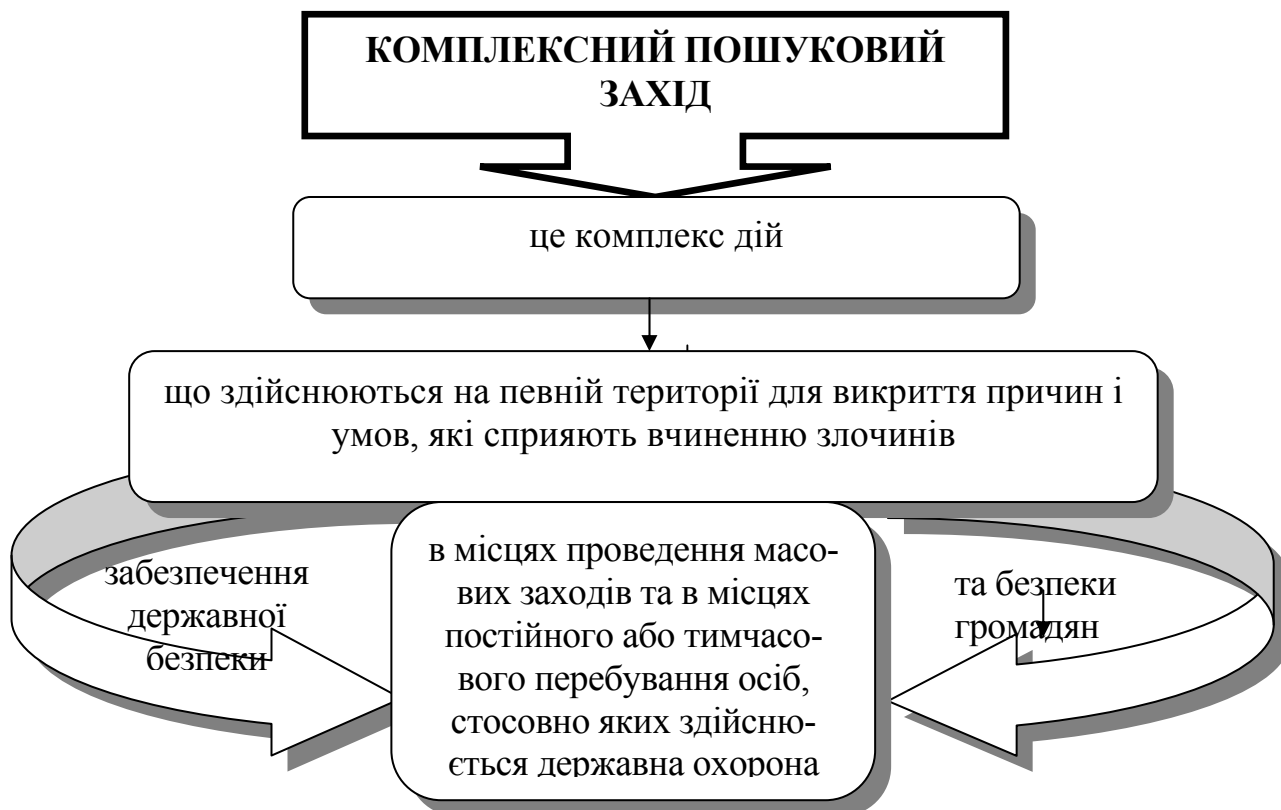

Схема 1.2.9. Поняття комплексного пошукового заходу

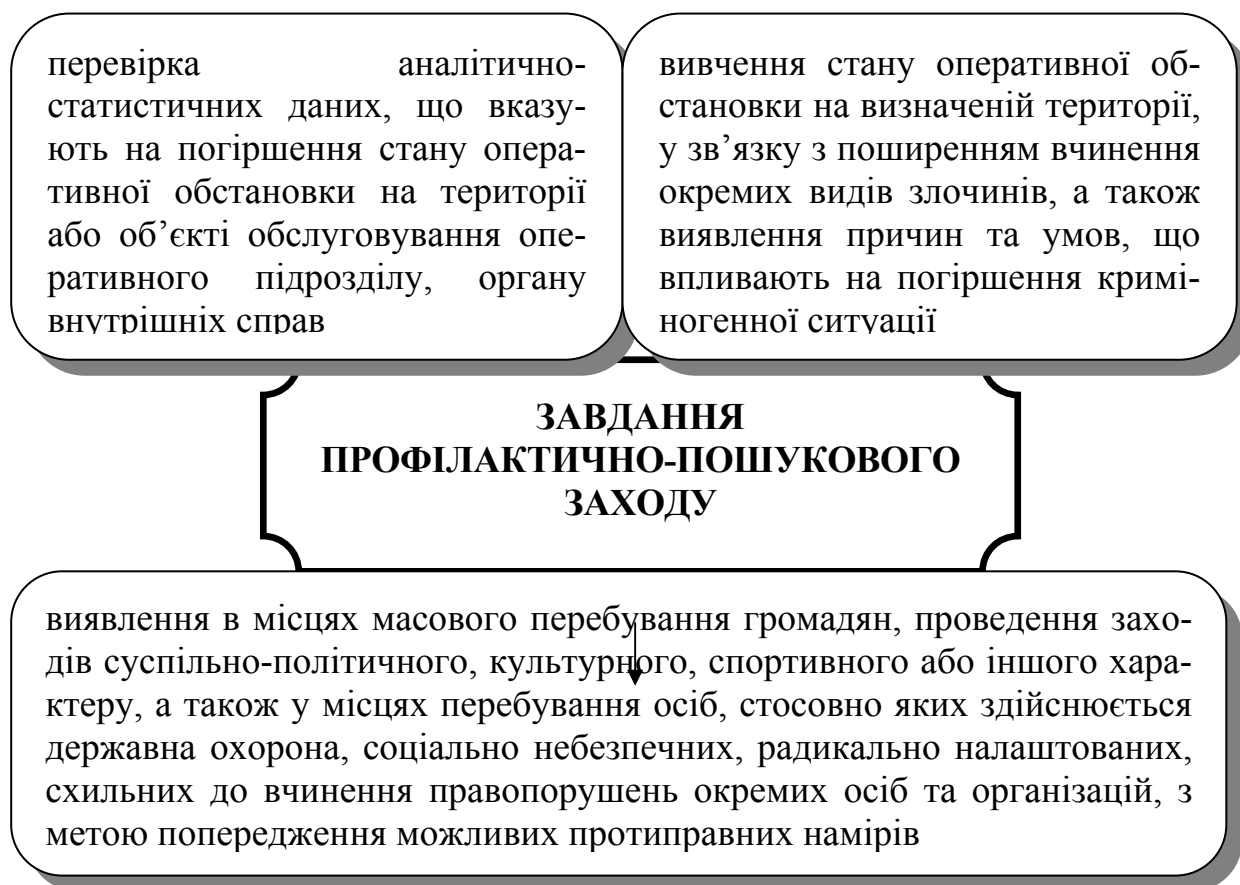

Схема 1.2.11. Завдання проведення комплексного пошукового заходу

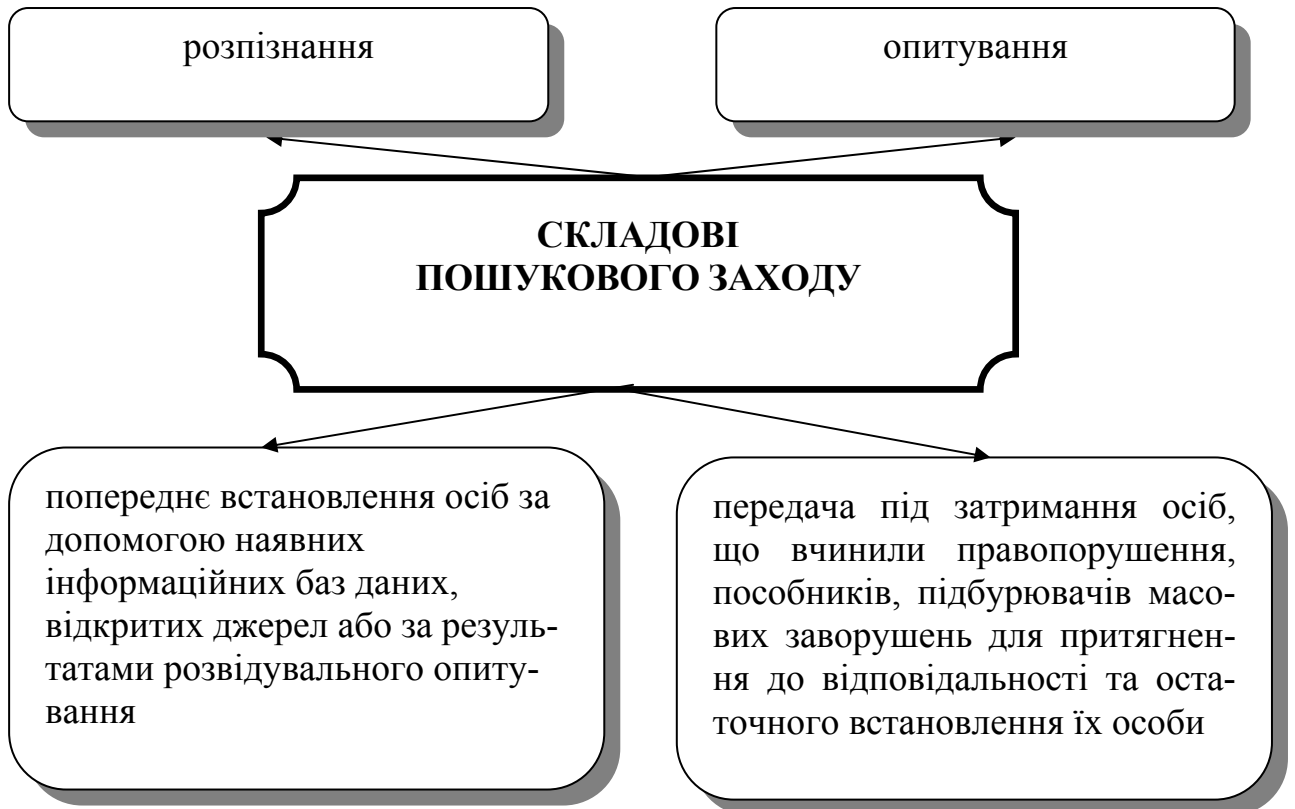

Схема 1.2.12. Елементи комплексного пошукового заходу

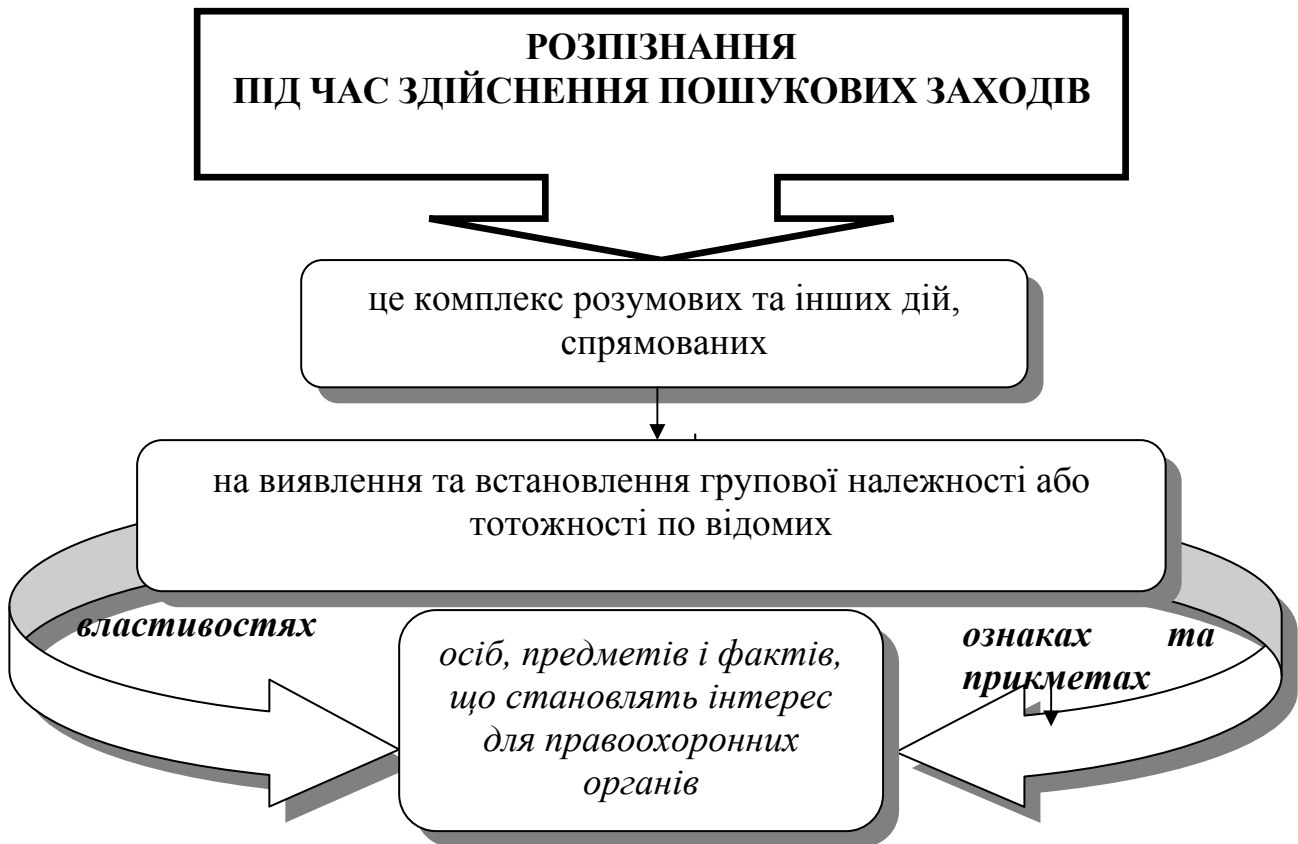

Схема 1.2.13. Поняття розпізнання під час комплексного пошукового заходу

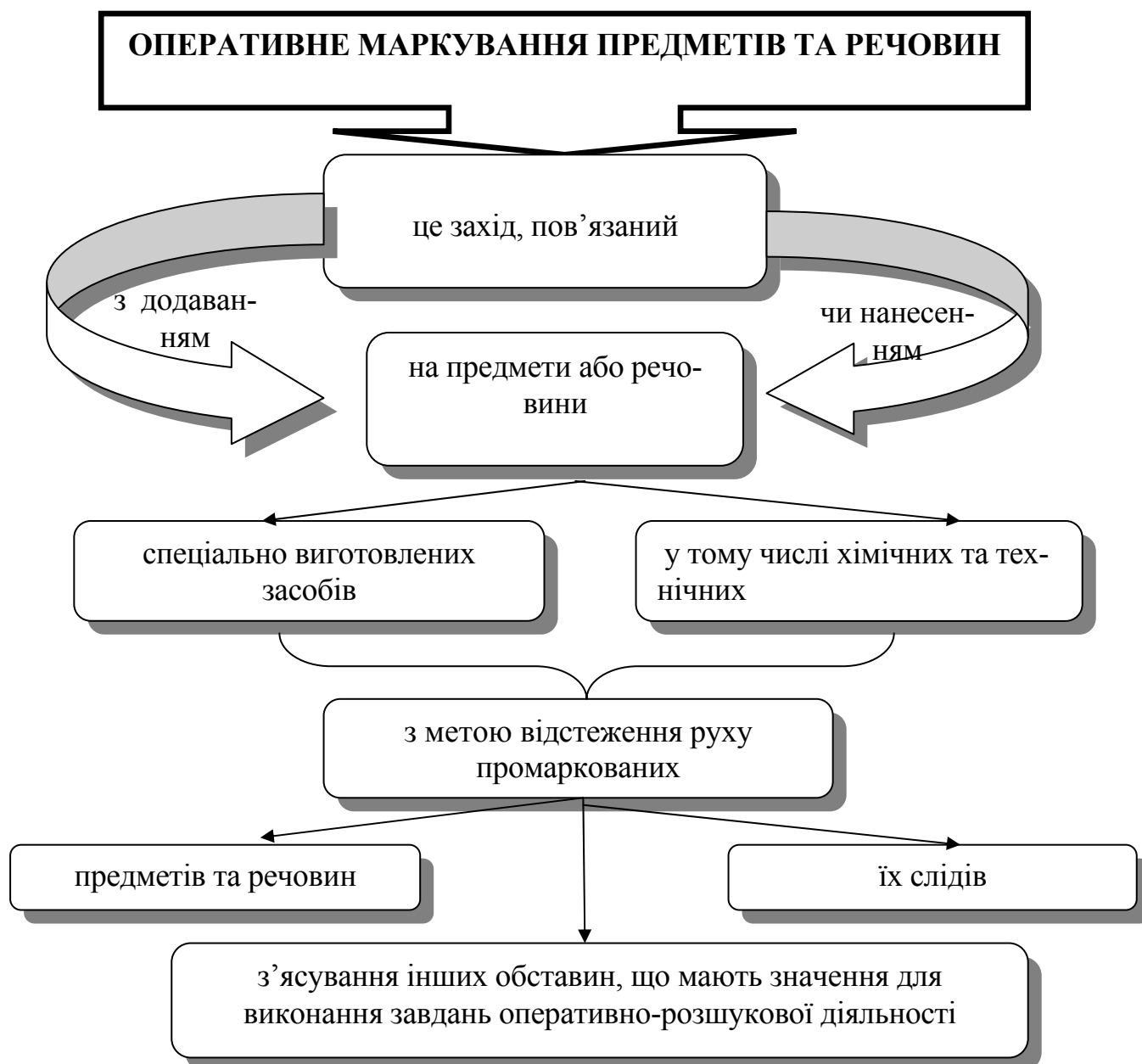

Схема 1.2.14. Оперативне маркування предметів та речовин

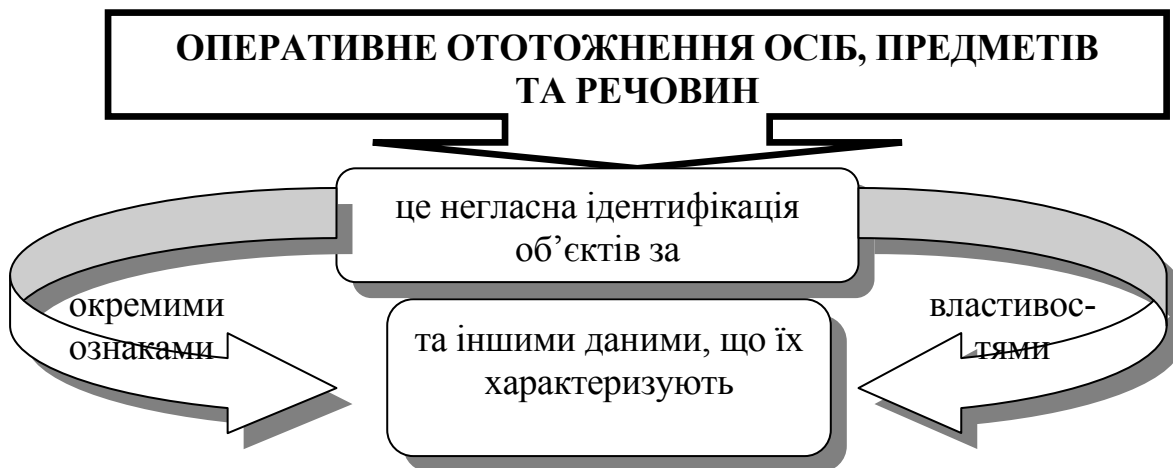

Схема 1.2.15. Оперативне ототожнення осіб, предметів та речовин

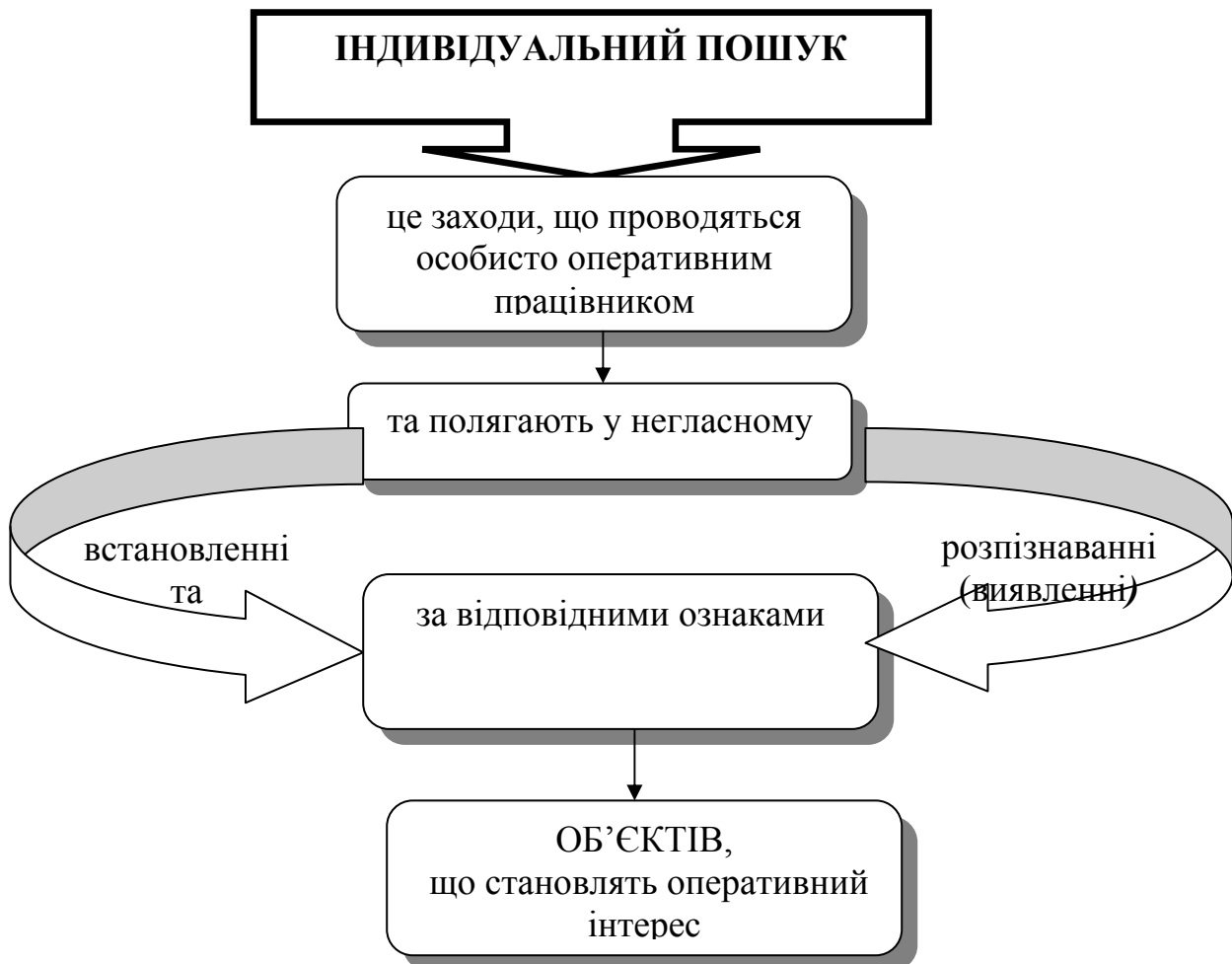

Схема 12.16. Поняття індивідуального пошуку

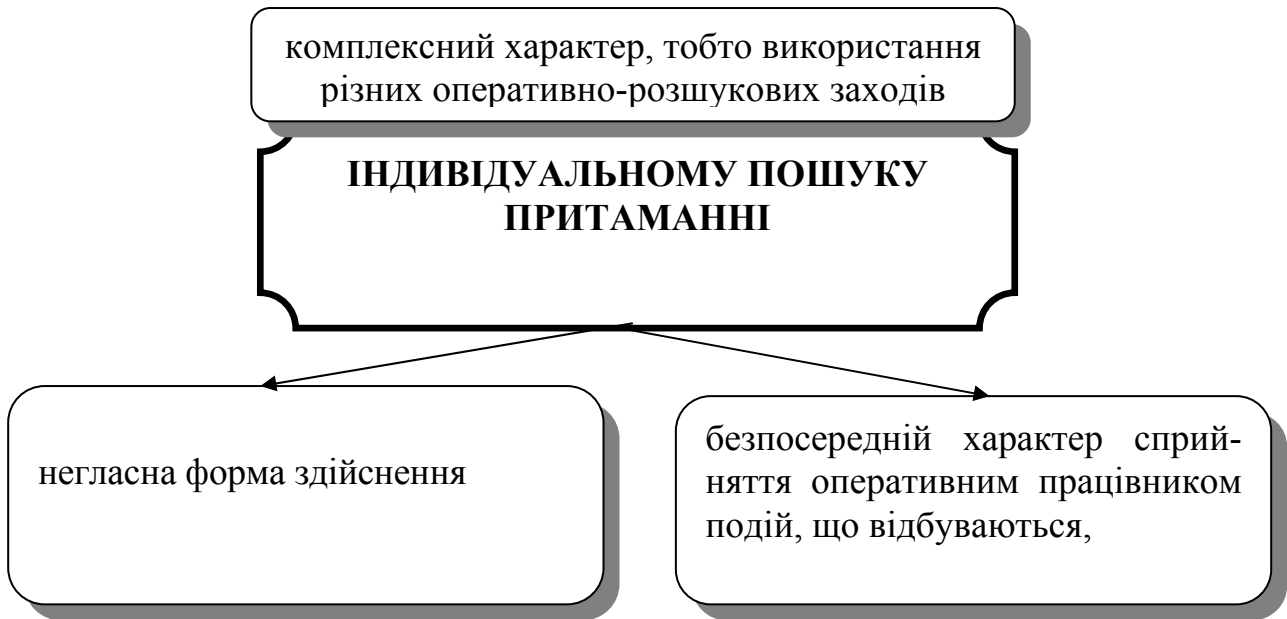

Схема 1.2.17. Риси індивідуального пошуку

Схема 1.2.18. Мета пошуку

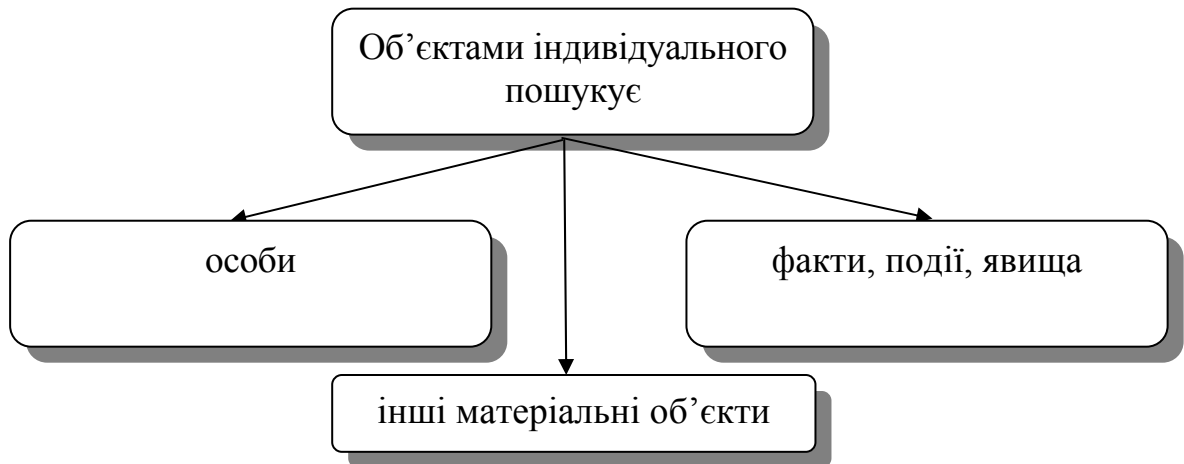

Схема 1.2.19. Об'єкти пошуку

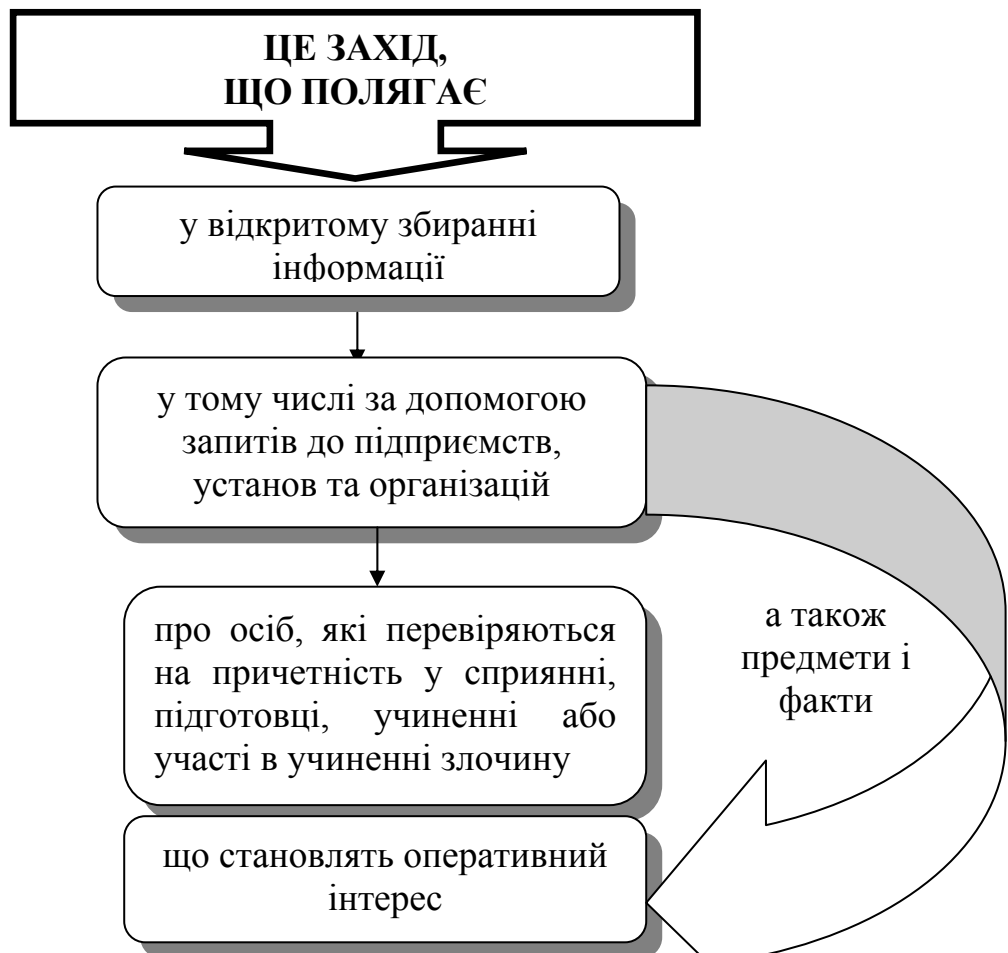

Схема 1.2.20. Отримання довідково-аналітичної інформації

ЦЕ ЗАХІД, ЯКИЙ ПРОВОДИТЬСЯ ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ТА ПОЛЯГАС

в установленні поставщиків
послуг рухомого зв'язку,

технічним обладнанням яких
охоплюється певна територія
або місце

Схема 1.2.21. Радіотехнічна розвідка

ПОЛІГРАФНЕ ОПИТУВАННЯ

це захід

який представляє собою психофізіологічне тестуван-
ня особи з використанням спеціальних технічних за-
собів та відповідних методик

стосовно якої отримано
відомості

про її можливу причетність до
протиправної діяльності

Схема 1.2.22. Поліграфне опитування

1.3. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОФІЛАКТИКА

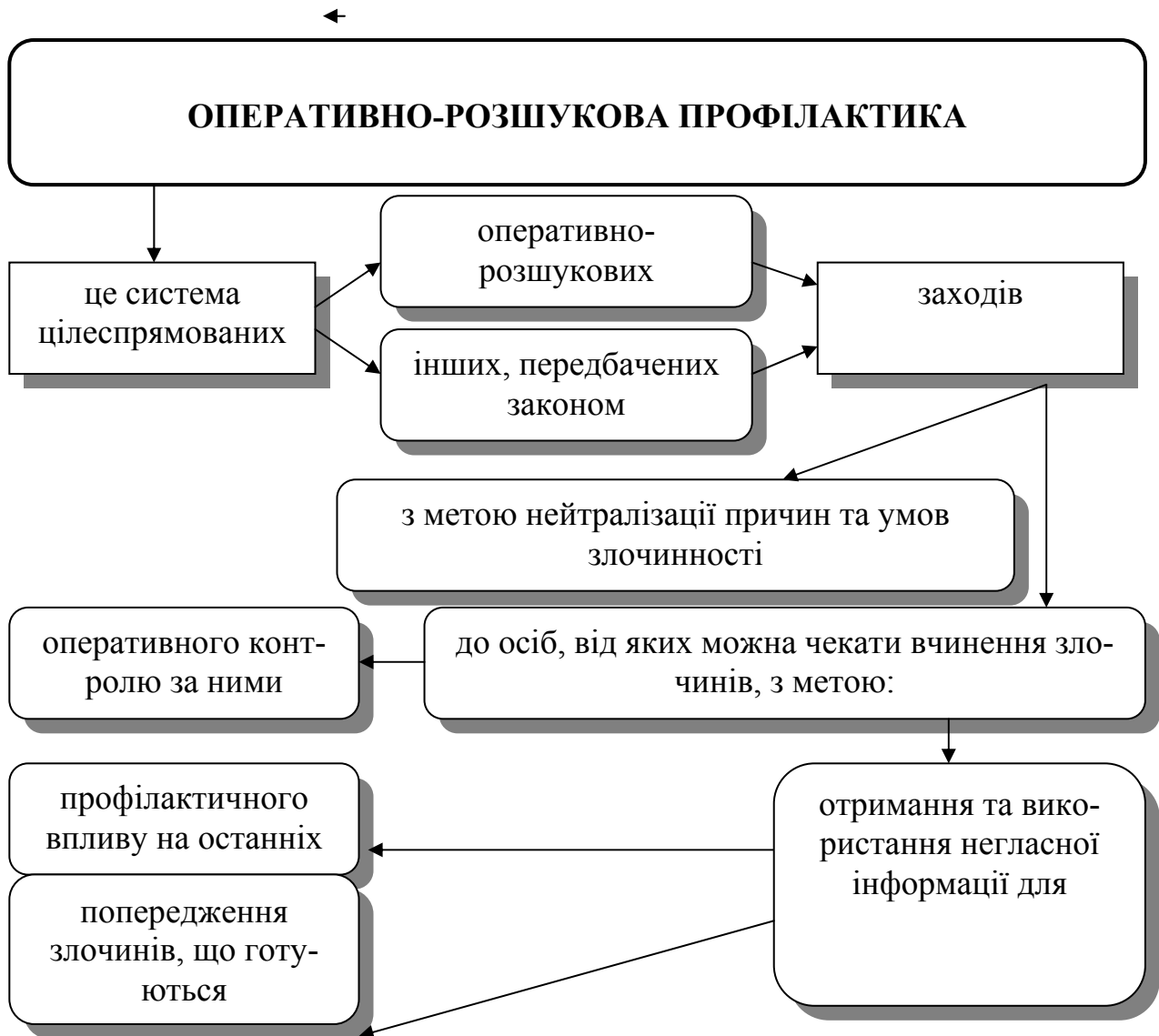

Схема 1.3.1. Сутність оперативно-розшукової профілактики

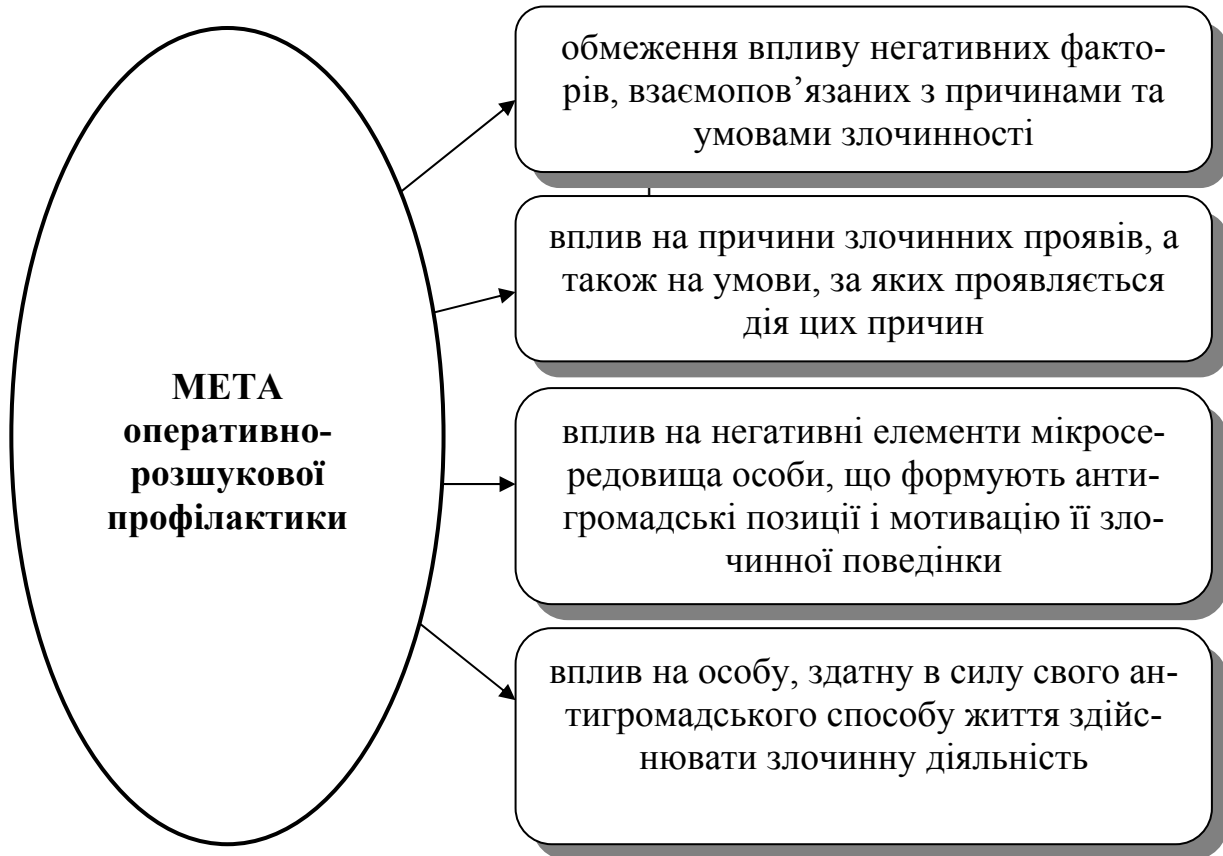

Схема 1.3.2. Мета оперативно-розшукової профілактики

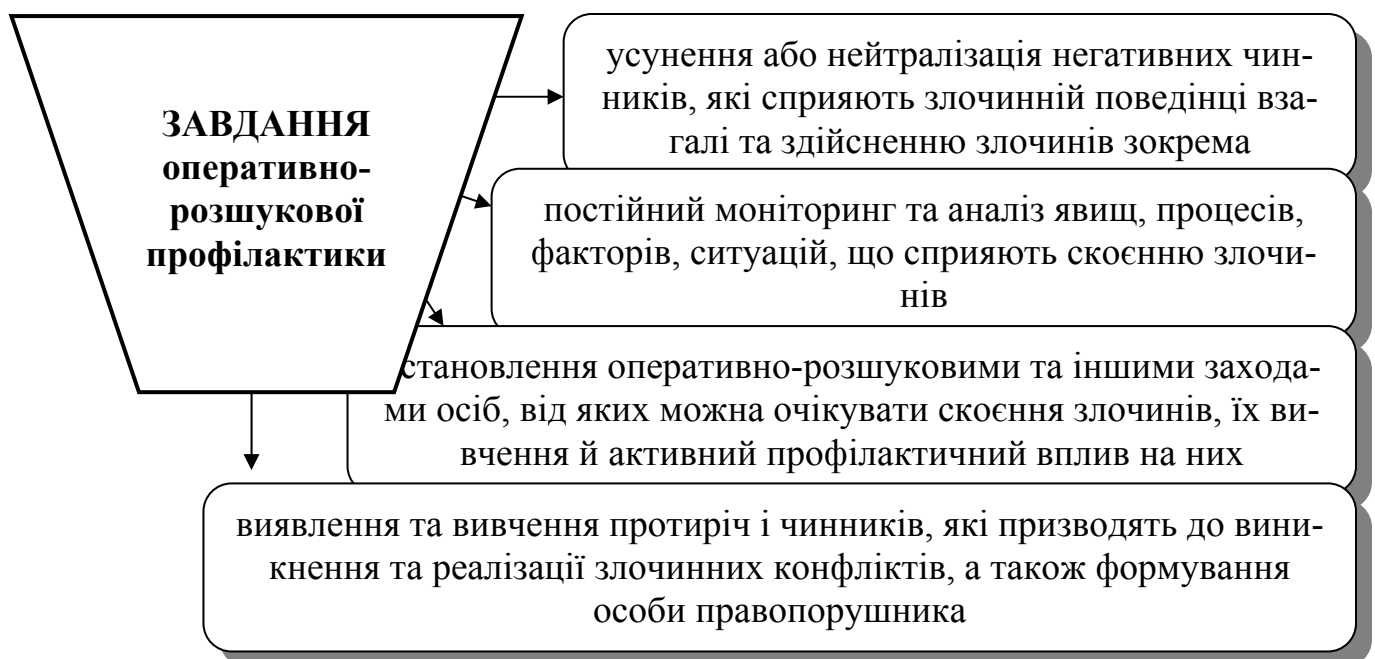

Схема 1.3.3. Завдання оперативно-розшукової профілактики злочинів

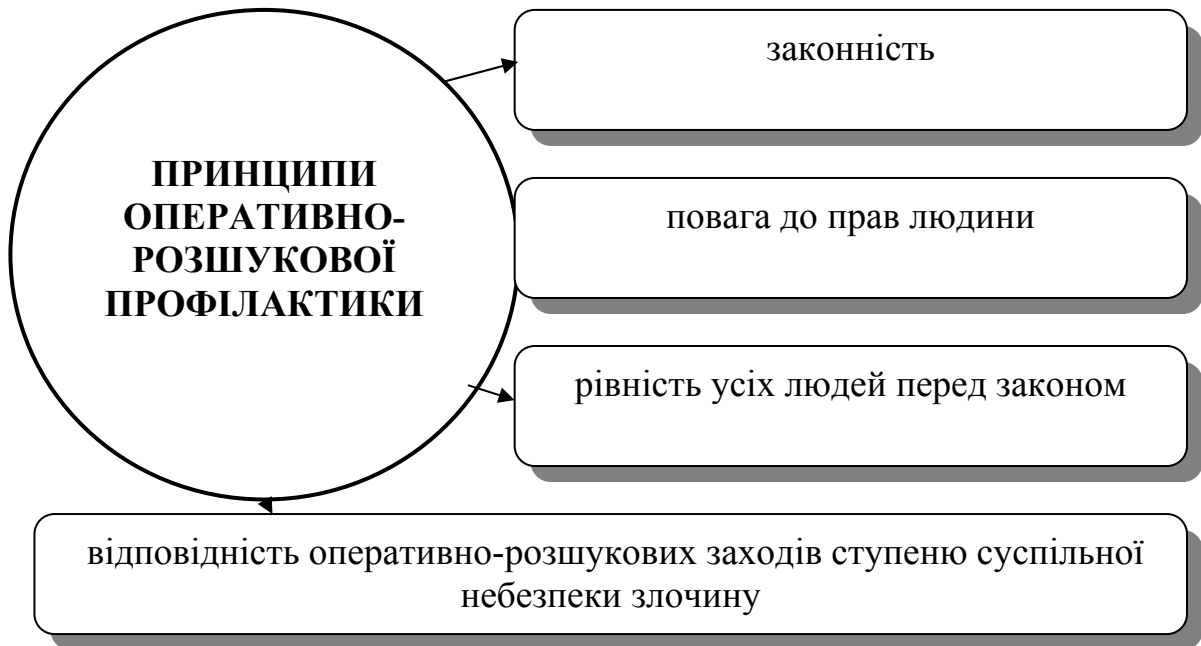

Схема 1.3.4. Принципи оперативно-розшукової профілактики

Схема 1.3.5. Сутність моніторингу причин та умов злочинів

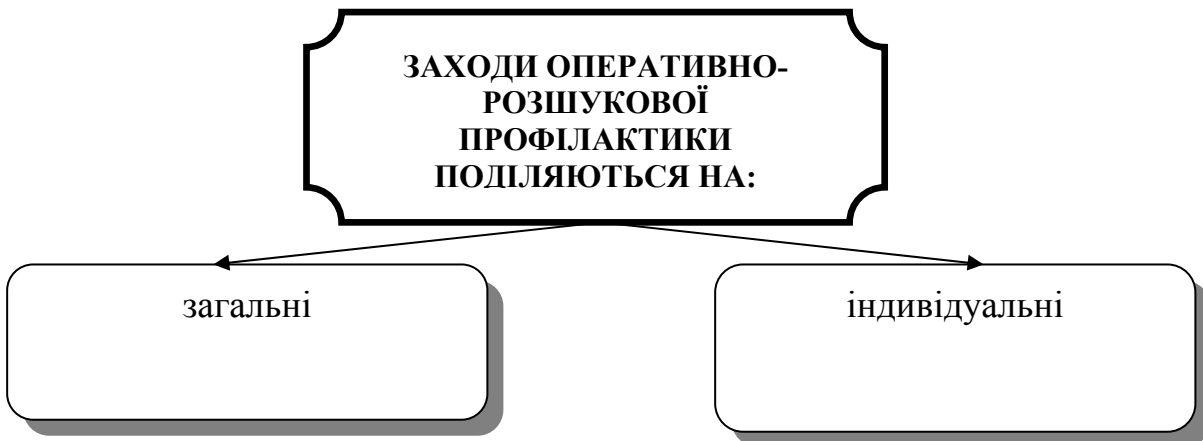

Схема 1.3.6. Види заходів оперативно-розшукової профілактики

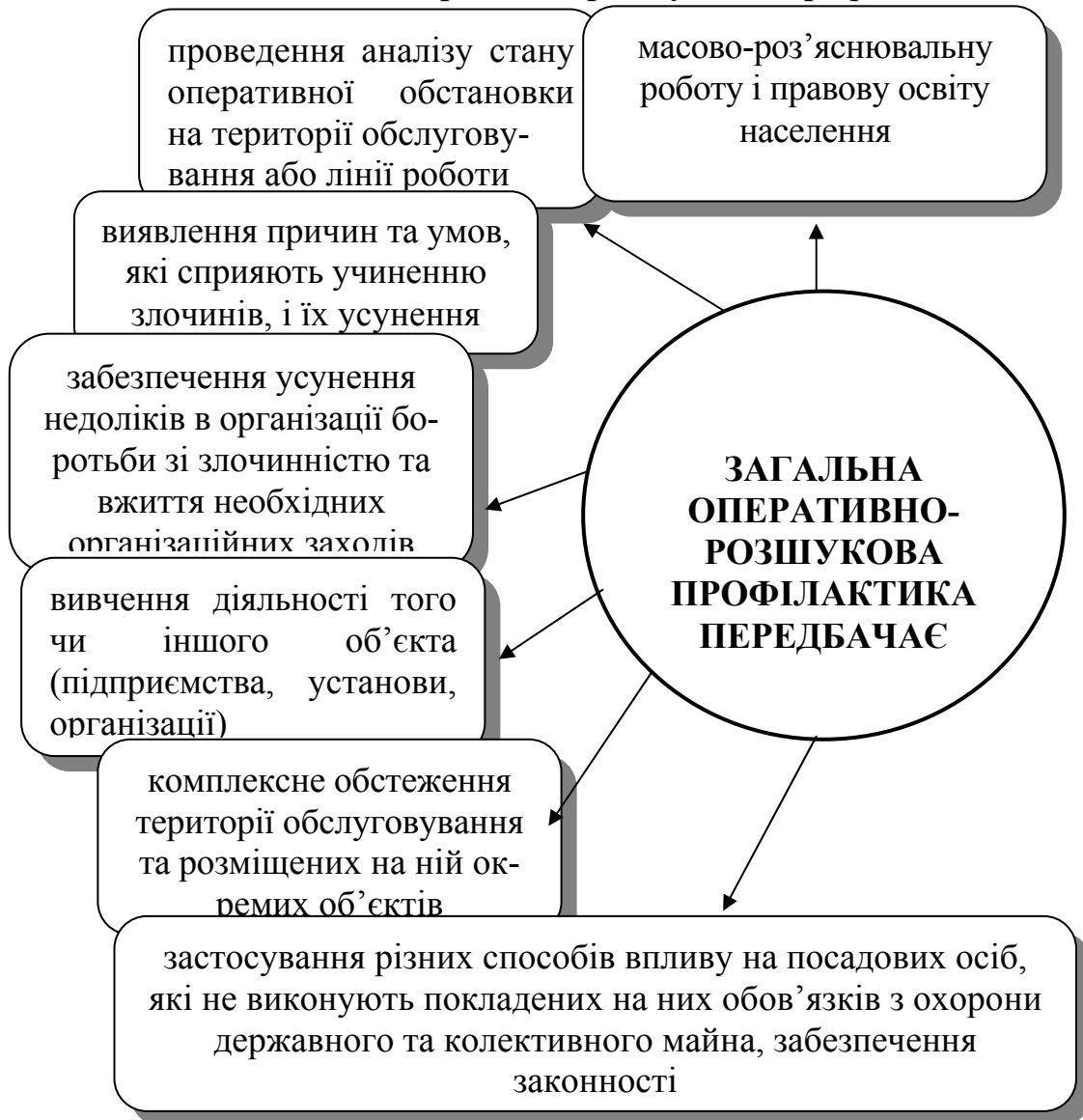

Схема 1.3.7. Сутність загальної оперативно-розшукової профілактики

Схема 1.3.8. Суб'єкти загальної оперативно-розшукової профілактики

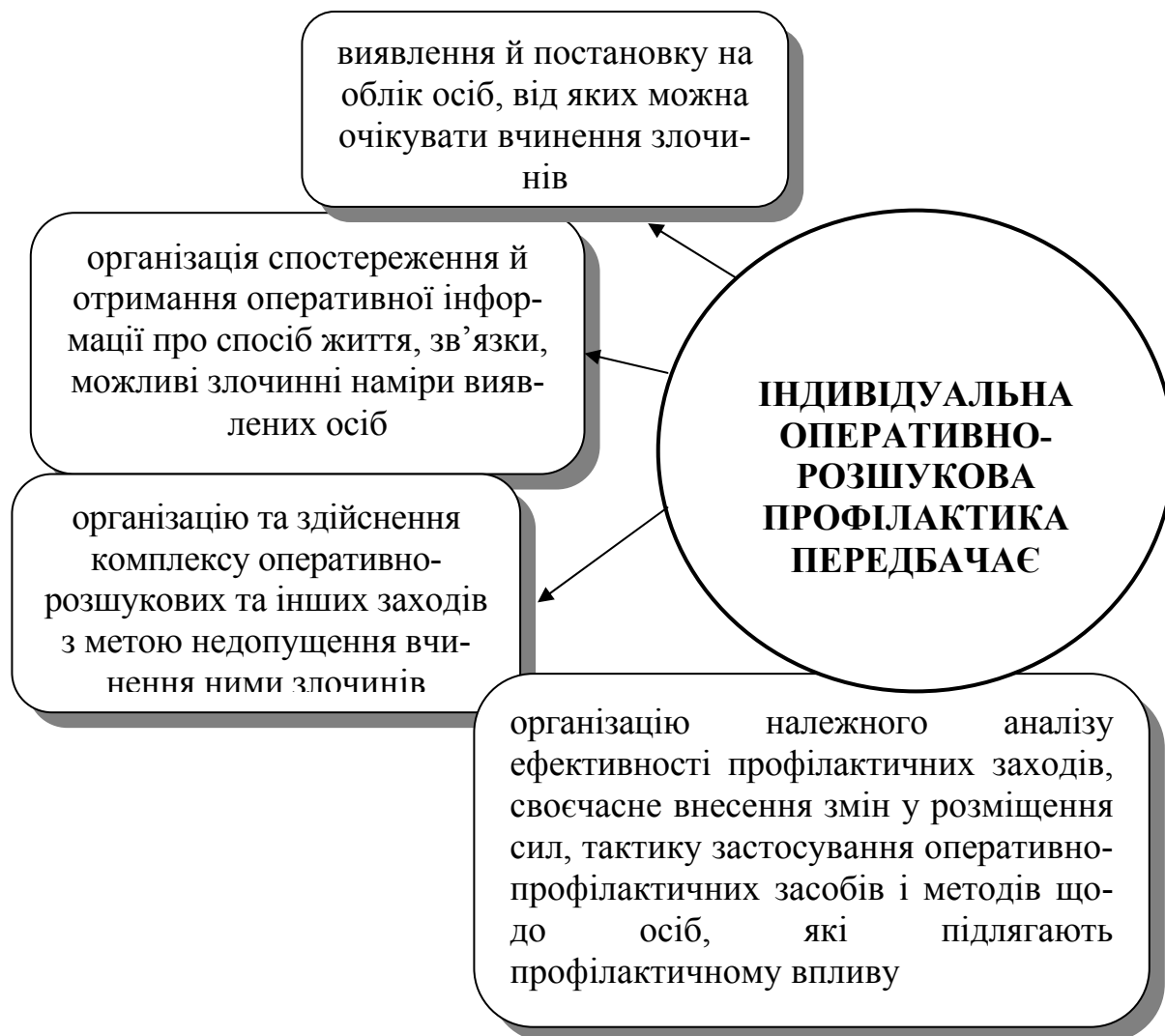

Схема 1.3.9. Сутність індивідуальної оперативно-розшукової профілактики

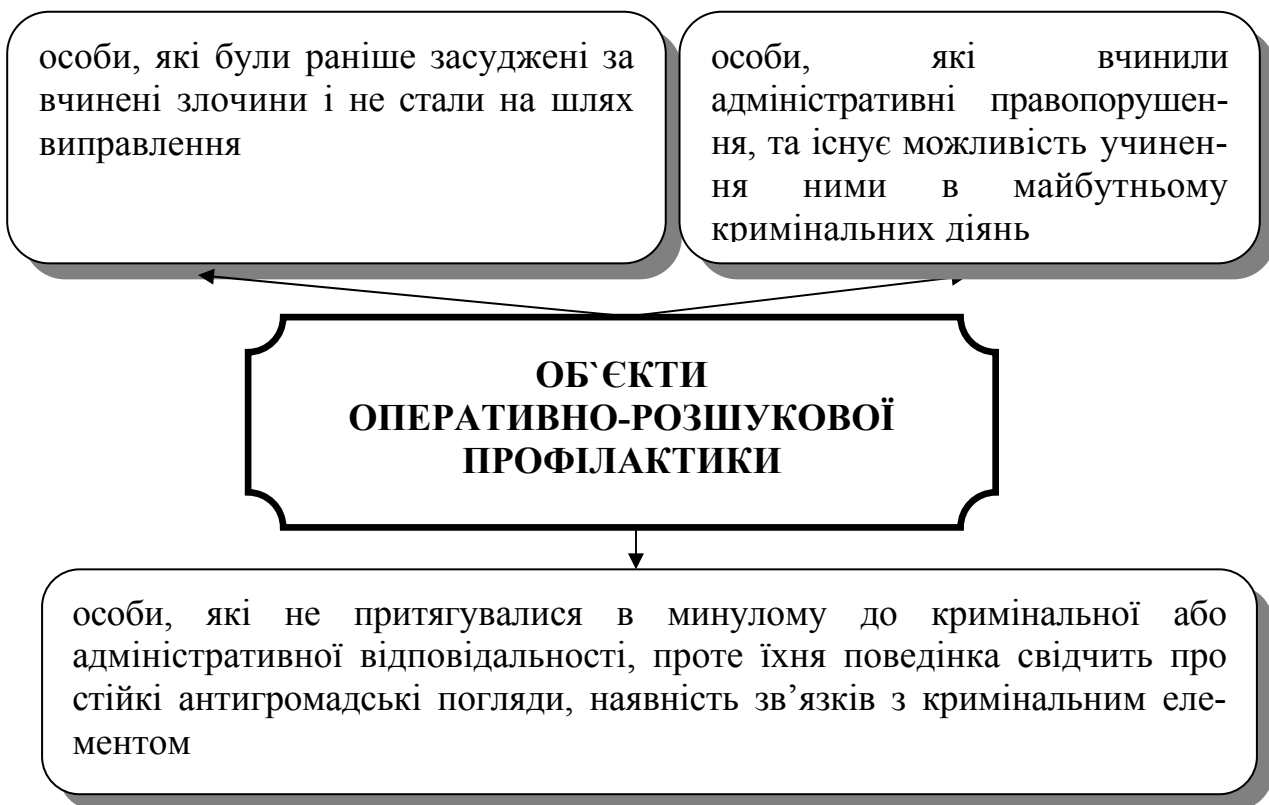

Схема 1.3.10. Об'єкти індивідуальної оперативно-розшукової профілактики

1.4. ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМИ СПРАВАМИ

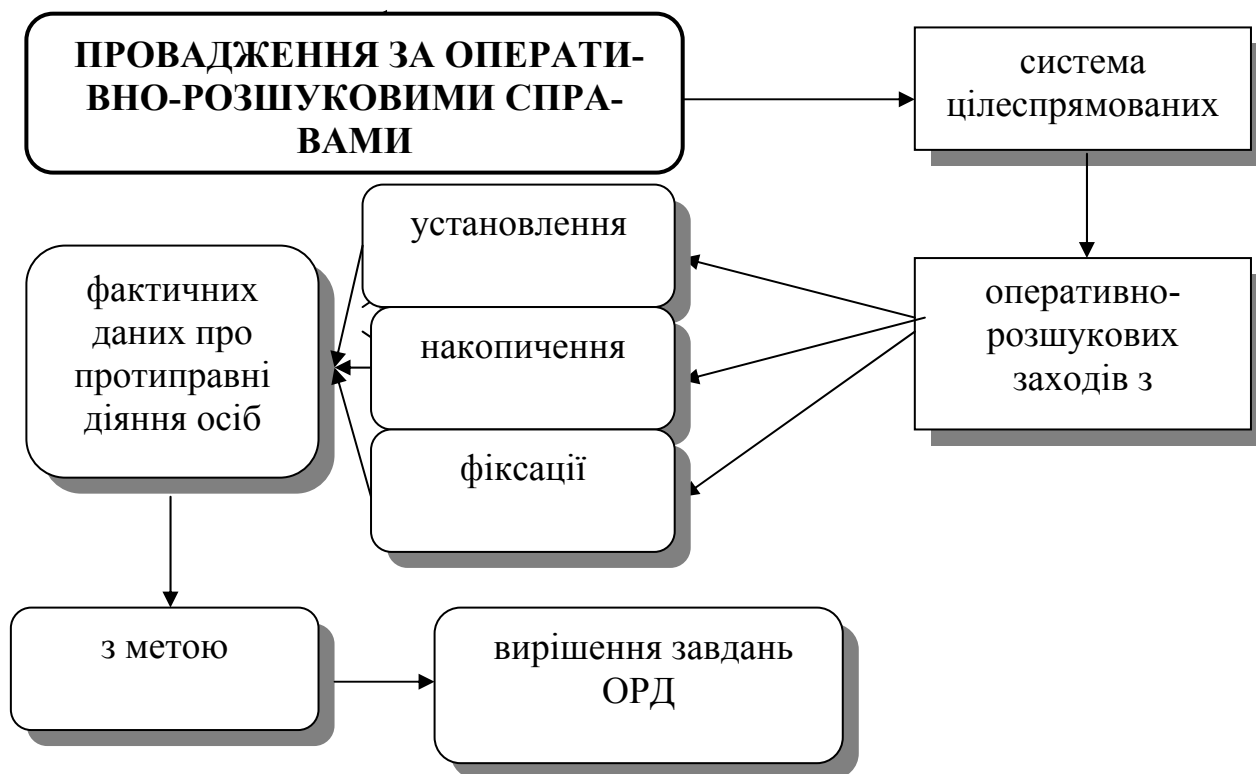

Схема 1.4.1. Проведення за оперативно-розшуковими справами

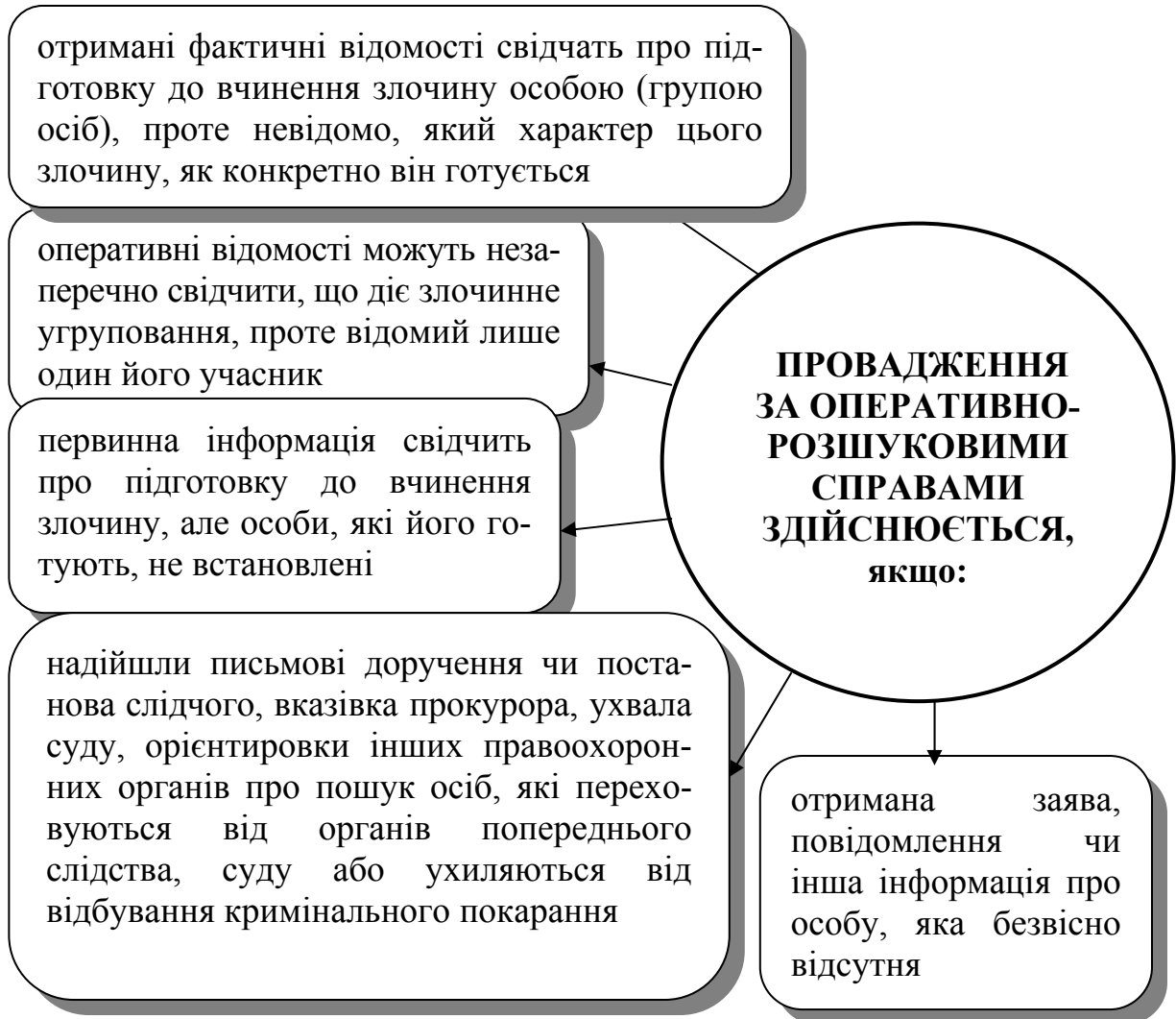

Схема 1.4.2. Обумовленість провадження за ОРС

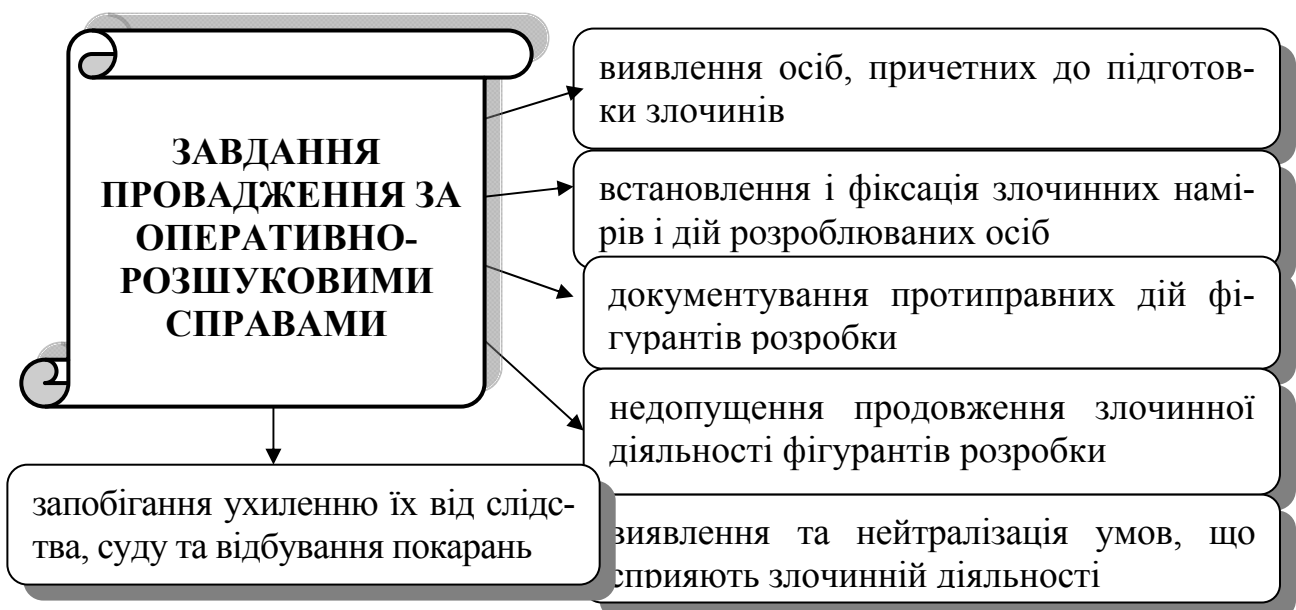

Схема 1.4.3. Завдання провадження ОРС

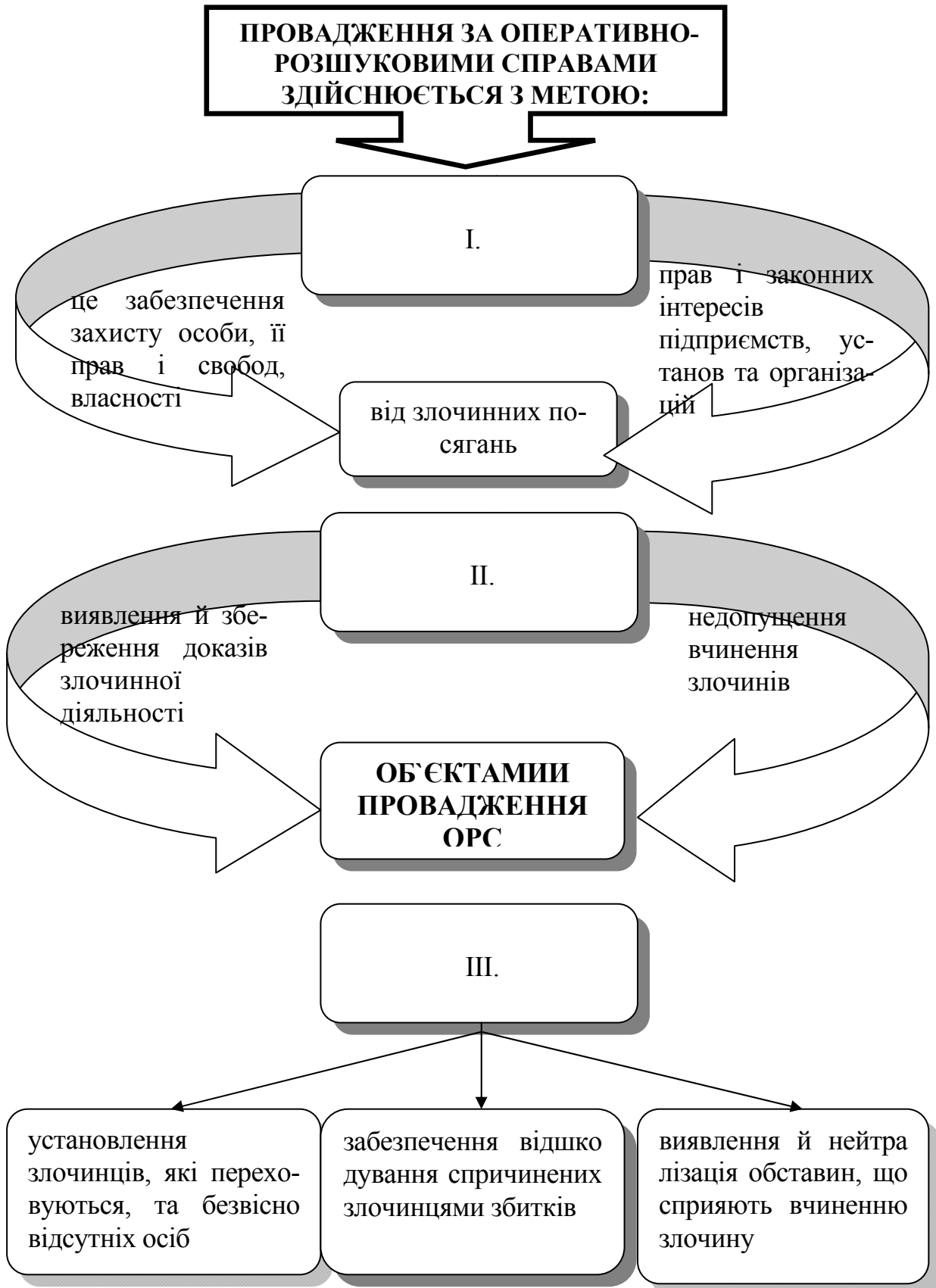

Схема 1.4.4. Мета провадження за оперативно-розшуковими справами

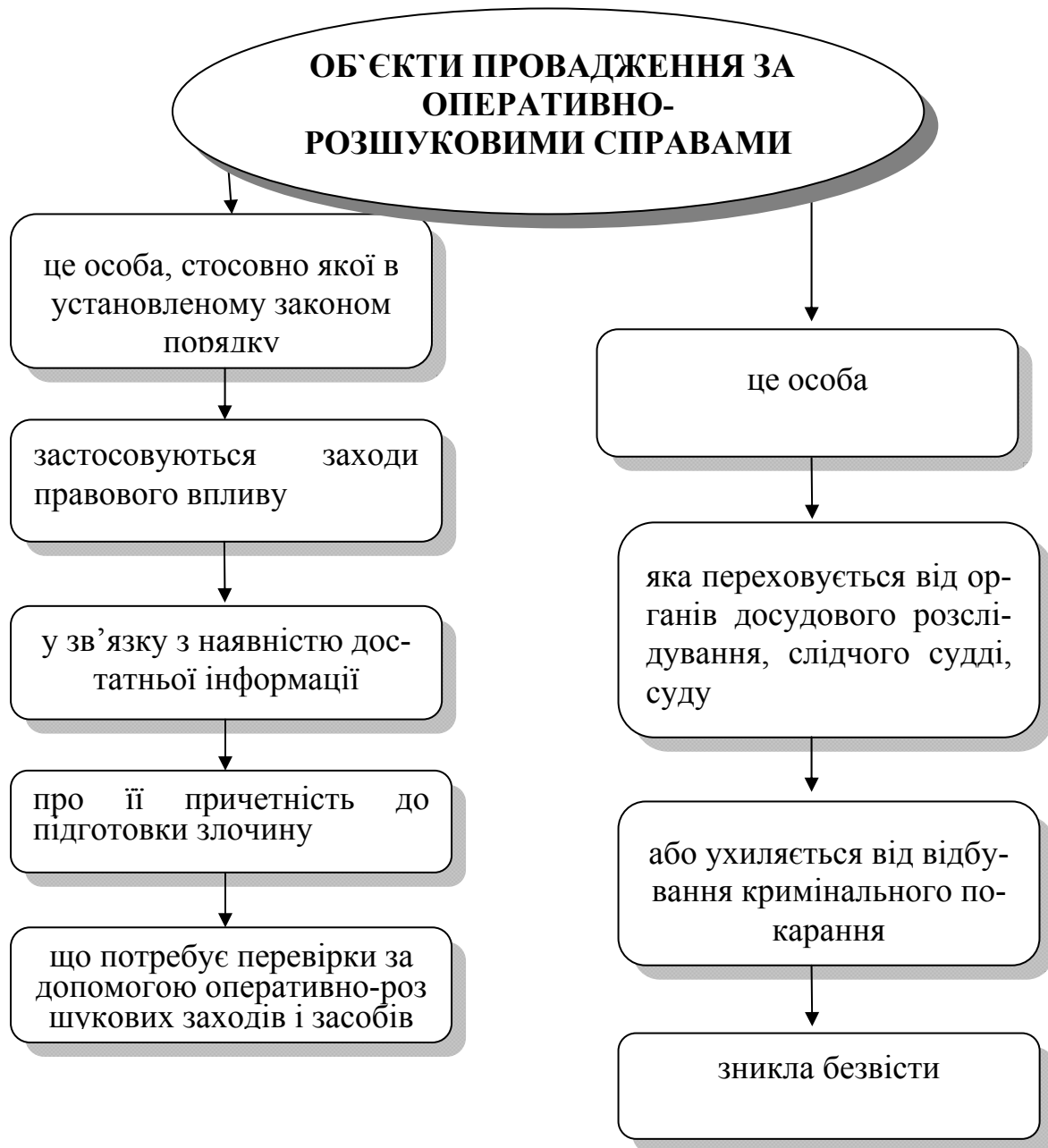

Схема 1.4.5. Об'єкти провадження ОРС

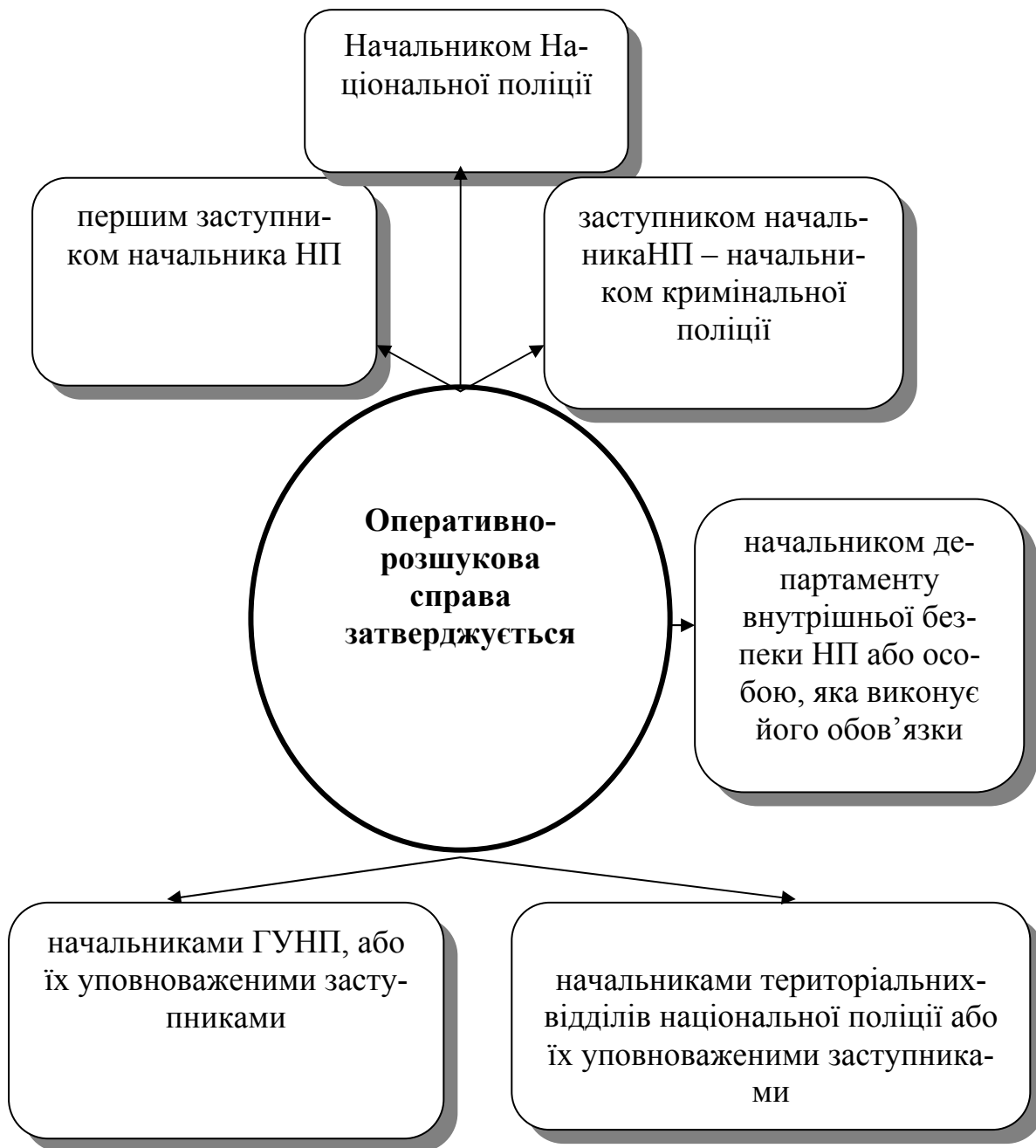

Схема 1.4.6. Посадові особи, уповноважені затверджувати постанови про заведення оперативно-розшукової справи в Національній поліції

розвідувального органу, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону

органу Державної прикордонної служби України

охорони вищих посадових осіб

Служби зовнішньої розвідки України

органу Національної поліції

підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції

органу Служби безпеки України

**ПОСТАНОВА
ПРО ЗАВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
СПРАВИ ПІДЛЯГАЄ ЗАТВЕРДЖЕННЮ
НАЧАЛЬНИКОМ АБО ЙОГО УПОВНОВАЖЕ-
НИМ ЗАСТУПНИКОМ**

оперативного підрозділу органів доходів і зборів

оперативного підрозділу органу Державного бюро розслідувань

органу, установи виконання покарань чи слідчого ізолятора

розвідувального органу Міністерства оборони України

підрозділу Національного антикорупційного бюро України

Схема 1.4.7. Посадові особи, уповноважені затверджувати оперативно-розшукову справу

про заведення оперативно-розшукової справи протягом доби письмово повідомляється прокурор

**У ПОСТАНОВІ
ПРО ЗАВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-
РОЗШУКОВОЇ СПРАВИ ЗАЗНАЧА-
ЮТЬСЯ**

місце та
час її складання

посада особи, яка
вносить постанову,
її прізвище

підстава та мета за-
ведення

Схема 1.4.8. Зміст постанови про заведення оперативно-розшукової справи

Схема 1.4.9. Підстави заведення оперативно-розшукової справи

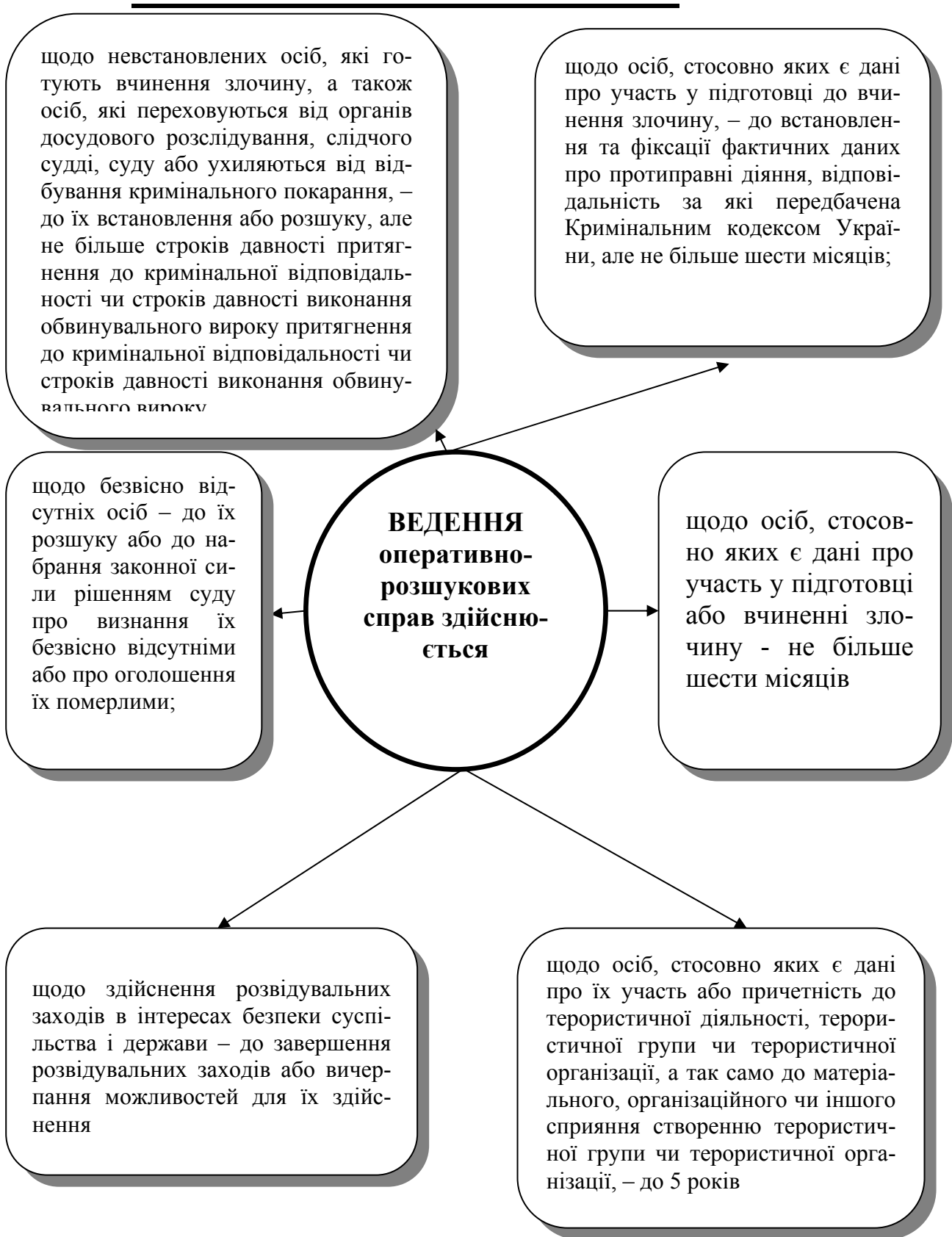

Схема 1.4.10. Випадки ведення оперативно-розшукових справ

За наявності даних, отриманих у ході ведення оперативно-розшукової справи, про участь особи у підготовці тяжкого чи особливо тяжкого злочину строк ведення справи може бути продовжений

до 12 місяців

Головою Національної поліції або його уповноваженими заступниками, начальниками департаментів апарату центрального органу управління Національної поліції, , Центрального управління Служби безпеки, Директором Державного бюро розслідувань, уповноваженим керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, начальникам територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції або їхніми уповноваженими заступниками, регіональних органів та органів військової контррозвідки Служби безпеки України, розвідувального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону України, територіальних органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону, Головою Державної прикордонної служби України, уповноваженим керівником регіонального органу доходів і зборів, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України або їх заступниками за погодженням із Генеральним прокурором України, керівниками регіональних прокуратур першими заступниками та заступниками. Крим, областей, міст Києва, Севастополя і прирівняними до них прокурорами, їх заступниками

подальше продовження строку ведення оперативно-розшукової справи. але не більш ніж 18 місяців

Головою Національної поліції, Головою Служби безпеки України, Директором Державного бюро розслідувань, керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, а також Головою Державної прикордонної служби України, Головою Служби зовнішньої розвідки України, Директором Національного антикорупційного бюро України, керівником розвідувального органу Міністерства оборони України та начальником Управління державної охорони України за погодженням із Генеральним прокурором України або його заступником

продовження строків ведення оперативно-розшукових справ щодо іноземців та осіб без громадянства, які підозрюються у розвідувально-підривній діяльності проти України, підготовці або вчиненні терористичного акту, понад 18 місяців

здійснює Голова Служби безпеки, Голова Служби зовнішньої розвідки, Голова Державної прикордонної служби України, керівник розвідувального органу Міністерства оборони за погодженням з Генеральним прокурором

Схема 1.4.11. Обчислення строків ведення оперативно-розшукових справ

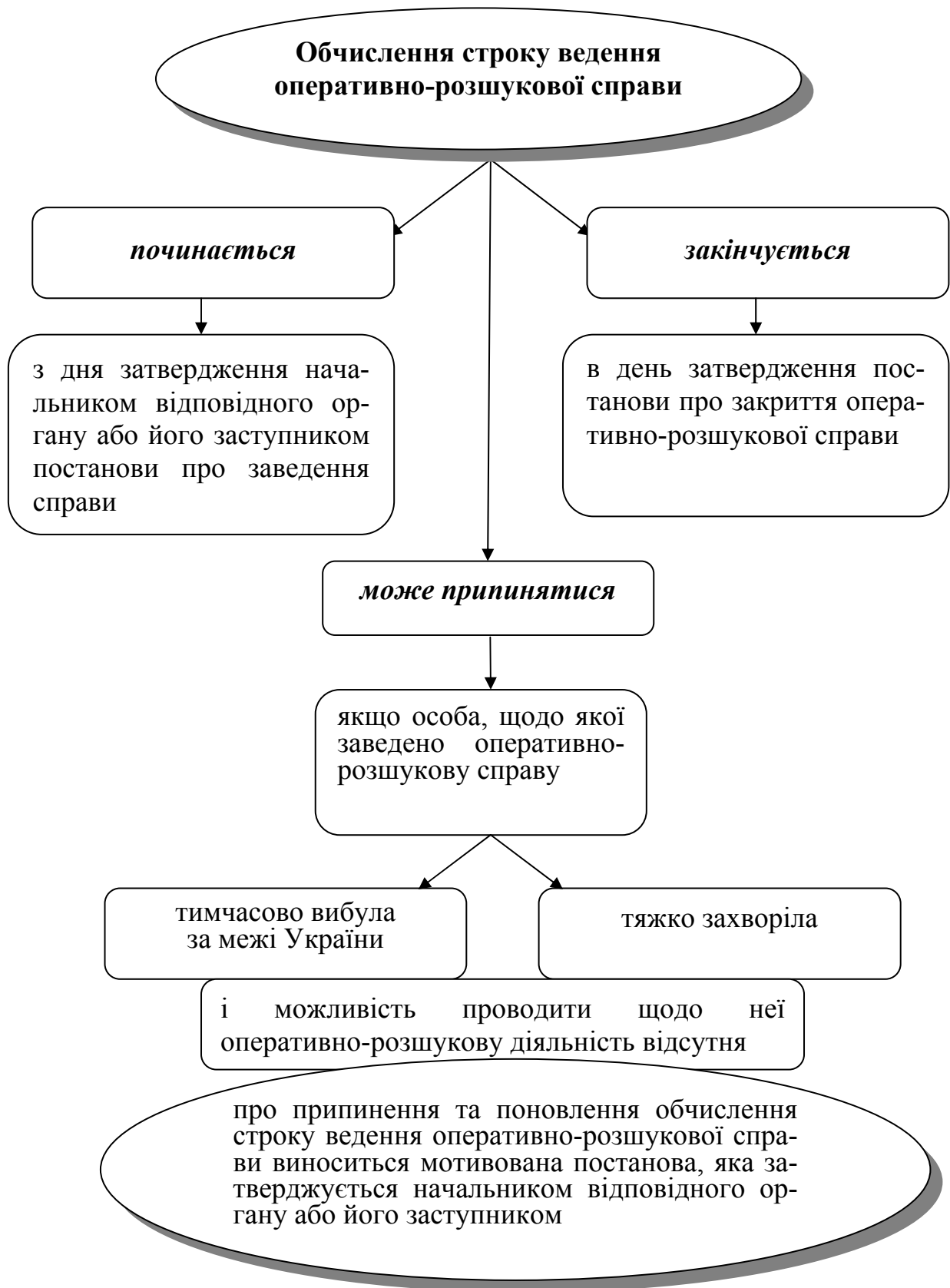

Схема 1.4.12. Обчислення строків ведення оперативно-розшукових справ

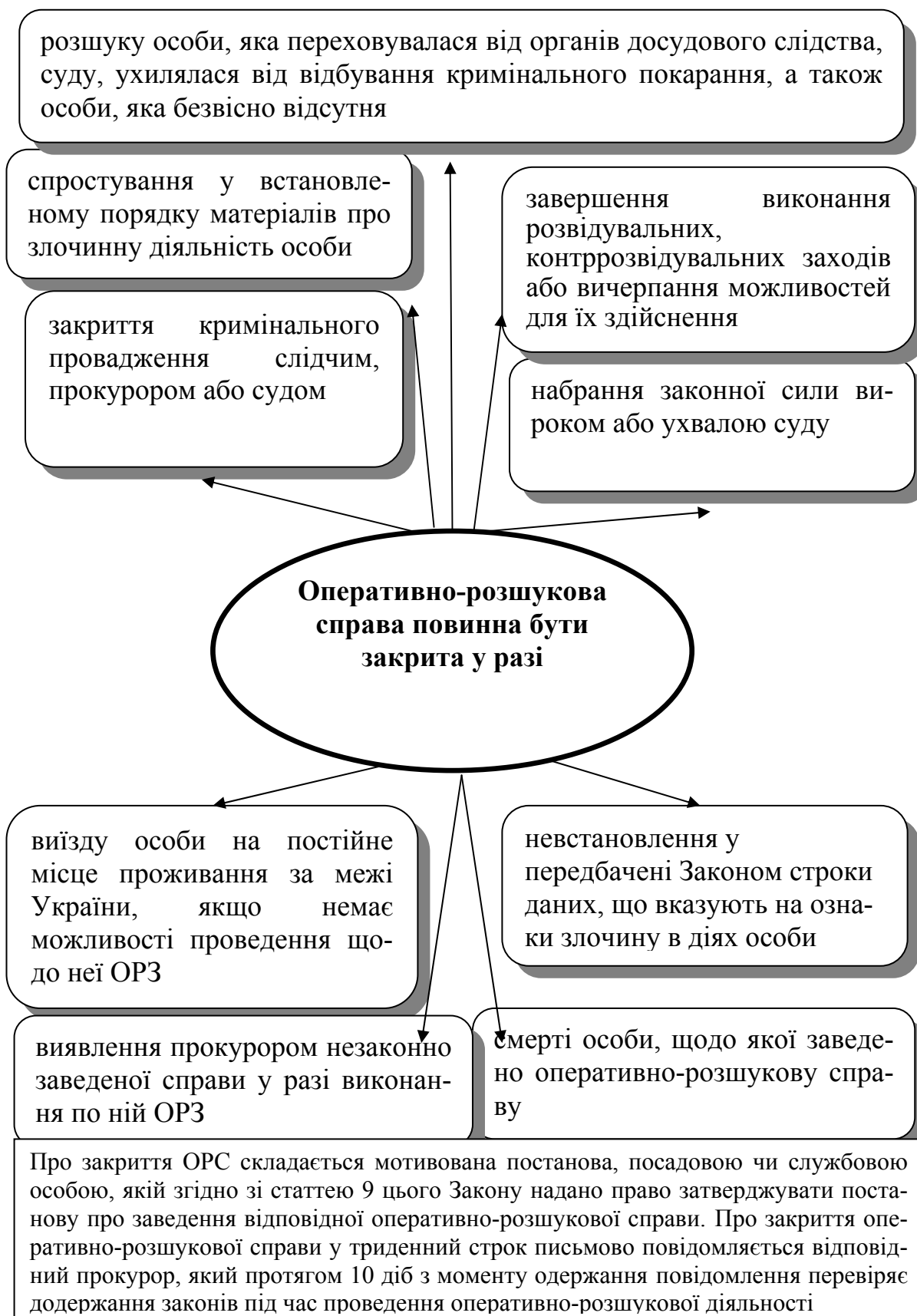

Схема 1.4.13. Підстави закриття оперативно-розшукових справ

Контрольні питання самоперевірки знань

1. Які існують організаційно-тактичні форми оперативно-розшукової діяльності?
2. У чому полягає зміст пошуку первинної інформації?
3. Які існують підстави здійснення пошуку первинної інформації?
4. Що є метою здійснення пошуку первинної інформації?
5. Які заходи здійснюються під час пошуку первинної інформації?
6. У чому полягає поняття інформаційно-аналітичного прогнозування?
7. Яке призначення опитування?
8. Яка сутність легендованої оренди житла або іншого володіння особи під час пошуку первинної інформації?
9. З якою метою здійснюються комплексні пошукові заходи під час пошуку первинної інформації?
10. У чому полягає оперативне маркування предметів та речовин?
11. Що складає зміст оперативного ототожнення осіб, предметів та речовин?
12. Яке призначення індивідуального пошуку?
13. У чому призначення та зміст оперативної профілактики злочинів?
14. На яких принципах здійснюється оперативна профілактика?
15. Який зміст сутності моніторингу причин та умов злочинів під час оперативної профілактики?
16. На які види поділяються заходи оперативної профілактики?
17. Які суб'єкти здійснюють різні види оперативної профілактики?
18. Надайте класифікацію об'єктів індивідуальної оперативної профілактики.
19. У чому полягають поняття та зміст оперативно-розшукового провадження?
20. Чим обумовлюється необхідність здійснення зміст оперативно-розшукового провадження?
21. Які мета та завдання зміст оперативно-розшукового провадження?
22. Які особи належать до об'єктів зміст оперативно-розшукового провадження?
23. Як порушується та ким затверджується оперативно-розшукова справа?
24. Які є підстави заведення оперативно-розшукової справи?
25. У яких випадках здійснюється провадження у межах оперативно-розшукових справ?
26. Які існують терміни ведення оперативно-розшукових справ?
27. У чому полягає порядок обчислення строків ведення оперативно-розшукових справ?
28. Які існують підстави закриття оперативно-розшукових справ?

Розділ 2

ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ У МЕЖАХ ПРОВАДЖЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ СПРАВ

2.1. ПОНЯТТЯ, СИСТЕМА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ

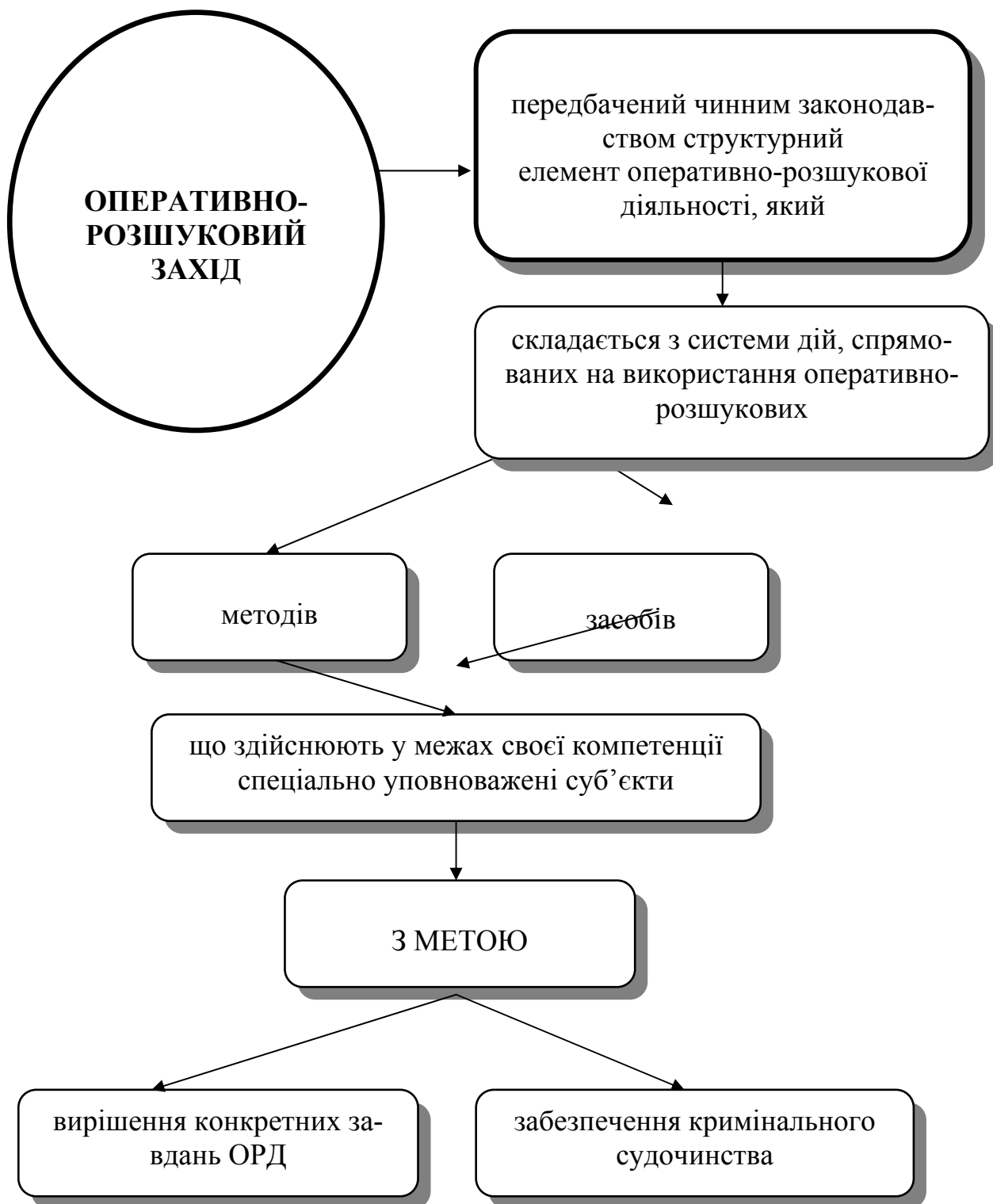

Схема 2.1.1. Поняття оперативно-розшукового заходу

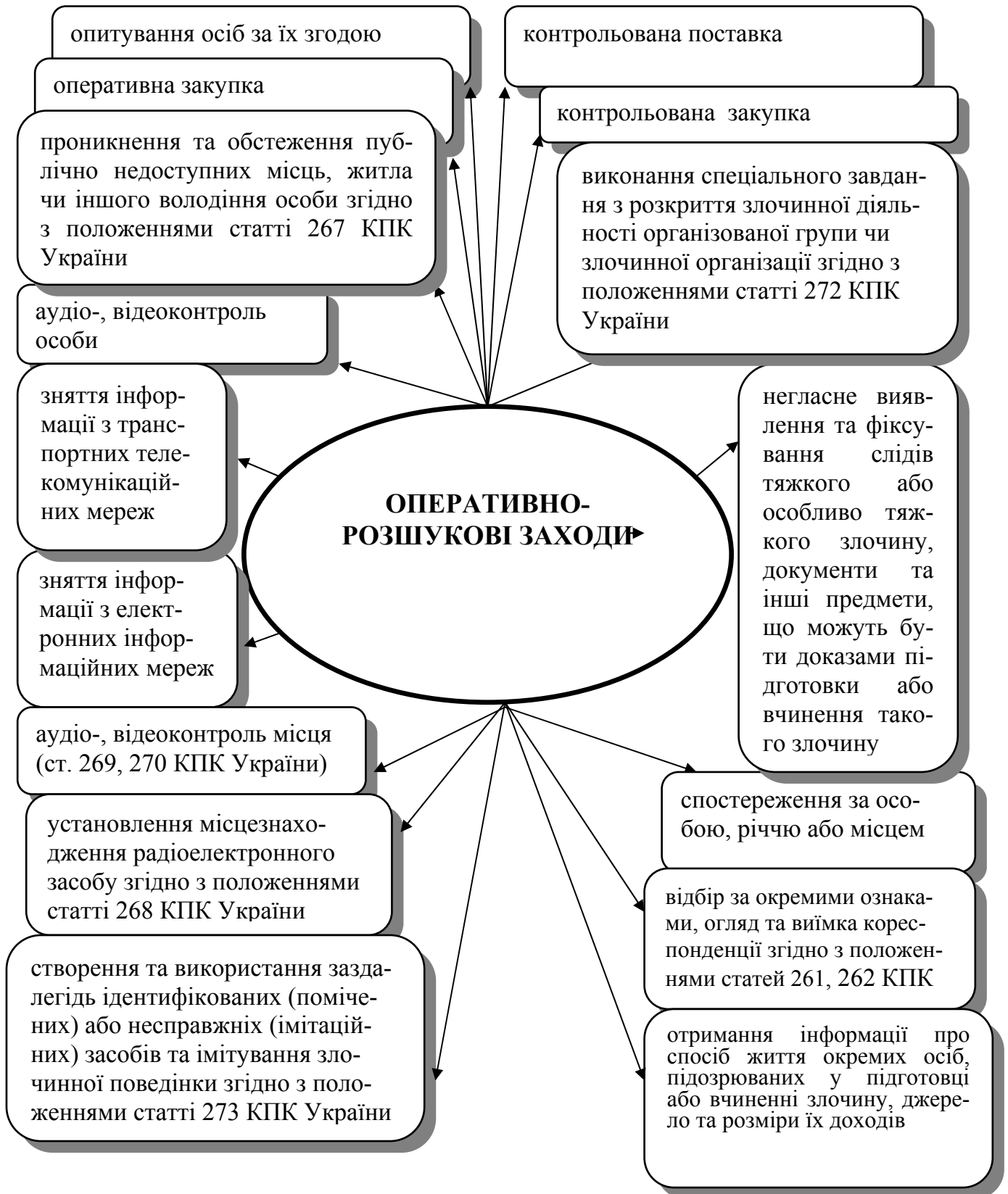

Схема 2.1.2. Перелік оперативно-розшукових заходів (Ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»)

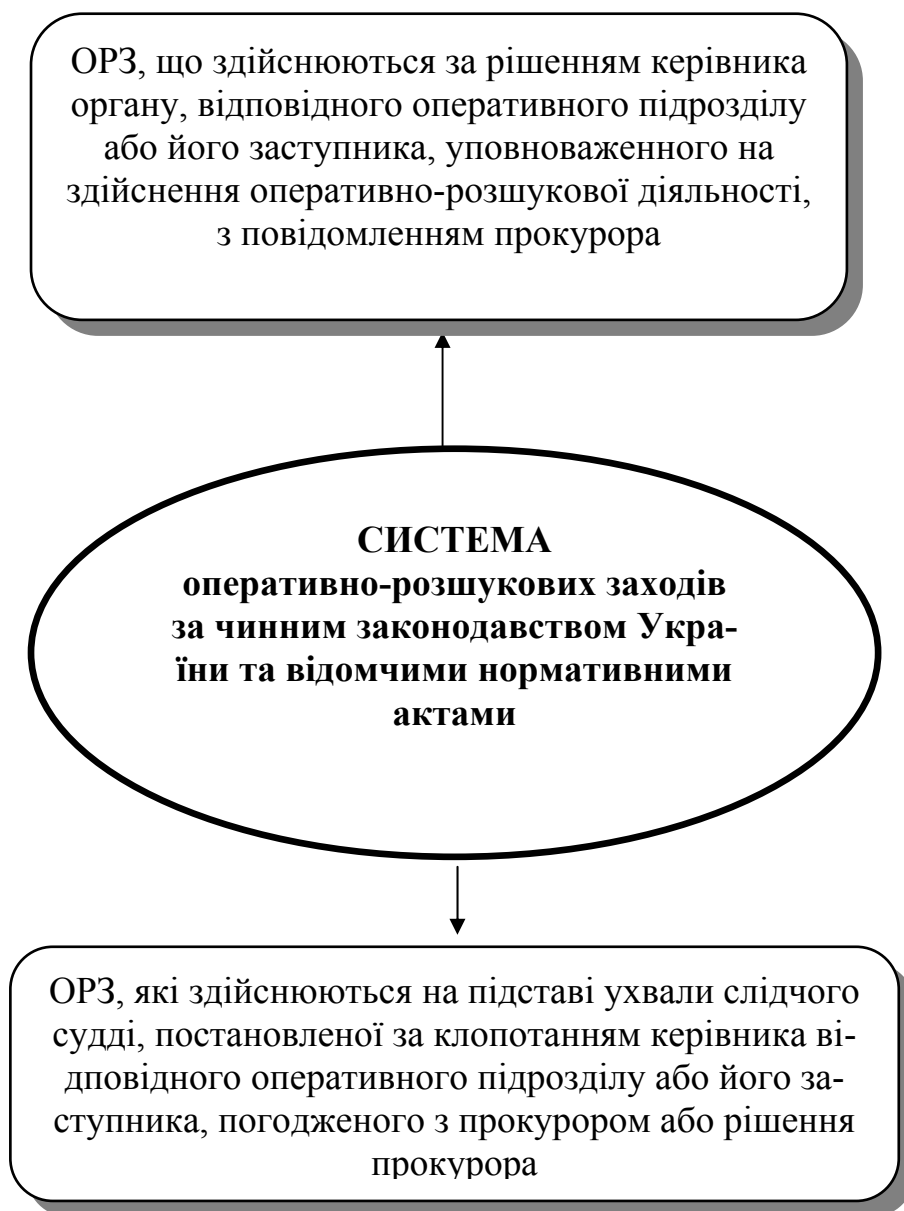

Схема 2.1.3. Система ОРЗ, що склалася в Україні
(Ч. 2, 3 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»)

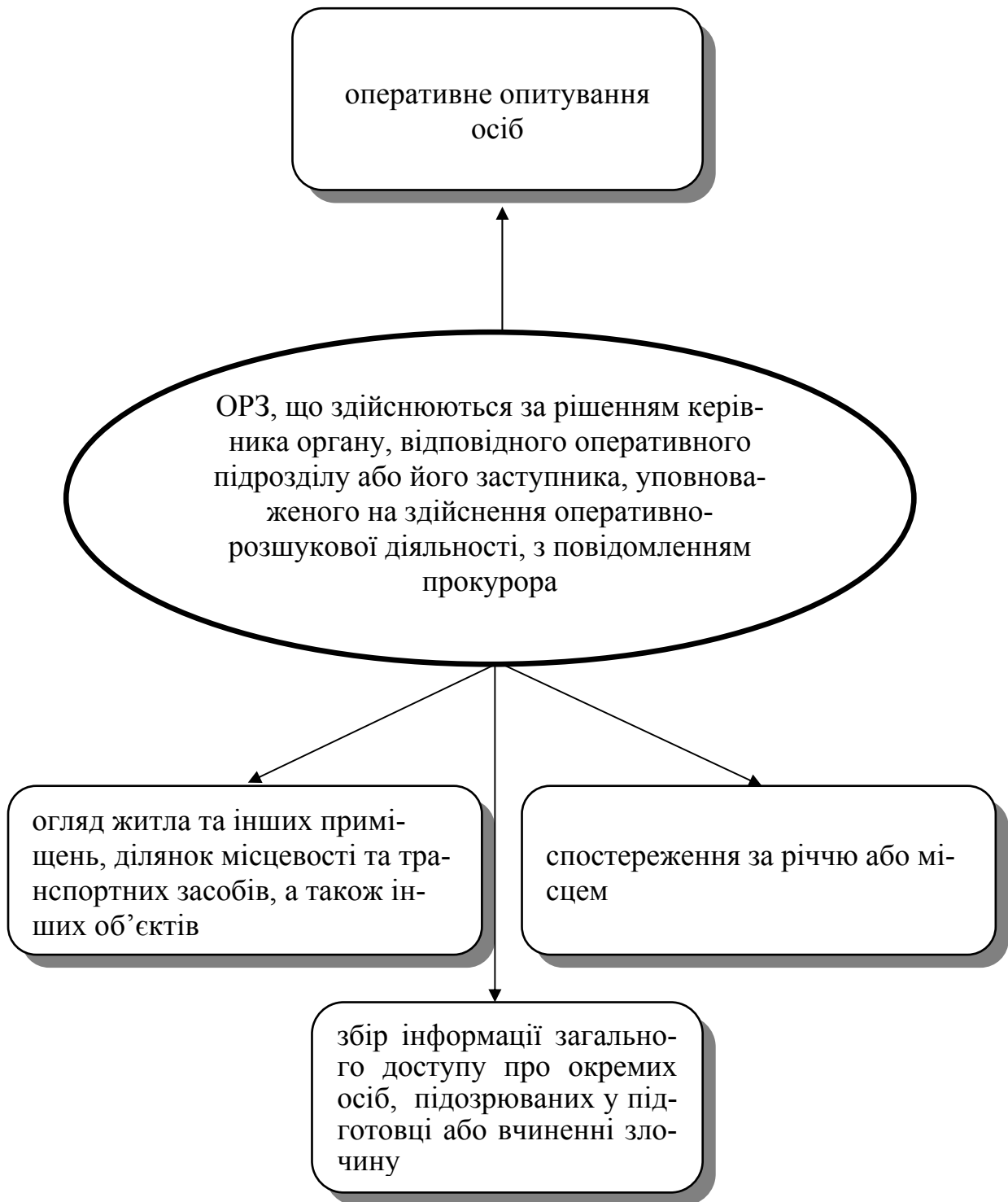

Схема 2.1.4. Оперативно-розшукові заходи, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора

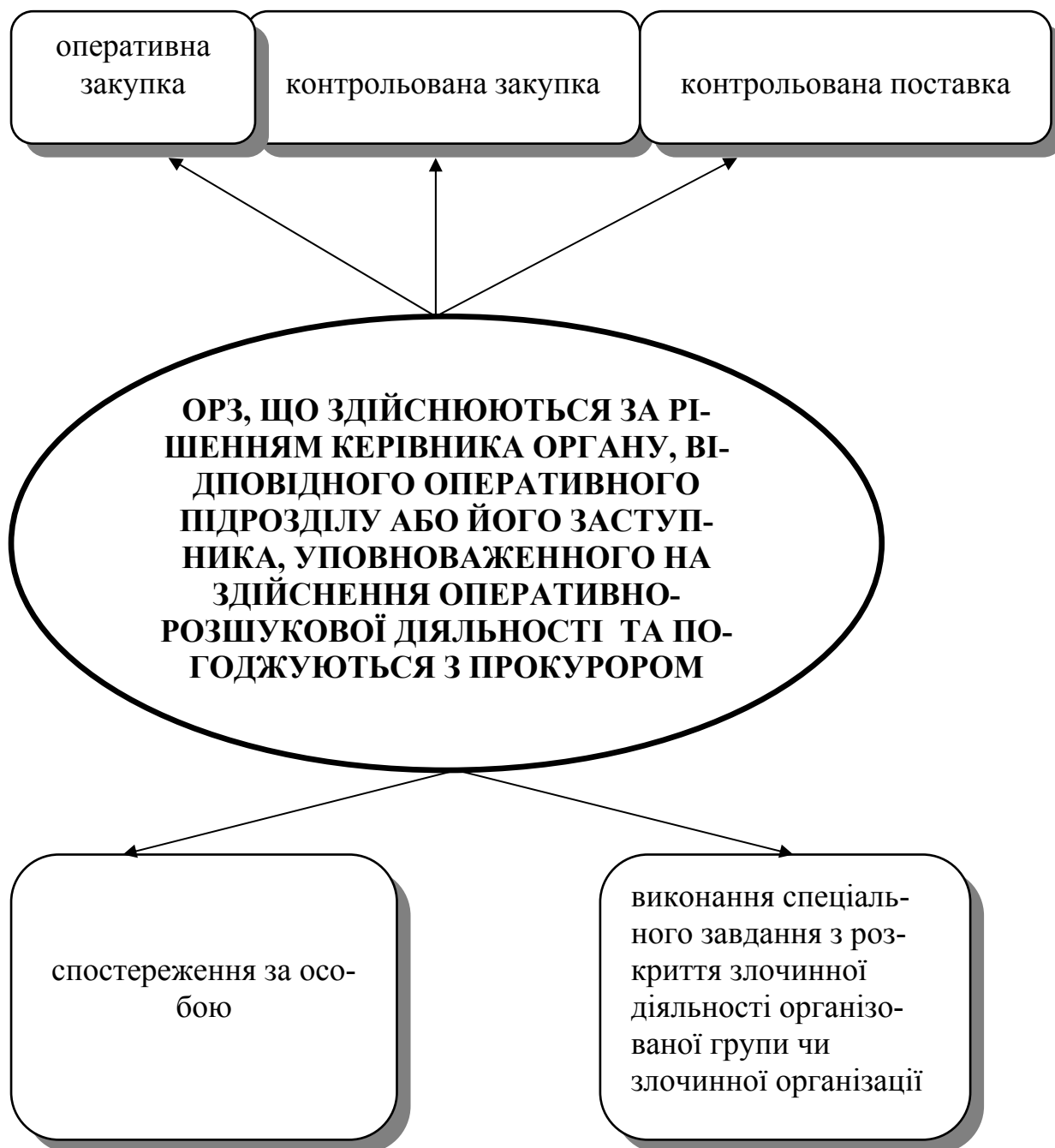

Схема 2.1.5. Оперативно-розшукові заходи відомчого санкціонування

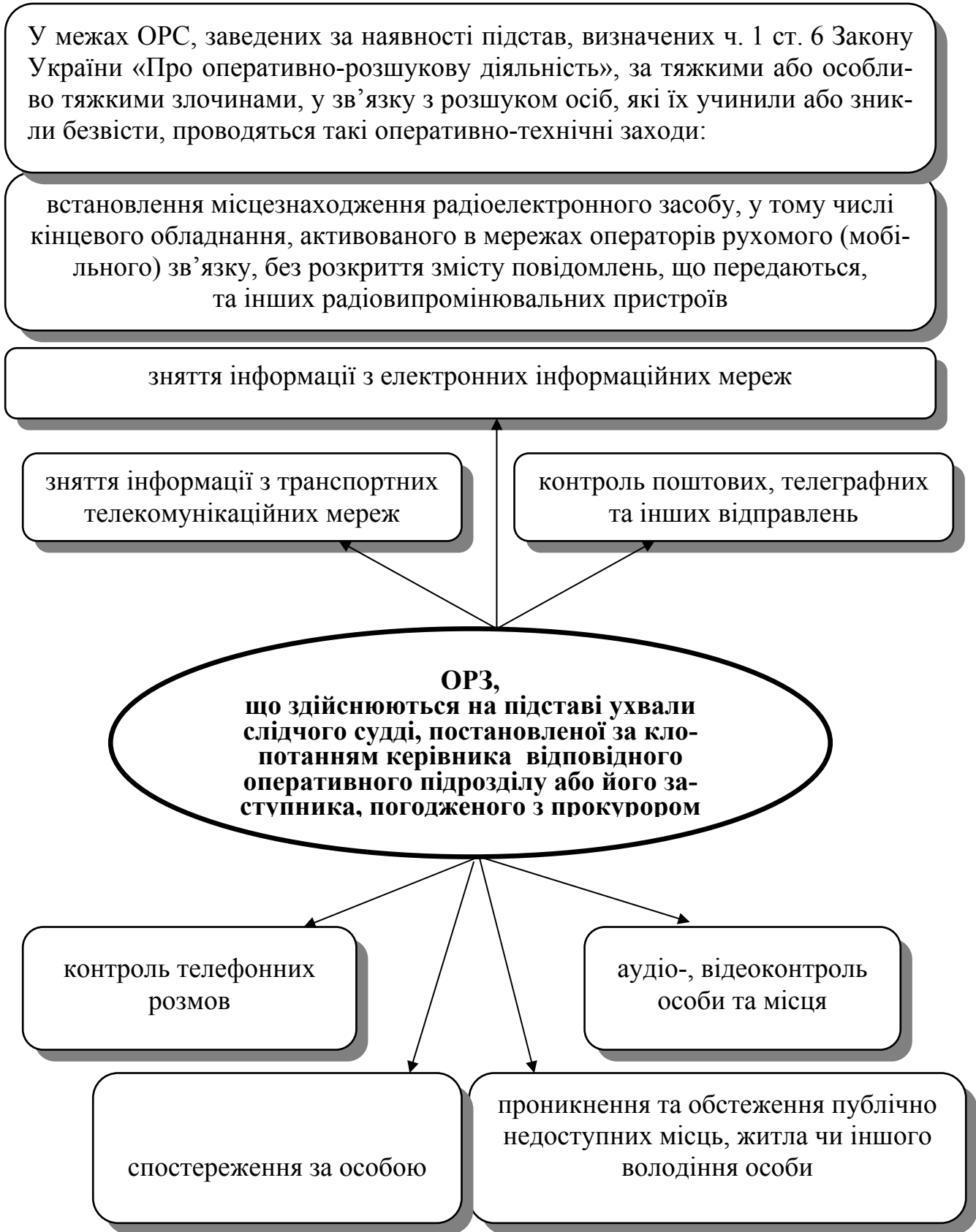

Схема 2.1.6. ОРЗ судового санкціонування

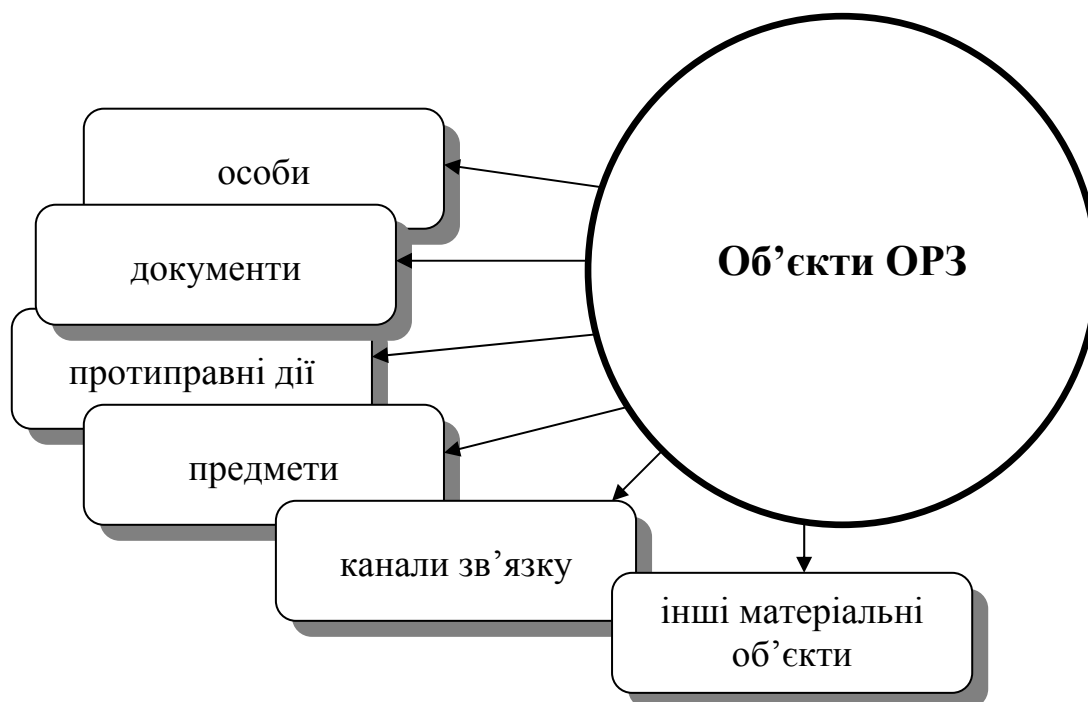

Схема 2.1.7. Об'єкти оперативно-розшукових заходів

Схема 2.1.8. Підстави проведення оперативно-розшукових заходів

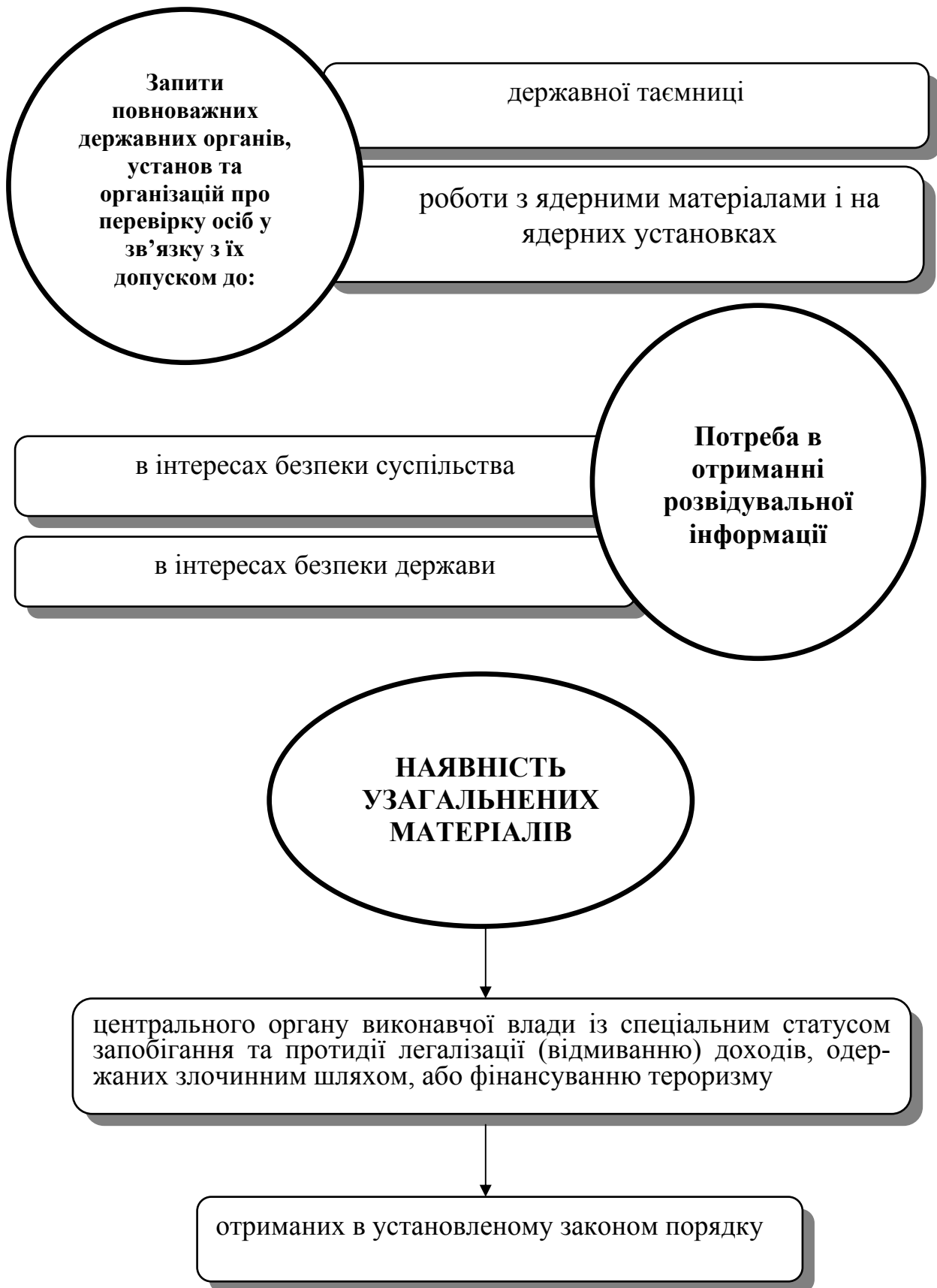

Схема 2.1.9. Види підстав проведення оперативно-розшукових заходів

Схема 2.1.10. Підстави проведення ОРЗ без заведення оперативно-розшукової справи

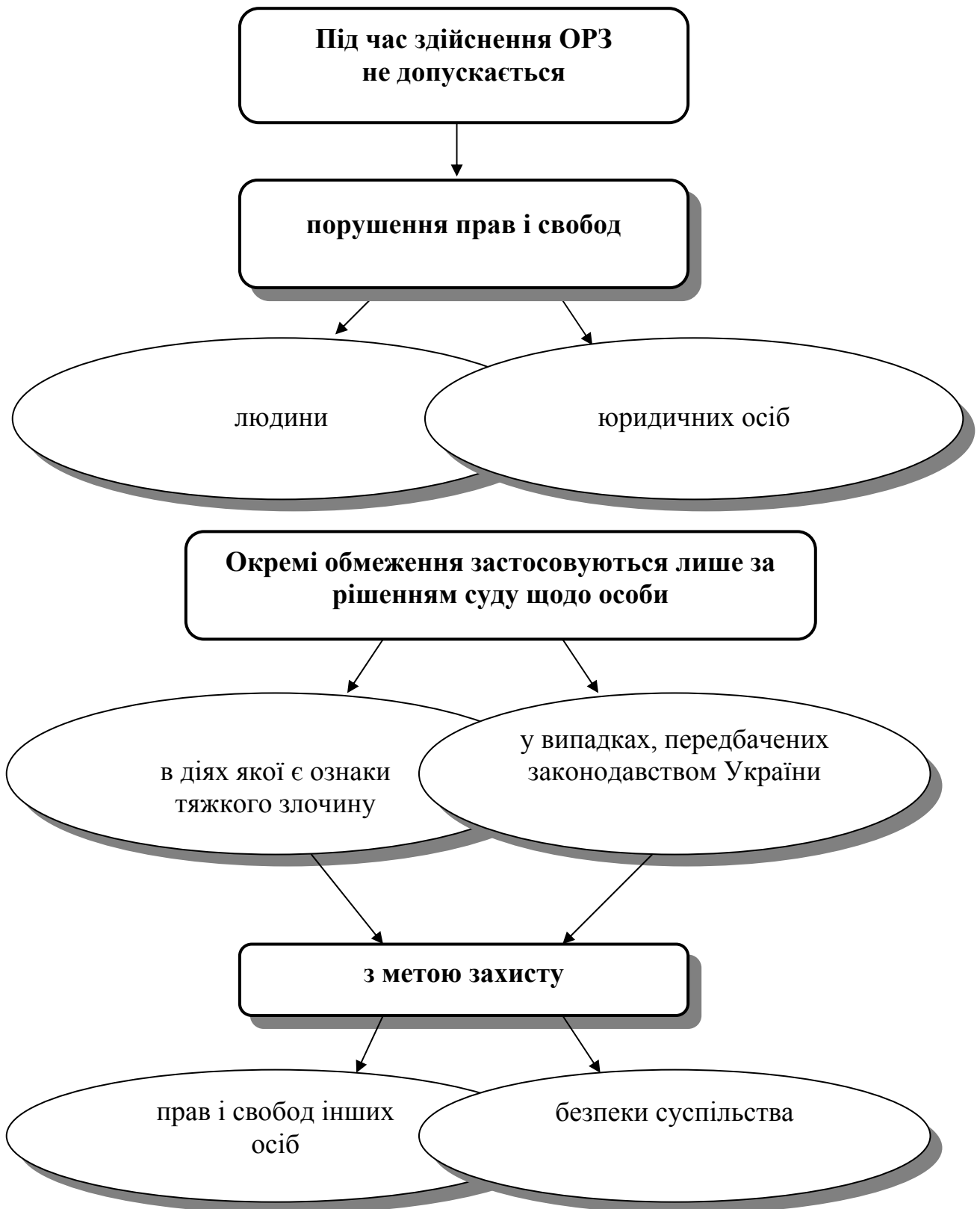

Схема 2.1.11. Гарантії захисту прав і свобод людини при здійсненні оперативно-розшукових заходів

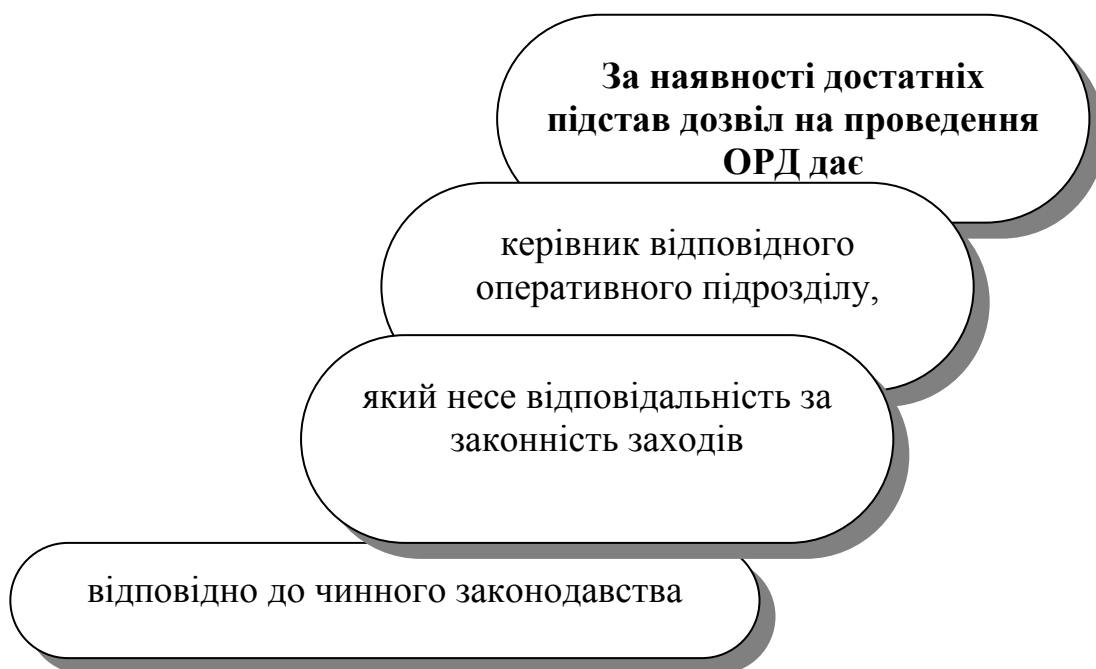

Схема 2.1.12. Відповідальність керівника оперативного підрозділу, який дає дозвіл на проведення оперативно-розшукових заходів

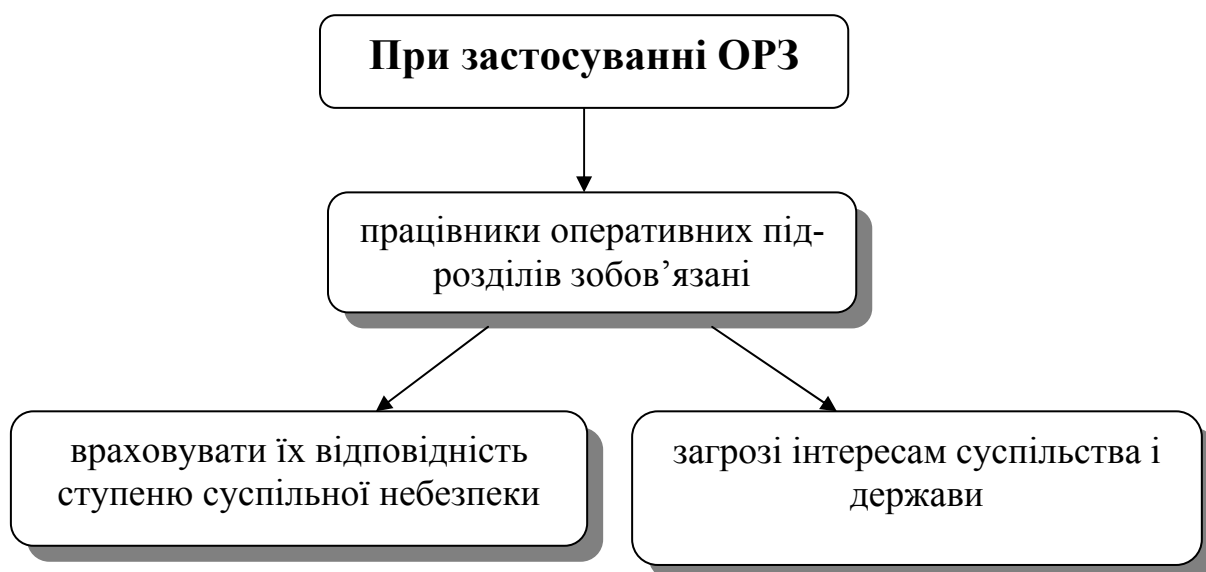

Схема 2.1.13. Обов'язки працівників оперативних підрозділів при застосуванні оперативно-розшукових заходів

2.2. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ЗАХОДИ, ЯКІ НЕ ПОТРЕБУЮТЬ ДОЗВОЛУ СЛІДЧОГО СУДДІ АБО РІШЕННЯ ПРОКУРОРА

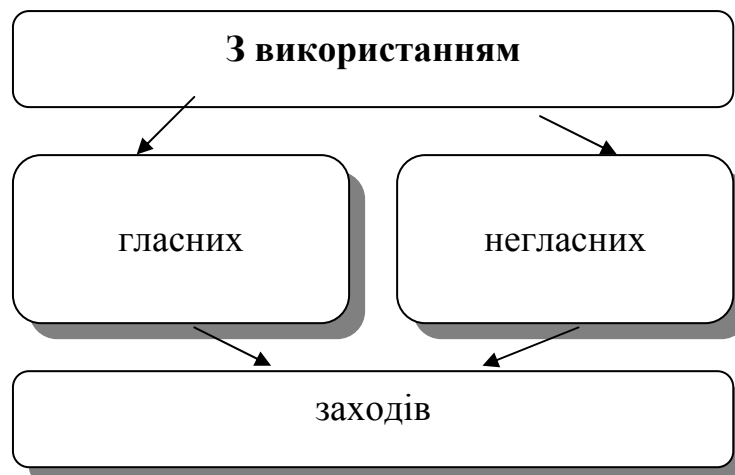
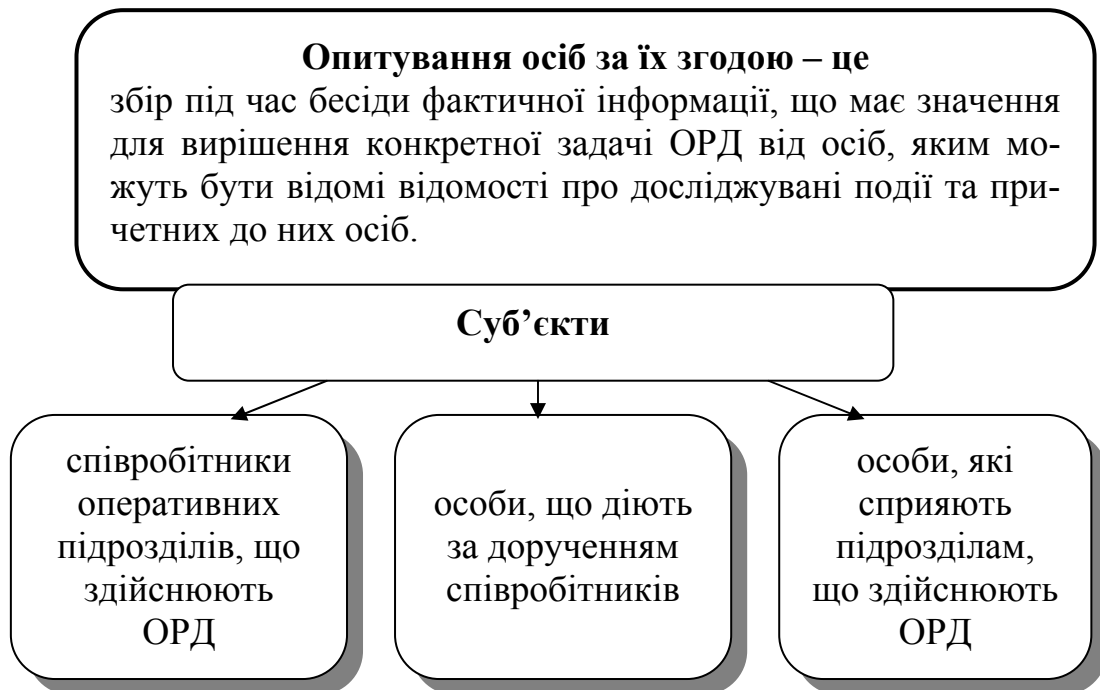

Схема 2.2.1. Поняття, суб'єкти та види опитування осіб

(поза межами ОРД, відповідно до ст. 33 Закону України «Про національну поліцію», поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень, з роз'ясненням їй підстави та мети застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї.)

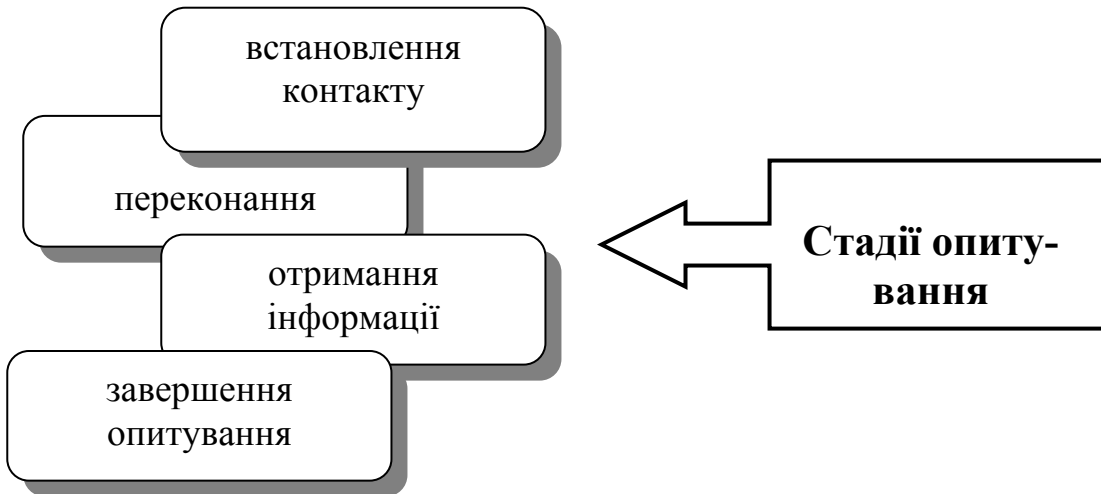

Схема 2.2.2. Стадії опитування осіб

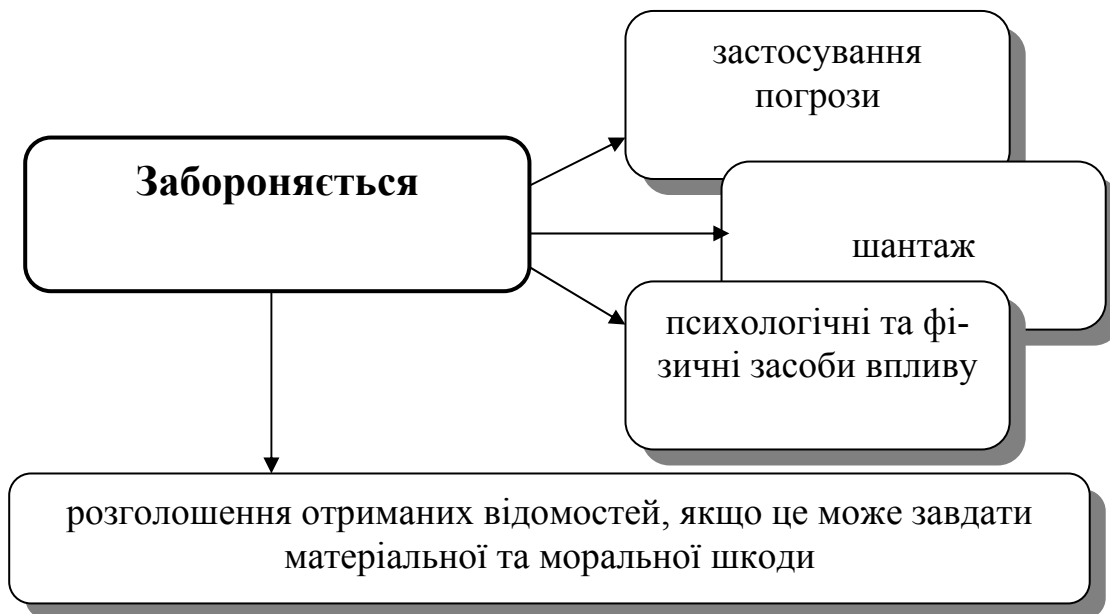

Схема 2.2.3. Забезпечення законності проведення опитування

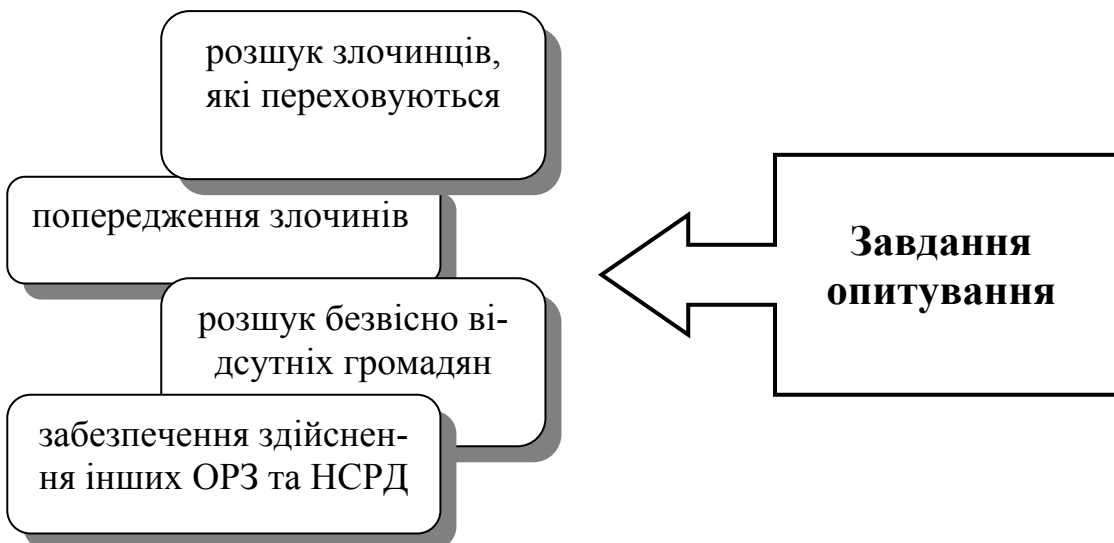

Схема 2.2.4. Завдання, що вирішуються під час проведення опитування

Схема 2.2.5. Спостереження за річчю або місцем

Схема 2.2.6. Спостереження за річчю або місцем здійснюється з використанням технічних засобів

Схема 2.2.7. Засоби спостереження

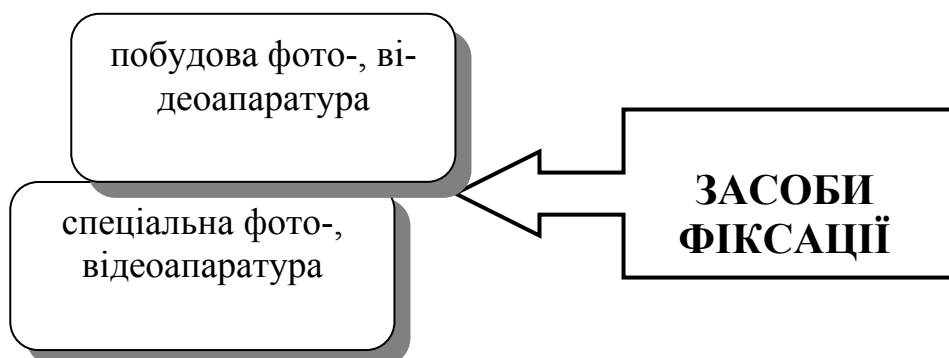

Схема 2.2.8. Засоби фіксації

Схема 2.2.9. Завдання, що вирішуються спостереженням за річчю або місцем

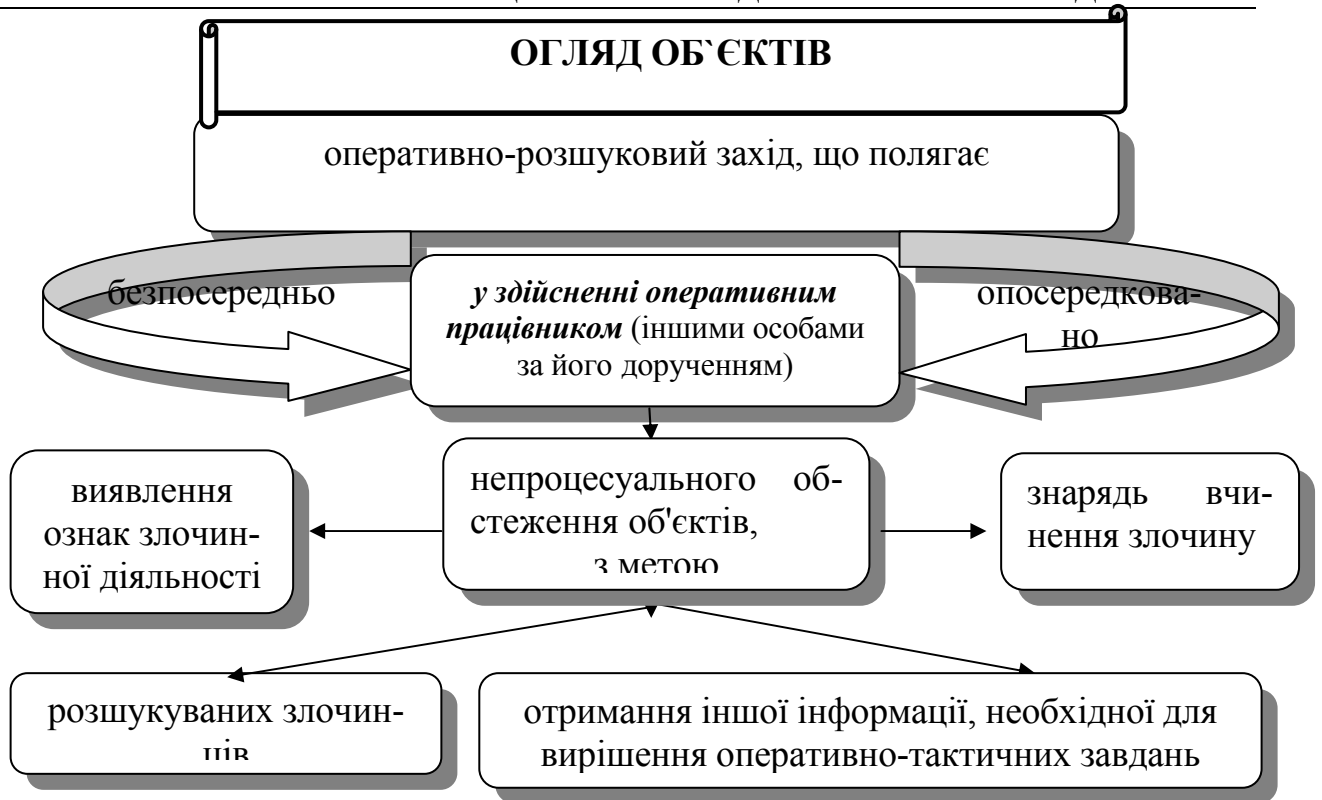

Схема 2.2.10. Огляд житла та інших приміщень, ділянок місцевості та транспортних засобів, а також інших об'єктів

Схема 2.2.11. Завдання огляду житла та інших приміщень, ділянок місцевості та транспортних засобів, а також інших об'єктів

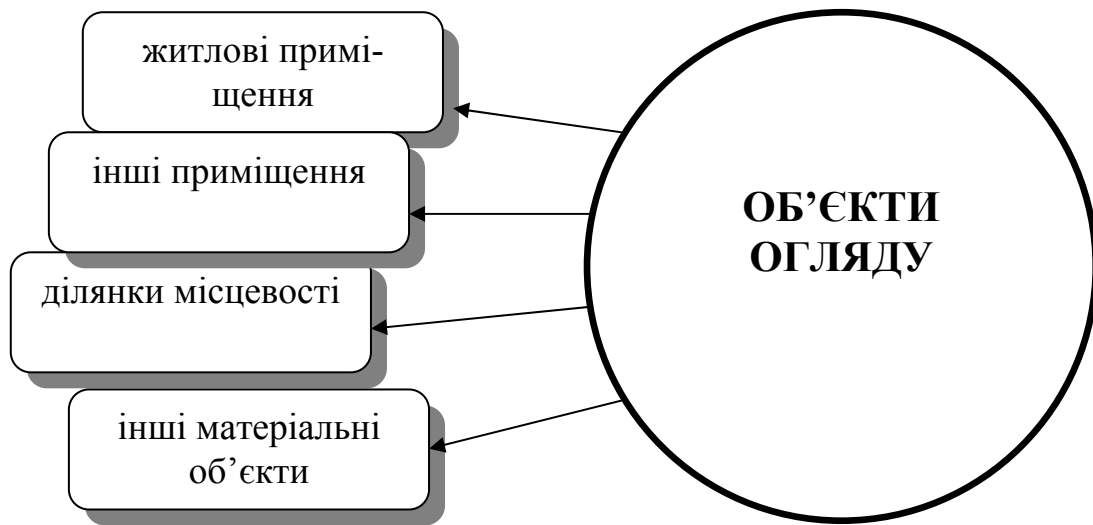

Схема 2.2.12. Об'єкти оперативного огляду

(відповідно до статті 34 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку як превентивний поліцейський захід у вигляді візуального огляду особи, поверхневу перевірку речі або транспортного засобу)

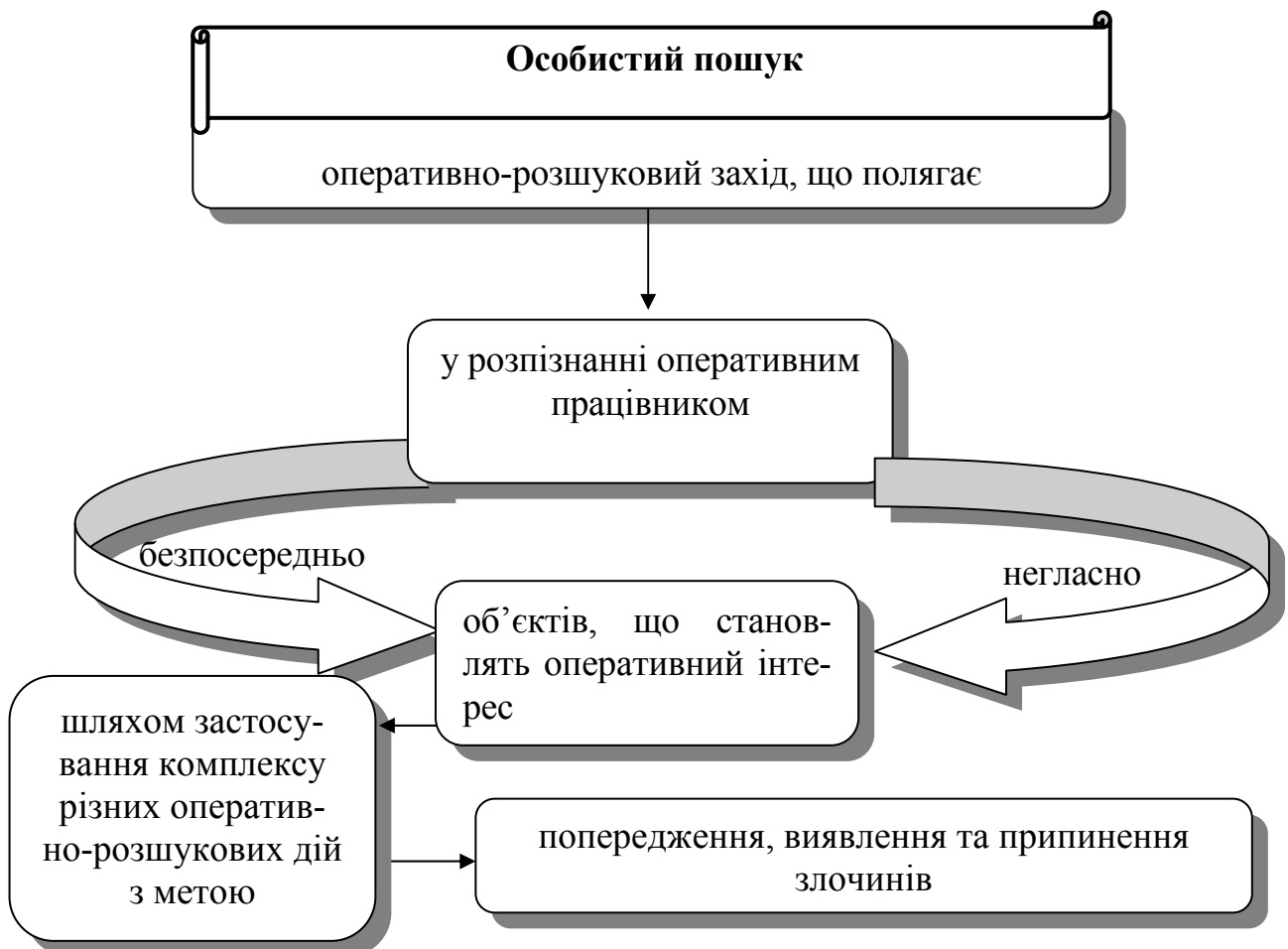

Схема 2.2.13. Поняття ОРЗ методом особистого пошуку

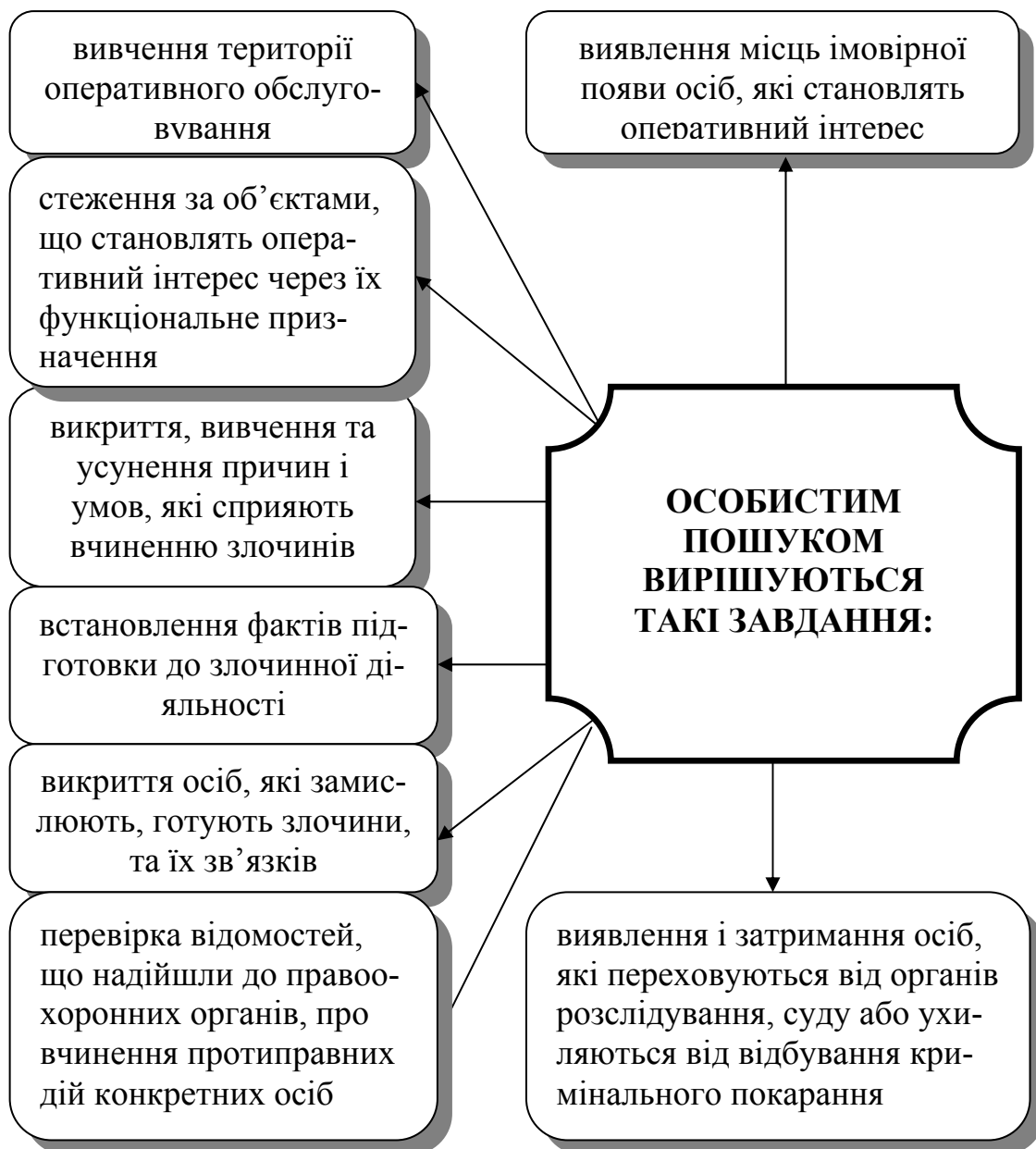

Схема 2.2.14. Завдання ОРЗ методом особистого пошуку

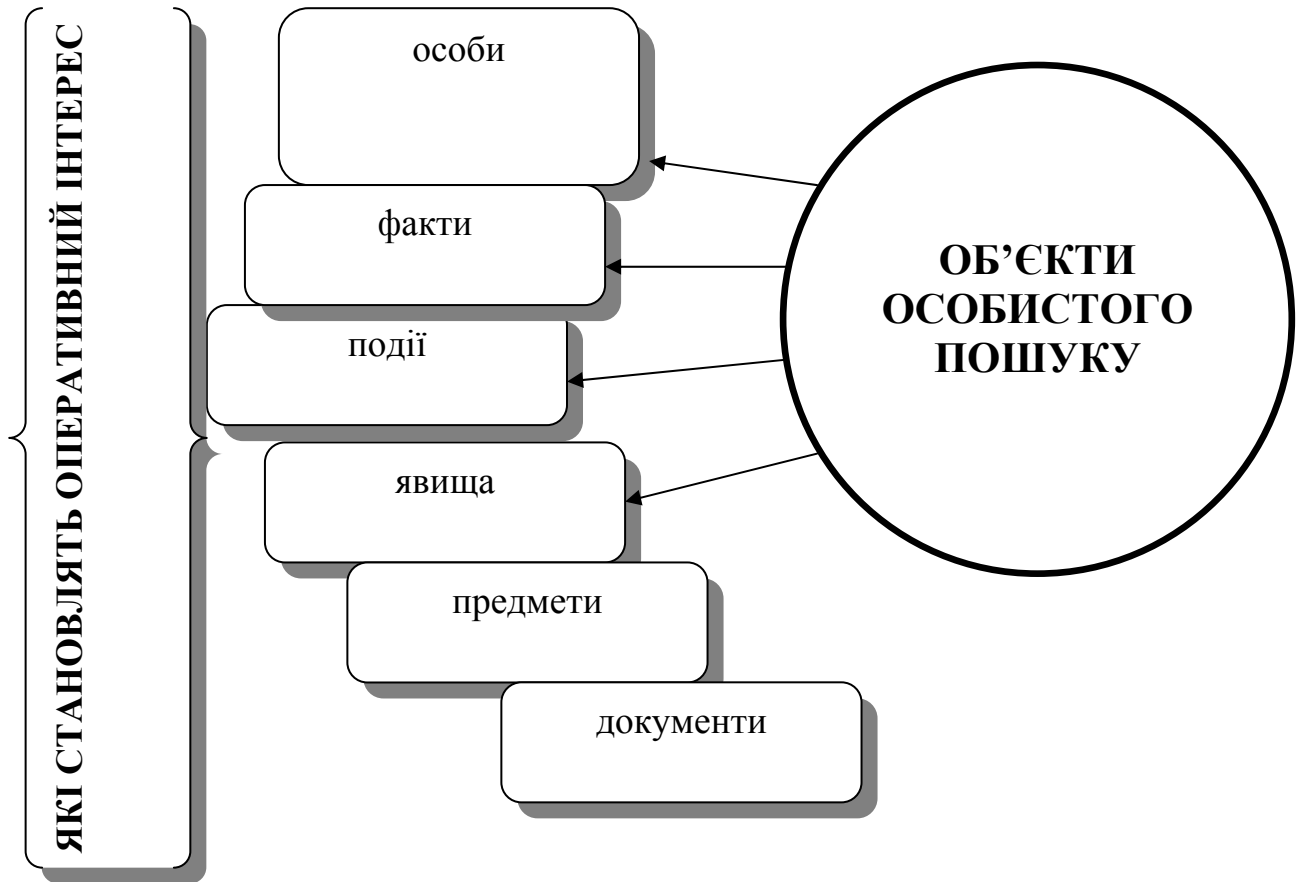

Схема 2.2.15. Об'єкти особистого пошуку

2.3. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ЗАХОДИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ НА ПІДСТАВІ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ АБО РІШЕННЯ ПРОКУРОРА

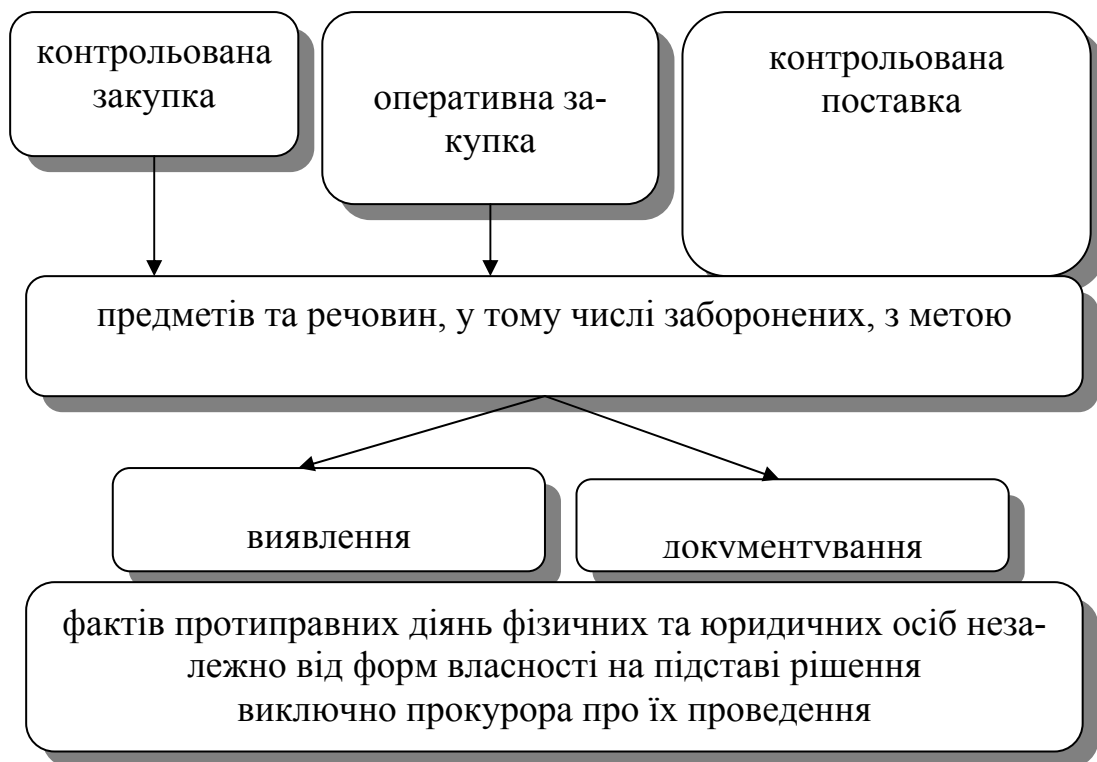

Схема 2.3.1. Поняття та ознаки контрольованої (оперативної) закупки та контрольованої поставки

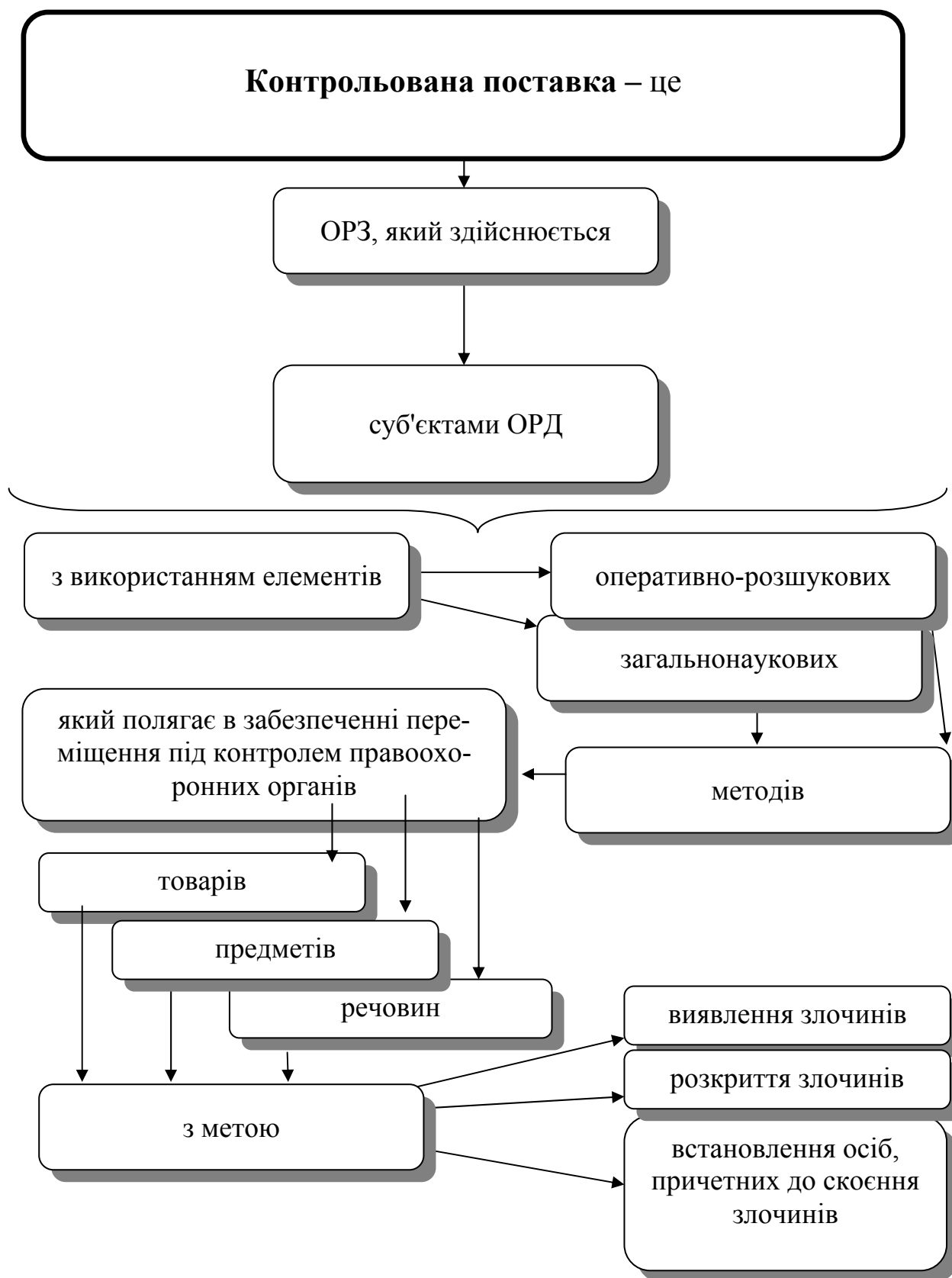

Схема 2.3.2. Поняття контрольованої поставки

Схема 2.3.3. Характеристика контрольованої поставки

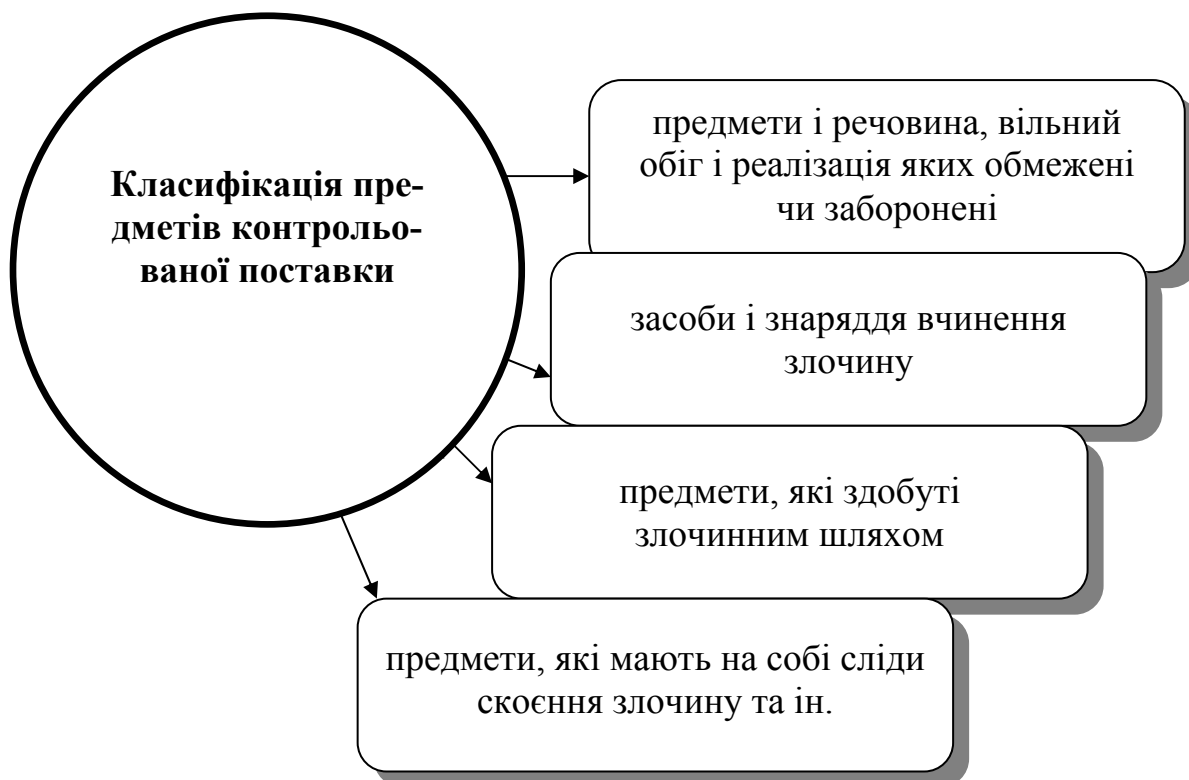

Схема 2.3.4. Класифікація предметів контрольованої поставки

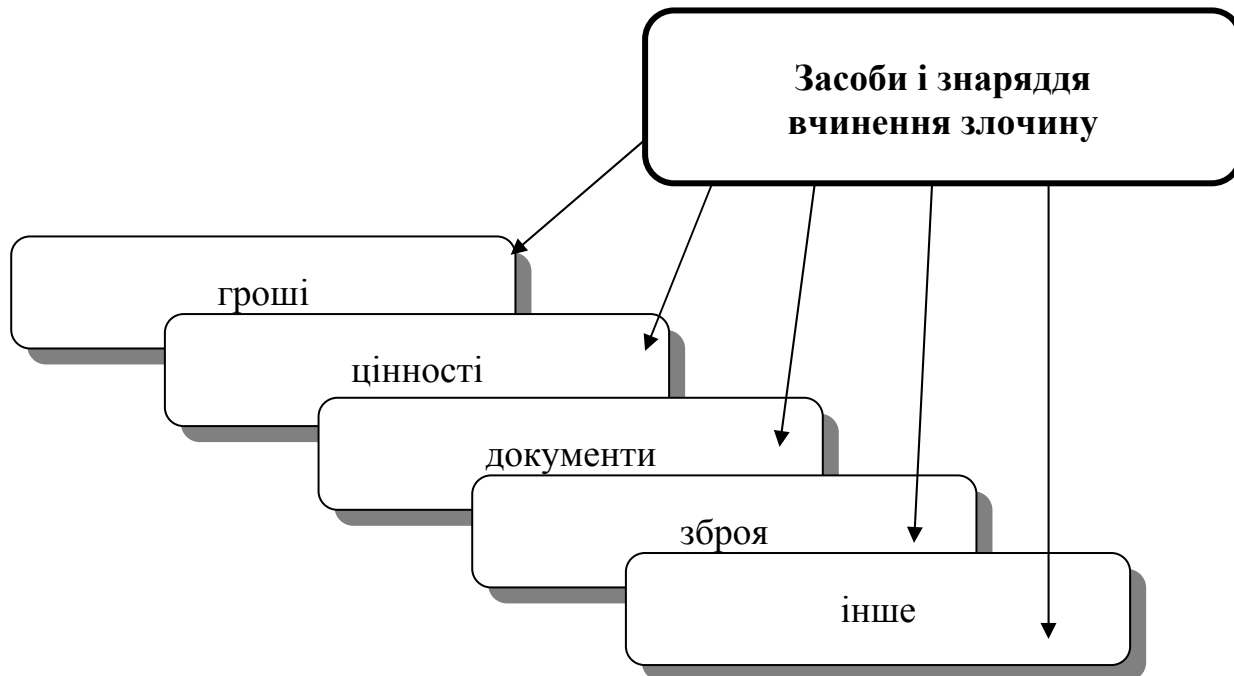

Схема 2.3.5. Види засобів і знарядь вчинення злочину

Схема 2.3.6. Предмети і речовини, обмежені або заборонені для вільного обігу та реалізації, як об'єкт контрольованої поставки

Схема 2.3.7. Класифікація завдань контрольованої поставки

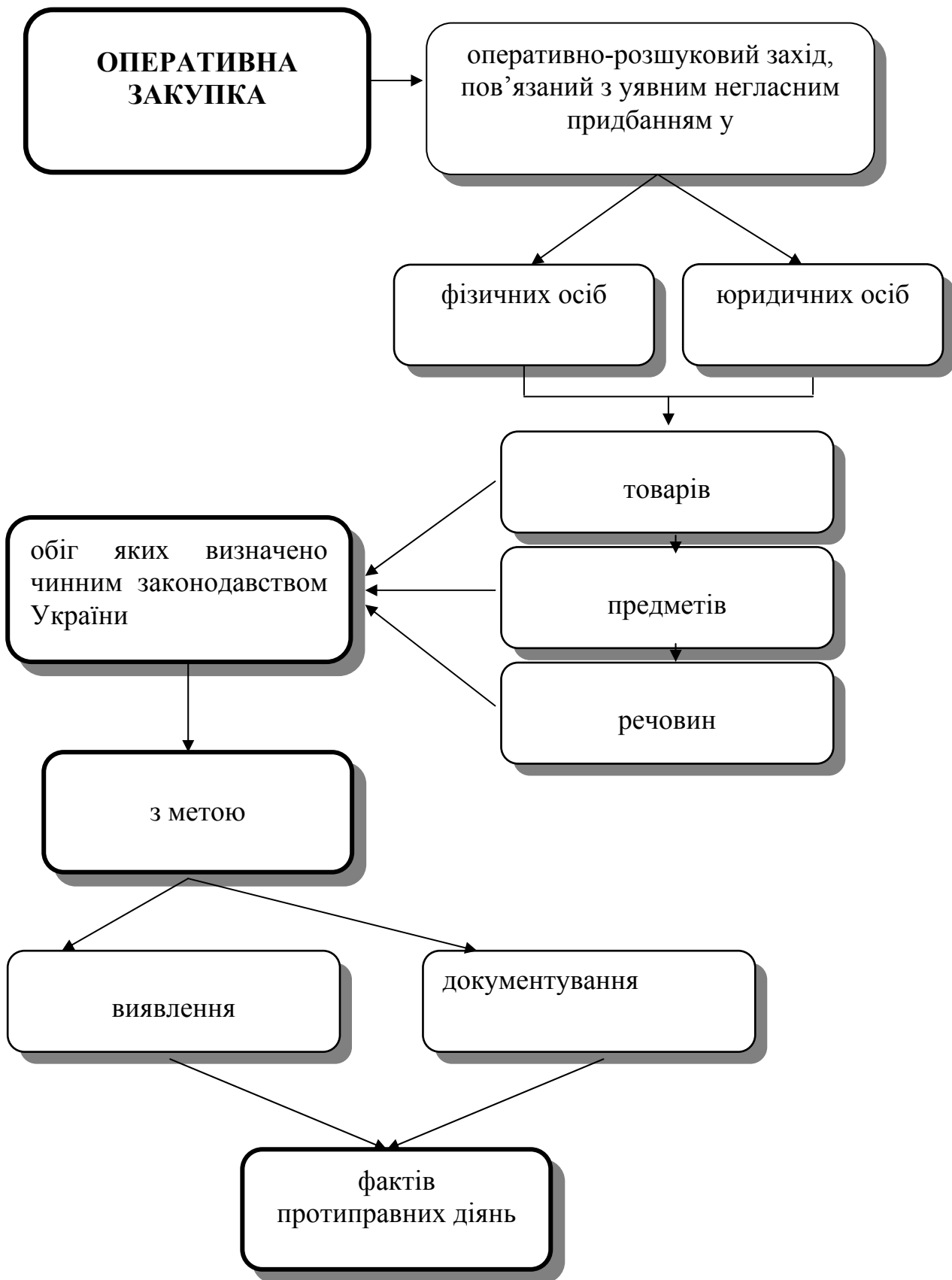

Схема 2.3.8. Поняття оперативної закупки

Схема 2.3.9. Завдання оперативної закупки

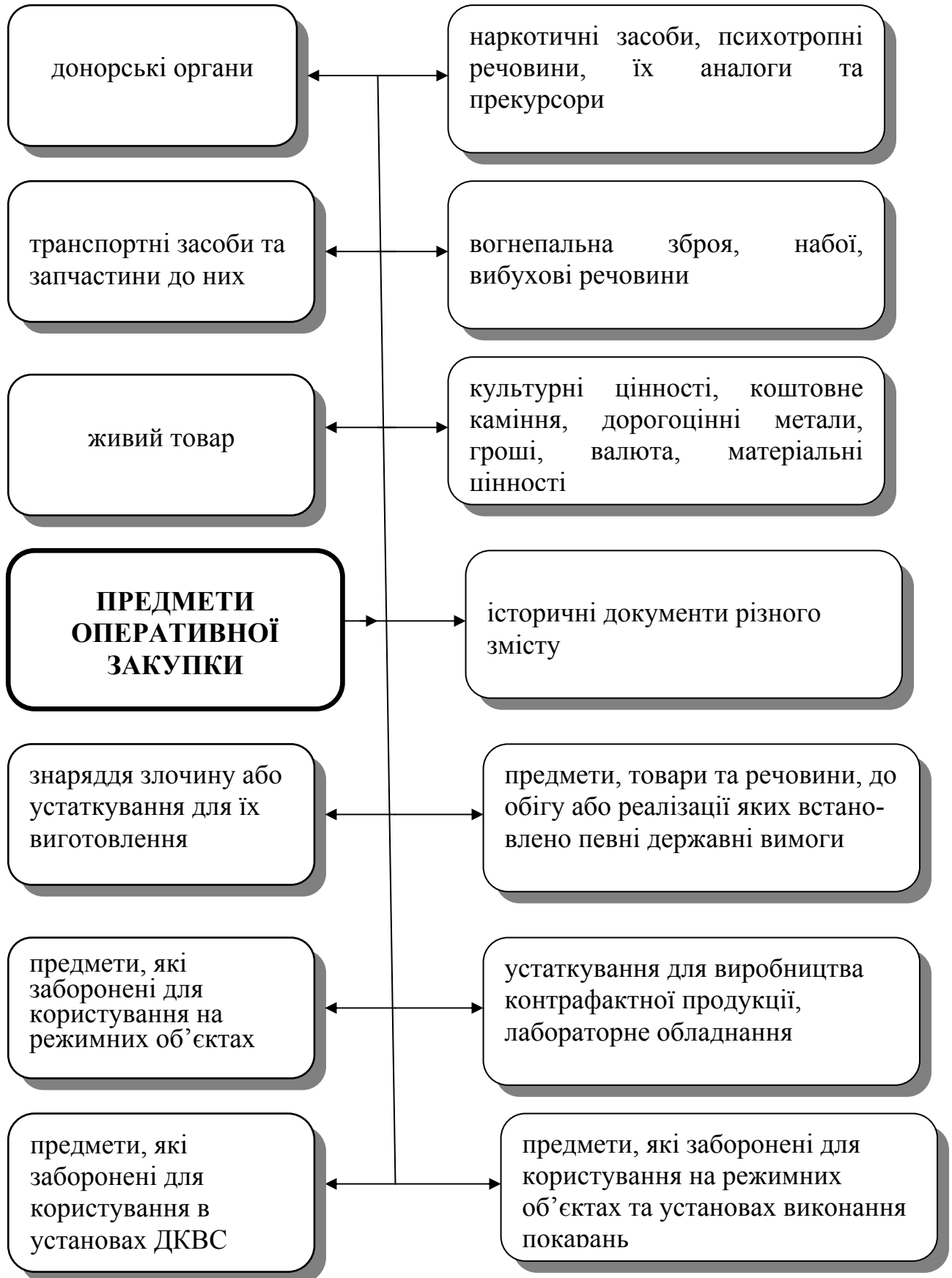

Схема 2.3.10. Предмети оперативної закупки

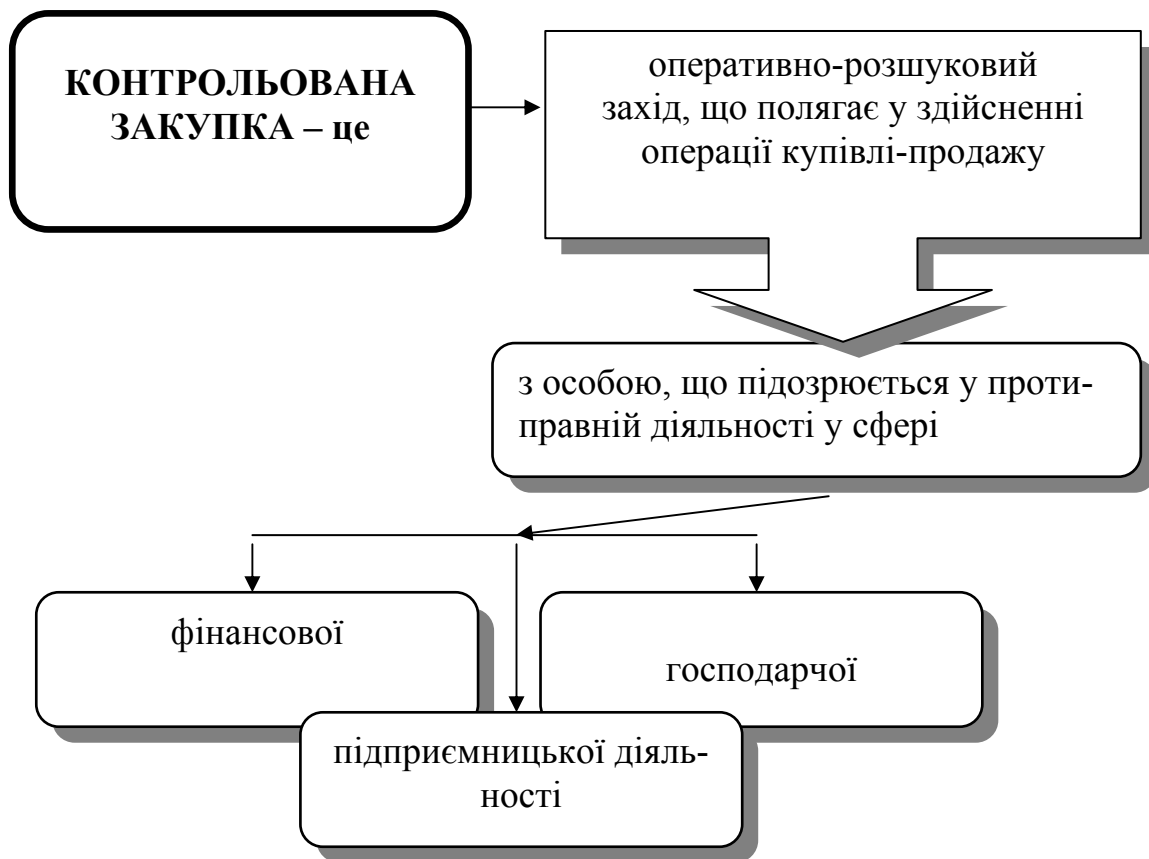

Схема 2.3.11. Поняття контрольованої закупки

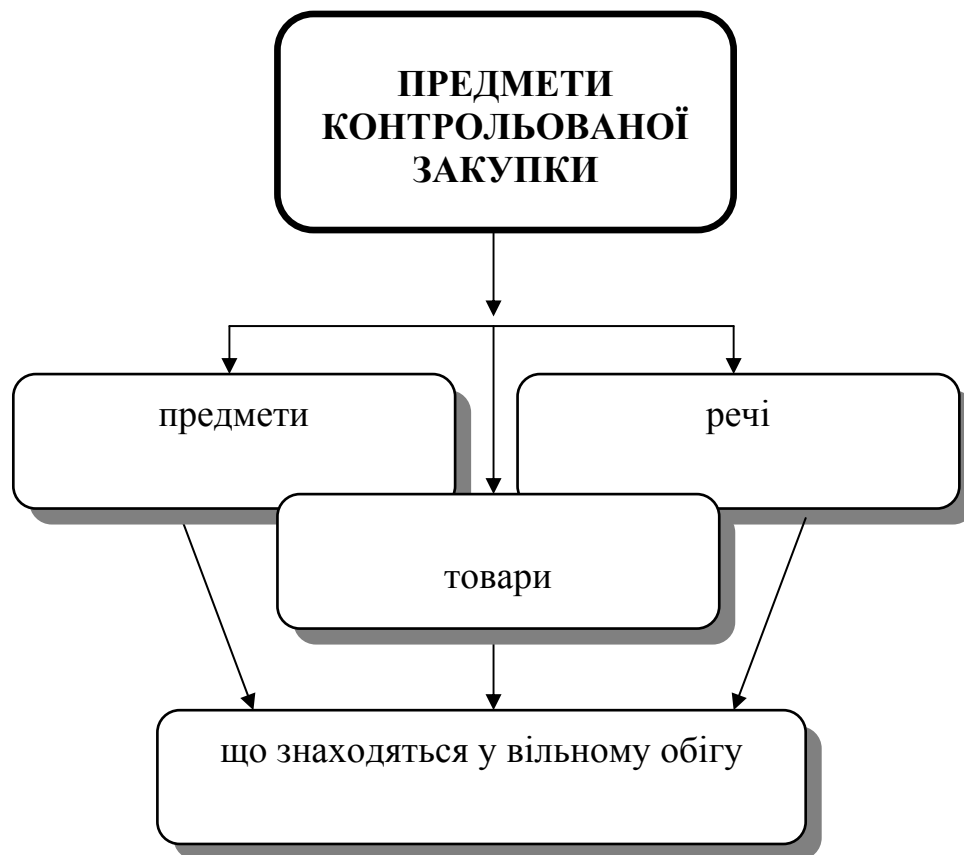

Схема 2.3.12. Предмети контрольованої закупки

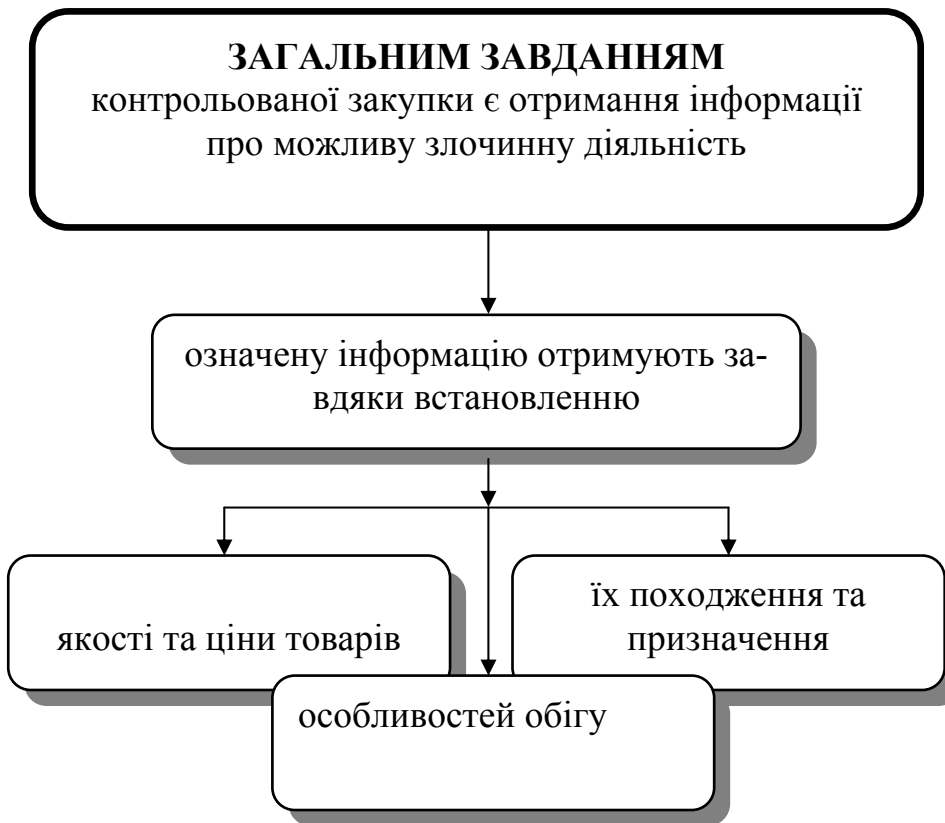

Схема 2.3.13. Завдання контрольованої закупки

Схема 2.3.14. Поняття виконання спеціального завдання

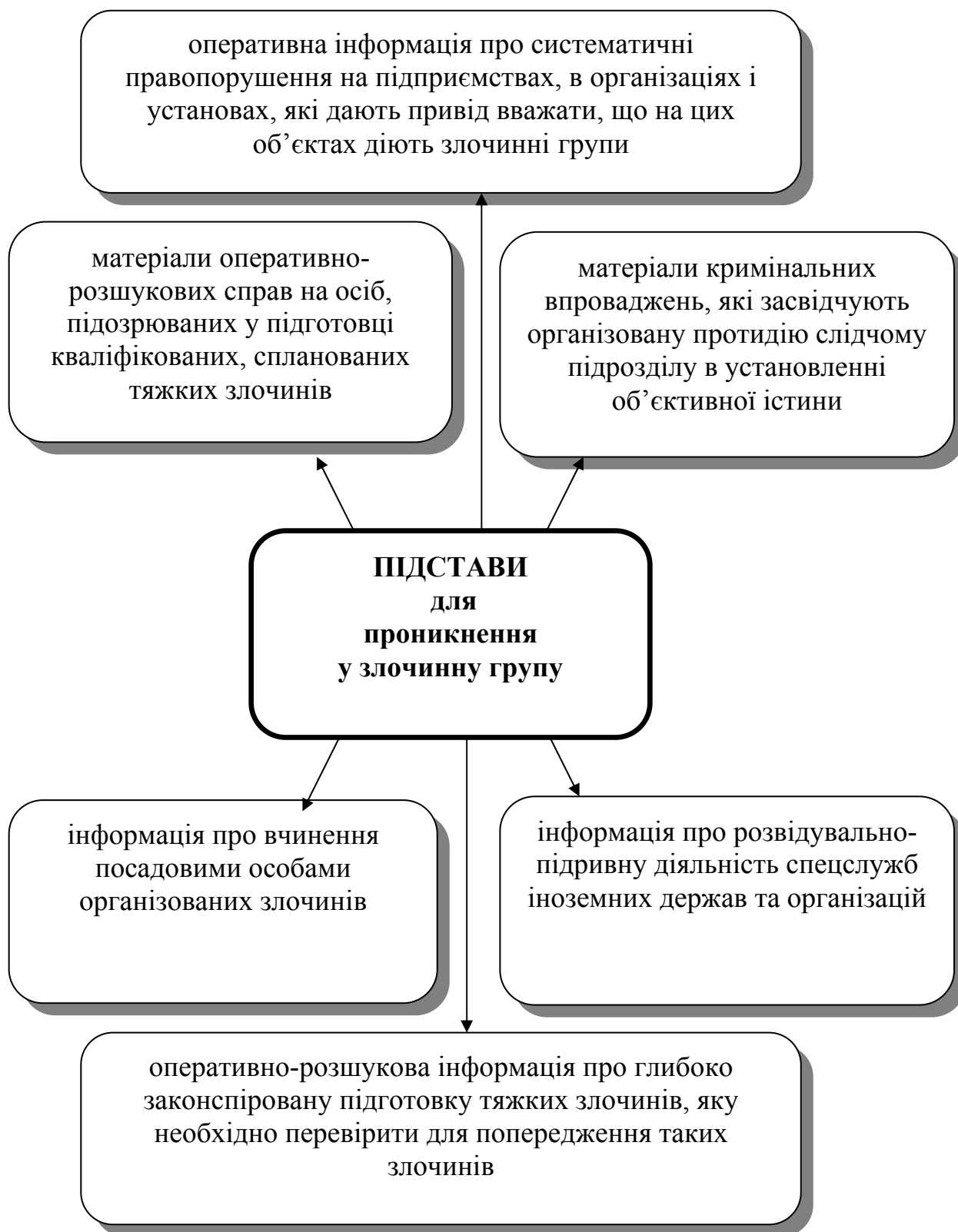

Схема 2.3.15. Підстави для проникнення у злочинну групу

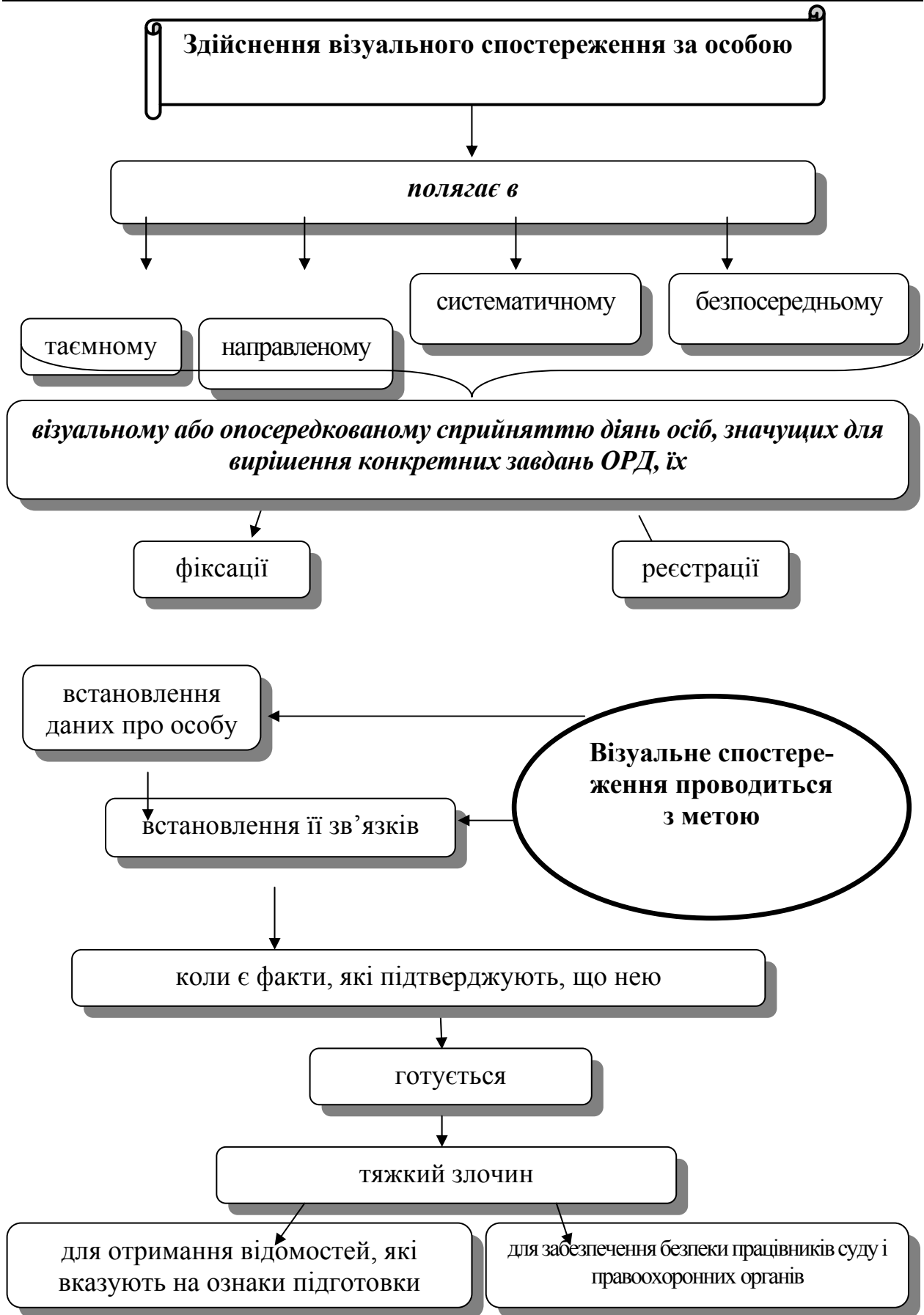

Схема 2.3.16. Поняття й мета візуального спостереження

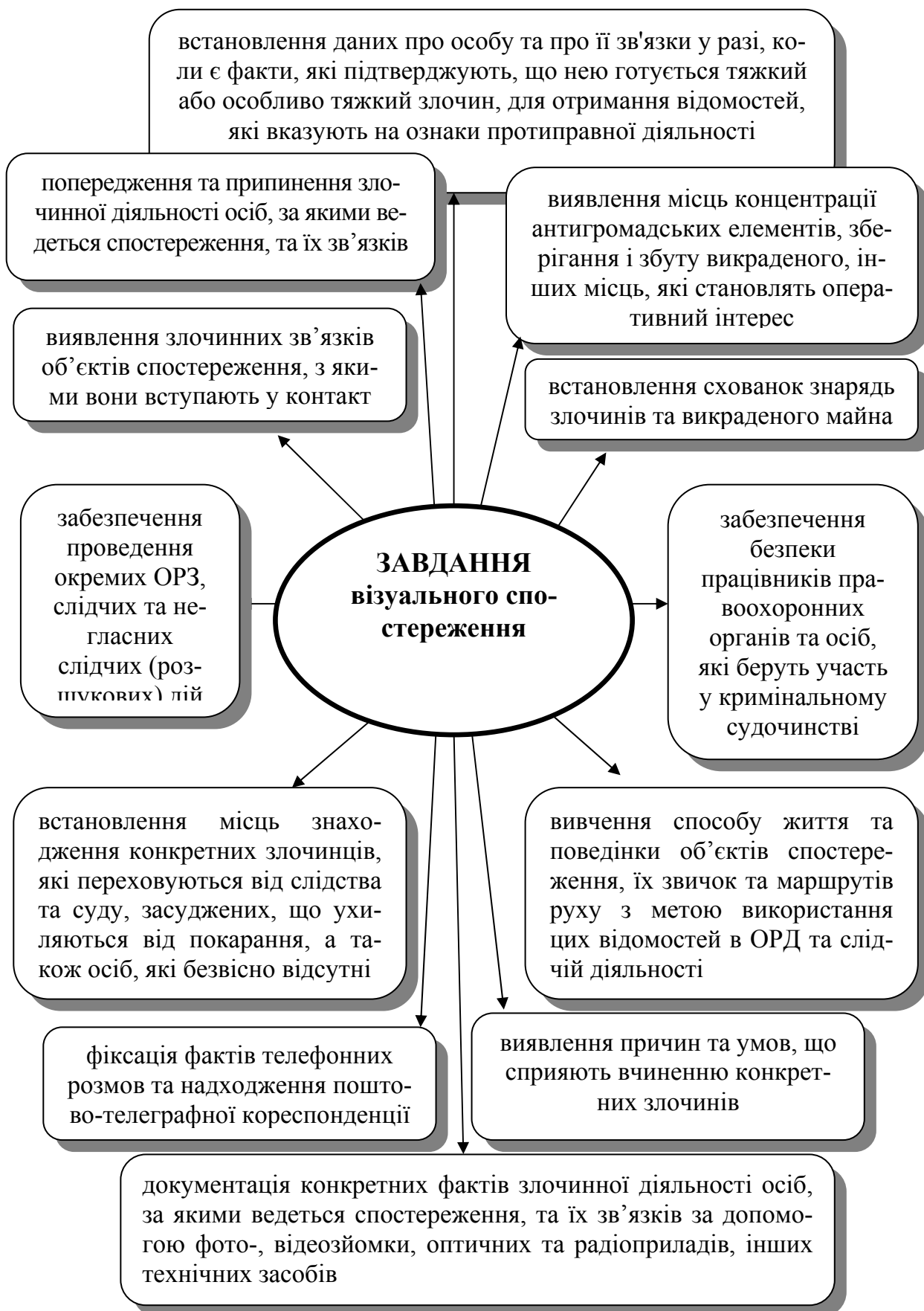

Схема 2.3.17. Завдання візуального спостереження

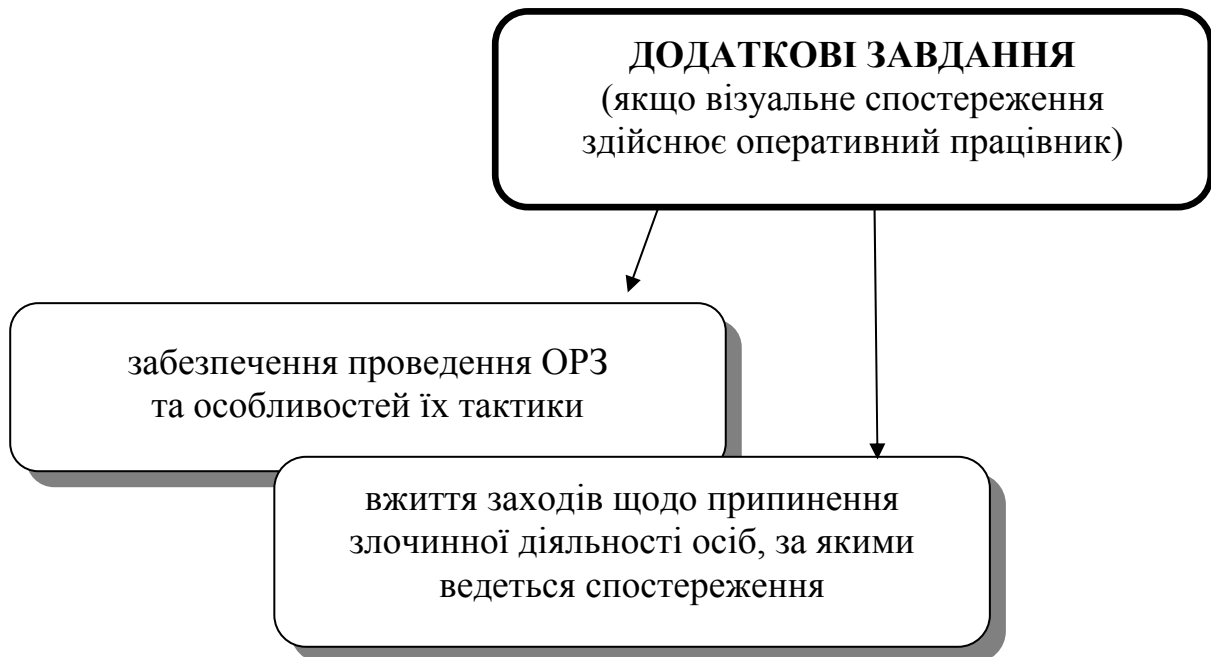

Схема 2.3.18. Додаткові завдання візуального спостереження

Схема 2.3.19. Об'єкти візуального спостереження

2.4. ОПЕРАТИВНО-ТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ

Схема 2.4.1. Поняття оперативно-технічних заходів

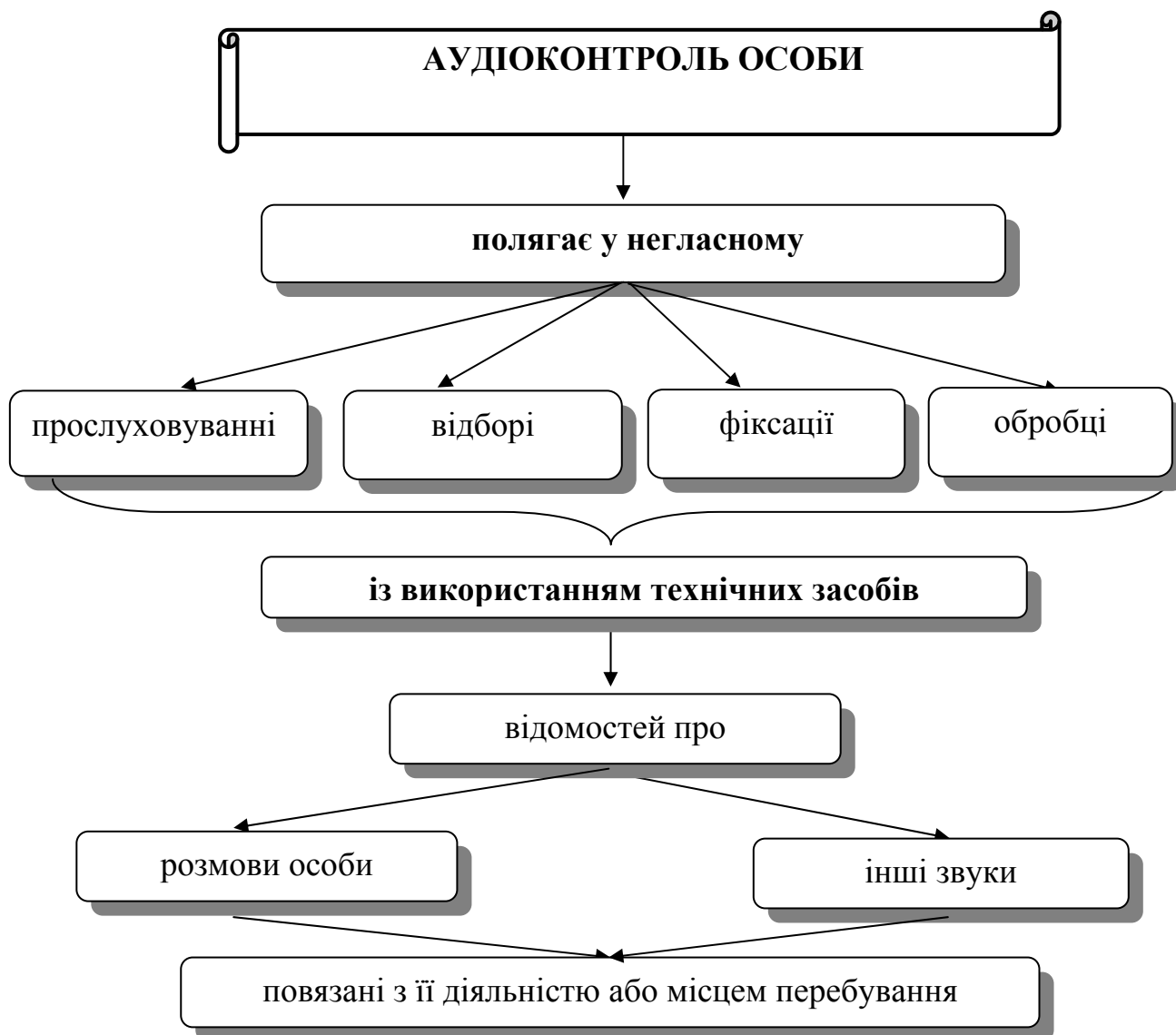

Схема 2.4.2. Поняття ОРЗ – аудіоконтроль особи

Схема 2.4.3. Сутність здійснення зняття інформації з каналів зв'язку

Схема 2.4.4. Сутність здійснення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж

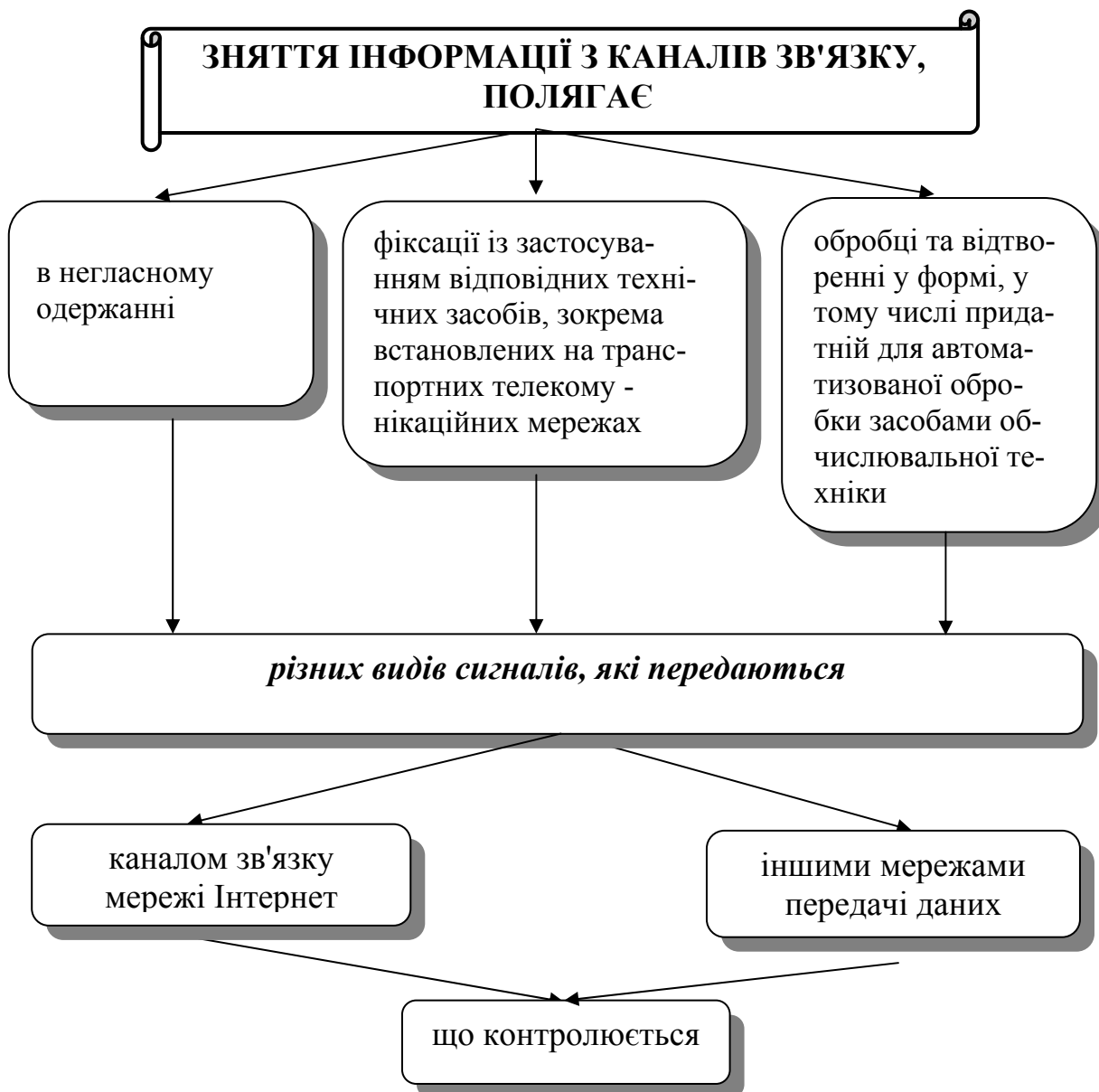

Схема 2.4.5. Сутність здійснення зняття інформації з каналів зв'язку

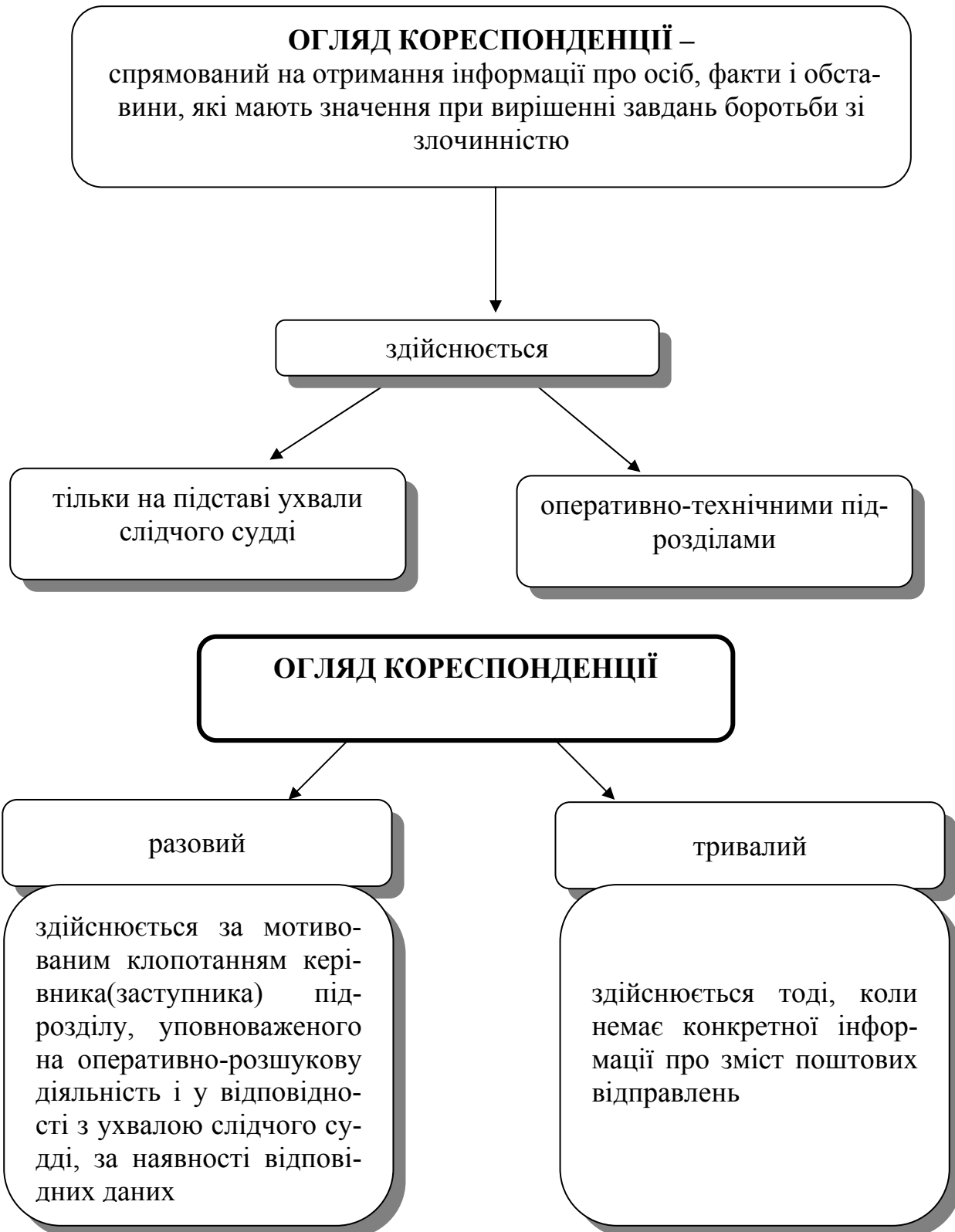

Схема 2.4.6. Сутність контролю кореспонденції

Схема 2.4.7. Зміст контролю кореспонденції

Схема 2.4.8. Характеристика оперативно-розшукових заходів щодо захоплення озброєних злочинців та припинення злочинів

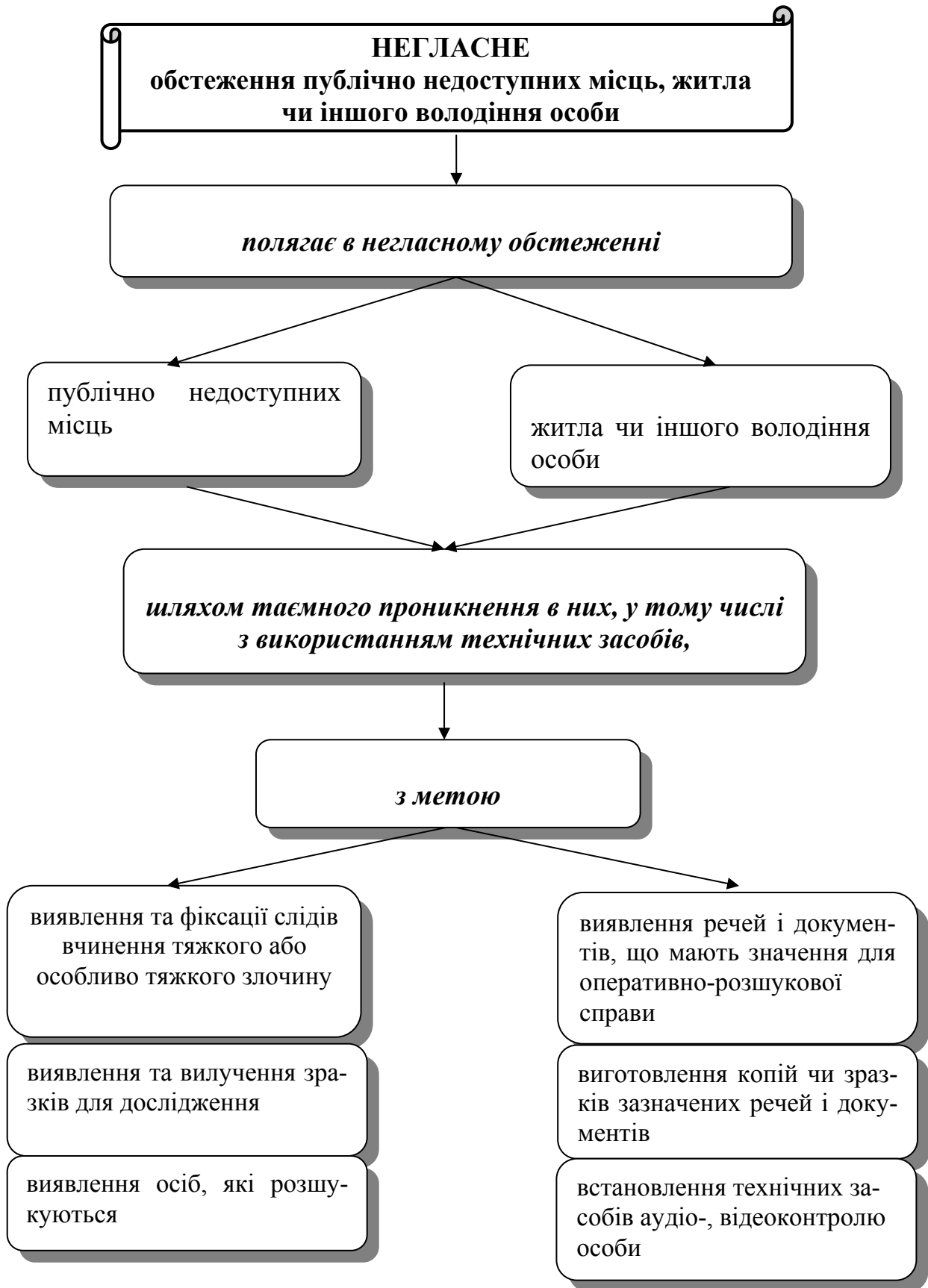

Схема 2.4.9. Поняття негласного обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи

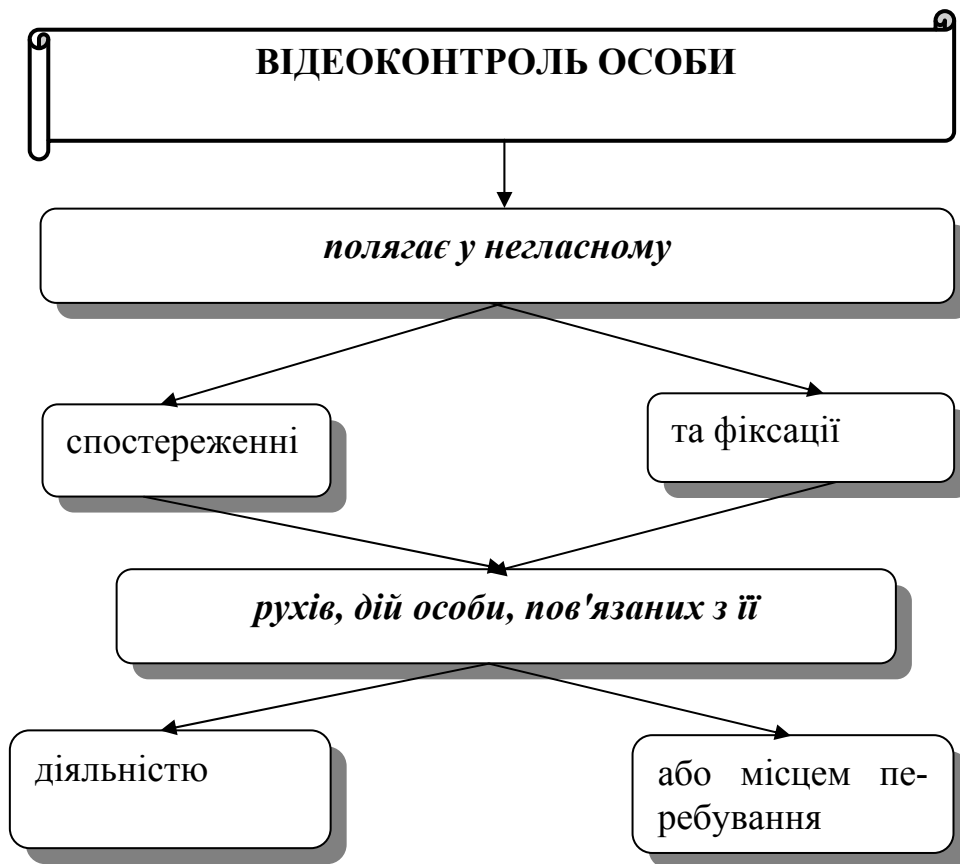

Схема 2.4.10. Сутність відеоконтролю особи

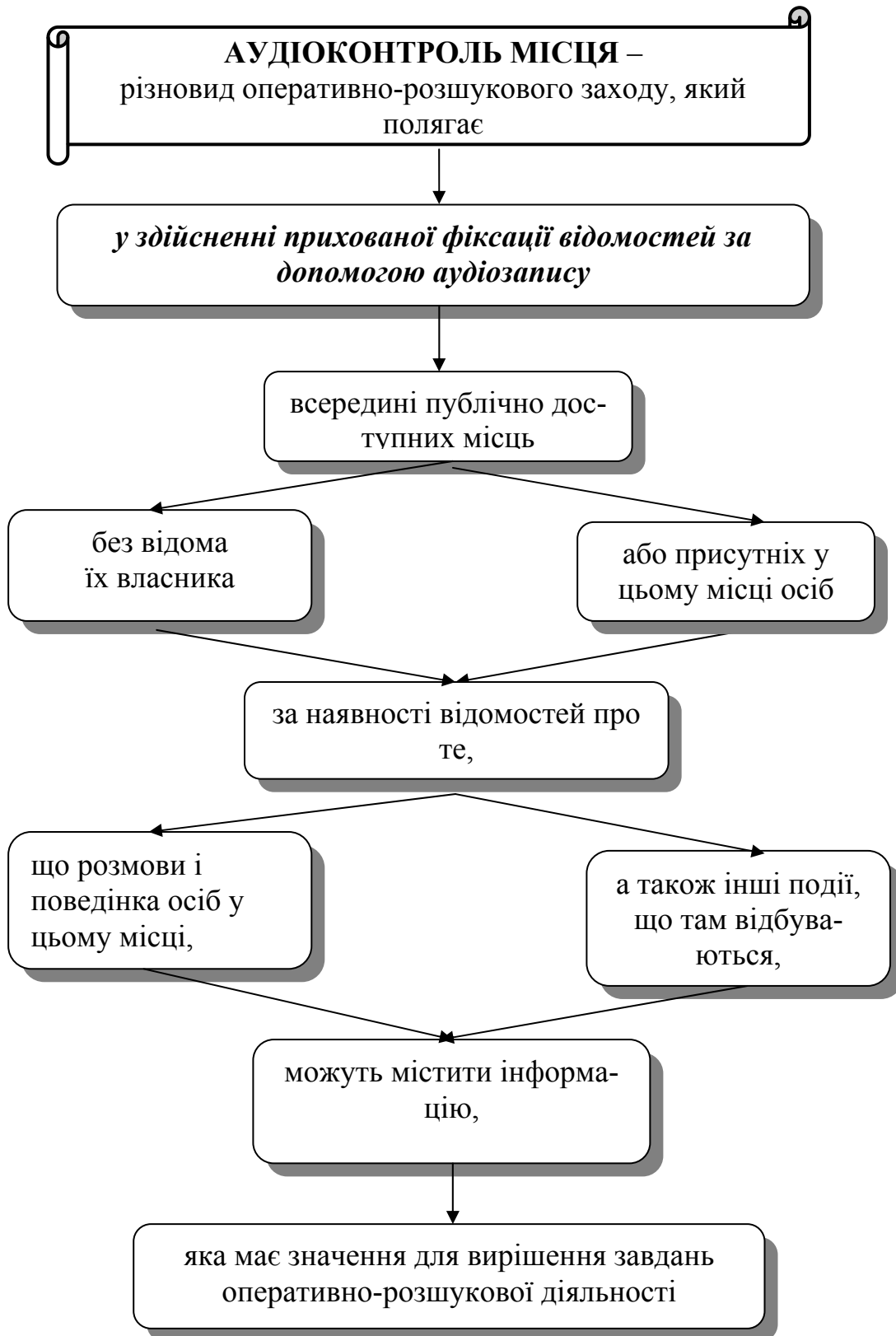

Схема 2.4.11. Аудіоконтроль місця

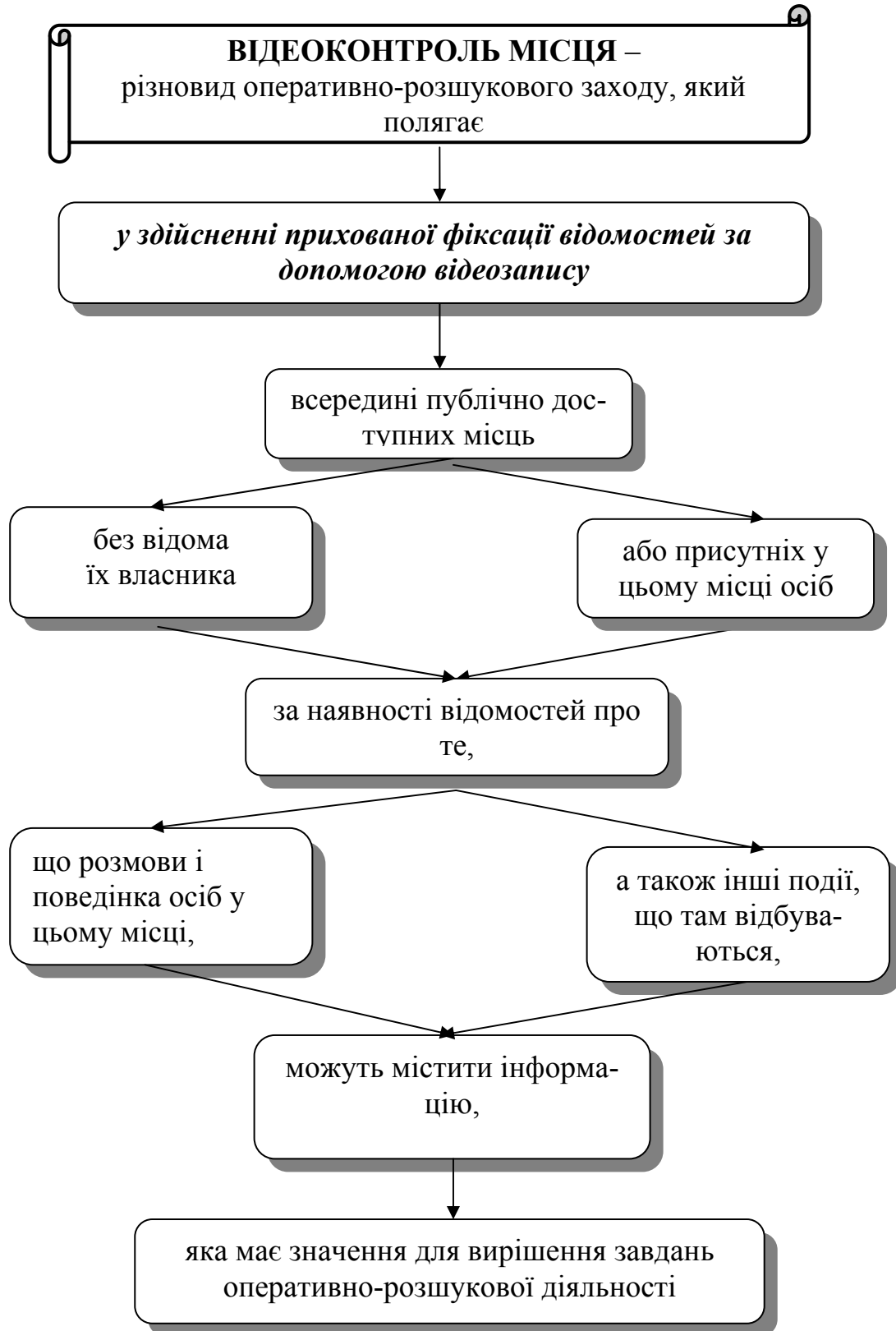

Схема 2.4.12. Відеоконтроль місця

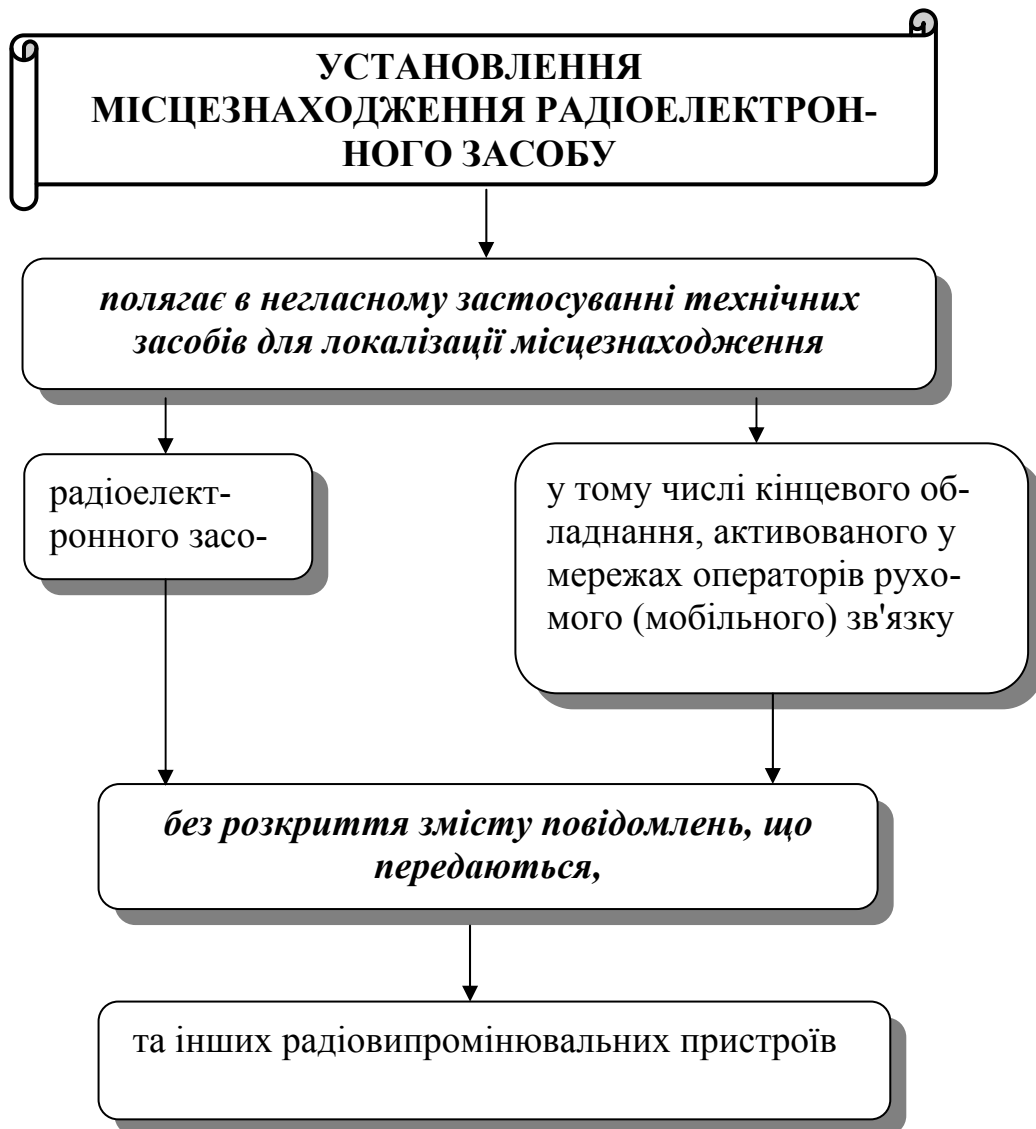

Схема 2.4.13. Сутність установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу

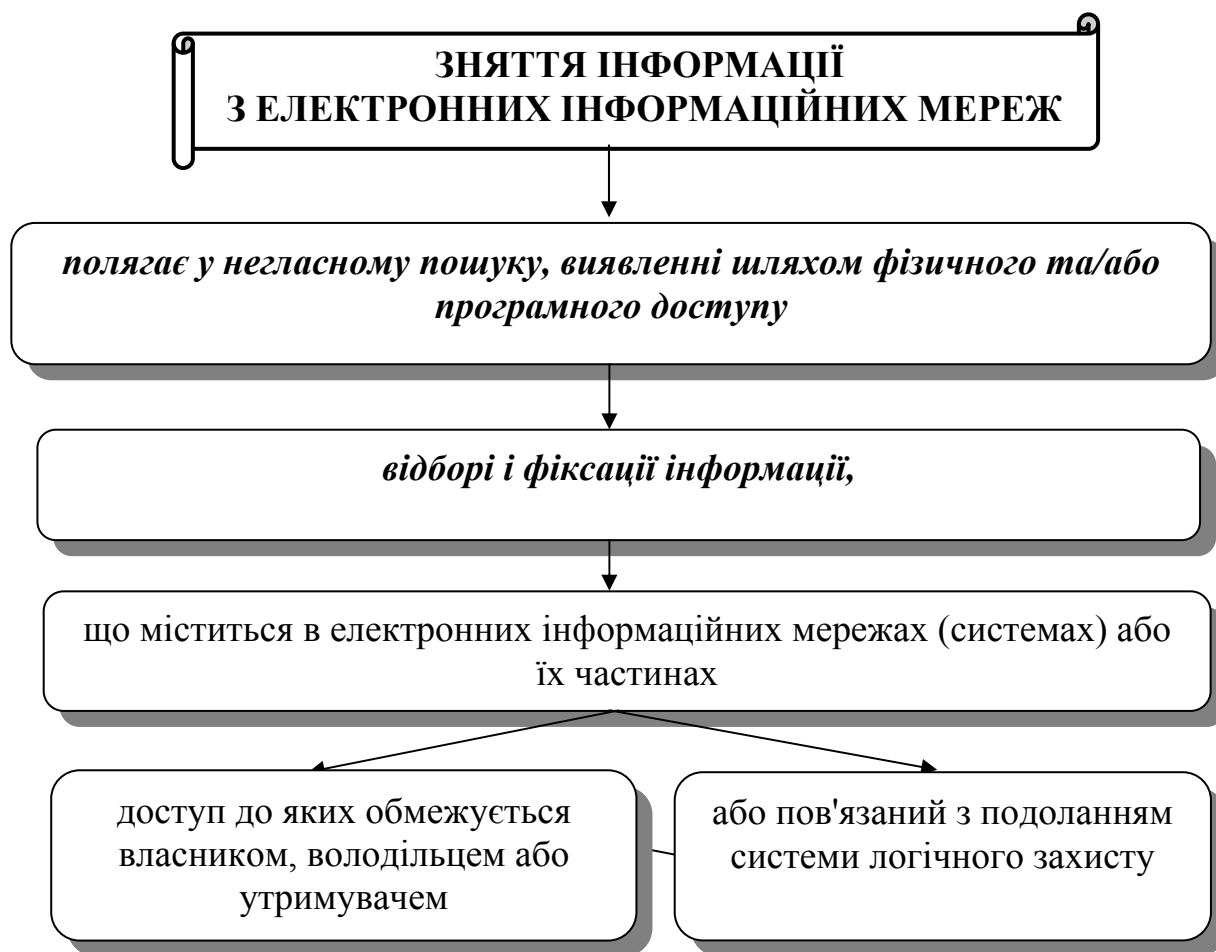

Схема 2.4.14. Сутність зняття інформації з електронних інформаційних мереж

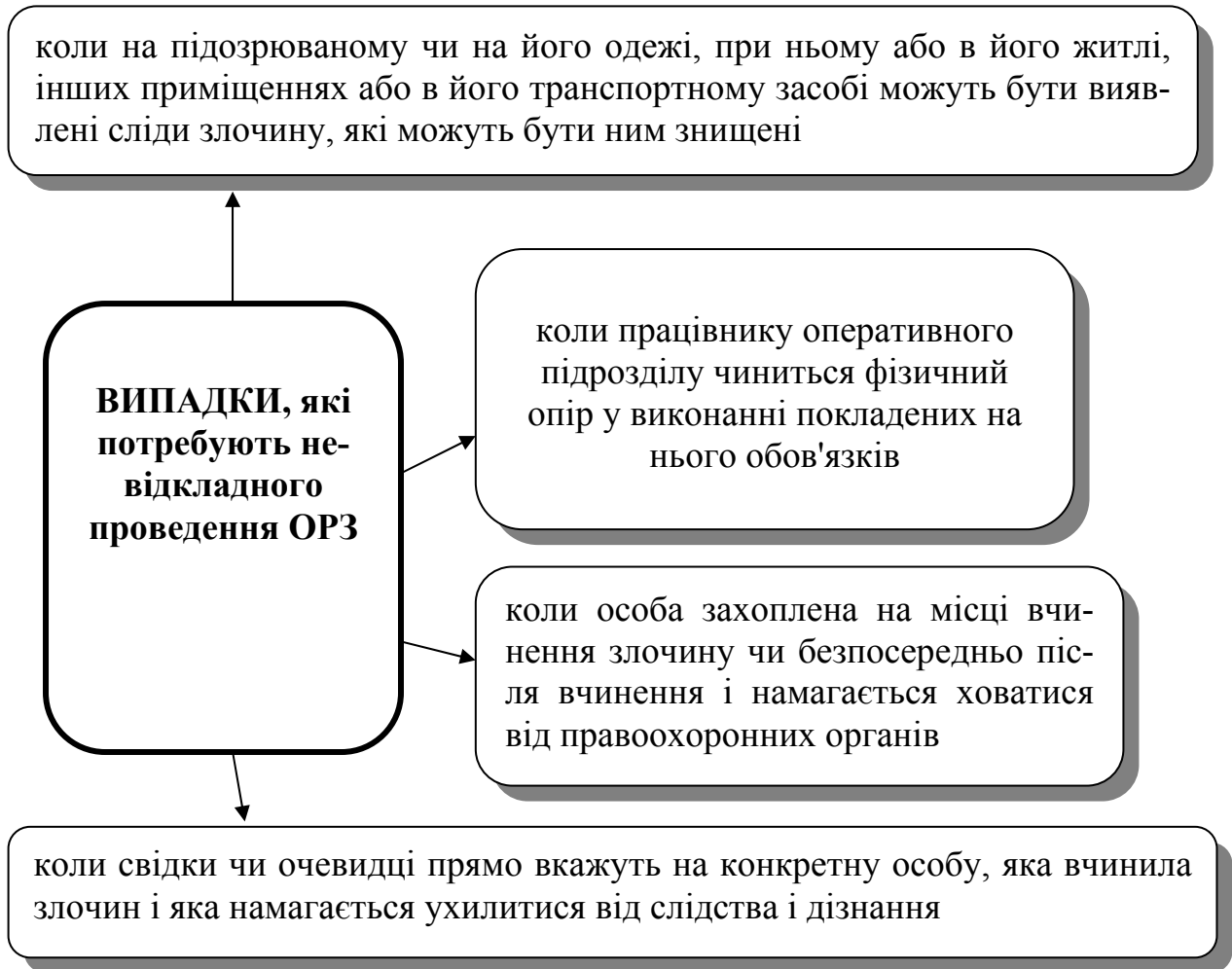

Схема 2.4.15. Випадки, які потребують невідкладного проведення оперативно-розшукових заходів

2.5. ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ, ОТРИМАНИХ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ

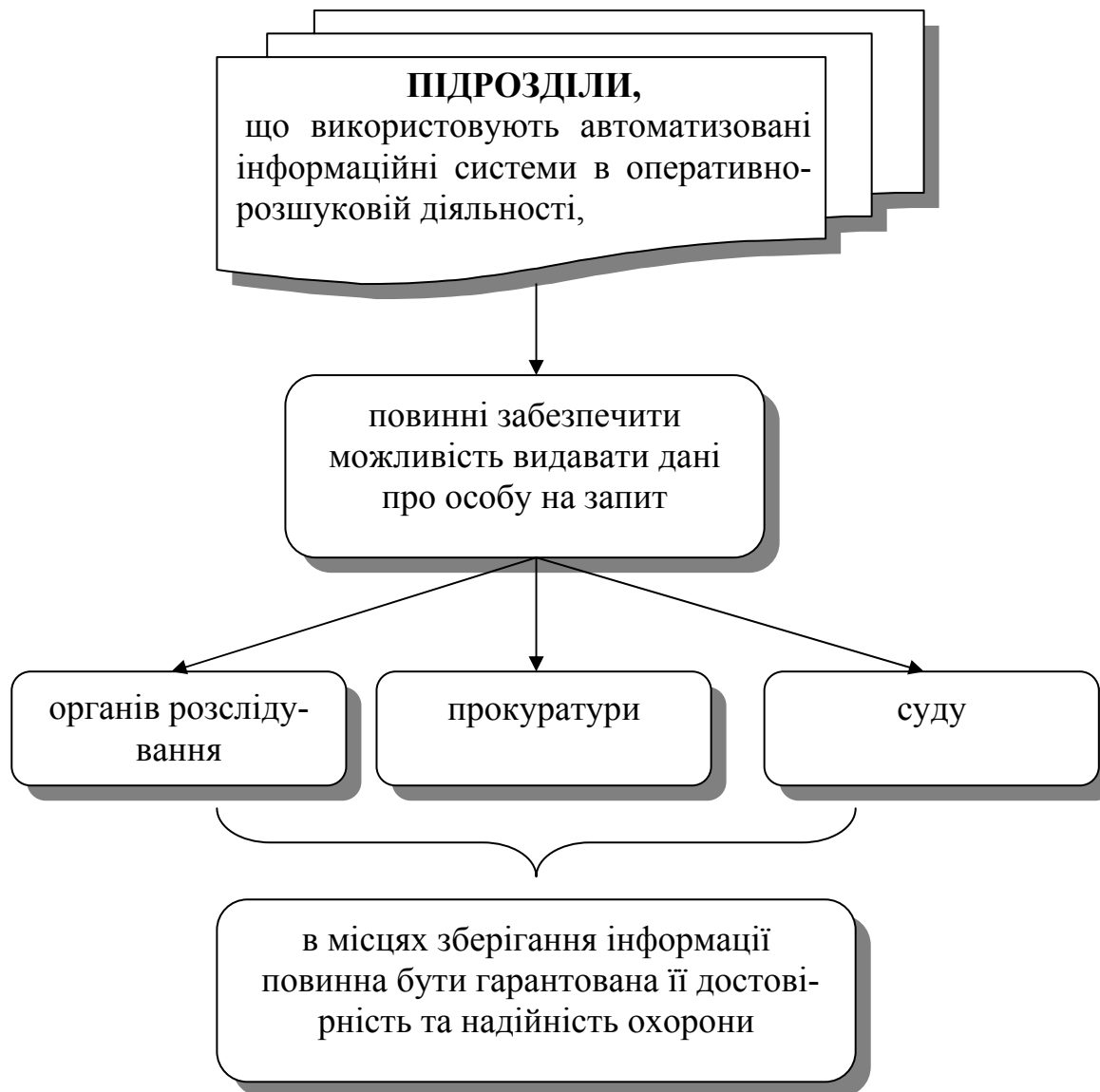

Схема 2.5.1. Умови передачі оперативної інформації суб'єктам кримінального процесу

Схема 2.5.2. Гарантії поновлення прав і свобод, порушених під час проведення ОРД

Схема 2.5.3. Обмеження передачі і розголошення результатів оперативно-розшукової діяльності

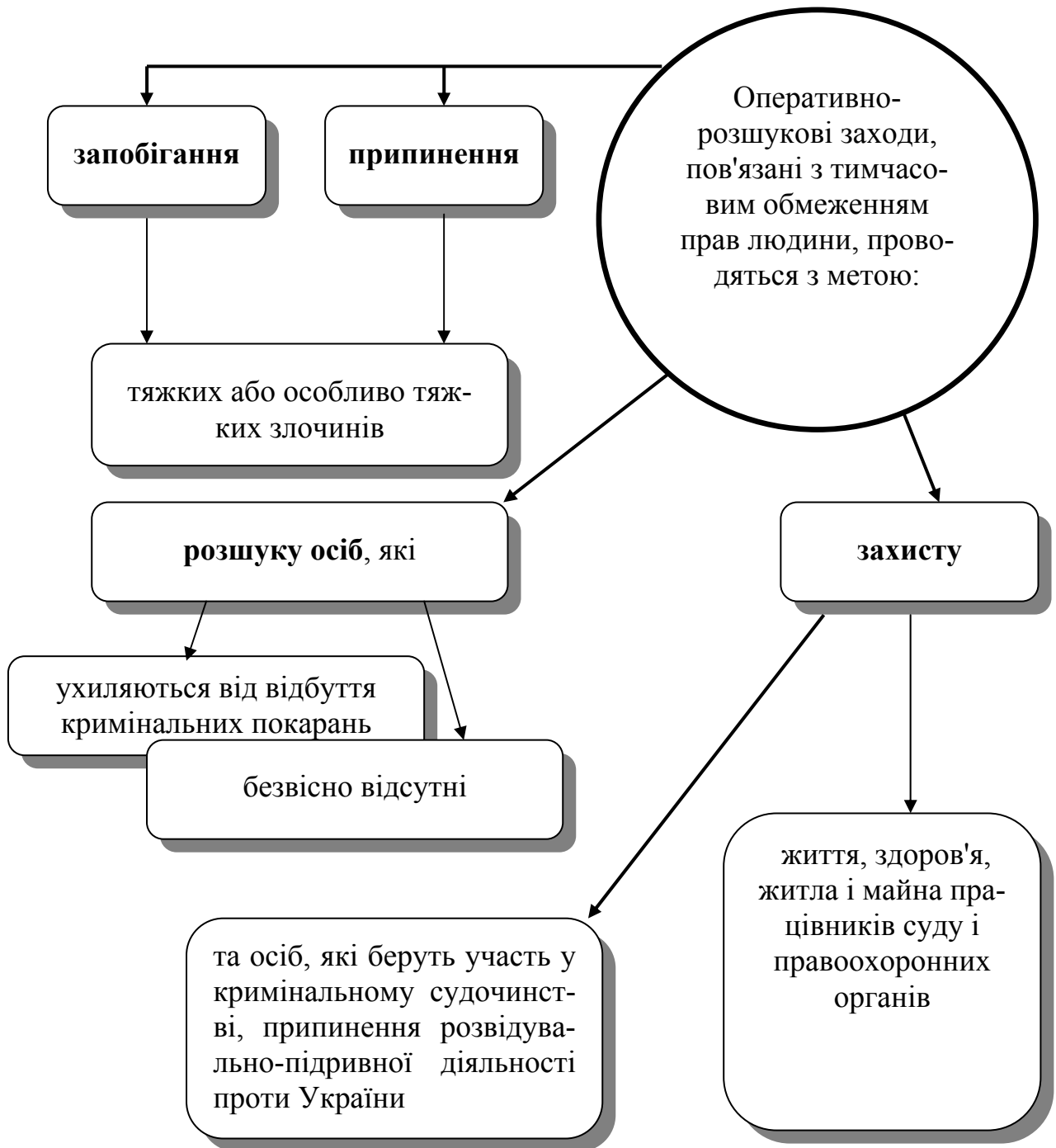

Схема 2.5.4. Умови здійснення заходів, пов'язаних з тимчасовим обмеженням прав людини

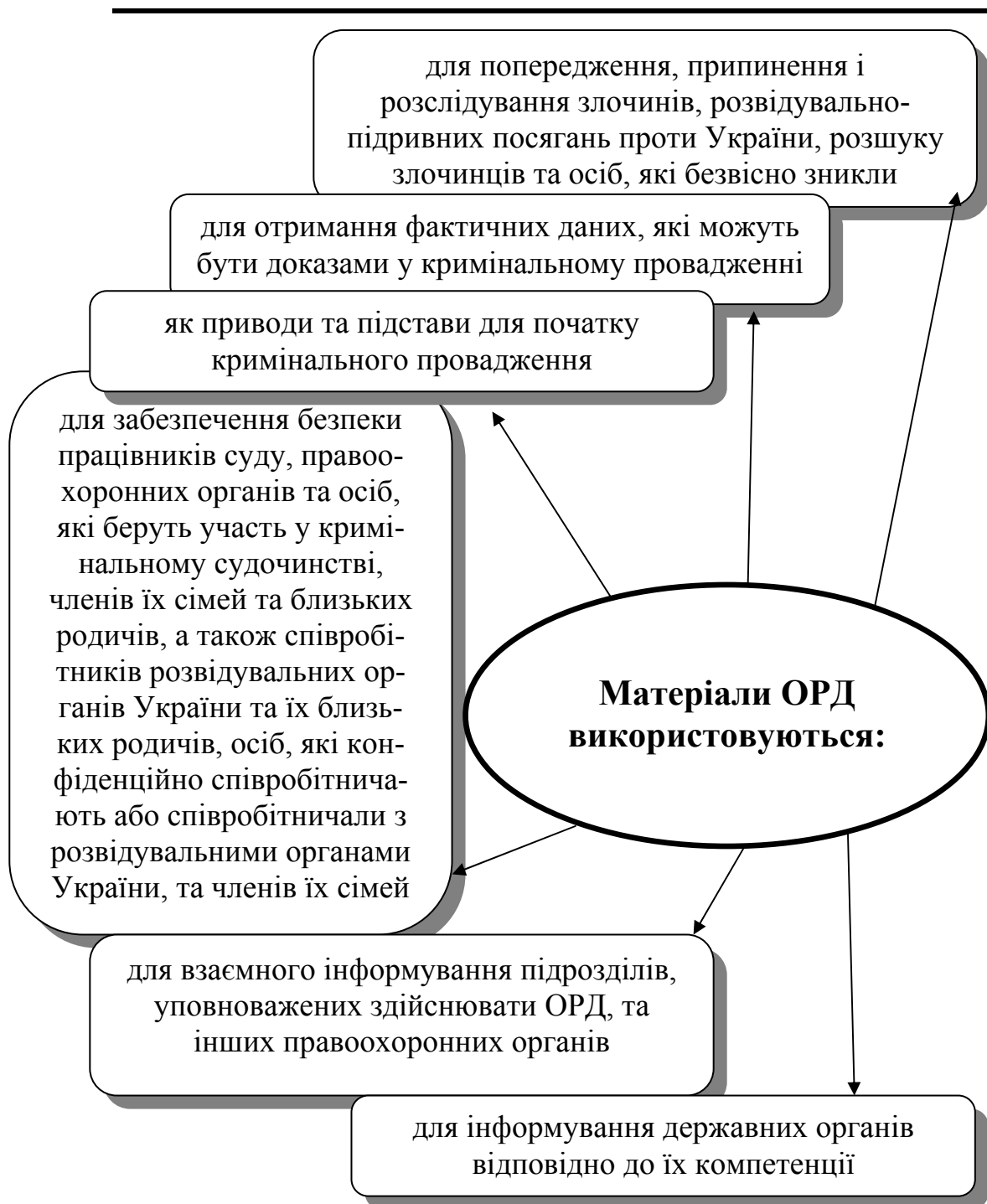

Схема 2.5.5. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності

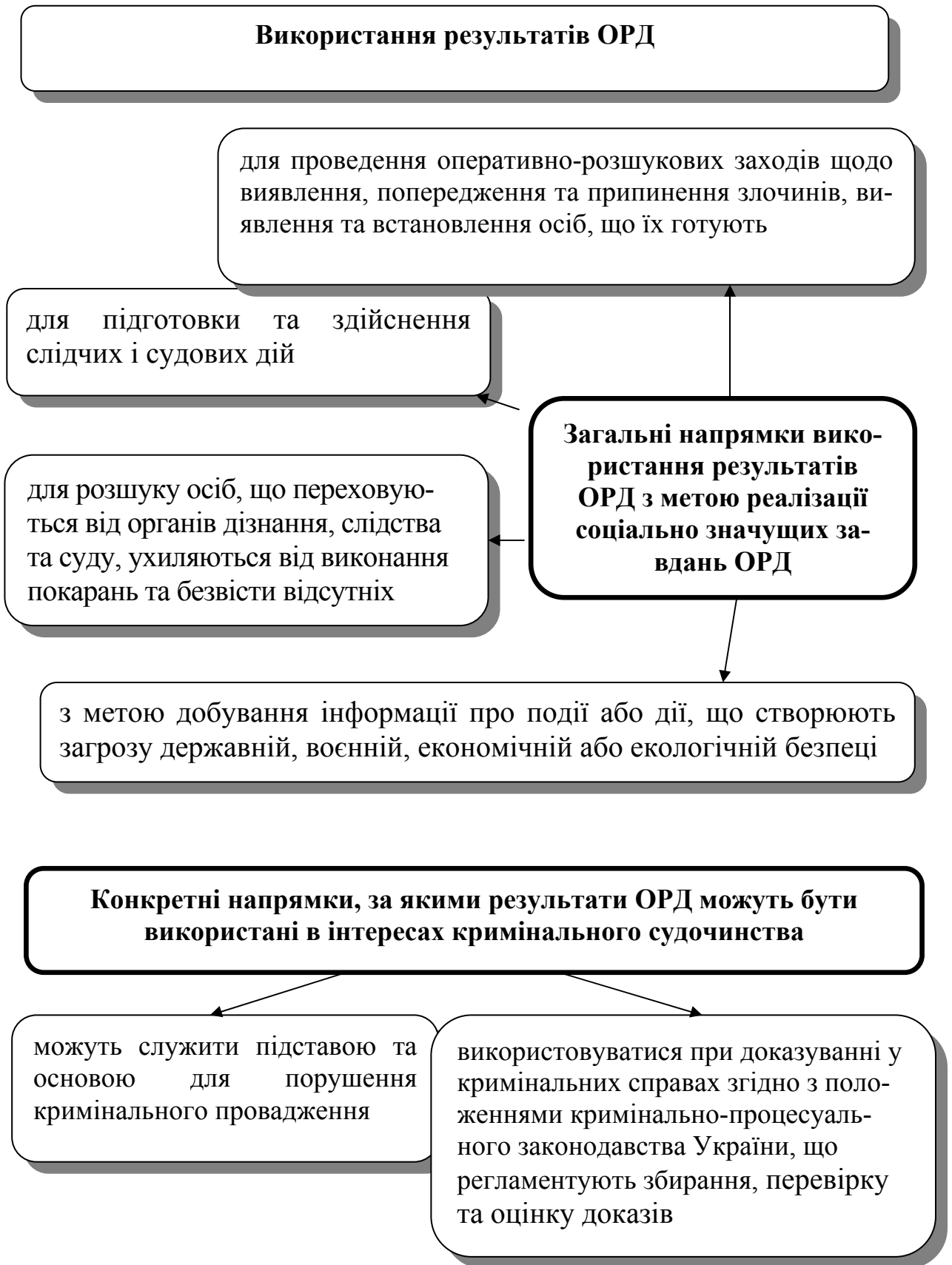

Схема 2.5.6. Напрямки використання результатів оперативно-розшукової діяльності

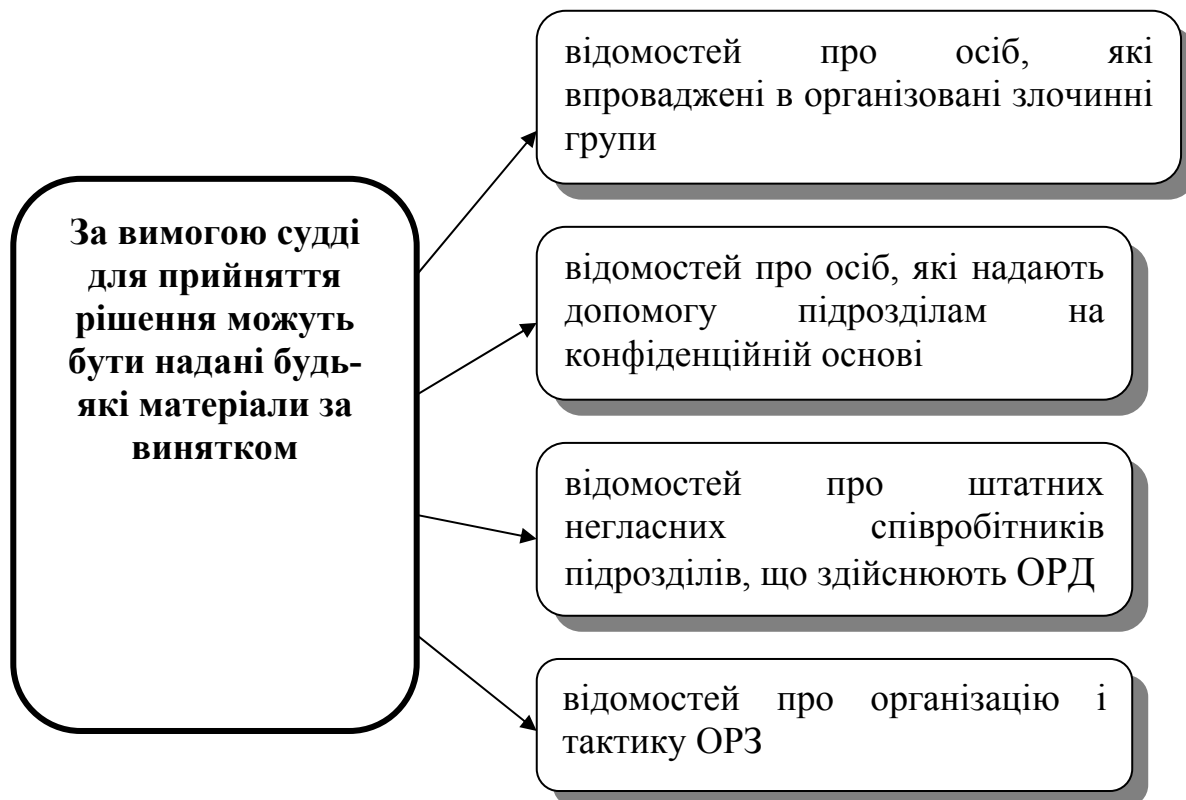

Схема 2.5.7. Матеріали оперативно-розшукової діяльності, що не можуть надаватися судді

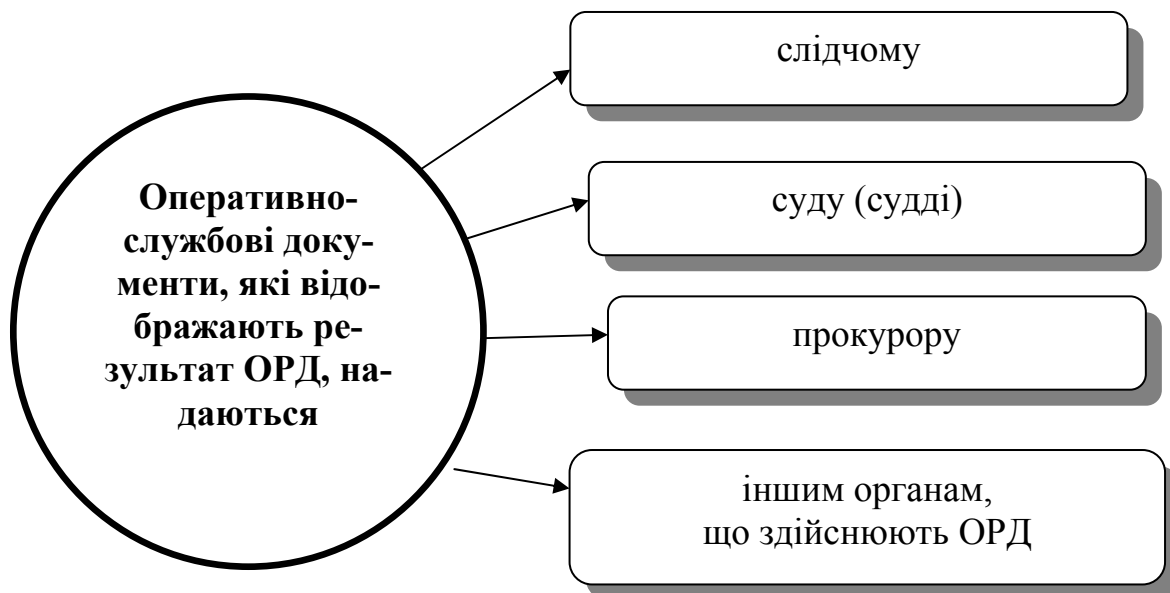

Схема 2.5.8. Органи та особи, яким надаються матеріали ОРС

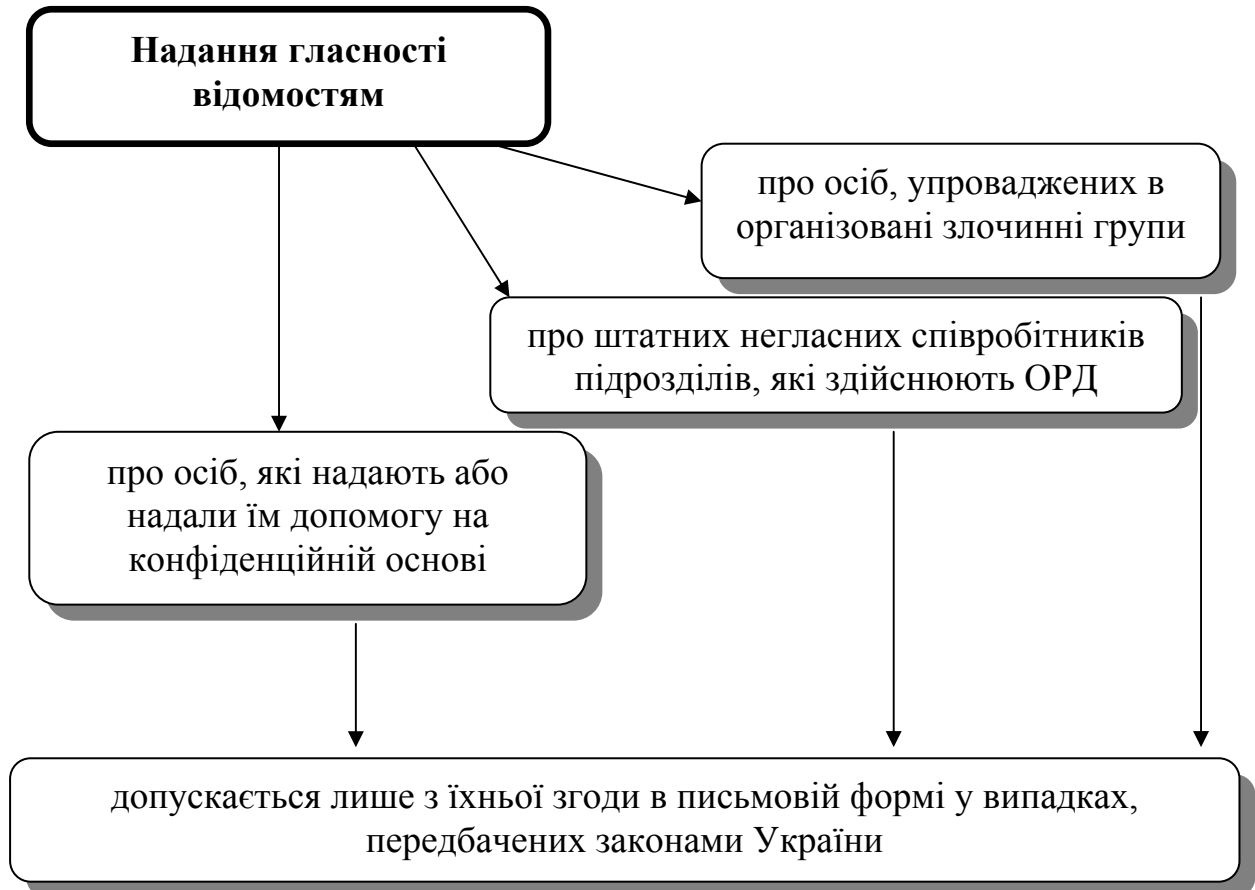

Схема 2.5.9. Порядок легалізації матеріалів ОРД

Схема 2.5.10. Правова форма результату ОРЗ

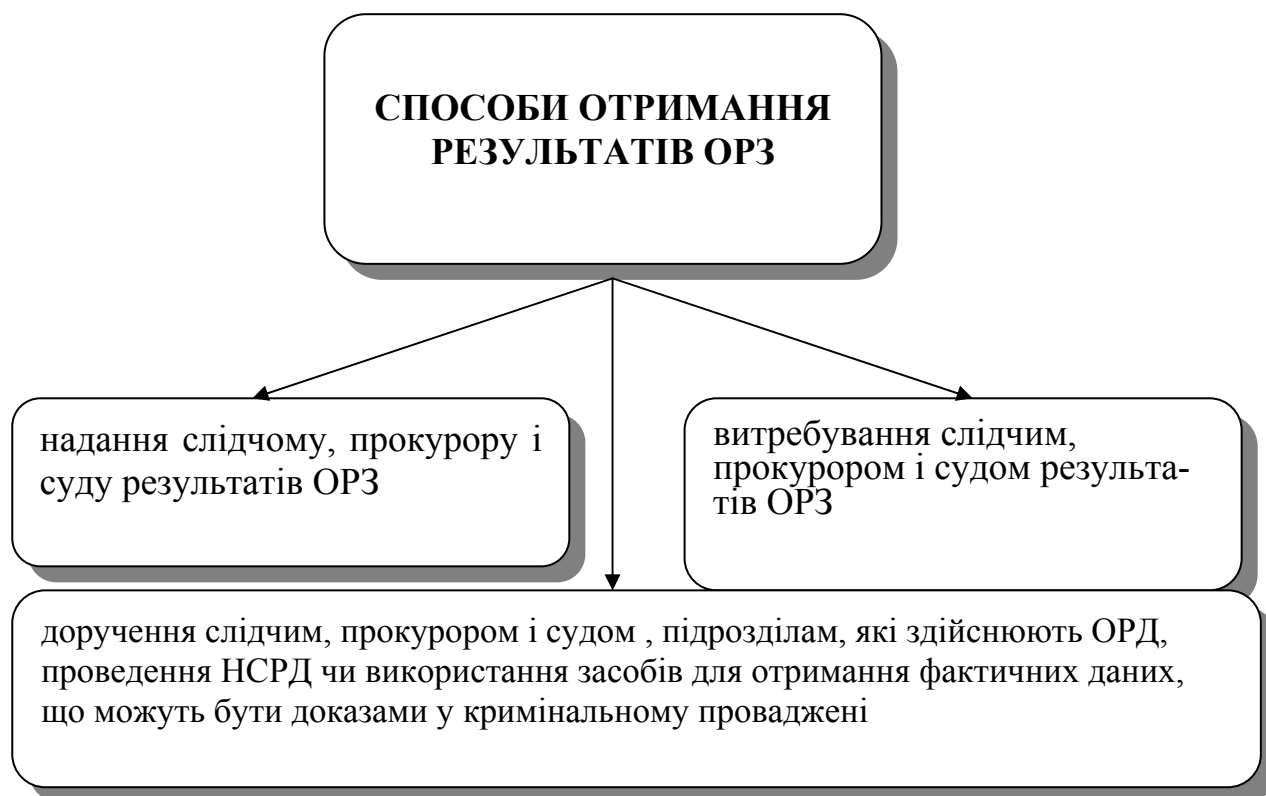

Схема 2.5.11. Способи отримання результатів ОРЗ слідчим, прокурором і судом

Схема 2.5.12. Захист відомостей про підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність

Контрольні питання самоперевірки знань

1. Розкрийте поняття та зміст категорії оперативно-розшуковий захід.
2. Надайте перелік ОРЗ згідно із законодавством країн СНД.
3. Визначте перелік ОРЗ відповідно до чинного законодавства України.
4. Надайте класифікацію ОРЗ відповідно до чинного законодавства України.
5. Які заходи потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора?
6. Які ОРЗ здійснюються на підставі ухвали слідчого судді або рішення прокурора?
7. Надайте визначення поняття та перелік об'єктів оперативно-розшукових заходів.
8. Розкрийте поняття та зміст підстав провадження ОРЗ.
9. Які існують підстави проведення ОРЗ без заведення оперативно-розшукової справи?
10. Розкрийте зміст гарантій захисту прав і свобод людини при здійсненні оперативно-розшукових заходів.
11. Розкрийте зміст, завдання, об'єкти, суб'єкти та види оперативного опитування.
12. У чому полягає сутність спостереження за річчю або місцем?
13. Розкрийте сутність та завдання ОРЗ методом особистого пошуку.
14. Розкрийте зміст, завдання, об'єкти, суб'єкти та види оперативного огляду.
15. Розкрийте зміст, завдання, об'єкти, предмети, суб'єкти оперативної та контрольної закупівлі.
16. Розкрийте зміст, завдання, об'єкти, предмети, суб'єкти та види контрольованої поставки.
17. Надайте визначення поняття та підстави виконання спеціального завдання.
18. Поняття, зміст, завдання, об'єкти візуального спостереження.
19. Надайте визначення поняття оперативно-технічних заходів.
20. У чому полягає зміст ОРЗ – аудіоконтроль особи?
21. Який зміст поняття ОРЗ – зняття інформації з каналів зв'язку?
22. Як реалізується ОРЗ – здійснення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж?
23. Розкрийте зміст здійснення зняття інформації з каналів зв'язку.
24. У чому полягає сутність здійснення зняття інформації з каналів зв'язку?
25. Розкрийте поняття негласного обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.
26. Надайте визначення ОРЗ – відеоконтроль особи.
27. Як реалізується ОРЗ – аудіоконтроль місця?

28. У чому полягає ОРЗ – установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу?

29. Розкрийте сутність здійснення зняття інформації з електронних інформаційних мереж.

30. Наведіть випадки, які потребують невідкладного проведення оперативно-розшукових заходів.

31. Визначте умови передачі оперативної інформації суб'єктам кримінального процесу.

32. Які є види умов здійснення заходів, пов'язаних з тимчасовим обмеженням прав людини?

33. Для чого можуть використовуватися матеріали здійснення оперативно-розшукових заходів?

34. Які є напрямки використання результатів оперативно-розшукової діяльності?

35. Наведіть способи отримання результатів ОРЗ слідчим, прокурором і судом.

Розділ 3
ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ
НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

3.1. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ
МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД
ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Схема 3.1.1. Процесуальний статус оперативних підрозділів
(Ст.41. Кримінального процесуального кодексу України)

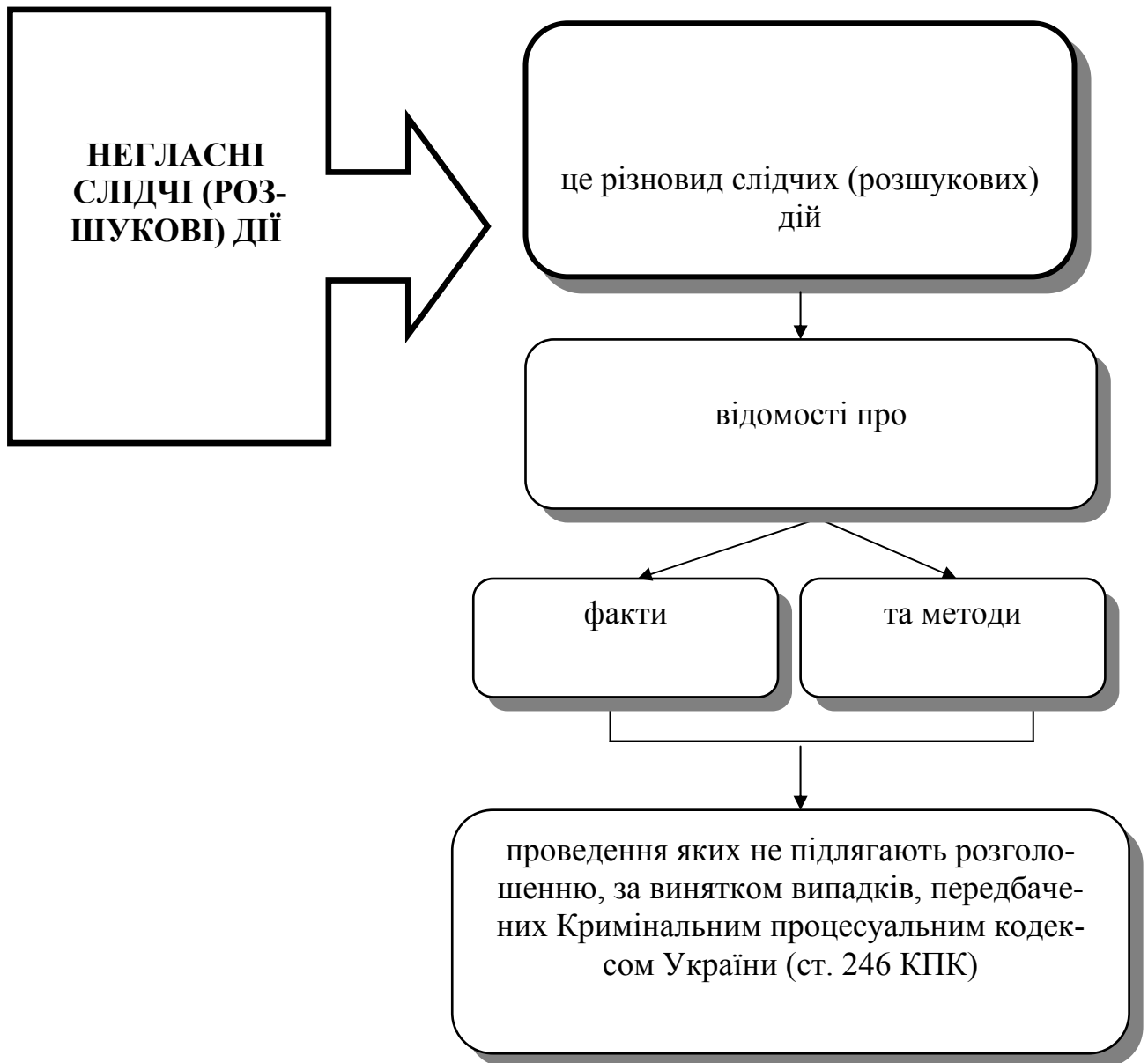

Схема 3.1.2 Поняття негласної слідчої (розшукової) дії

(Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року №№ 114/1042/516/936/16875/5).

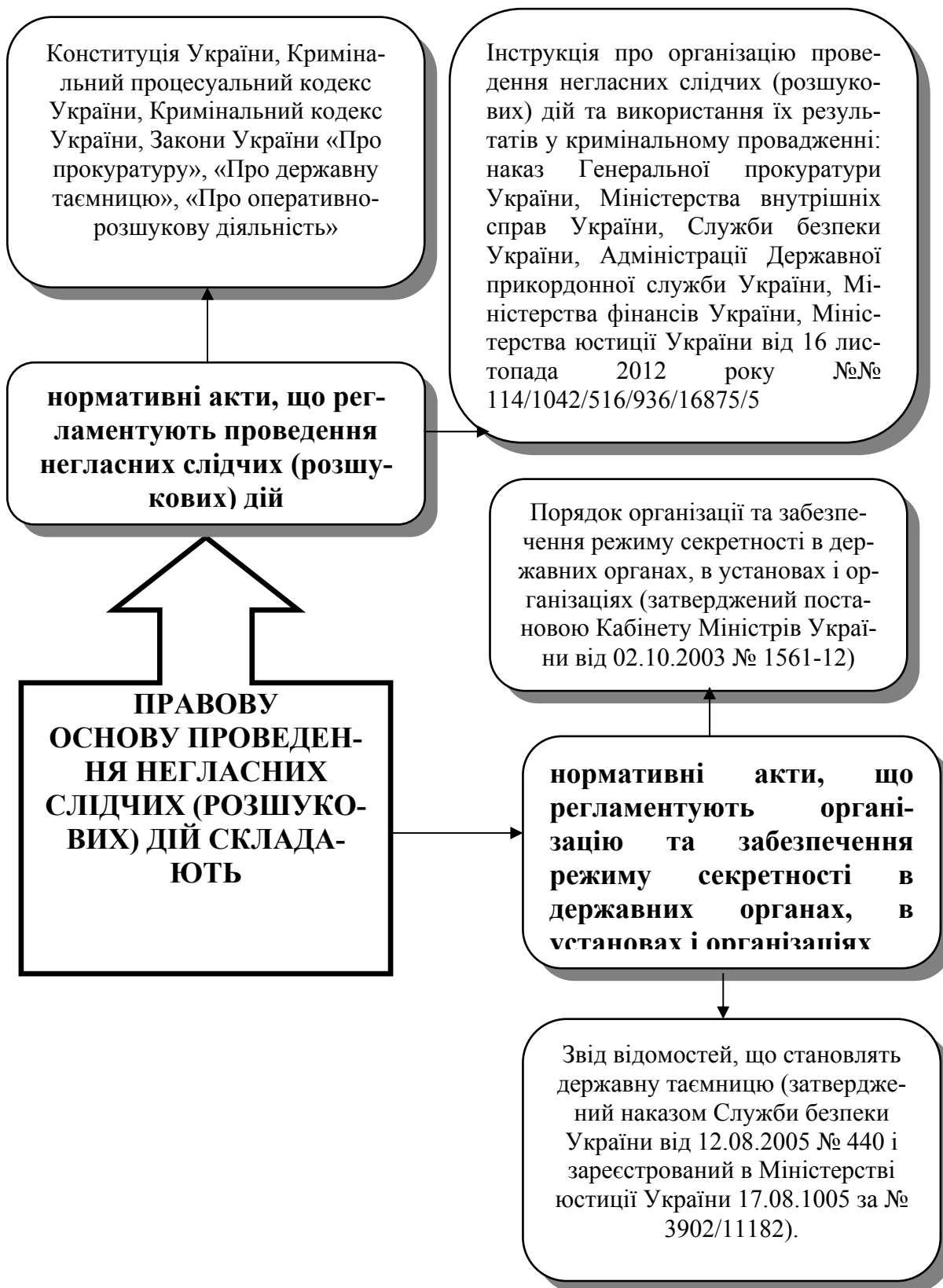

Схема 3.1.3. Правова основа проведення негласних слідчих (розшукових) дій

(Ст. 246. Кримінального процесуального кодексу України)

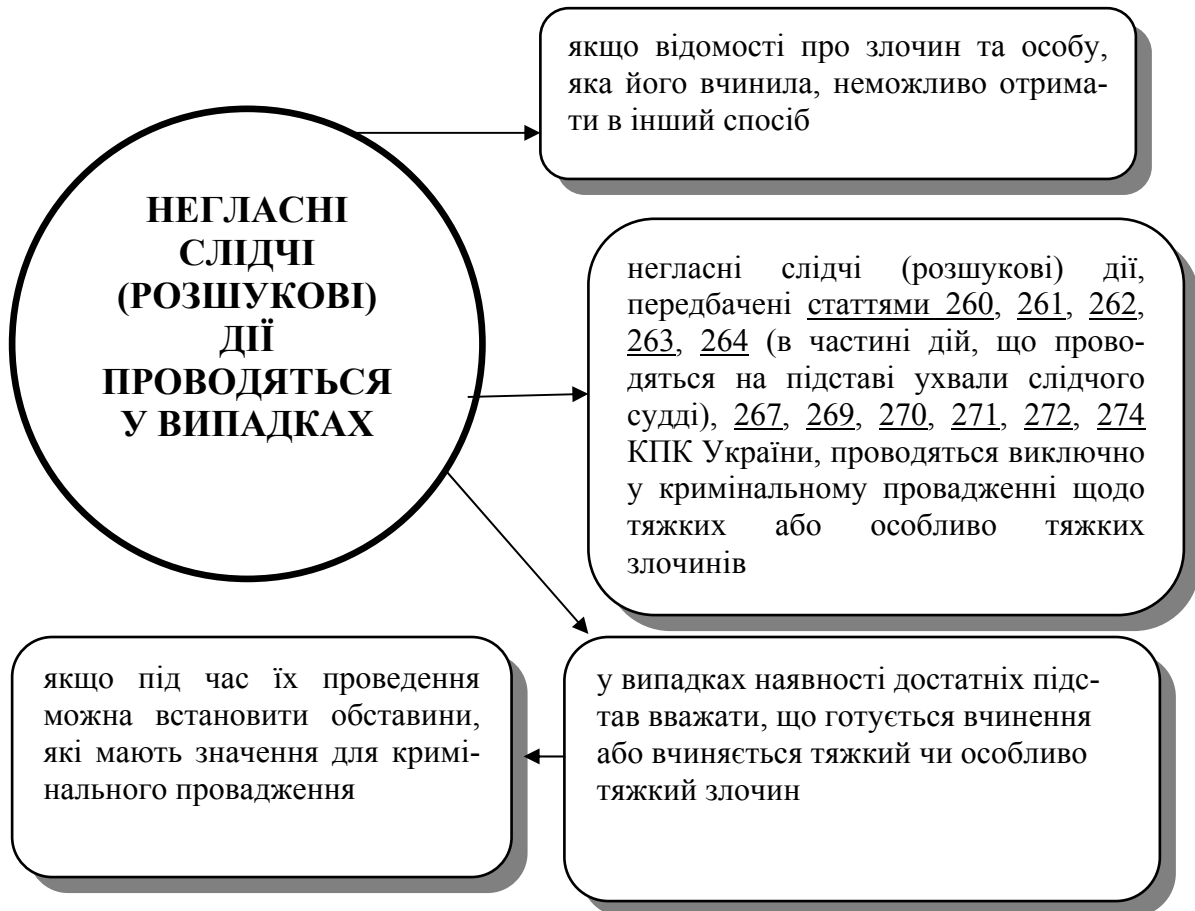

Схема 3.1.4. Випадки проведення негласних слідчих (розшукових) дій

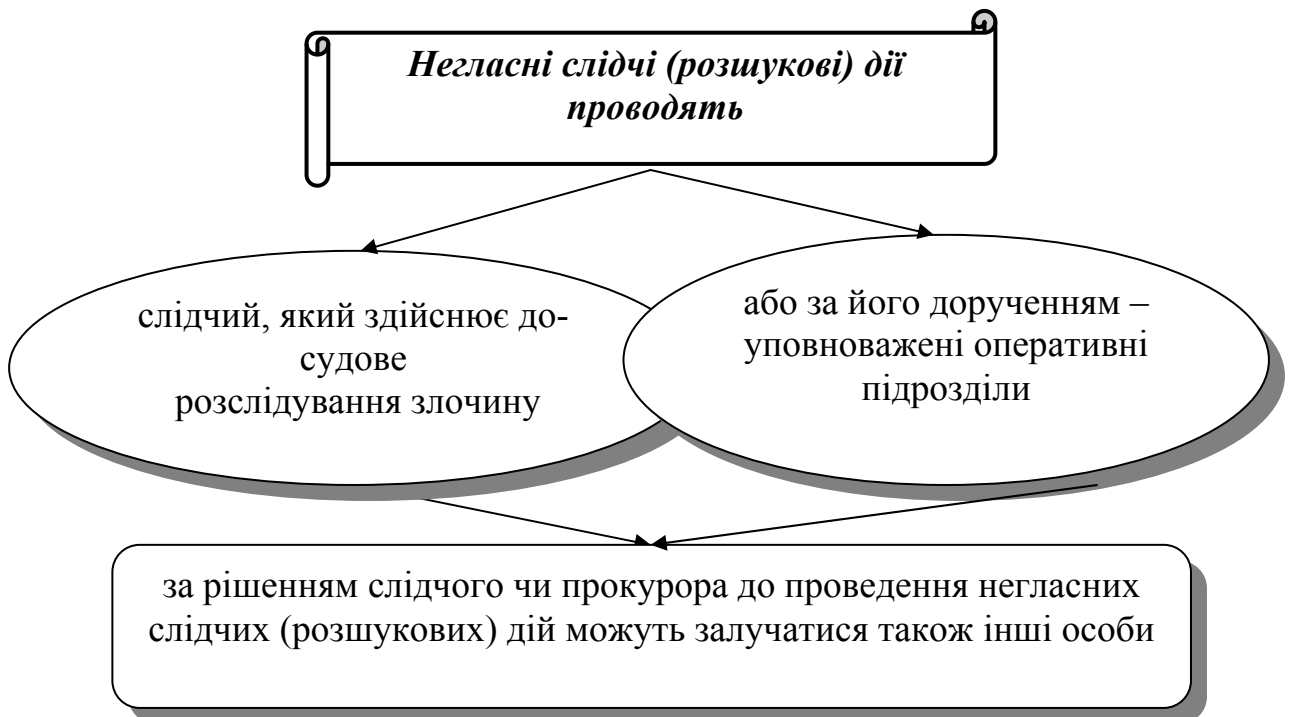

Схема 3.1.5. Суб'єкти проведення негласних слідчих (розшукових) дій

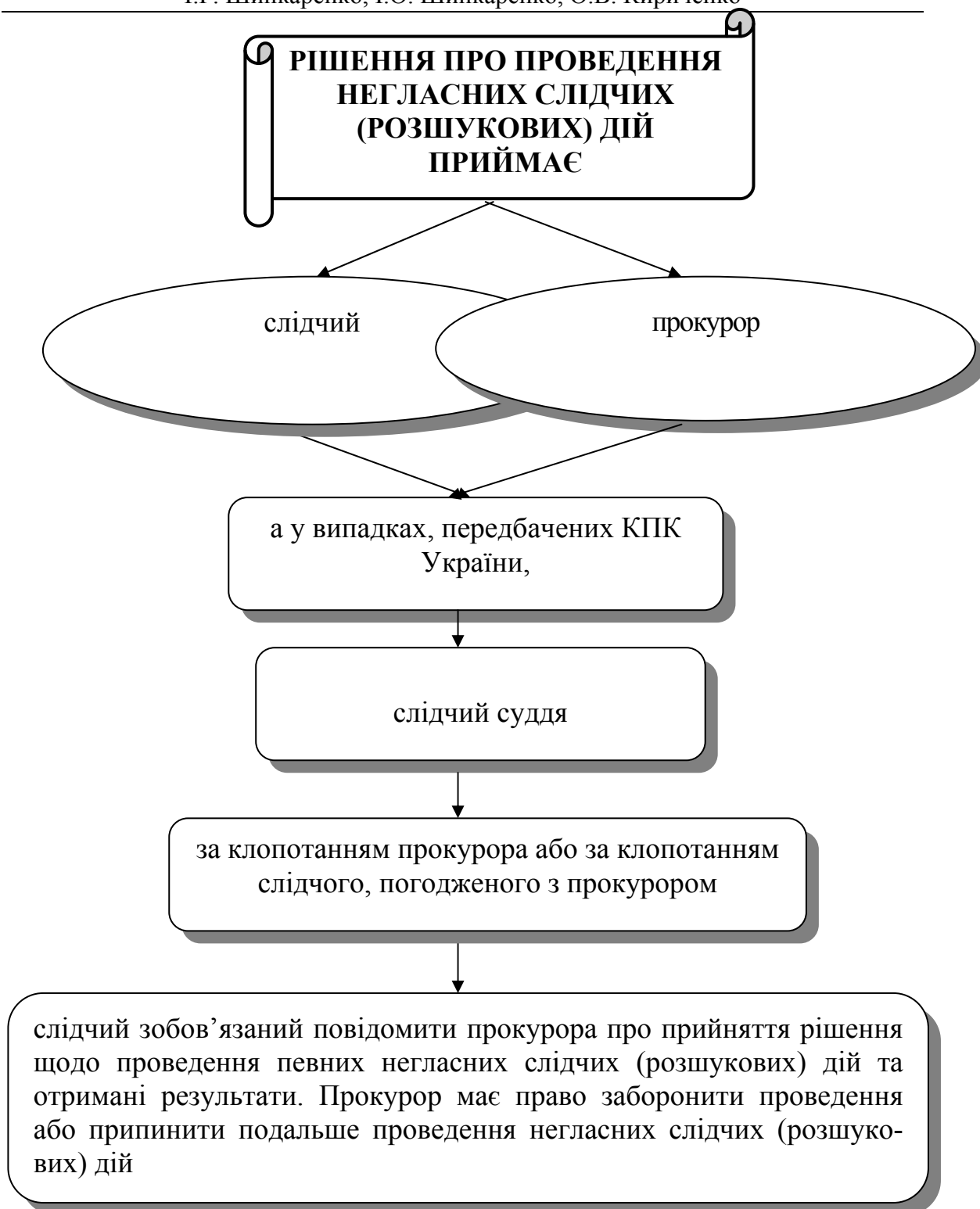

Схема 3.1.6. Суб'єкти прийняття рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій (Ст. 246. Кримінального процесуального кодексу України)

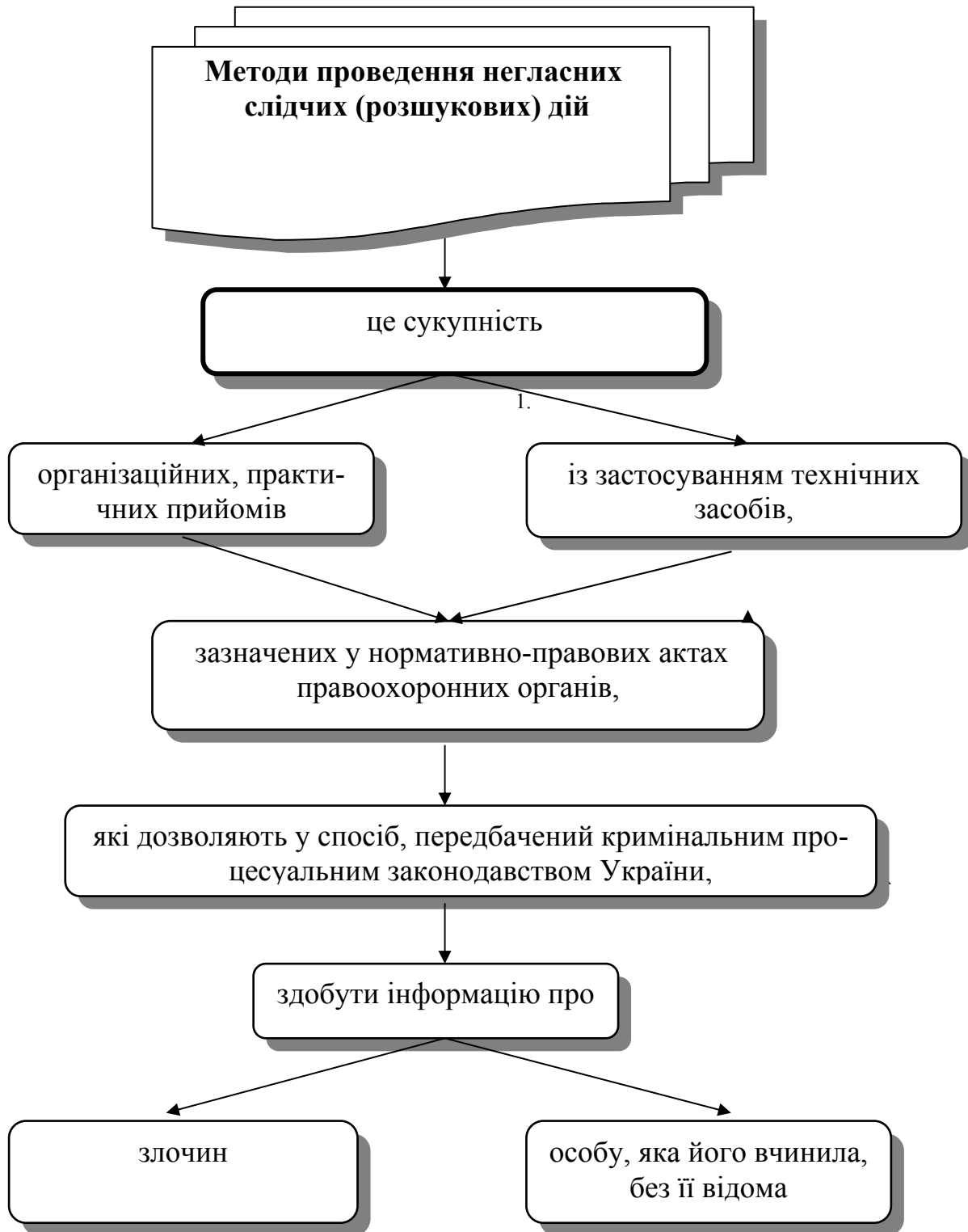

Схема 3.1.7. Методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій
(П. 1.4. Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року №№ 114/1042/516/936/16875/5)

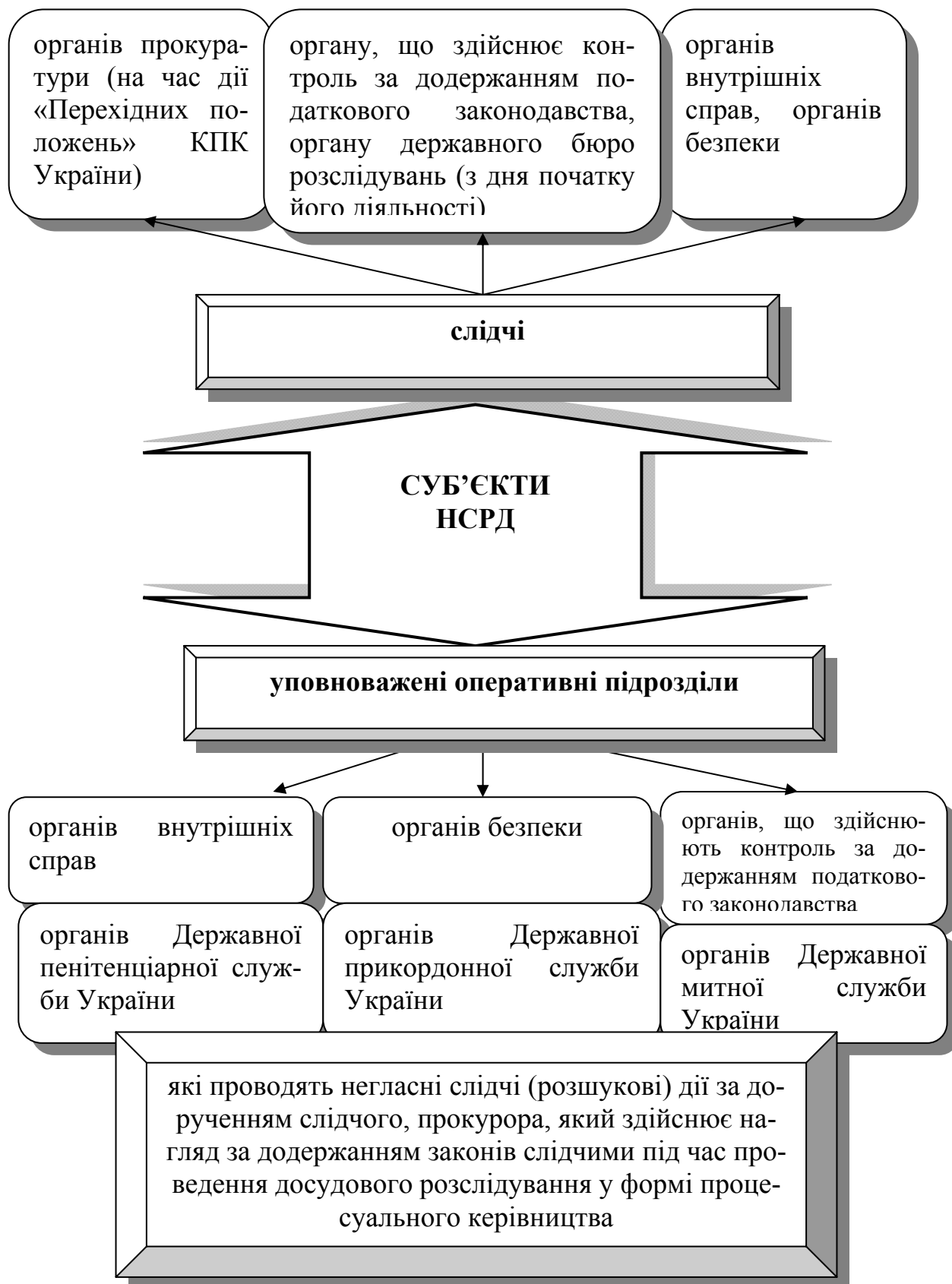

Схема 3.1.8. Суб'єкти, уповноважені на проведення негласних слідчих (розшукових дій)

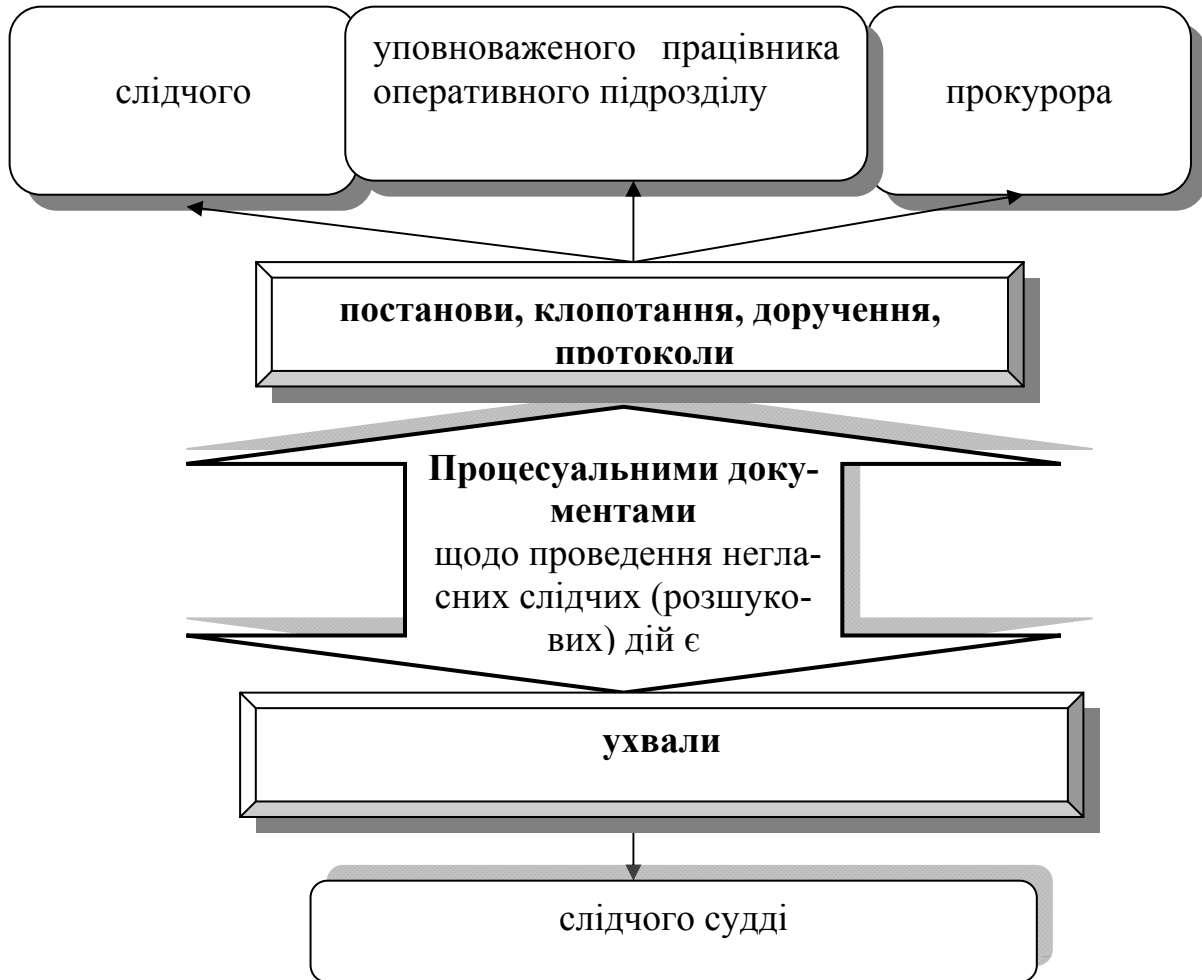

Схема 3.1.9. Процесуальні документи щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій

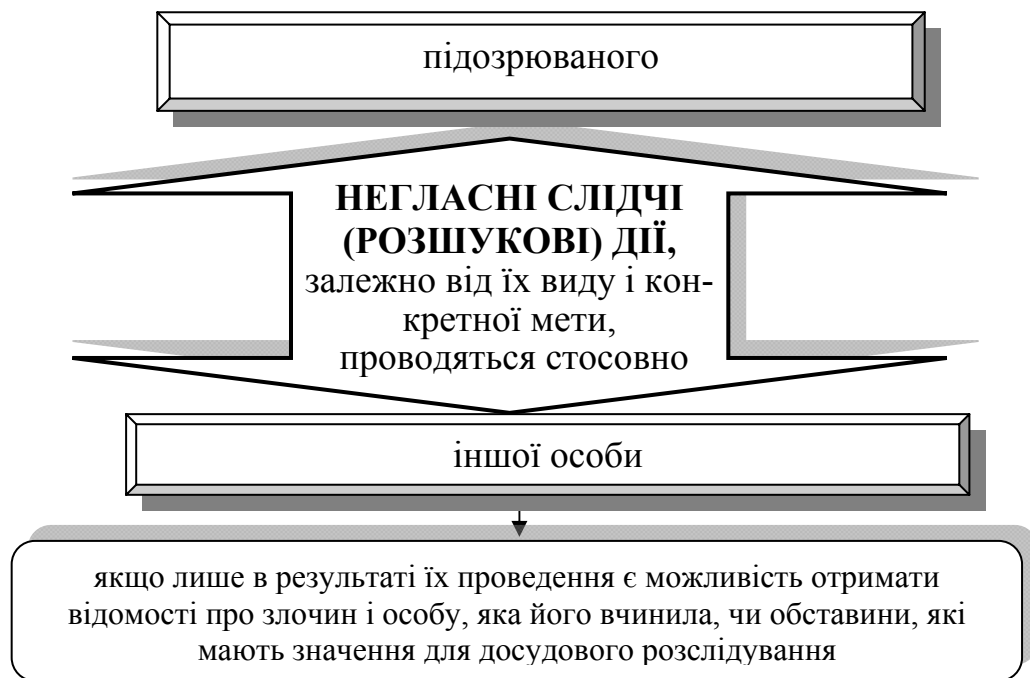

Схема 3.1.10. Об'єкти проведення негласних слідчих (розшукових) дій

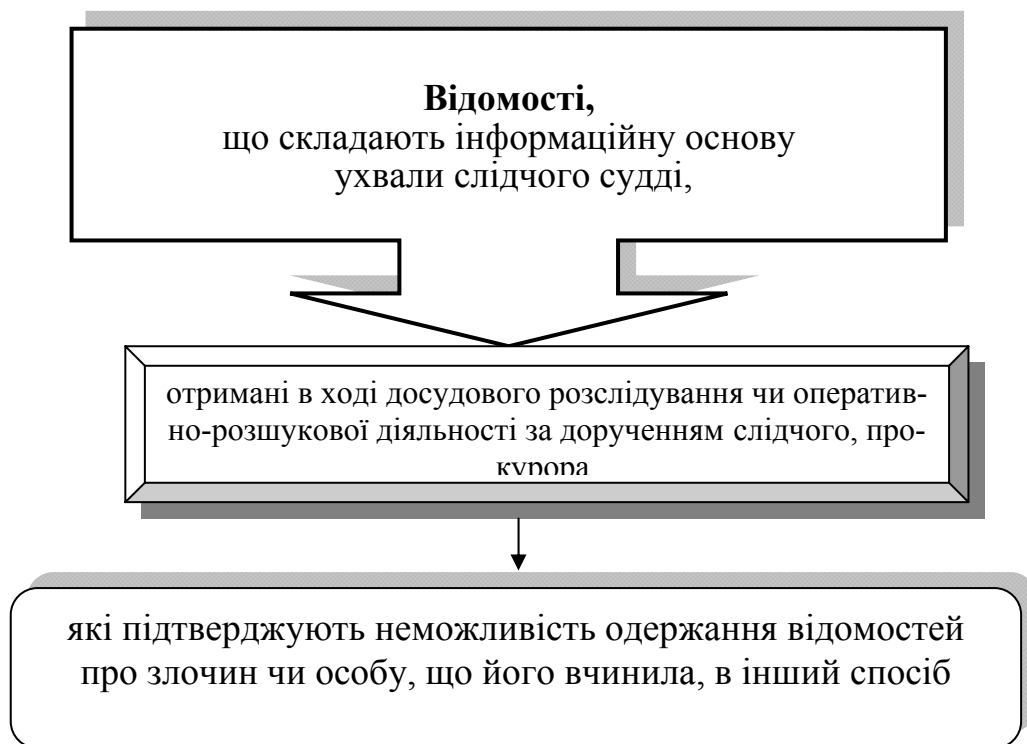

Схема 3.1.11. Відомості, які необхідно надати слідчому судді для отримання ухвали на проведення негласних слідчих (розшукових) дій

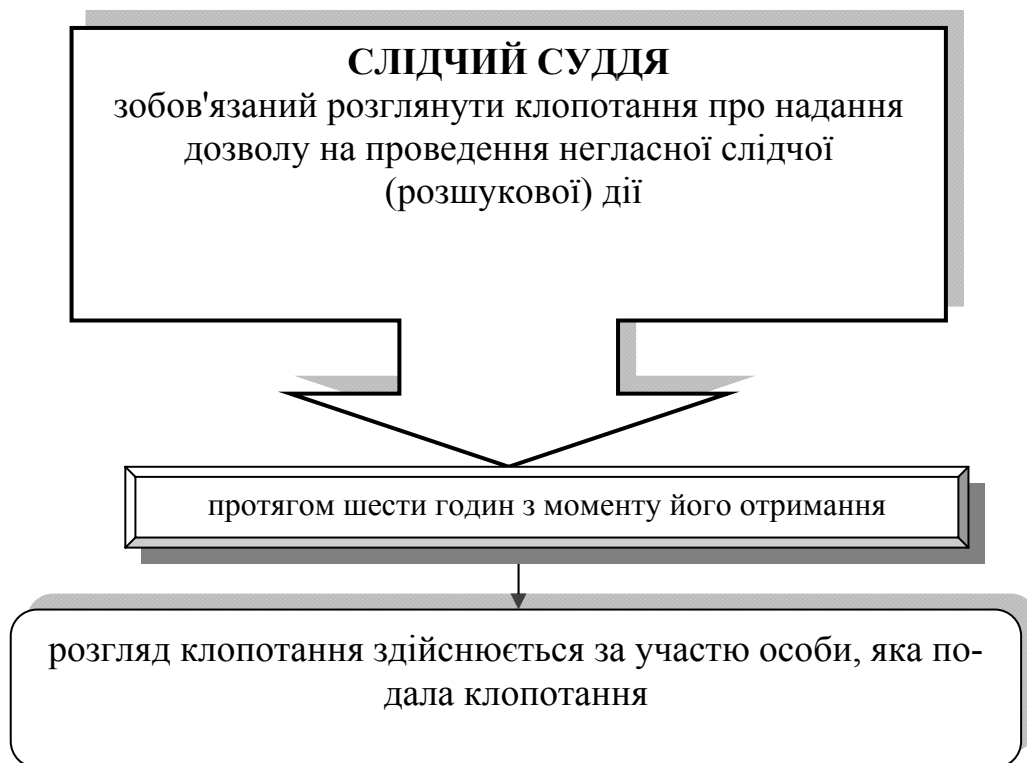

Схема 3.1.12. Розгляд клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії

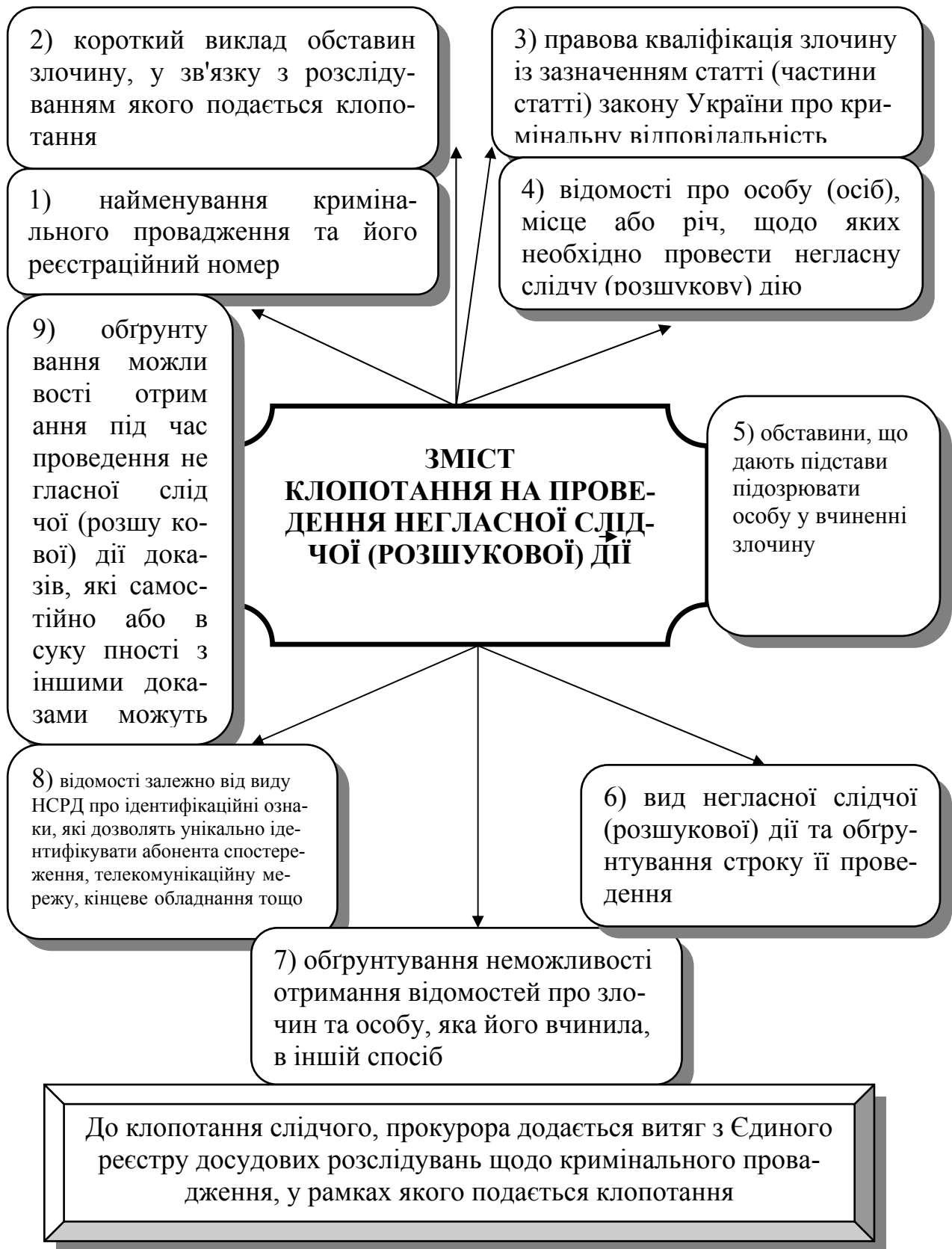

Схема 3.1.13. Інформаційний зміст клопотання на здійснення негласної слідчої (розшукової) дії

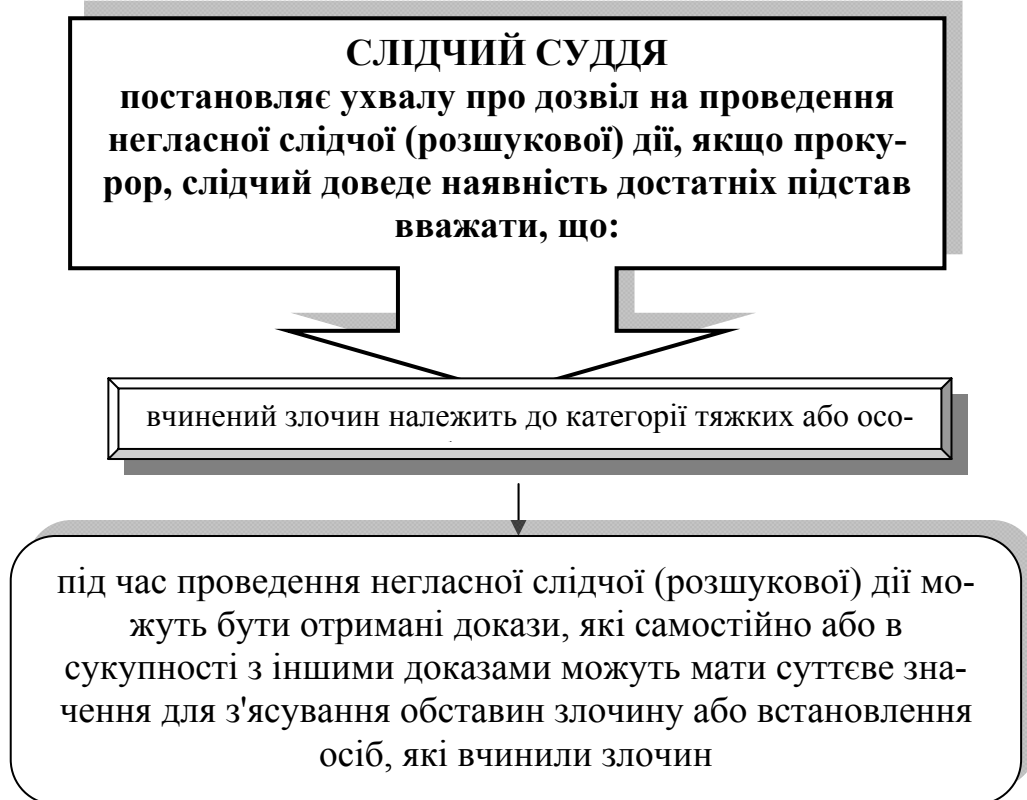

Схема 3.1.14. Підстави надання ухвали про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії

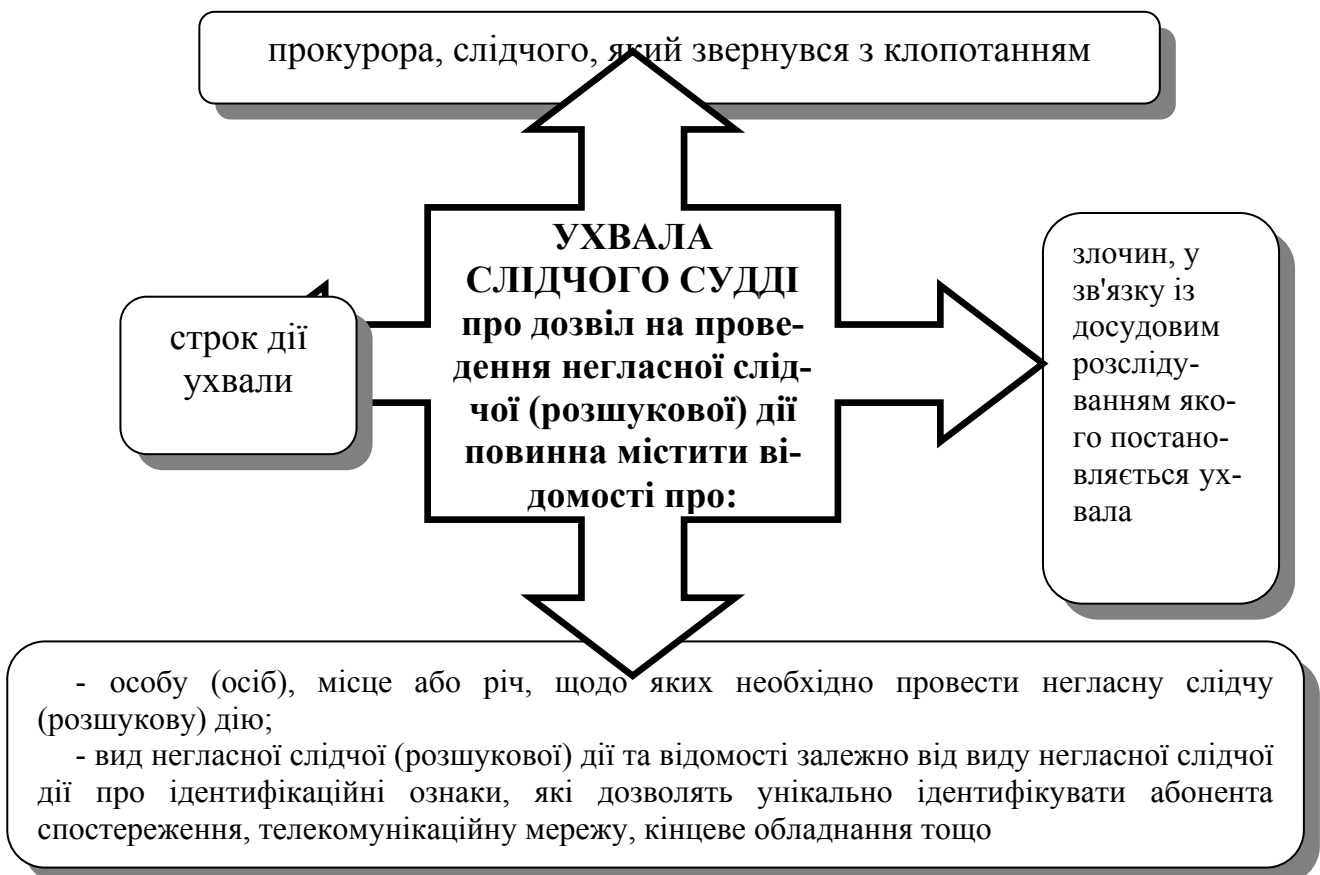

Схема 3.1.15. Вимоги до змісту ухвали про дозвіл на проведення НСРД

У виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розділом I, II, VI, VII (статті 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини Кримінального кодексу України, негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді у випадках, передбачених цим Кодексом, за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора.

**ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНОЇ
СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ**
до постановлення ухвали
слідчого судді

У такому випадку прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді.

Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 248 цього Кодексу

Виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути знищена в порядку, передбаченому статтею 255 цього Кодексу

Схема 3.1.16. Умови проведення негласної слідчої (розшукової) дії до ухвали слідчого судді

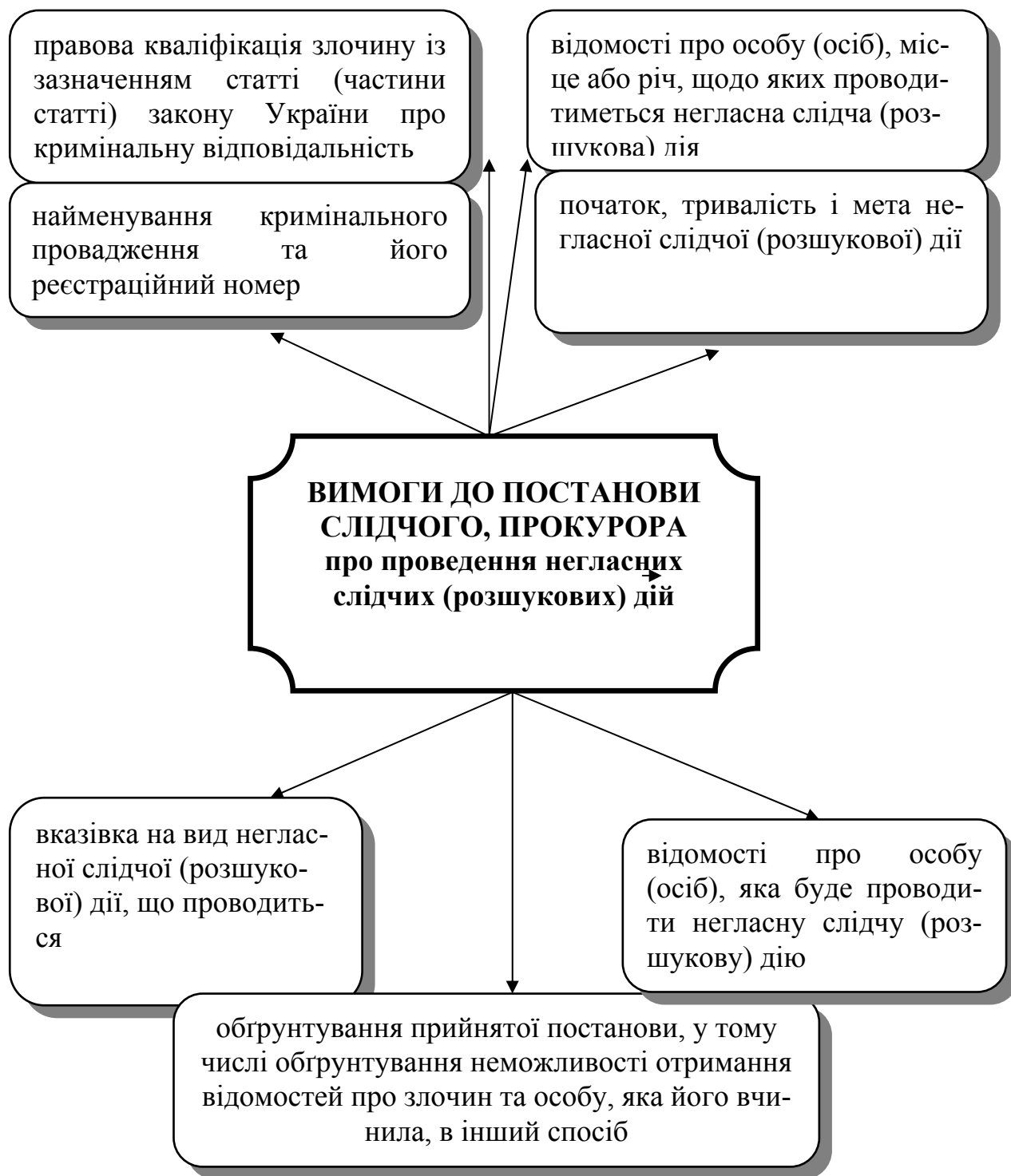

Схема 3.1.17. Інформаційні вимоги до постанови на проведення негласної слідчої (розшукової) дії

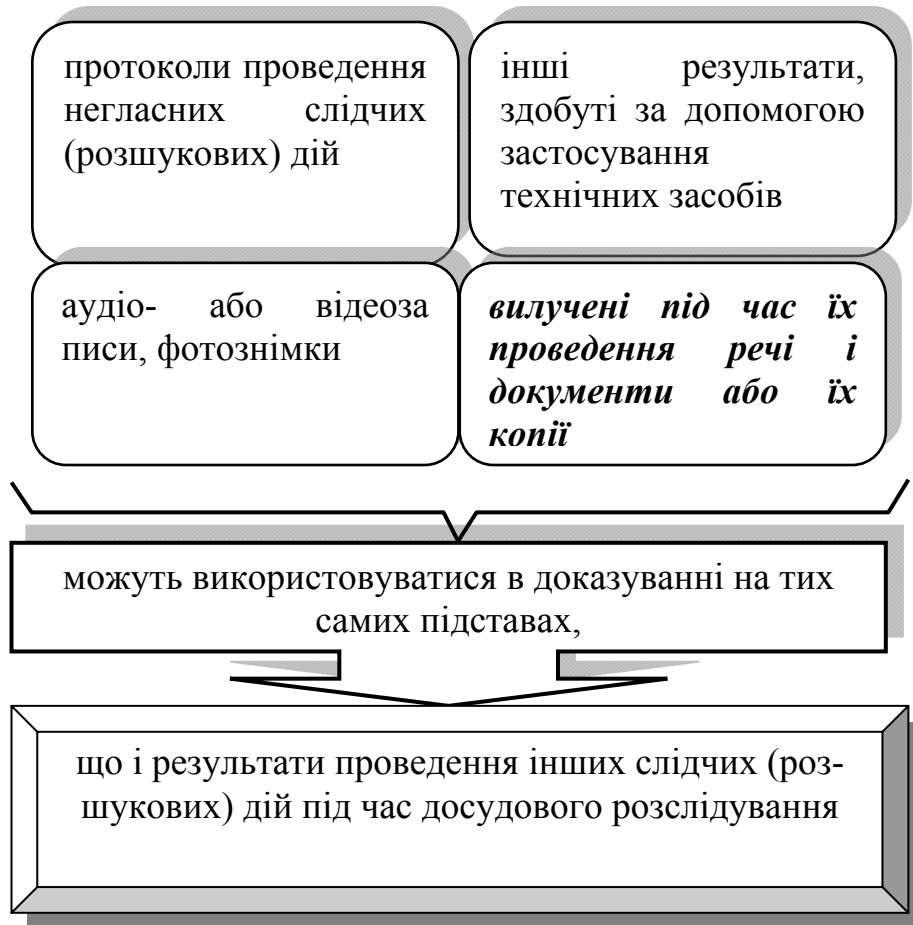

Схема 3.1.18. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні

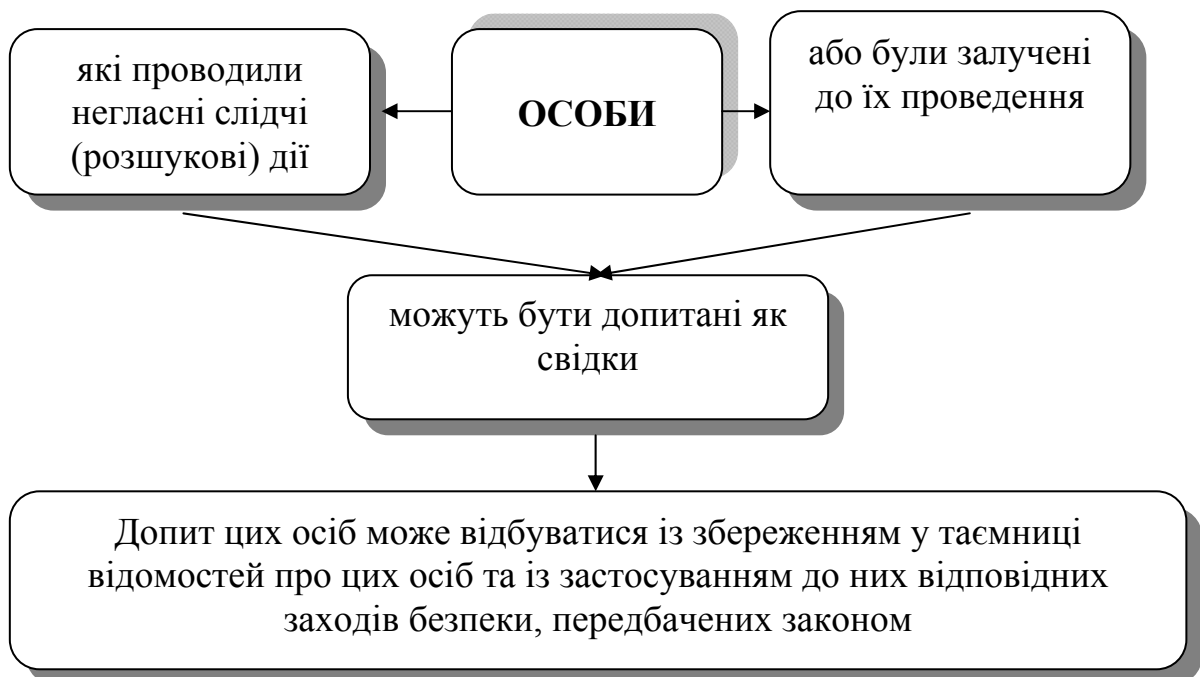

Схема 3.1.19. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні

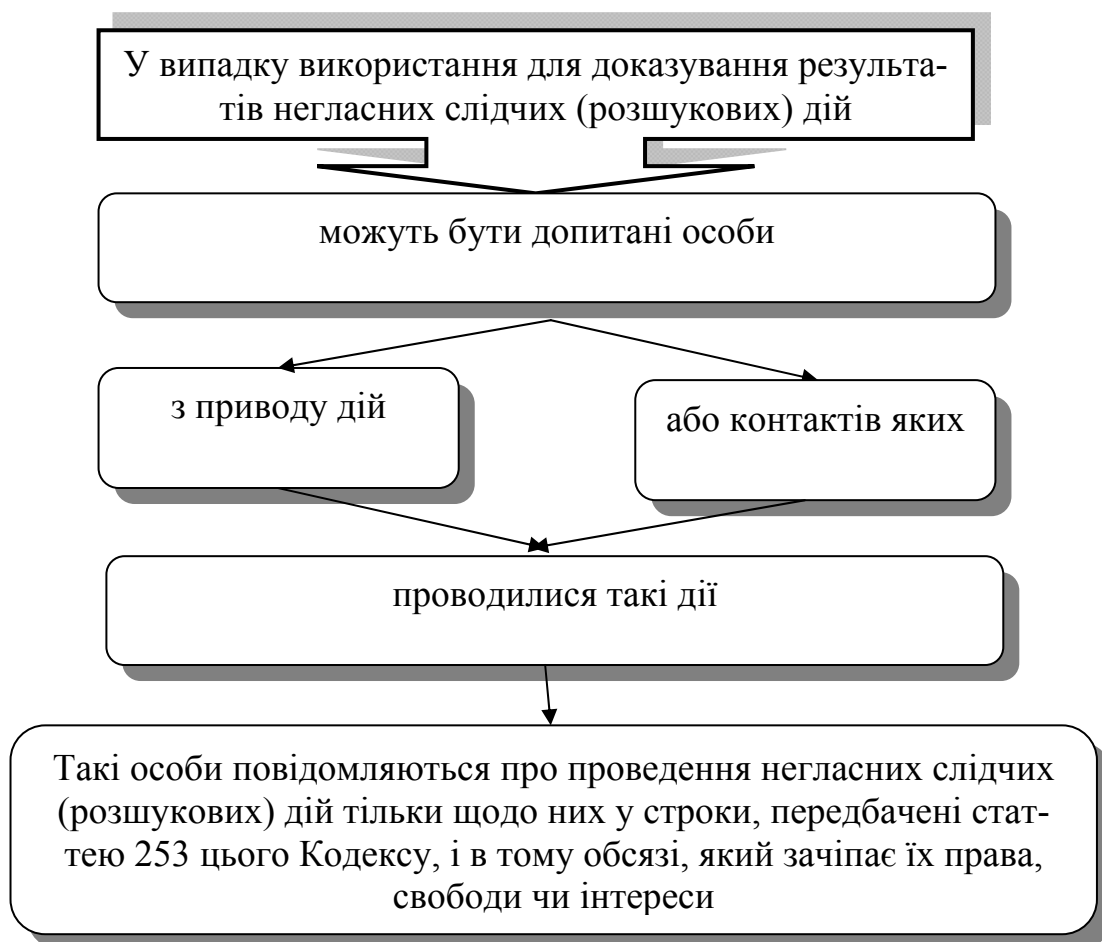

Схема 3.1.20. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні

3.2. НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ВТРУЧАННЯМ У ПРИВАТНЕ СПІЛКУВАННЯ

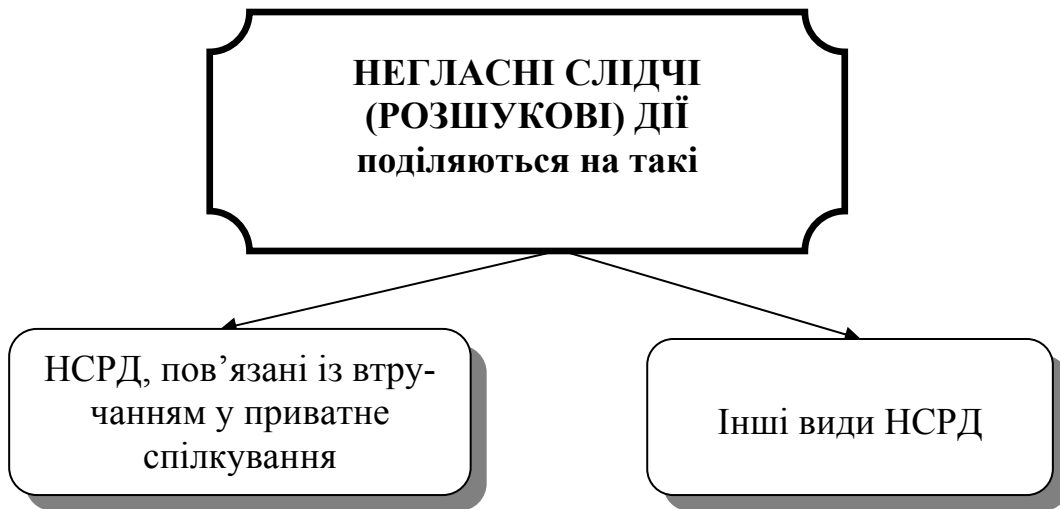

Схема 3.2.1. Класифікація негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні за ступенем обмеження прав і свобод людини

Схема 3.2.2. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані із втручанням у приватне спілкування

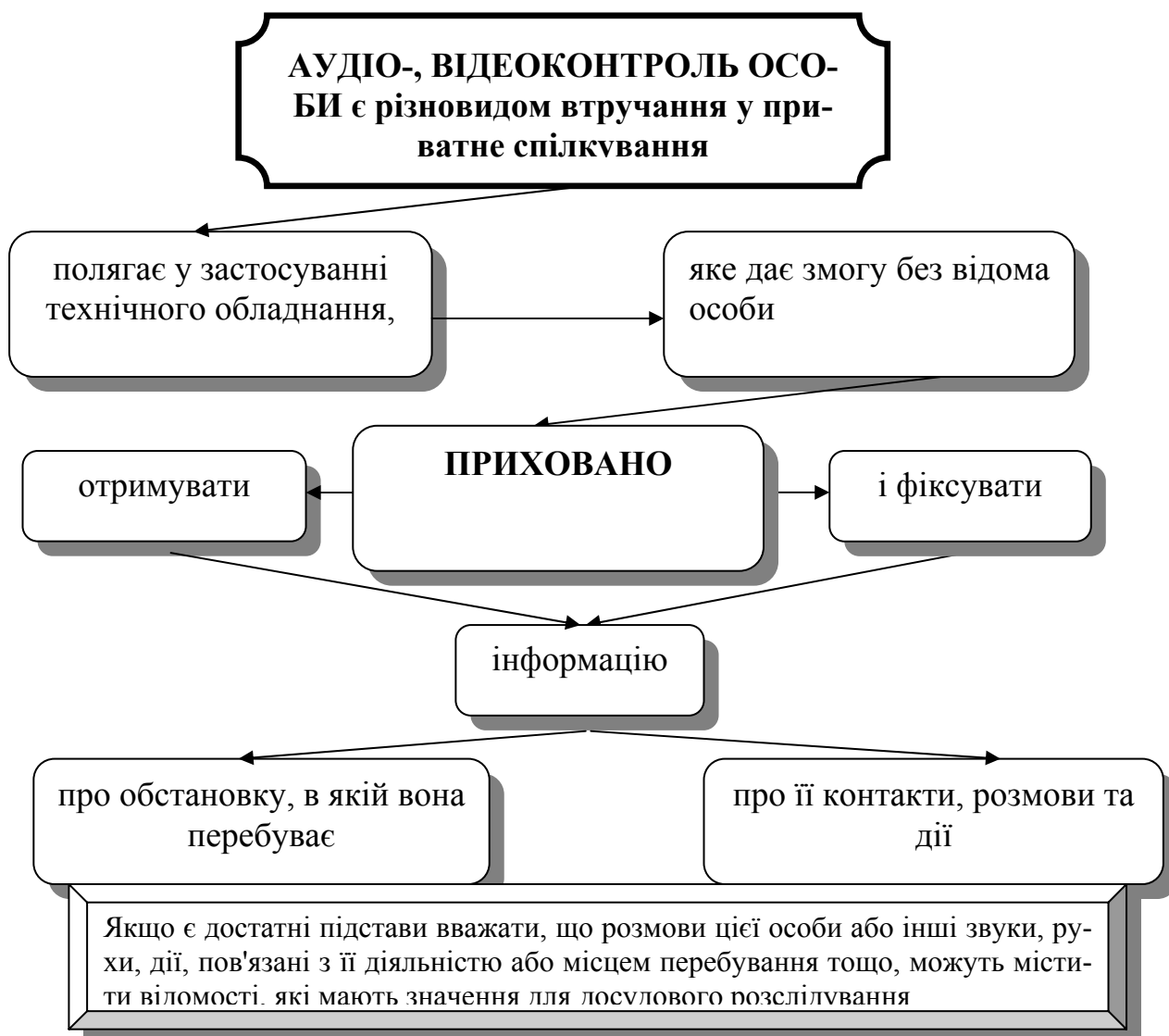

Схема 3.2.3. Аудіо-, відеоконтроль особи

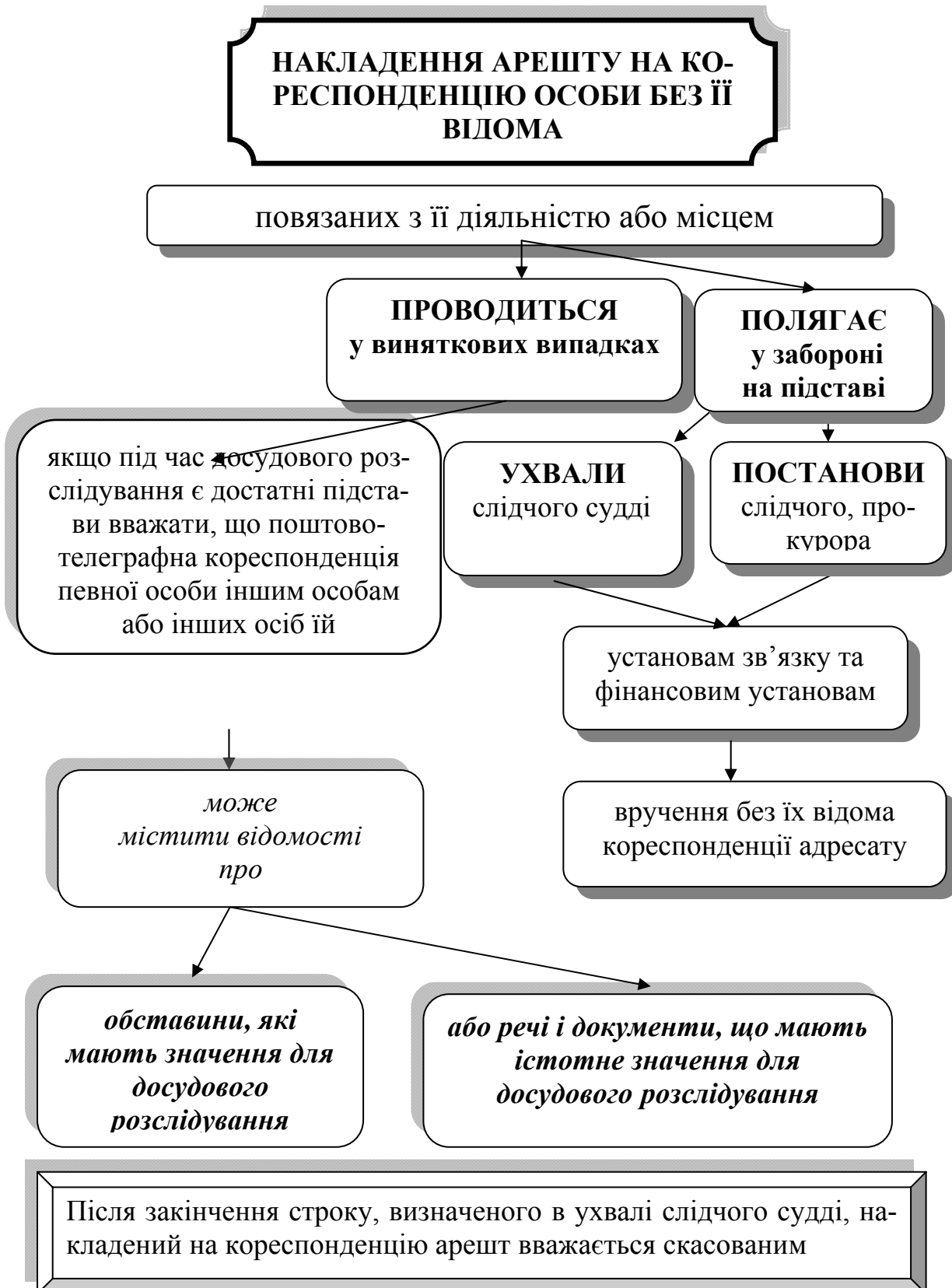

Схема 3.2.4. Накладення арешту на кореспонденцію

Схема 3.2.5. Об'єкти НСРД накладення арешту на кореспонденцію

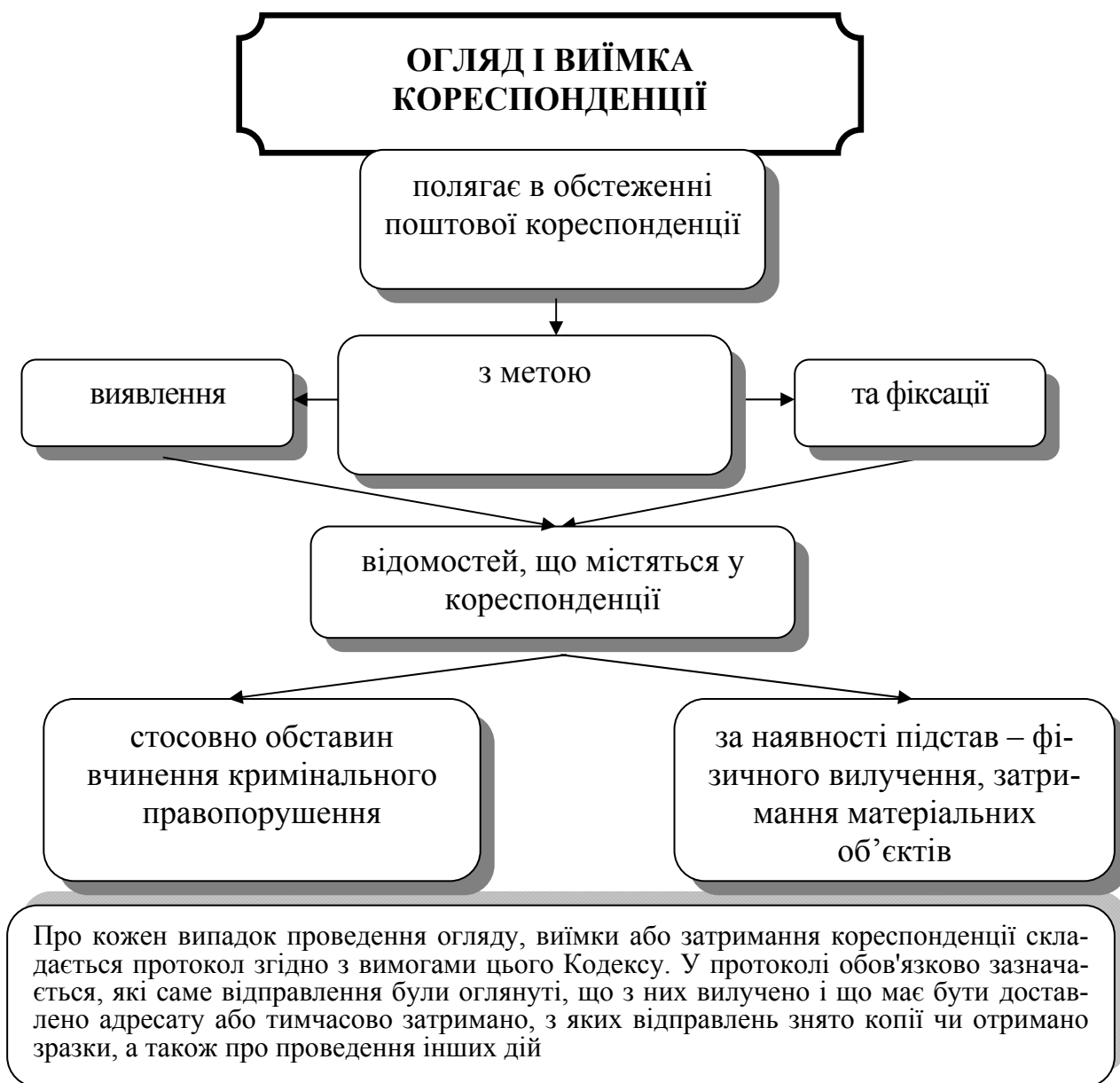

Схема 3.2.6. Огляд і виїмка кореспонденції

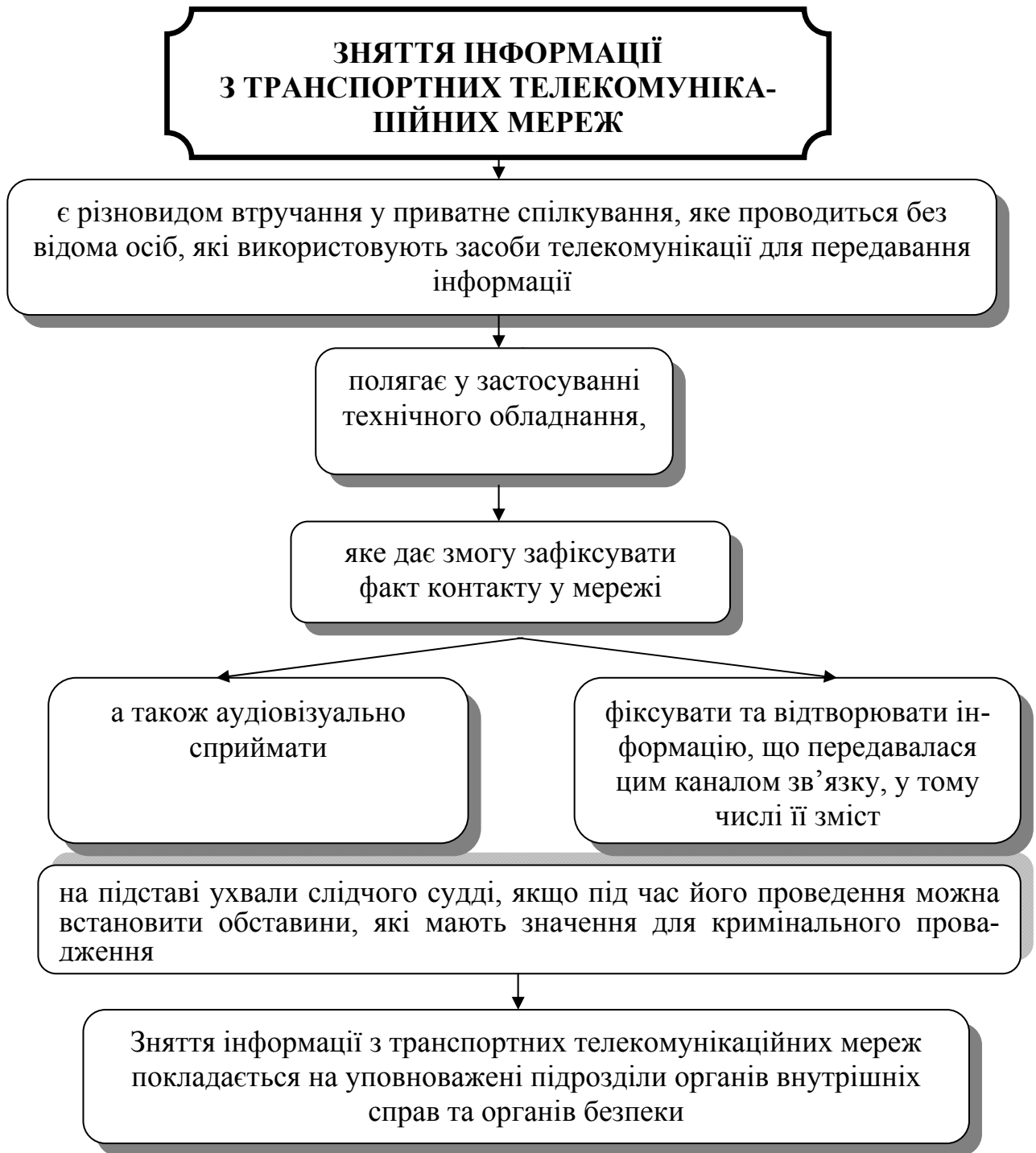

Схема 3.2.7. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж

Схема 3.2.8. Зняття інформації з електронних інформаційних систем

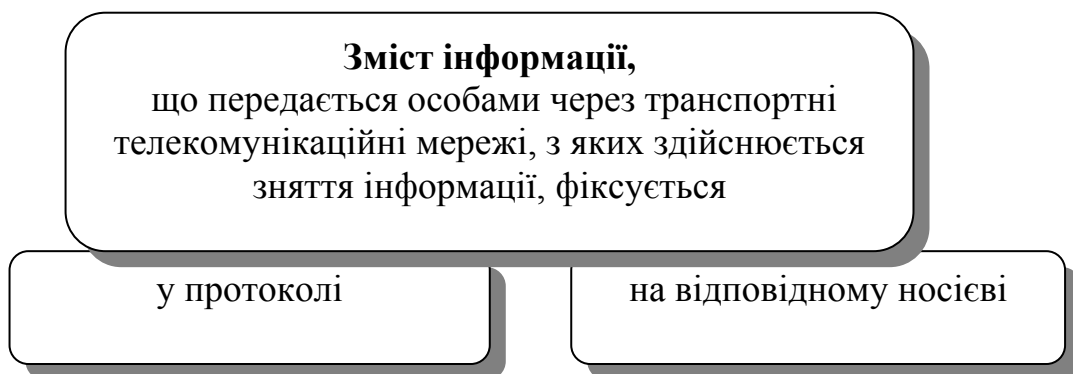

Схема 3.2.9. Фіксація та збереження інформації, отриманої з телекомунікаційних мереж

3.3. ІНШІ ВИДИ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Схема 3.3.1. Класифікація негласних слідчих (розшукових) дій

Схема 3.3.2. Мета обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.

**Схема 3.3.3. Завдання обстеження публічно недоступних місць, жи-
тла чи іншого володіння особи**

**Схема 3.3.4. Обстеження публічно недоступних місць,
житла чи іншого володіння особи**

Схема 3.3.5. Структурні елементи організації обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи

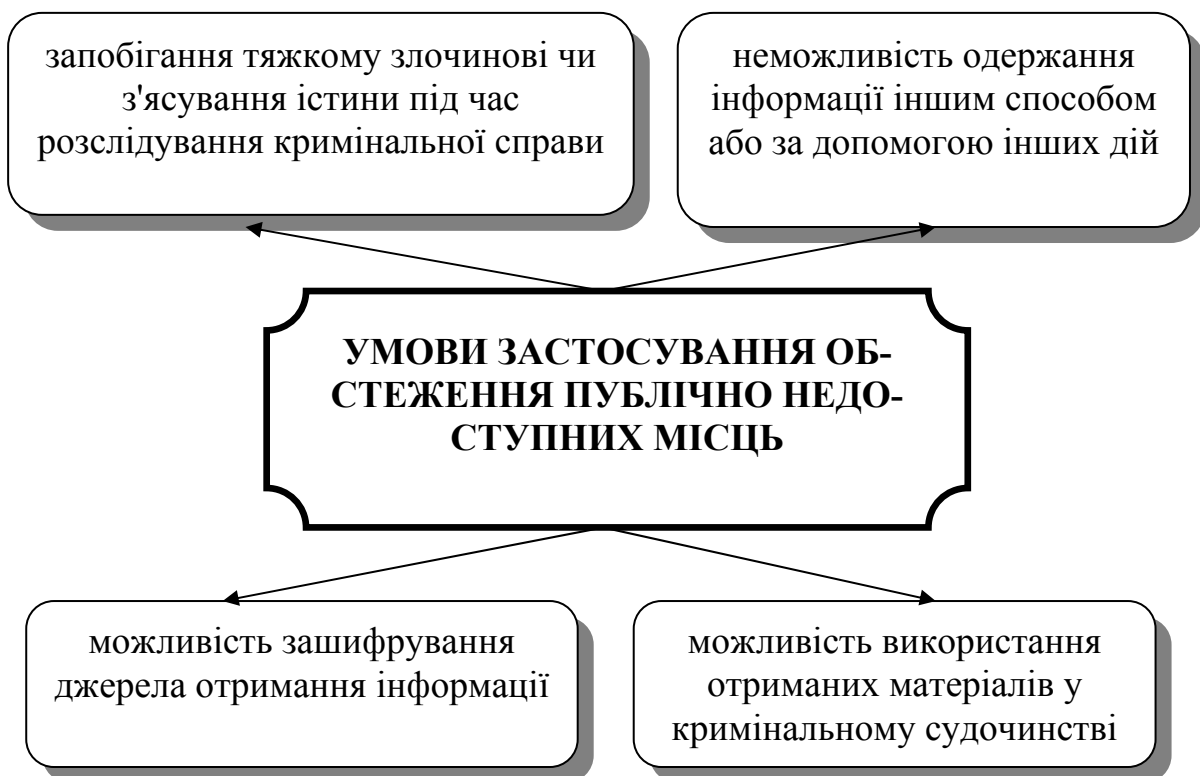

Схема 3.3.6. Матеріальні підстави застосування обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи

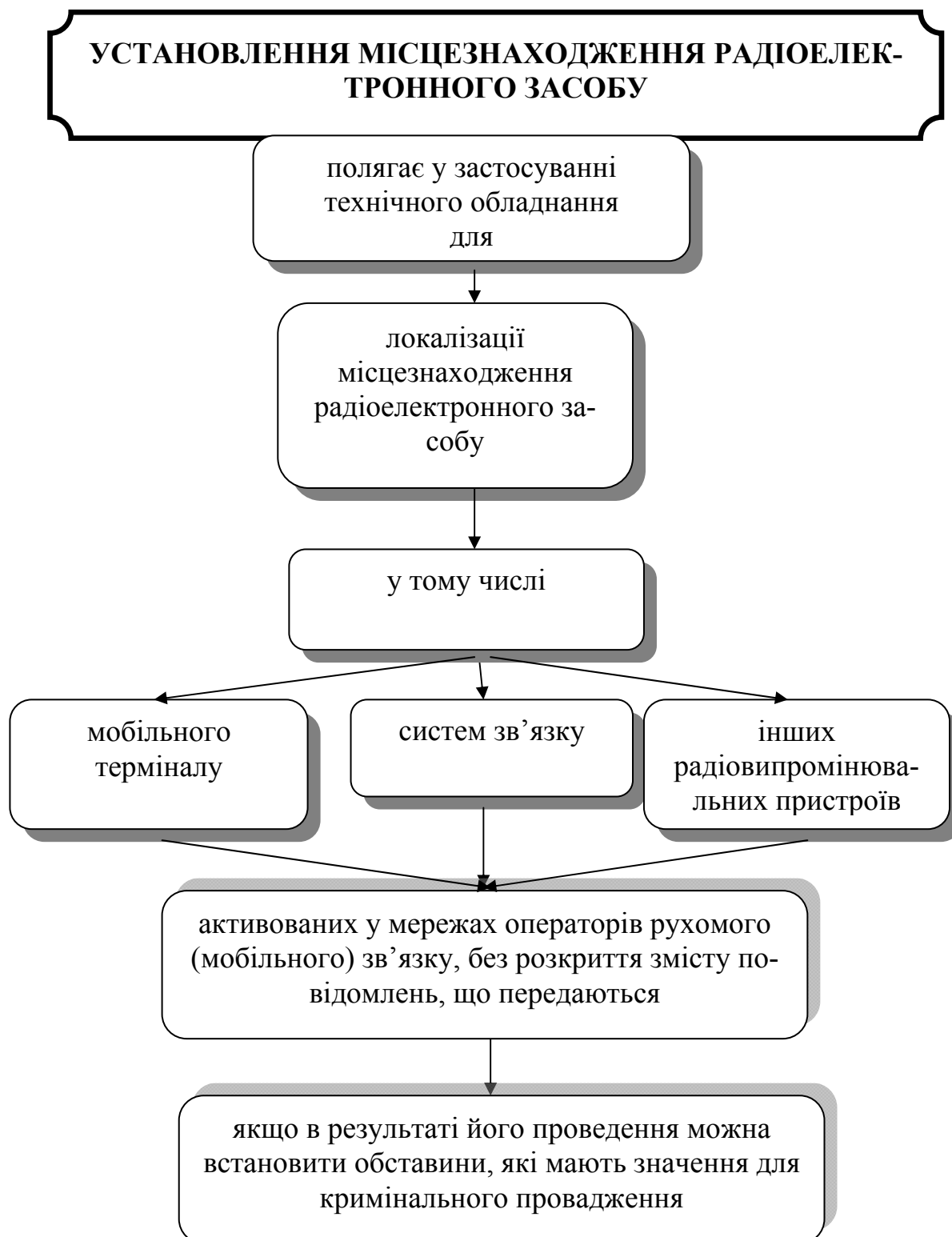

Схема 3.3.7. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу

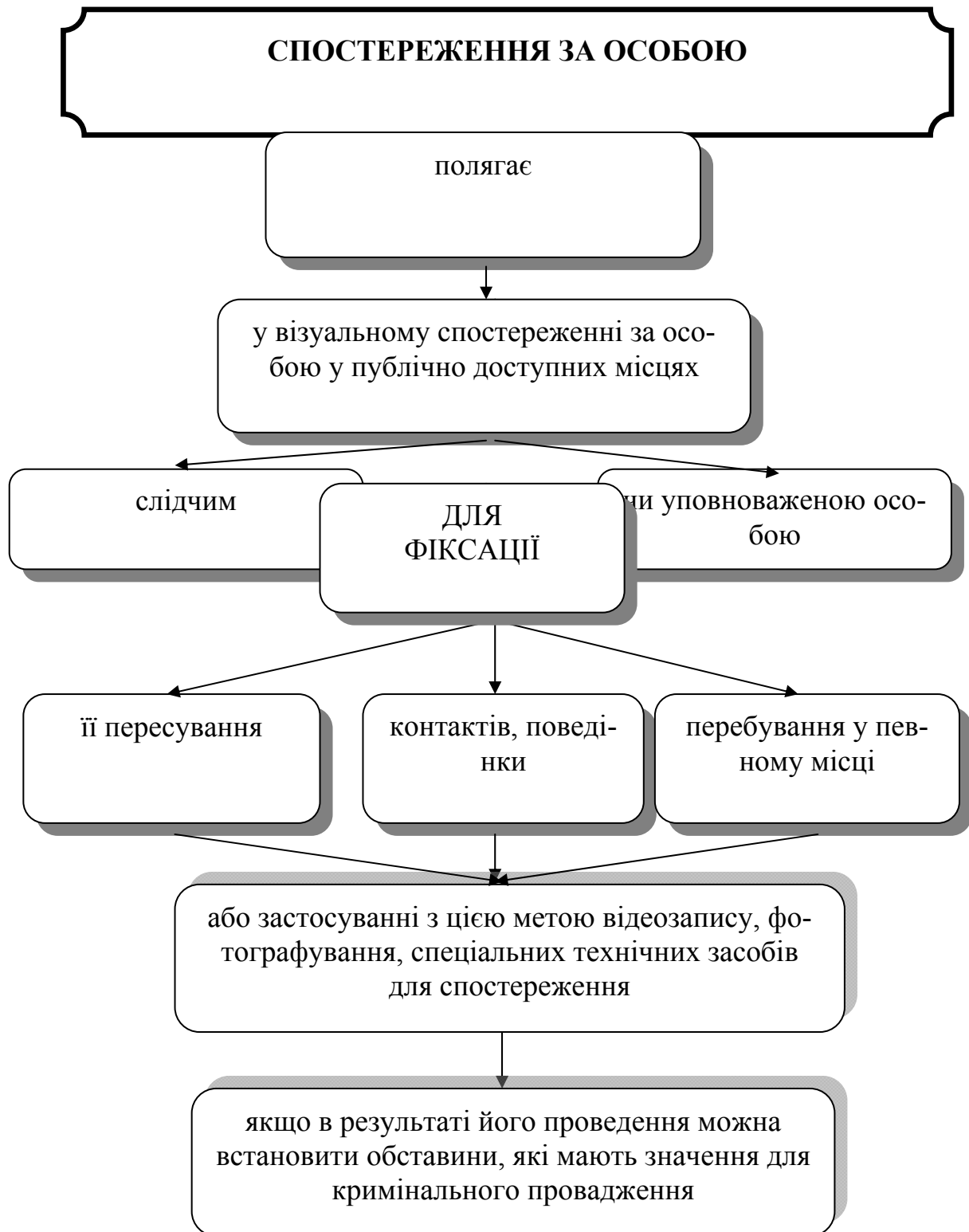

Схема 3.3.8. Спостереження за особою

Спостереження за особою проводиться на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248–250 КПК України.

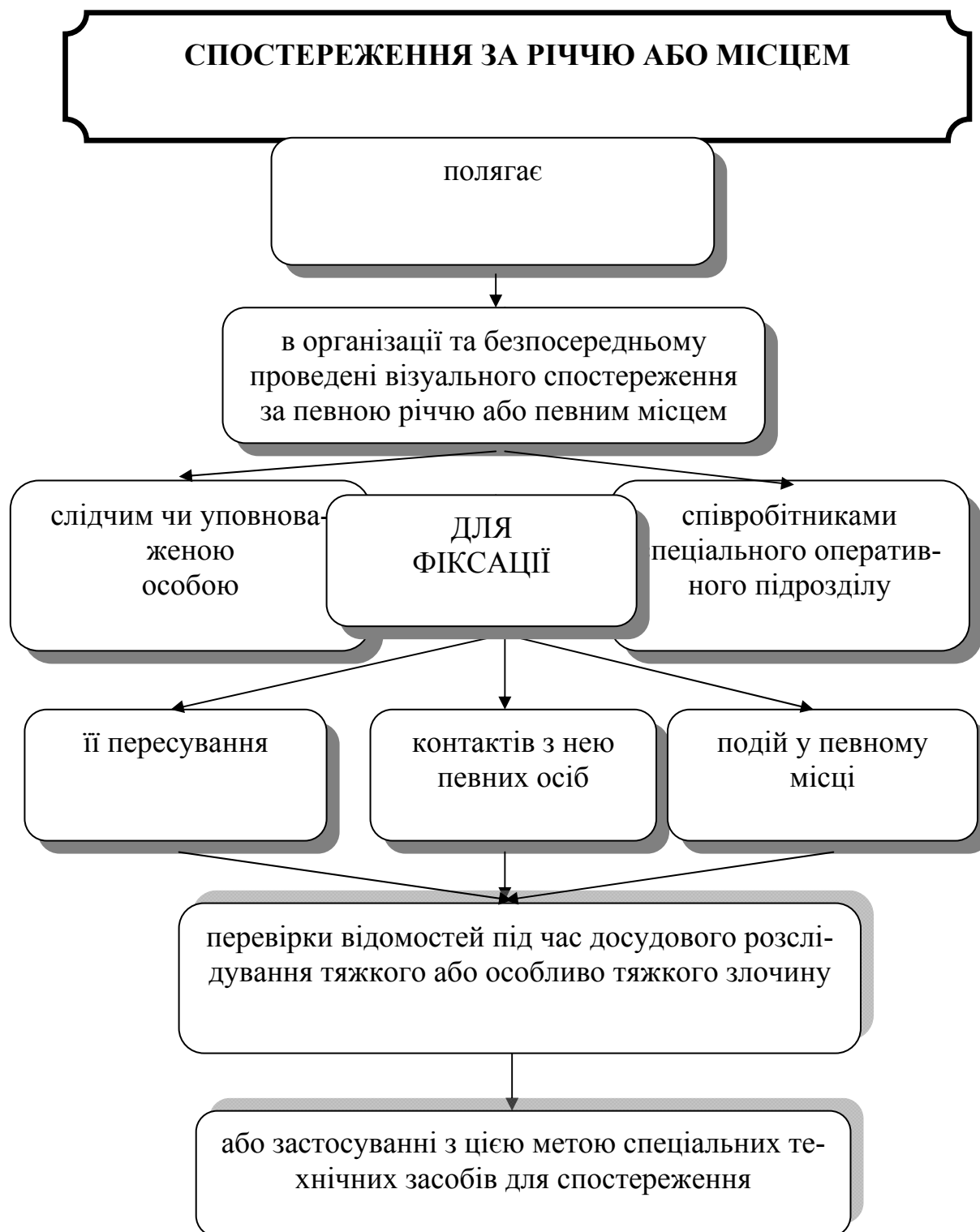

Схема 3.3.9. Спостереження за річчю або місцем

Схема 3.3.10. Завдання візуального спостереження

Схема 3.3.11. Оформлення результатів візуального спостереження

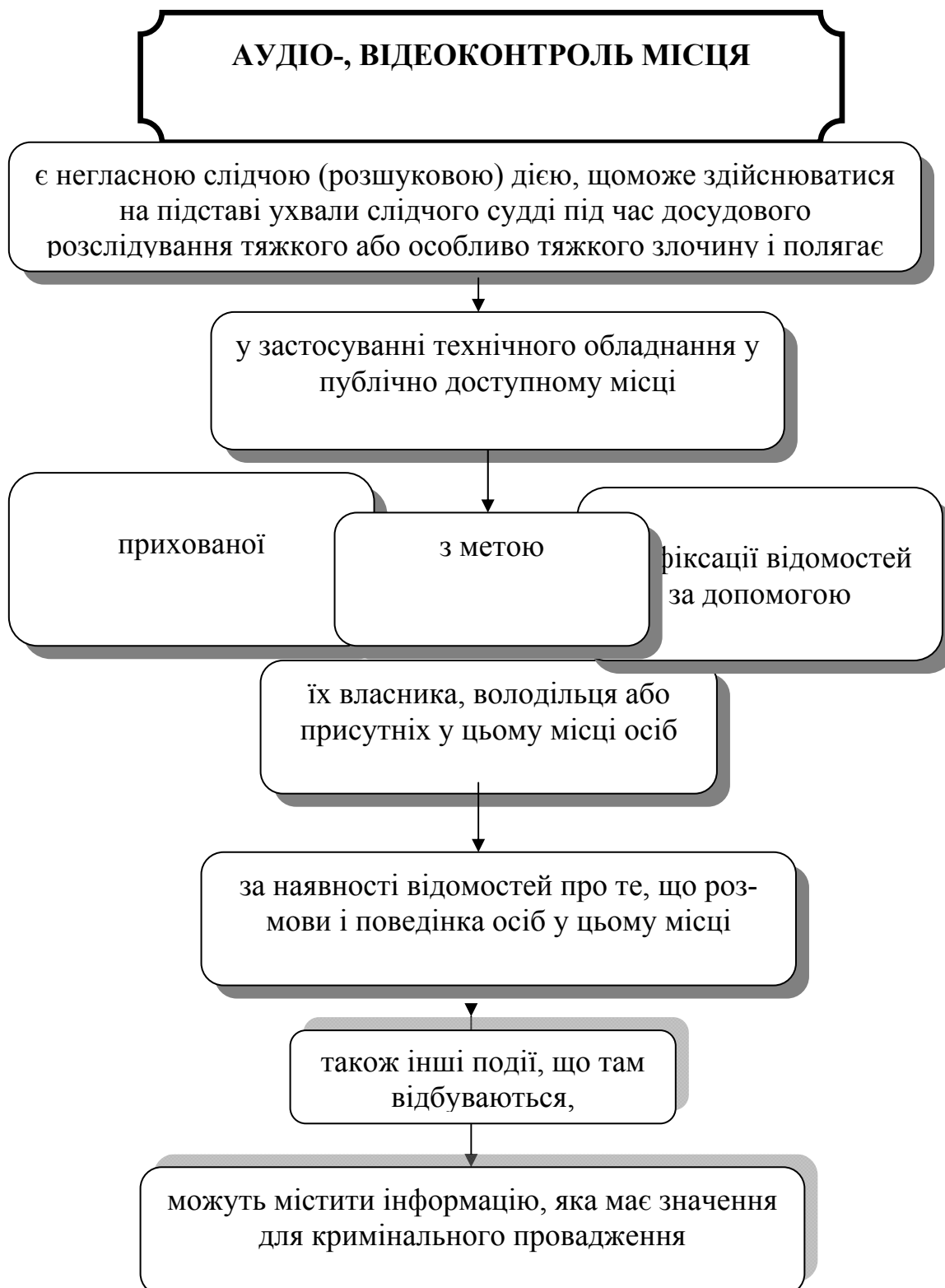
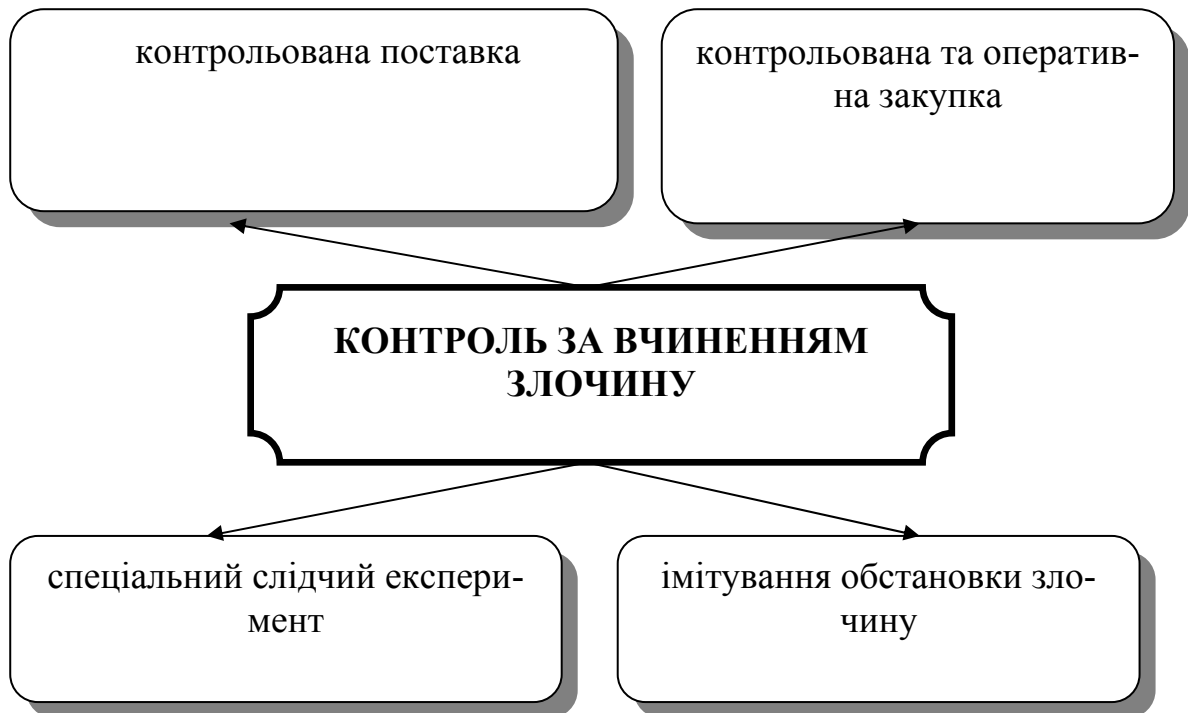

Схема 3.3.12. Аудіо-, відеоконтроль місця

Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення контролю за вчиненням злочину. Якщо при проведенні контролю за вчиненням злочину виникає необхідність тимчасового обмеження конституційних прав особи, воно має здійснюватися в межах, які допускаються Конституцією України, на підставі рішення слідчого судді згідно з вимогами цього Кодексу

Схема 3.3.13. Контроль за вчиненням злочину

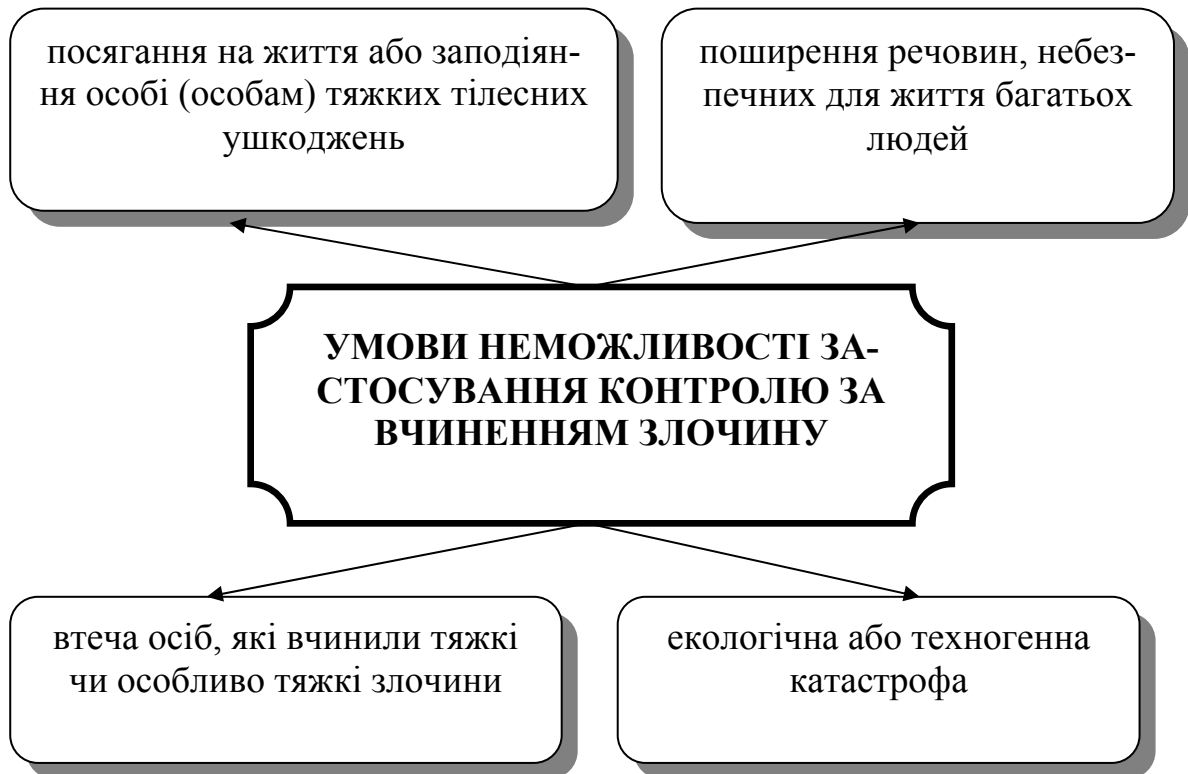

Схема 3.3.14. Умови неможливості застосування контролю за вчиненням злочину

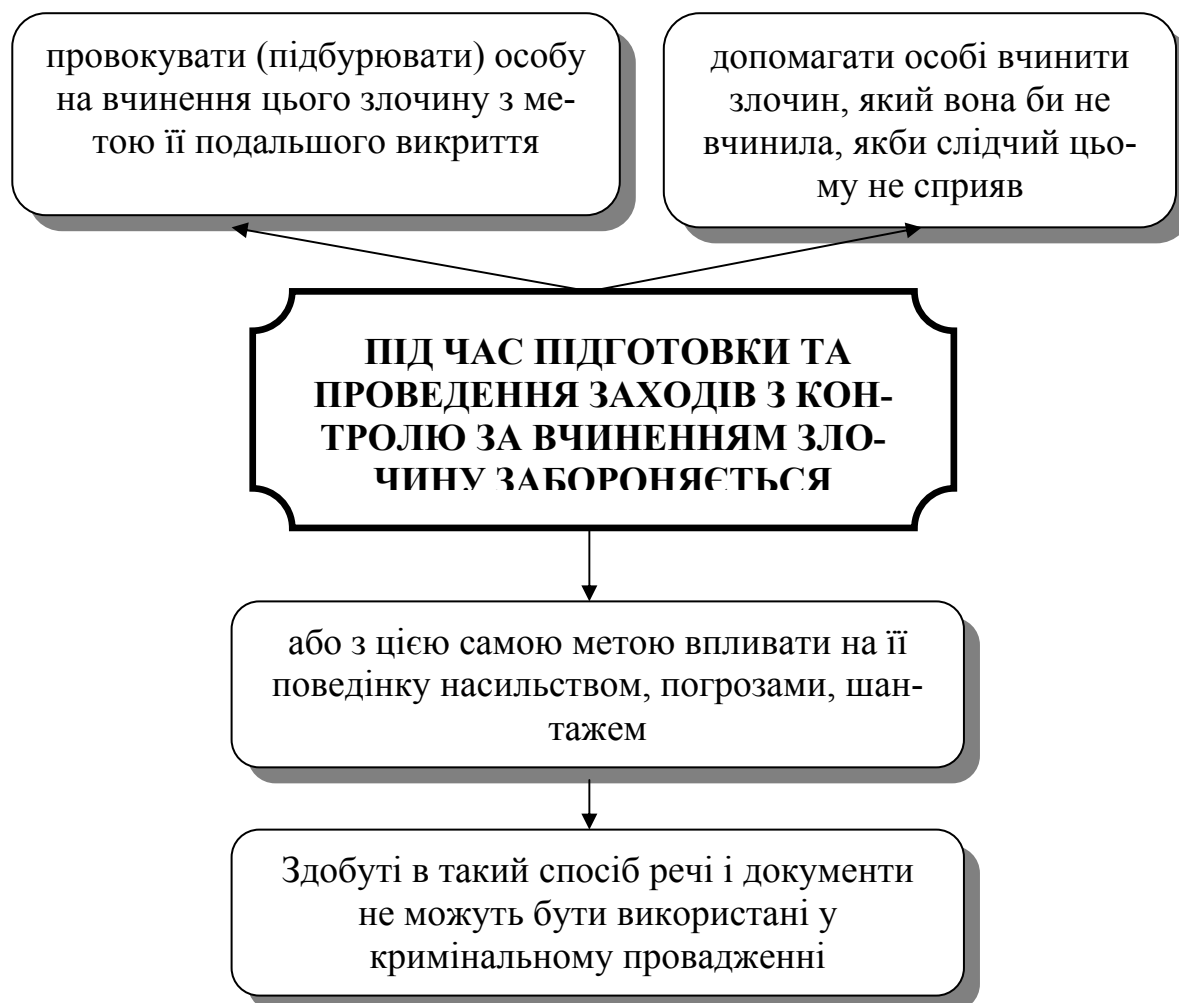

Схема 3.3.15. Обмеження дій під час підготовки застосування контролю за вчиненням злочину

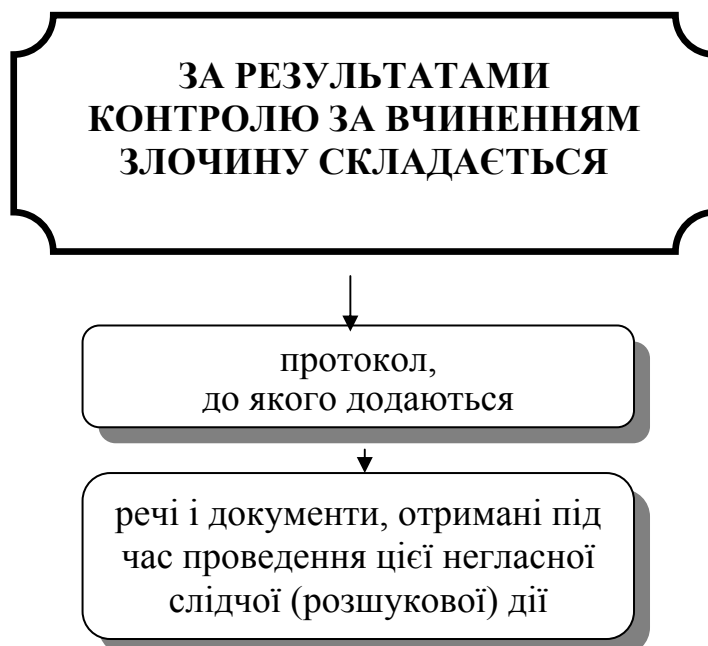

Схема 3.3.16. Фіксація результатів застосування контролю за вчиненням злочину

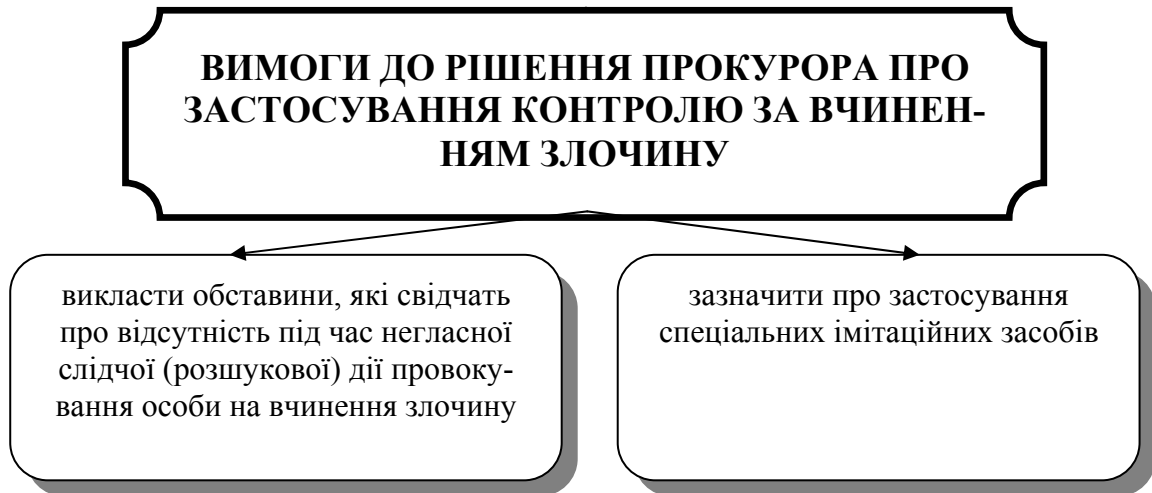

Схема 3.3.17. Рішення прокурора про застосування контролю за вчиненням злочину

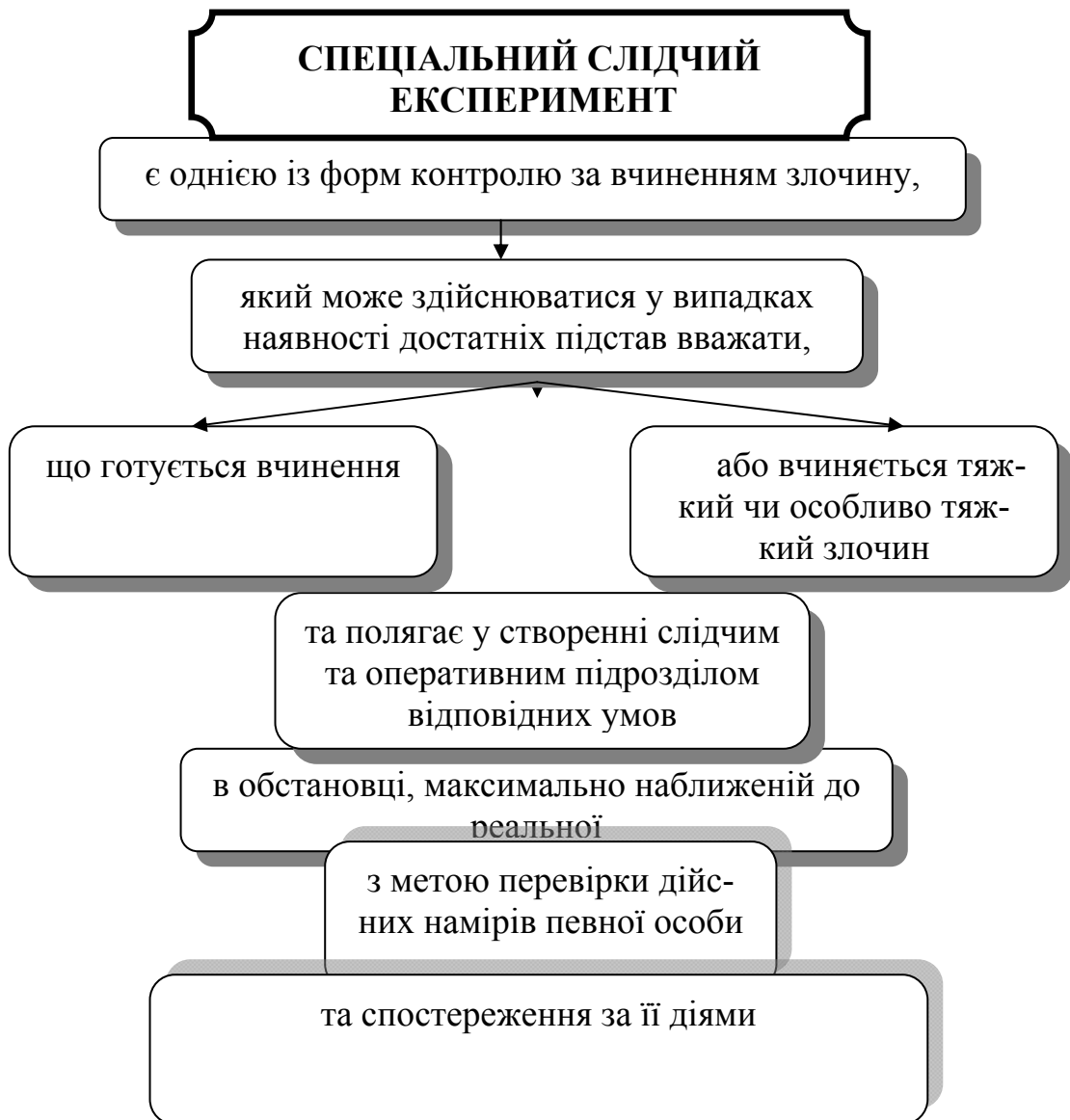

Схема 3.3.18. Спеціальний слідчий експеримент

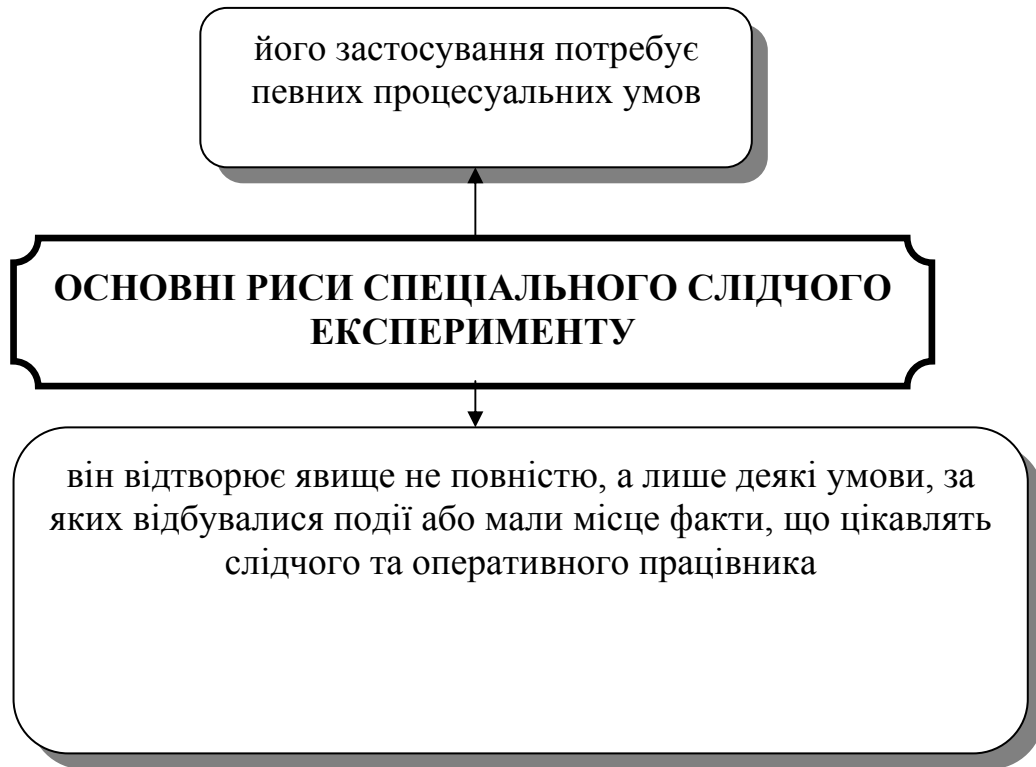

Схема 3.3.19. Риси спеціального слідчого експерименту

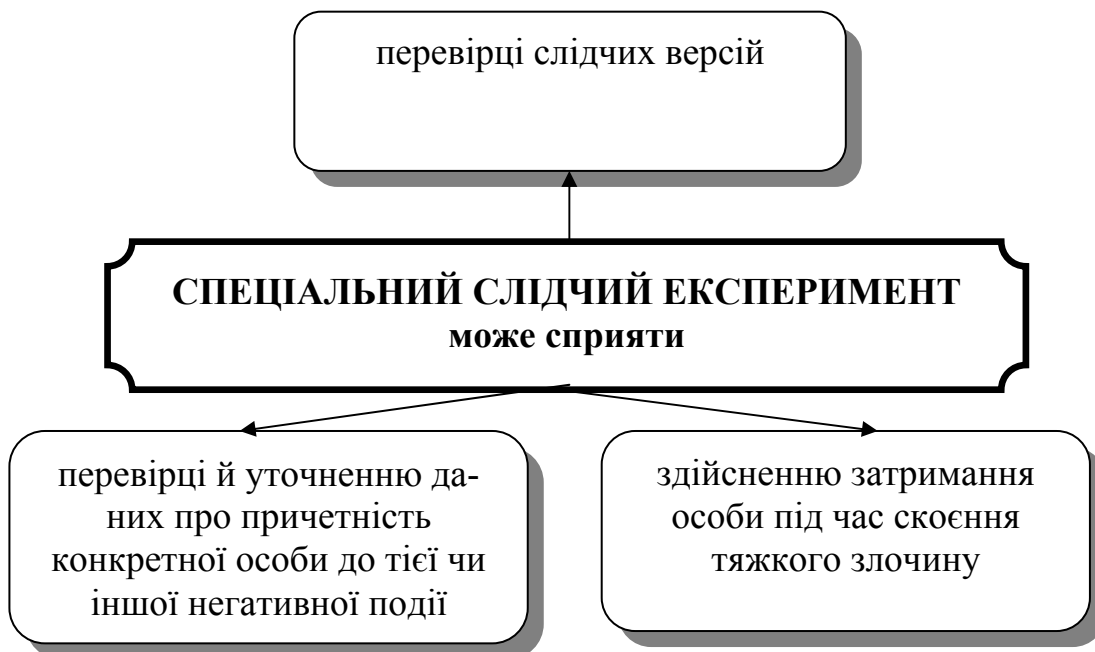

Схема 3.3.20. Завдання спеціального слідчого експерименту

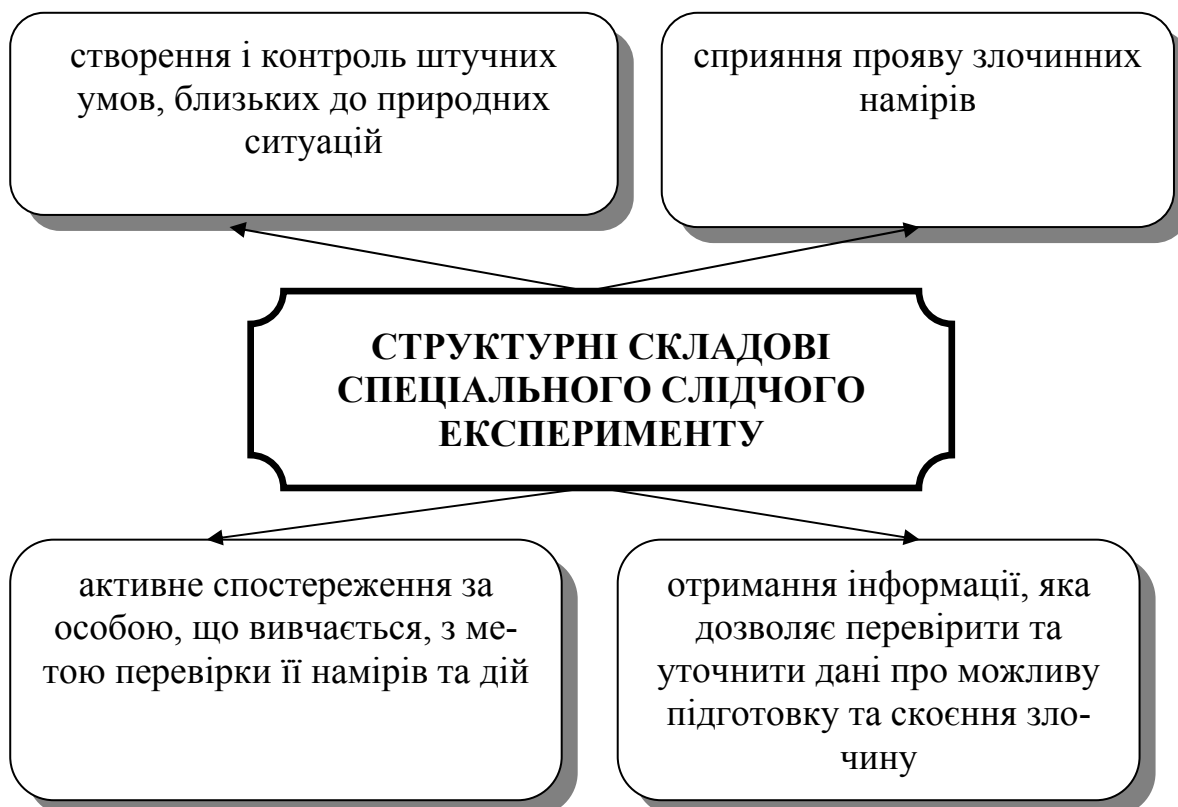

Схема 3.3.21. Структура спеціального слідчого експерименту

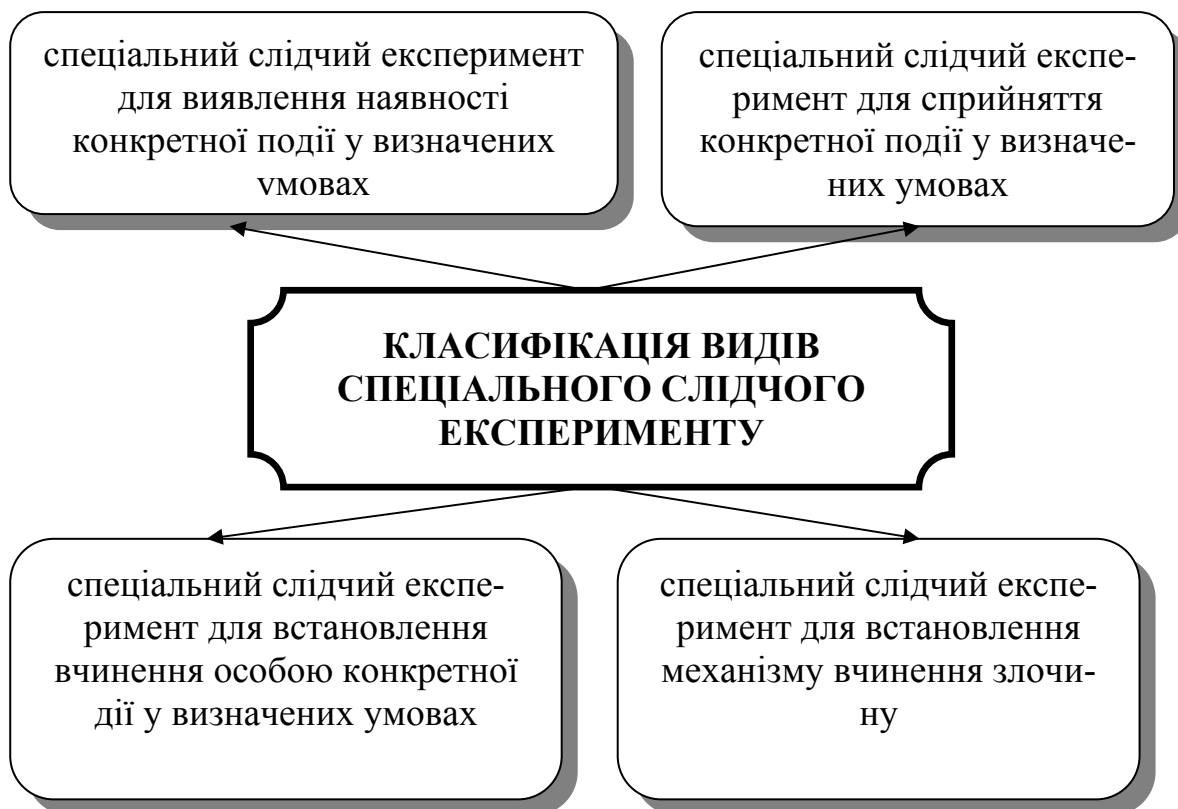

Схема 3.3.22. Види спеціального слідчого експерименту

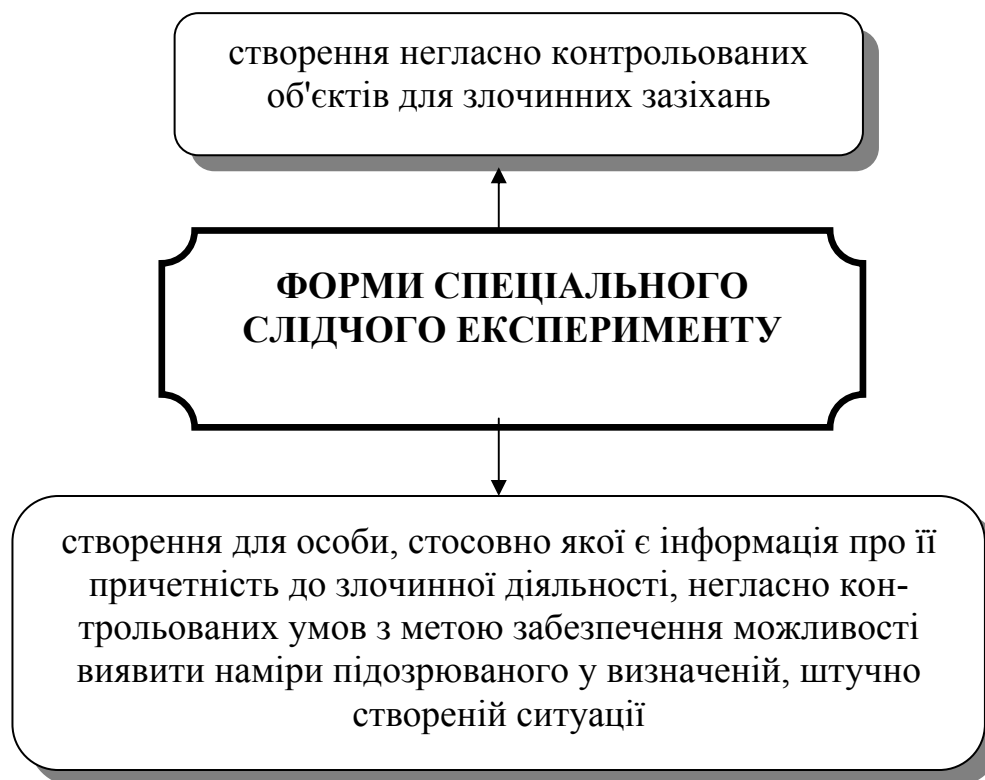

Схема 3.3.23. Форми спеціального слідчого експерименту

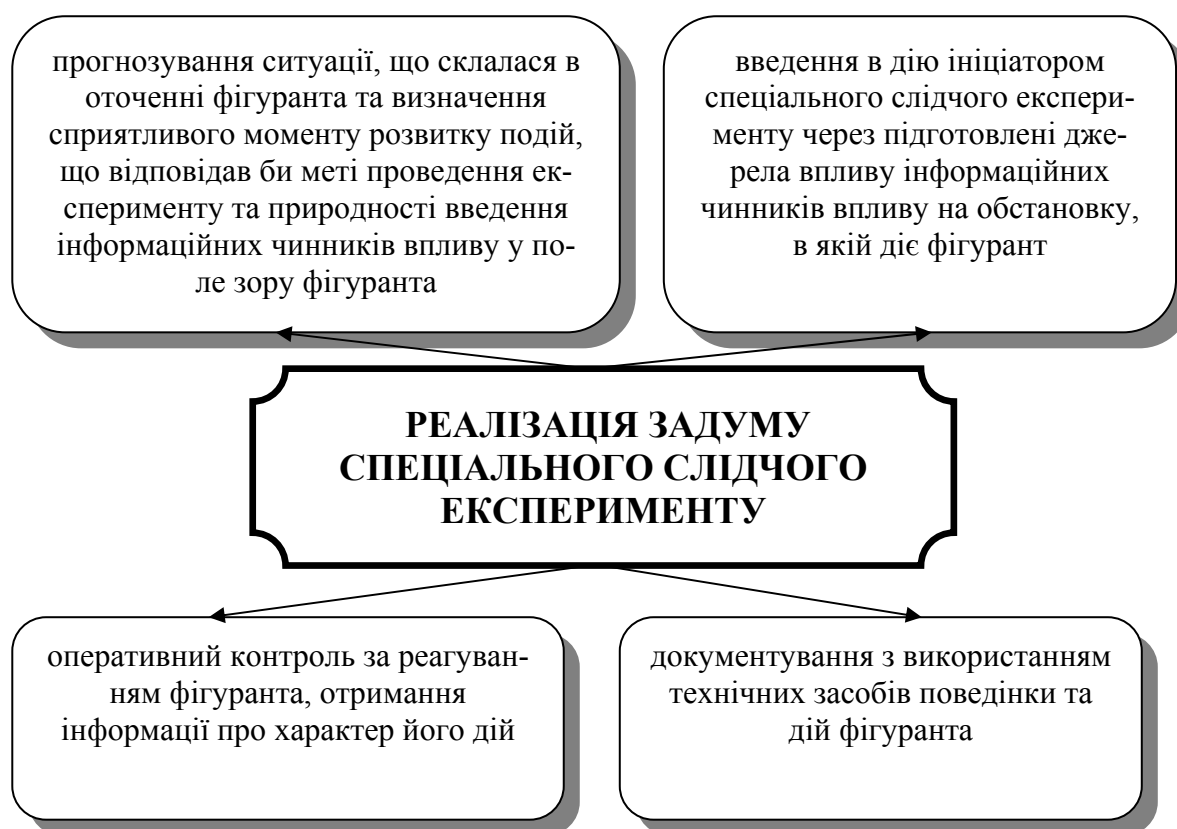

Схема 3.3.24. Реалізація задуму спеціального слідчого експерименту

Схема 3.3.25. Імітування обстановки злочину

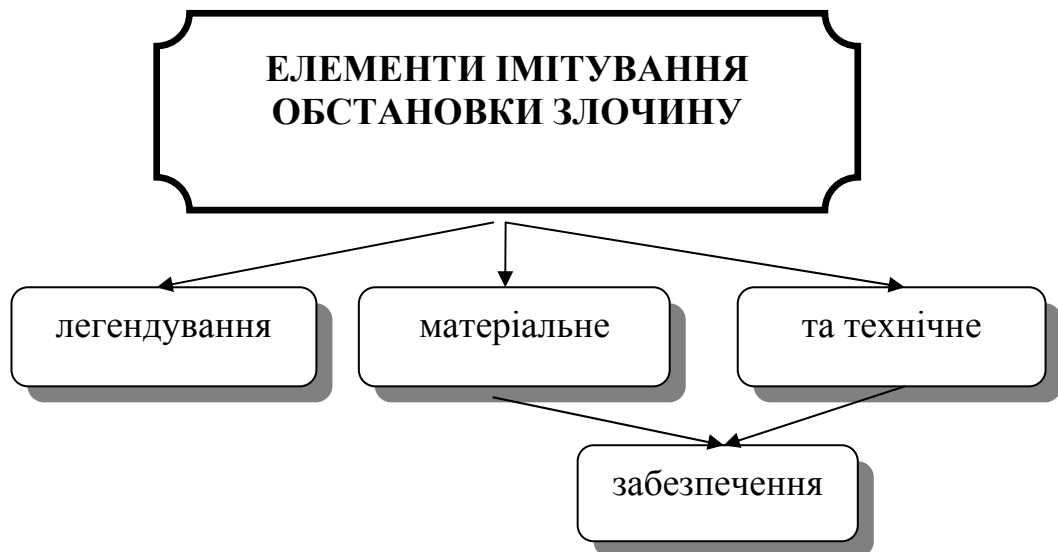

Схема 3.3.26. Складові елементи імітування обстановки злочину

Схема 3.3.27. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації

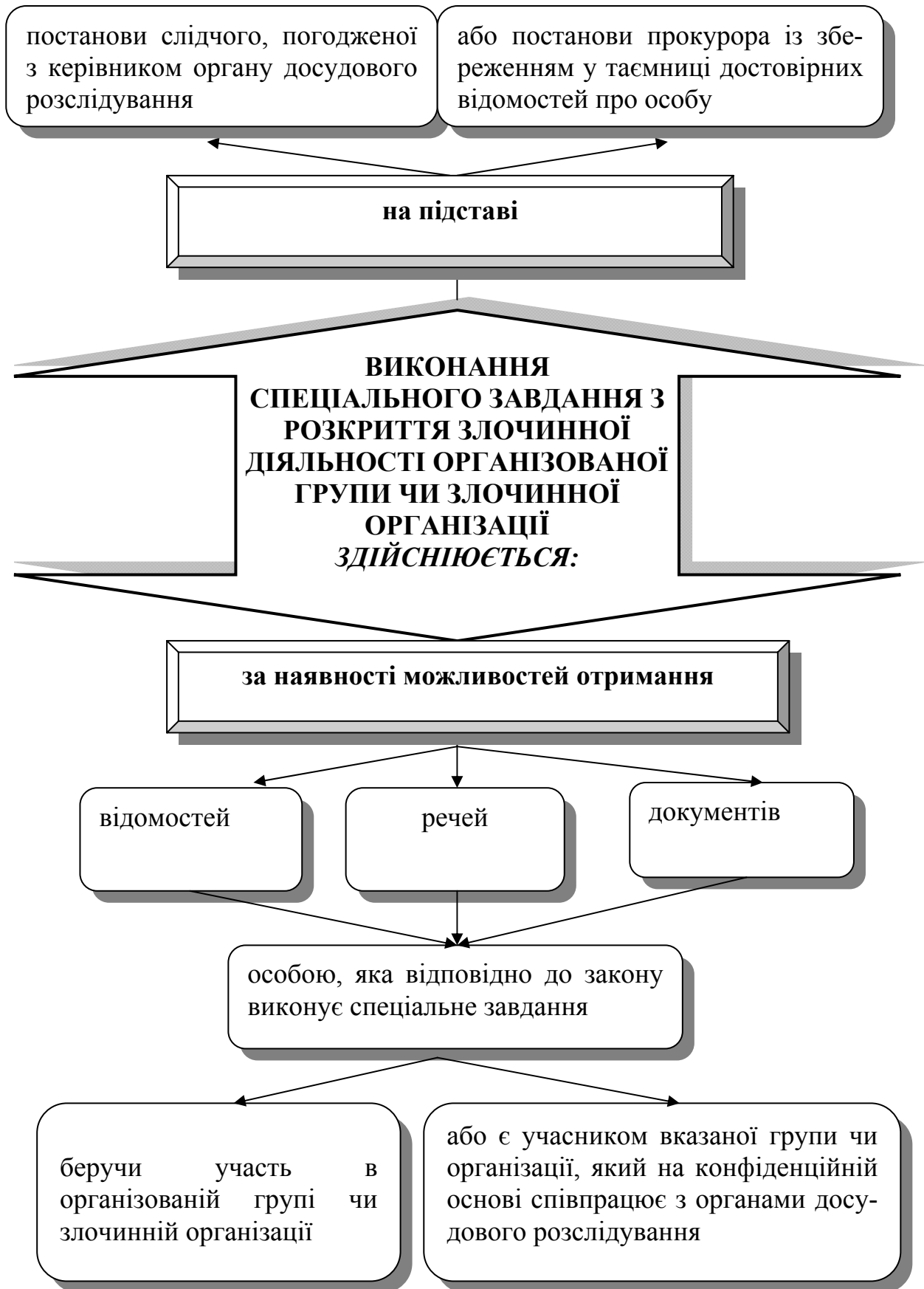

Схема 3.3.28. Підстави виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації

Схема 3.3.29. Вимоги до постанови про виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації

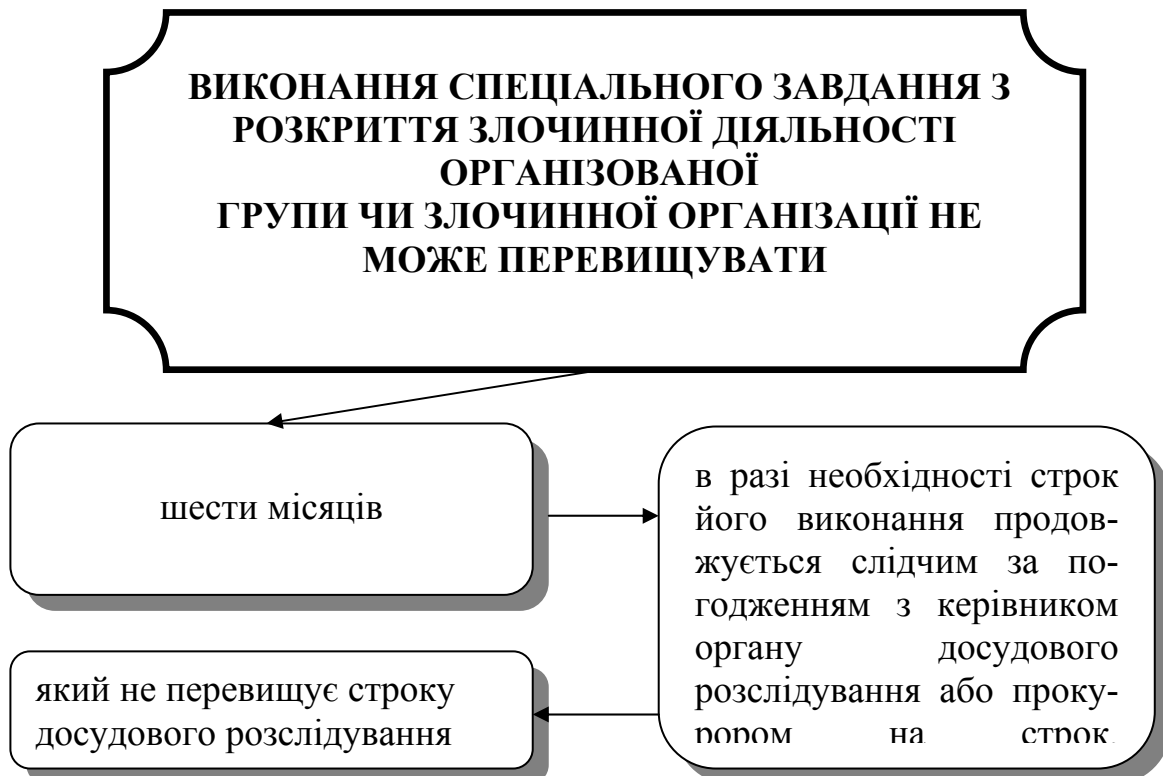

Схема 3.3.30. Терміни виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації

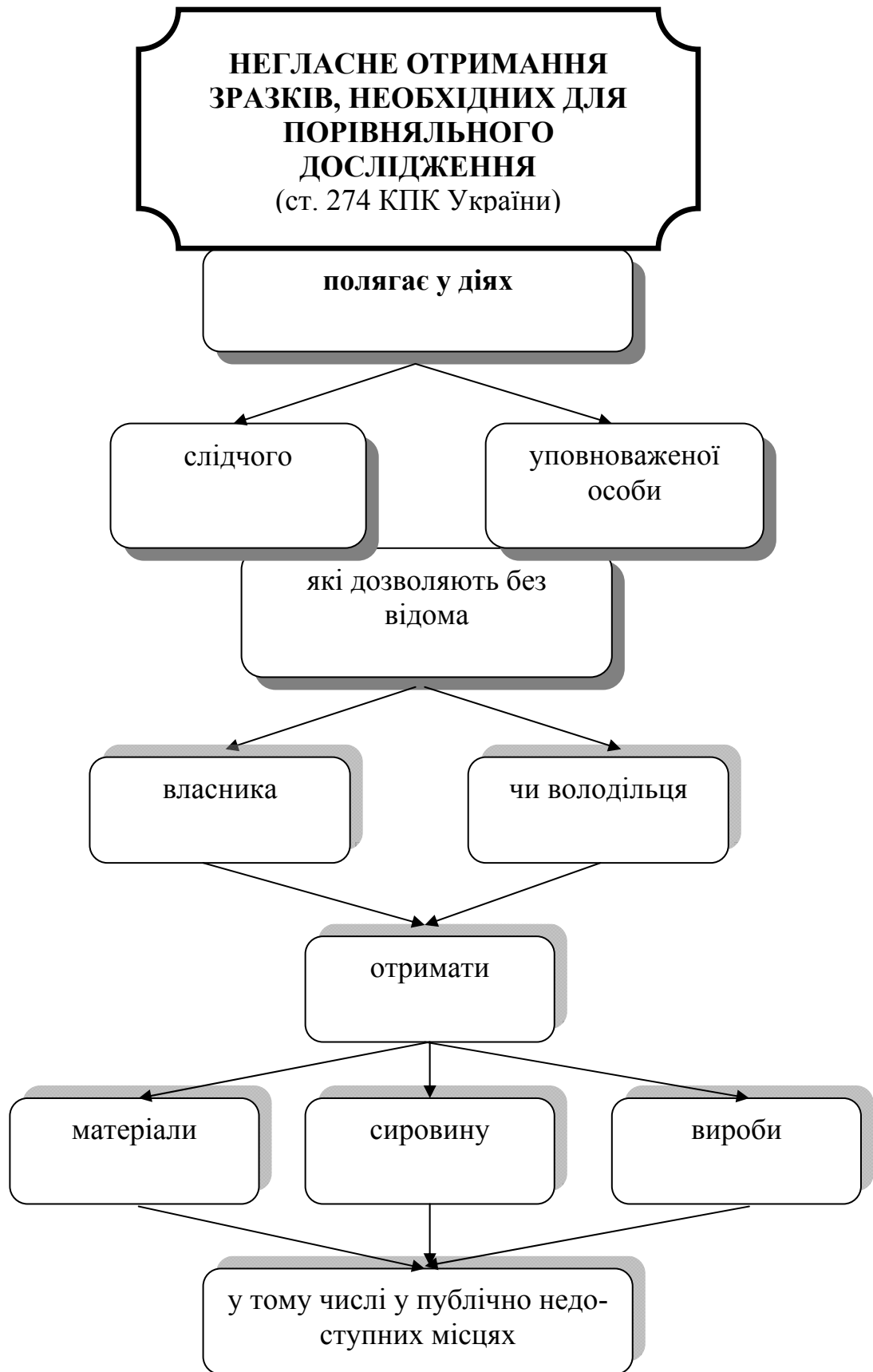

Схема 3.3.31. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження

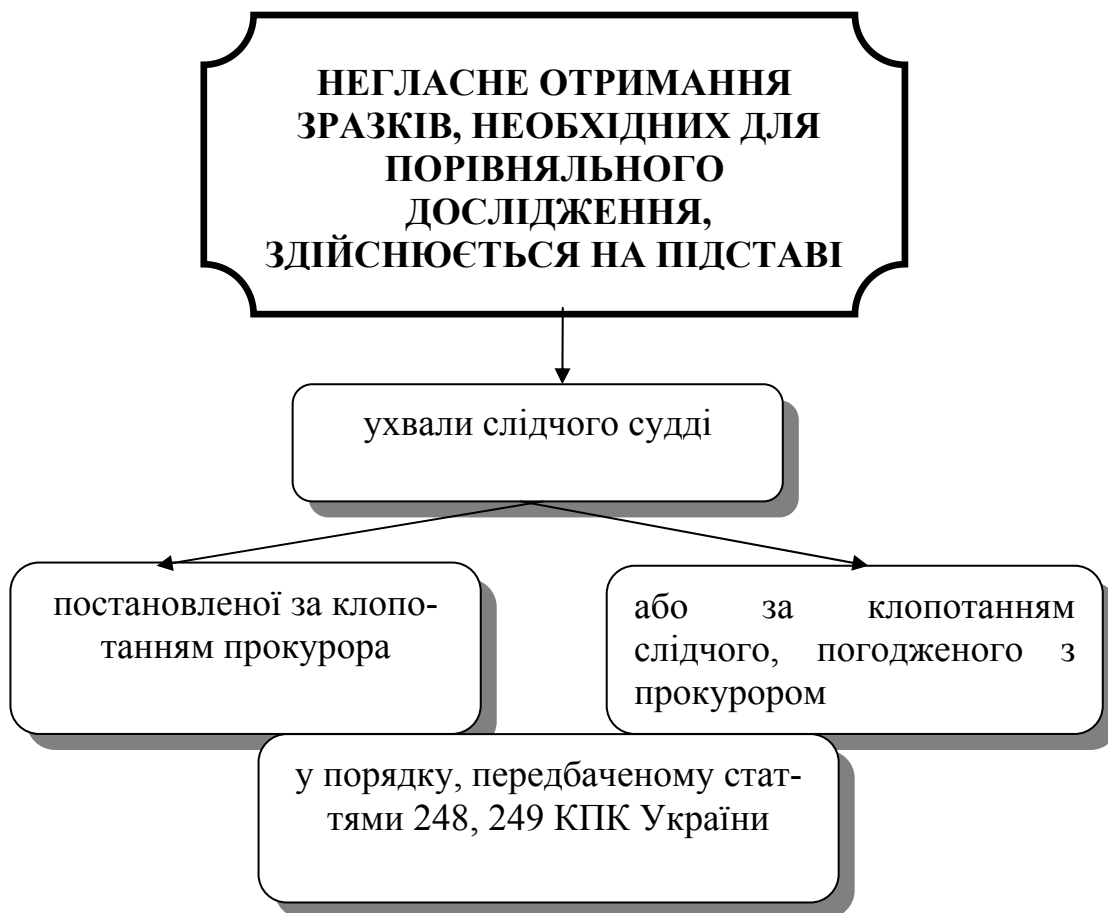

Схема 3.3.32. Підстави здійснення негласного отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження

Схема 3.3.33. Вимоги до постанови про здійснення негласного отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження

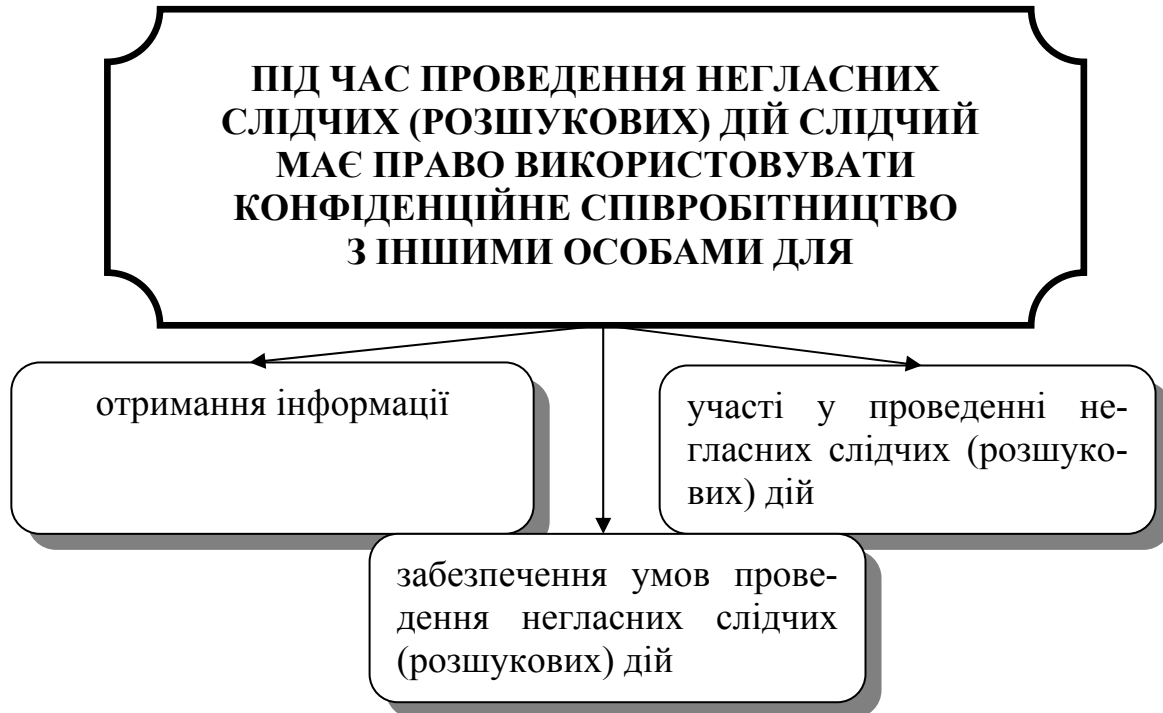
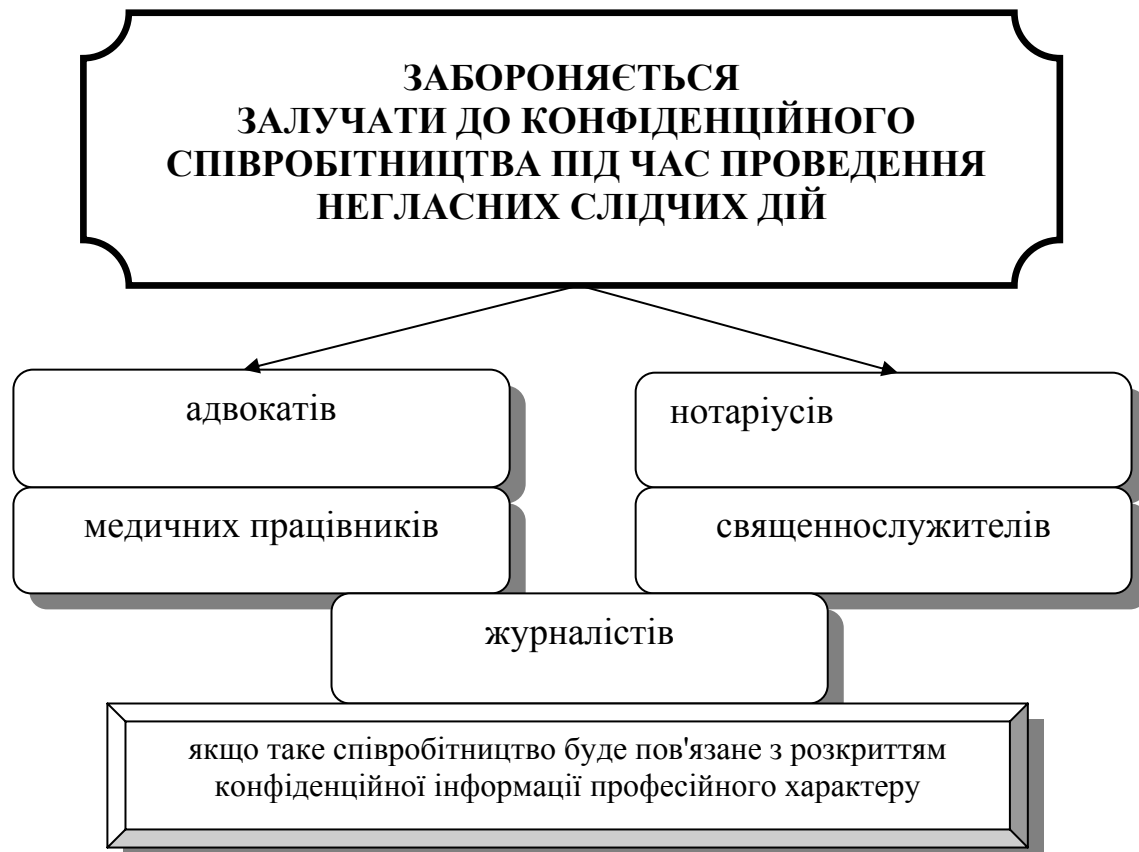

Схема 3.3.34. Використання конфіденційного співробітництва

Недотримання такої заборони під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій є підставою для визнання отриманих за їх результатами фактичних даних недопустимими доказами.

Схема 3.3.35. Обмеження використання конфіденційного співробітництва

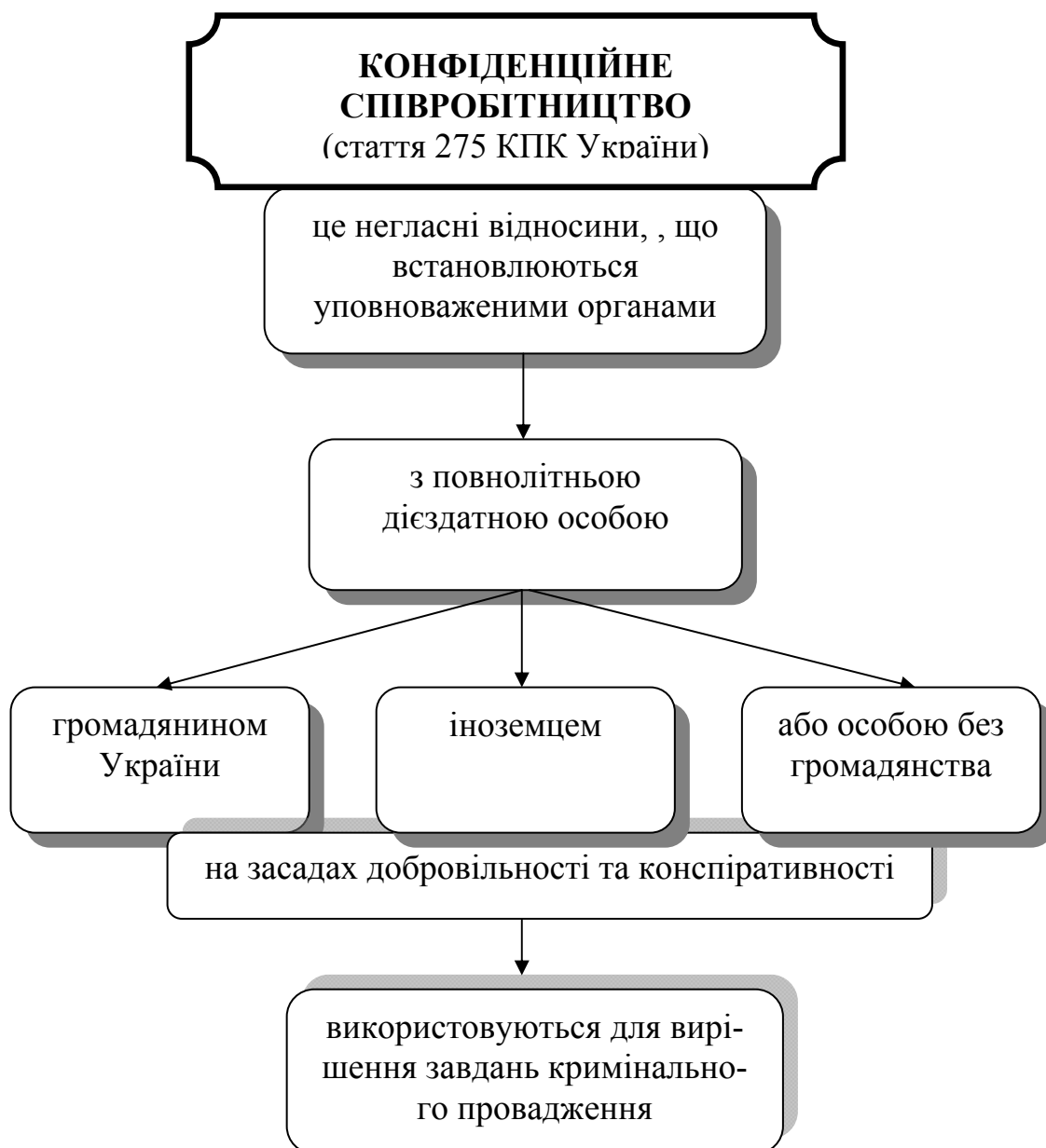

Схема 3.3.36. Поняття конфіденційного співробітництва

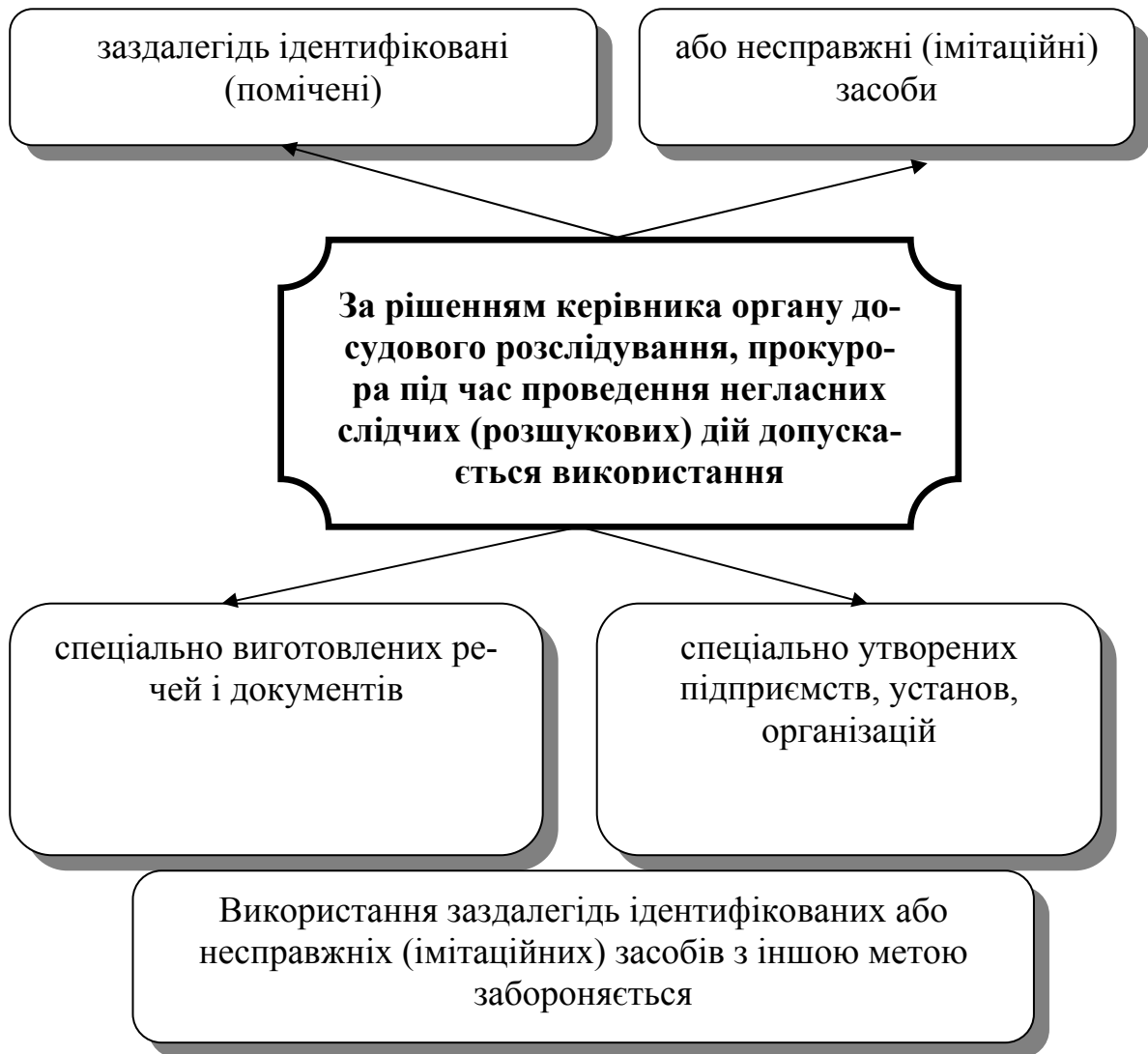

Схема 3.3.37. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій

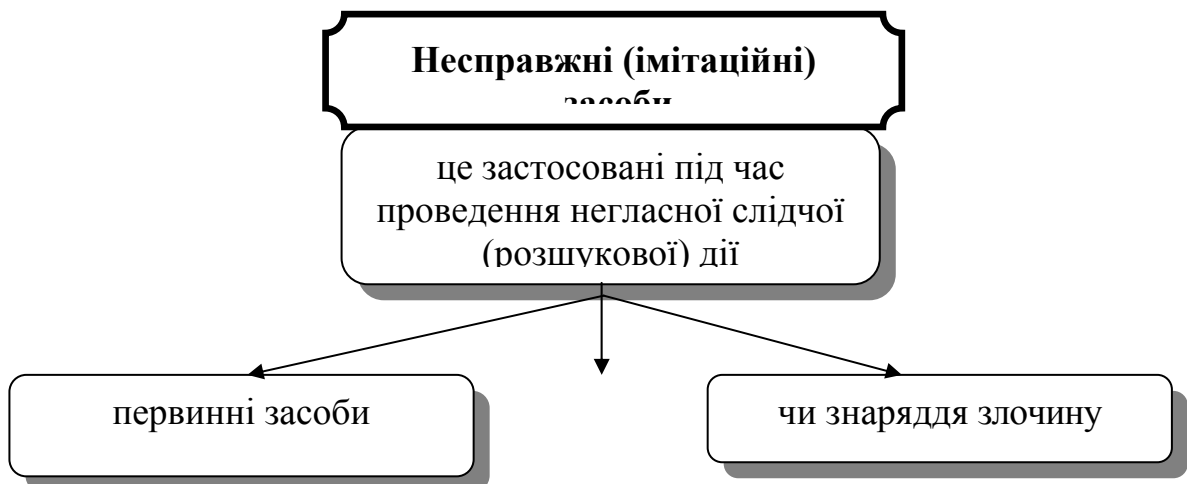

Схема 3.3.38. Поняття несправжніх (імітаційних) засобів

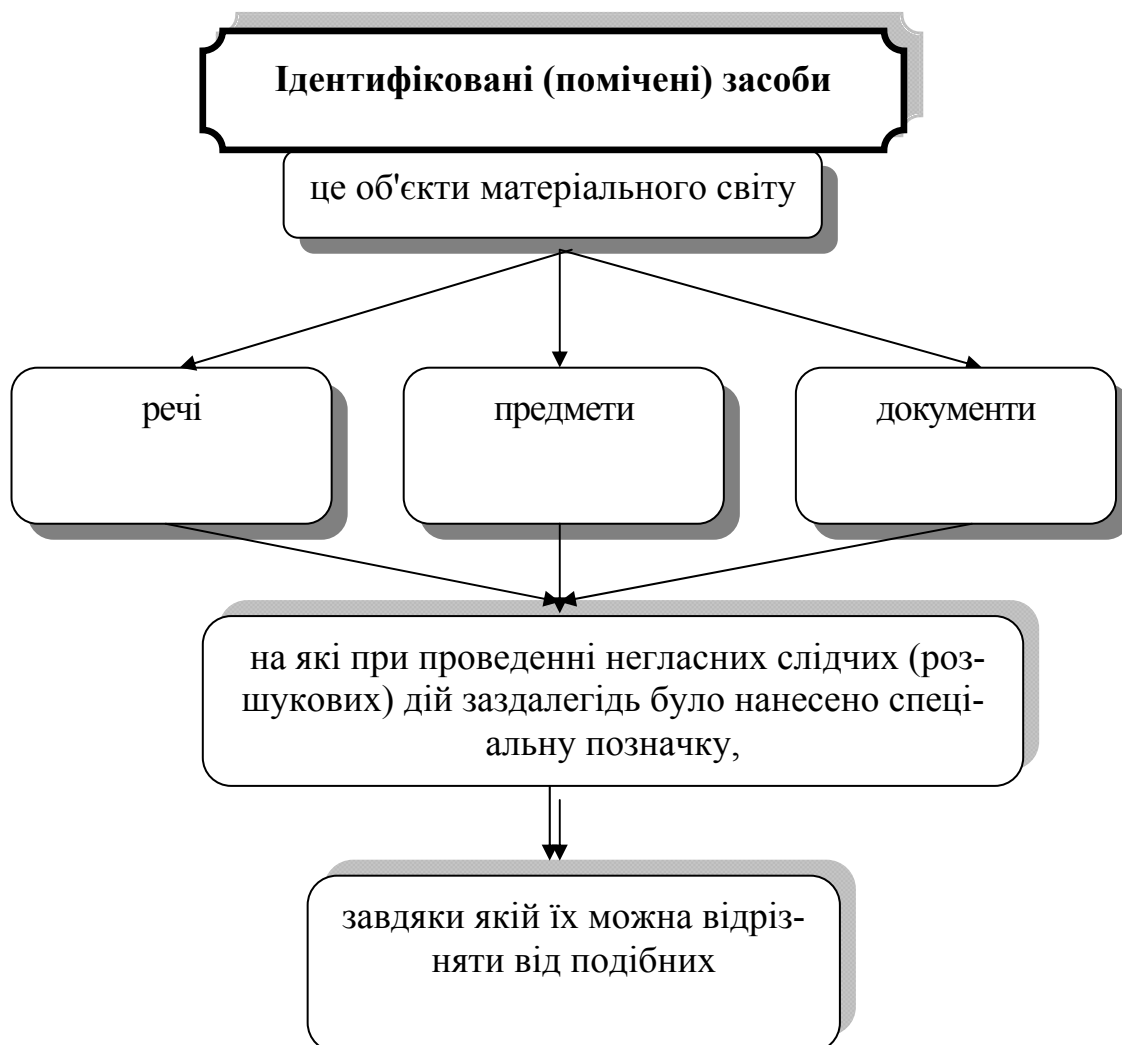

Схема 3.3.39. Поняття ідентифікованих помічених засобів

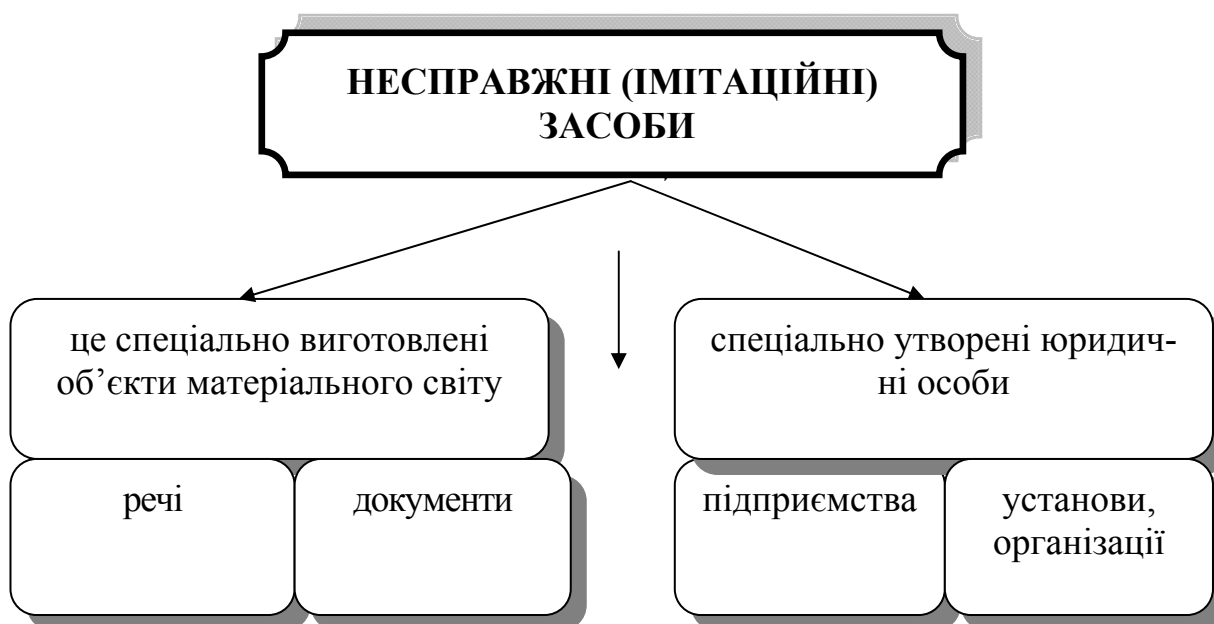

Схема 3.3.40. Поняття несправжніх (імітаційних) засобів

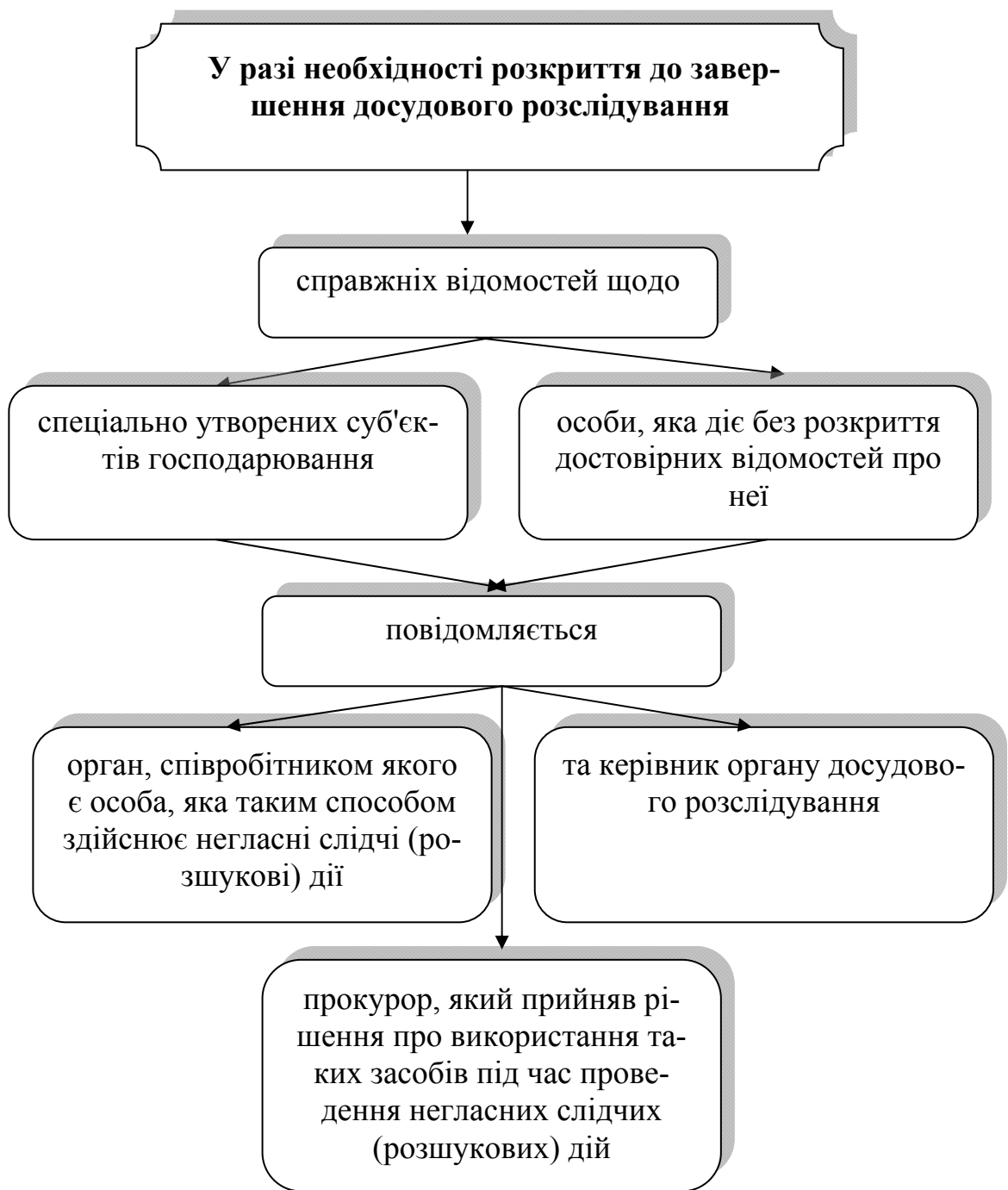

Схема 3.3.41. Умови розкриття справжніх відомостей про імітаційні засоби

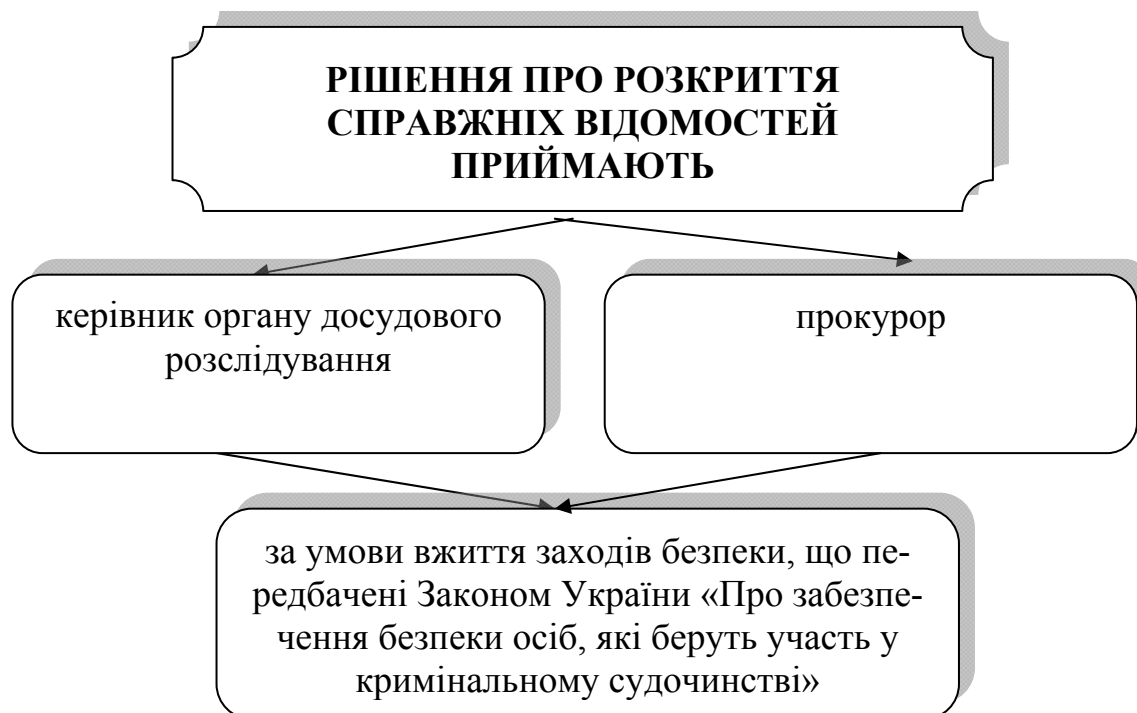

Схема 3.3.42. Суб'єкти прийняття рішення про розкриття справжніх відомостей про імітаційні засоби

Контрольні питання самоперевірки знань

1. Які завдання під час кримінального провадження вирішують підрозділи, що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність?
2. У чому полягає сутність поняття «негласна слідча (розшукова) дія»?
3. Що складає правову основу проведення негласних слідчих (розшукових) дій?
4. У чому полягають умови проведення негласних слідчих (розшукових) дій?
5. Хто є суб'єктами прийняття рішення та проведення негласних слідчих (розшукових) дій?
6. Що належить до об'єктів негласних слідчих (розшукових) дій?
7. У чому полягає зміст методів проведення негласних слідчих (розшукових) дій?
8. З чого складається формальна підстава здійснення негласних слідчих (розшукових) дій?
9. Умови надання ухвали слідчого судді на проведення негласних слідчих (розшукових) дій.
10. Назвіть умови проведення негласної слідчої (розшукової) дії до ухвали слідчого судді.

11. Яким вимогам повинна відповідати постанова прокурора на проведення негласної слідчої (розшукової) дії?
12. Які напрямки використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні?
13. За якими підставами можна класифікувати негласні слідчі (розшукові) дії?
14. У чому полягає зміст аудіо-, відеоконтролю особи?
15. Розкрийте поняття та умови здійснення накладення арешту на кореспонденцію.
16. Розкрийте поняття зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.
17. Розкрийте поняття зняття інформації з електронних інформаційних систем.
18. Які завдання вирішуються під час обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи?
19. У чому полягає зміст обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи?
20. Розкрийте поняття установа місцезнаходження радіоелектронного засобу.
21. Розкрийте поняття, завдання, формальні та матеріальні умови здійснення спостереження за особою.
22. Розкрийте поняття, завдання, формальні та матеріальні умови здійснення спостереження за річчю або місцем.
23. Розкрийте поняття аудіо-, відеоконтролю місця.
24. Які існують форми контролю за злочином?
25. Які існують обмеження під час здійснення дій контролю за злочином?
26. Що є формальною підставою на використання контролю за злочином?
27. Розкрийте зміст поняття, завдання, види, форми та риси спеціального слідчого експерименту.
28. Розкрийте зміст поняття, завдання та риси імітування обстановки злочину.
29. Розкрийте зміст поняття, завдання, формальні підстави та умови виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
30. Що є формальною та матеріальною підставою здійснення негласного отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження?
31. У чому полягає використання конфіденційного співробітництва та умов його обмеження?
32. Розкрийте зміст засобів, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Розділ 4

КОНТРОЛЬ ЗА ЗАКОННІСТЮ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НСРД ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

4.1. ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Схема 4.1.1. Нагляд за дотриманням законів під час проведення оперативно-розшукових заходів

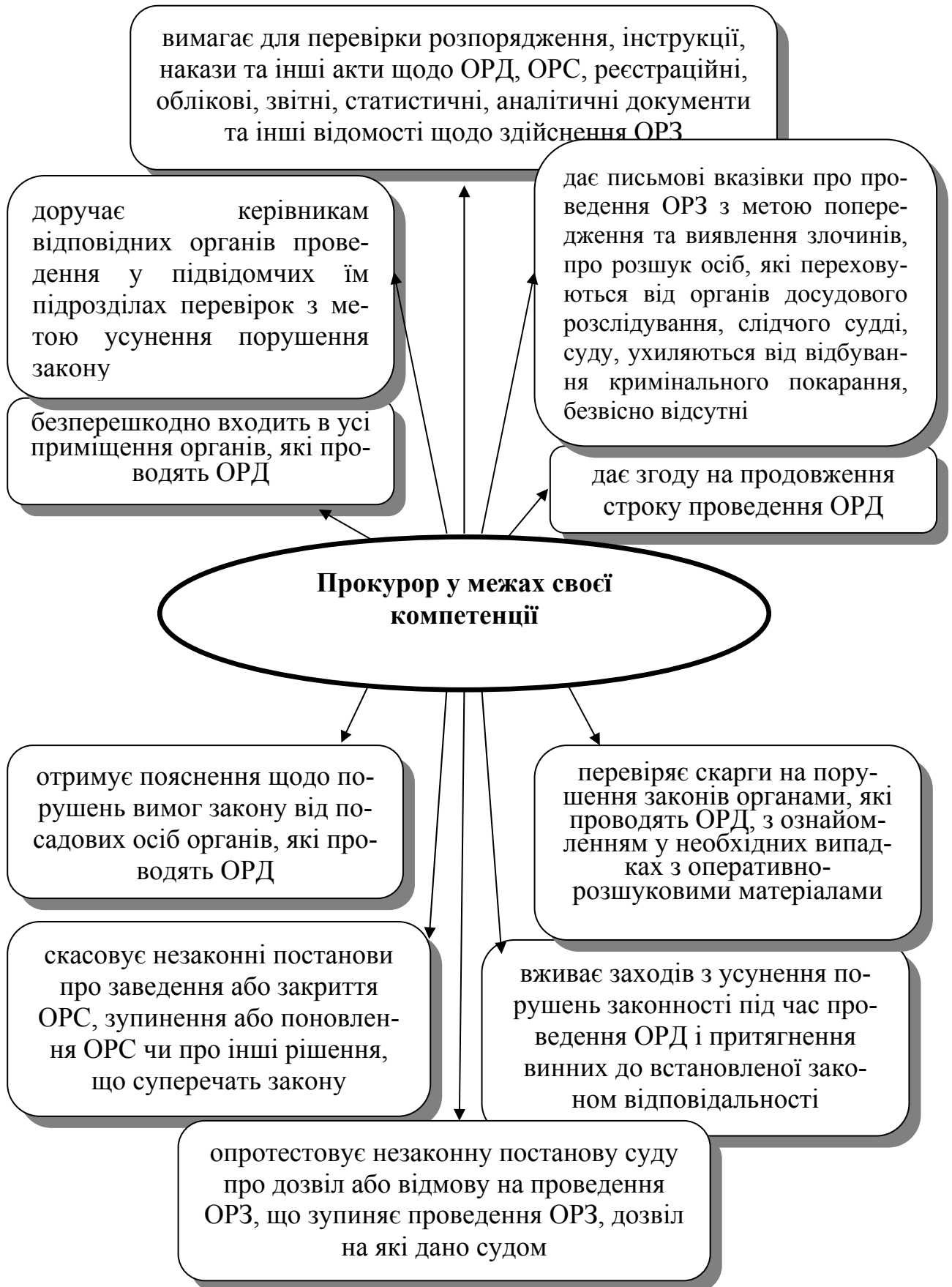

Схема 4.1.2. Компетенція прокурора щодо нагляду за дотриманням законності в оперативно-розшуковій діяльності

Схема 4.1.3. Завдання прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю

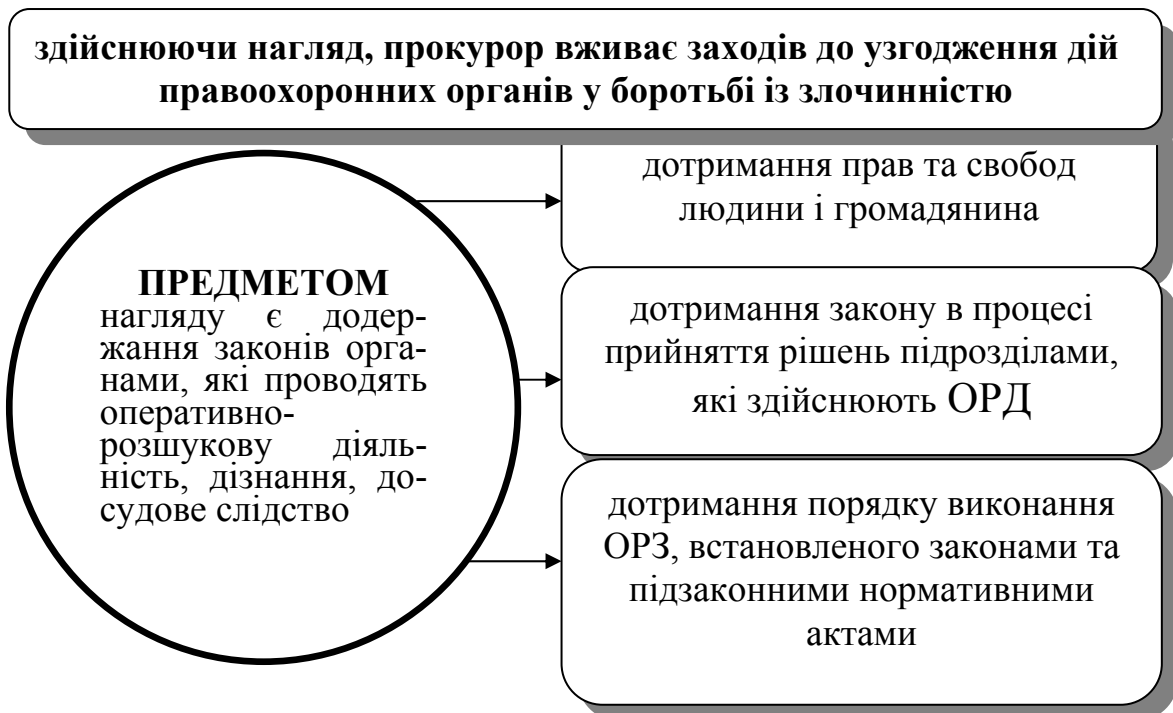

Схема 4.1.4. Зміст предмета прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю

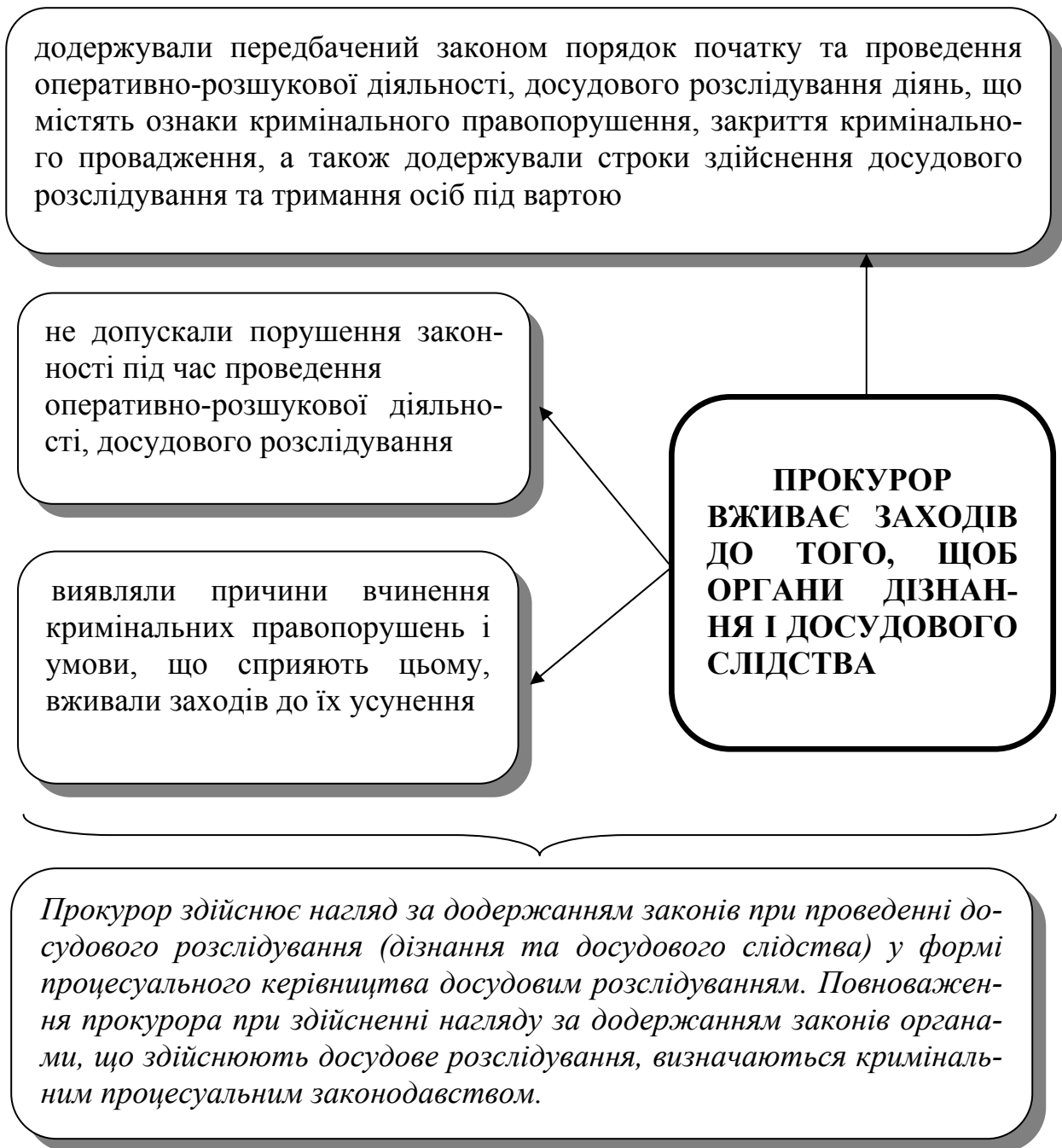

Схема 4.1.5. Нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання і досудове слівство

Схема 4.1.6. Методи прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю

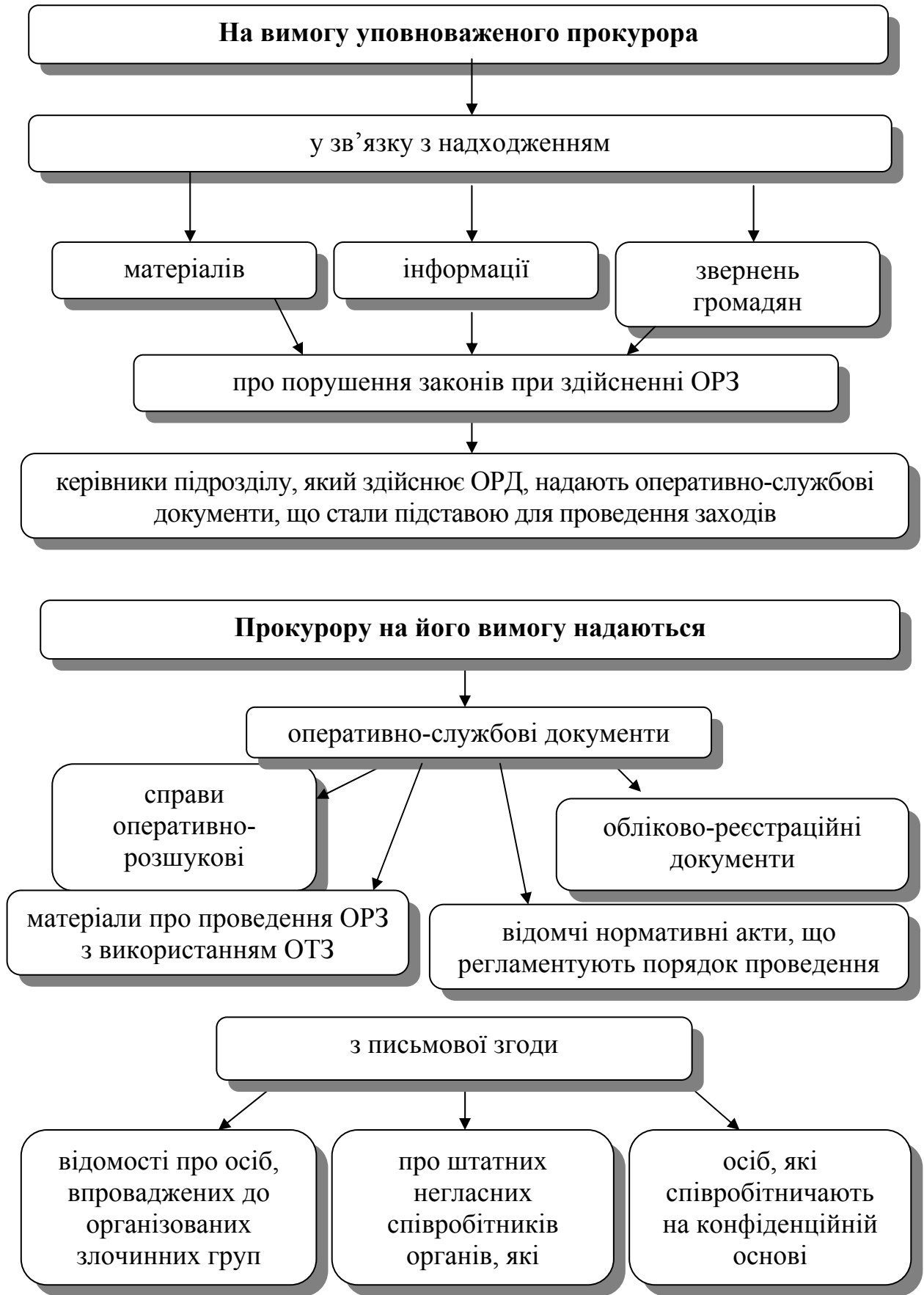

Схема 4.1.7. Матеріали оперативно-розшукової діяльності, що надаються прокурору на його вимогу

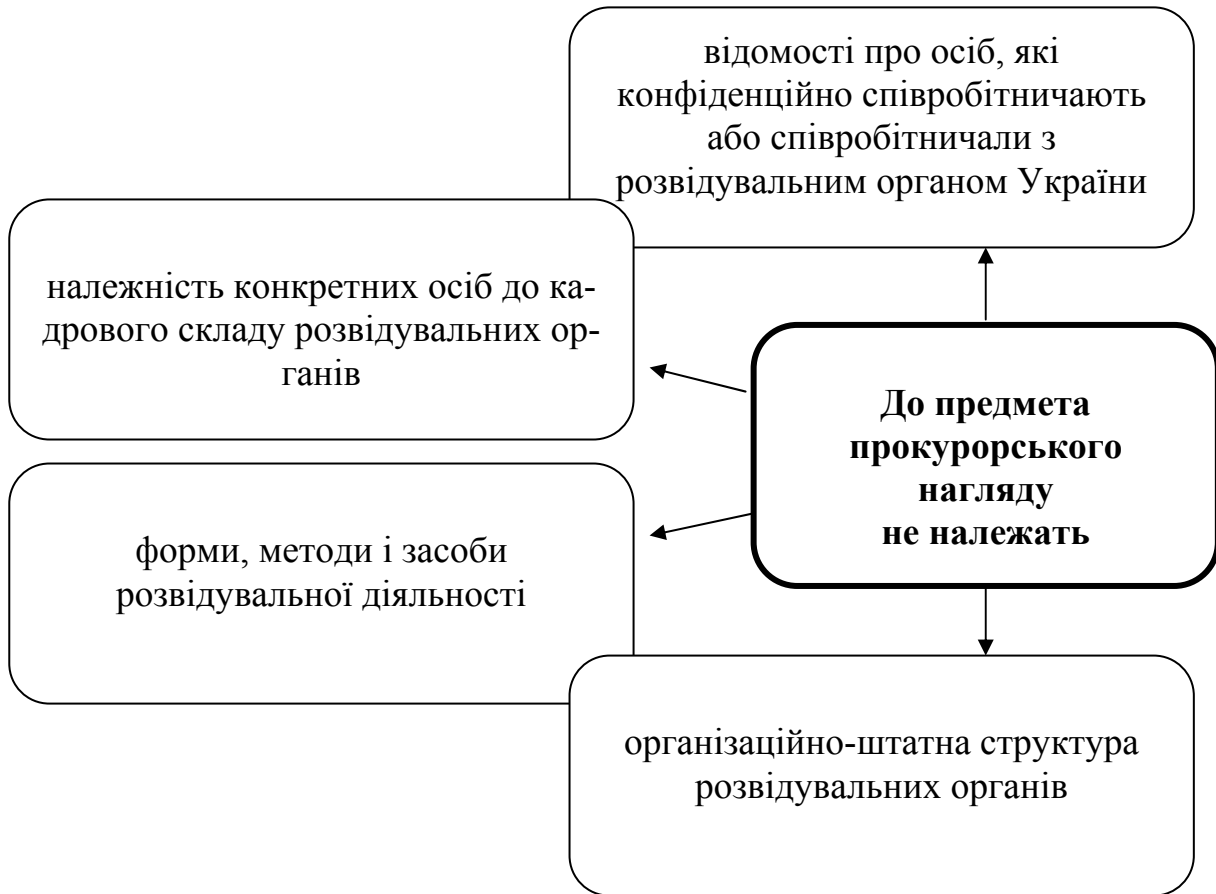

Схема 4.1.8. Дані оперативно-розшукової діяльності, що не належать до предмета прокурорського нагляду

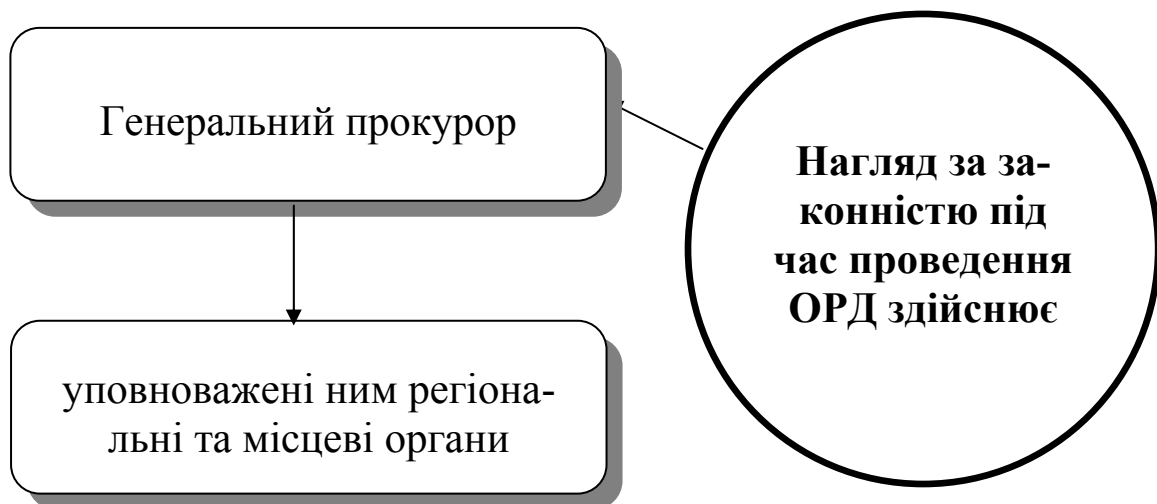

Схема 4.1.9. Органи та особи, що здійснюють контроль та нагляд за законністю під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

4.2. ВИДИ КОНТРОЛЮ ЗА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Схема 4.2.1. Види контролю за законністю під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

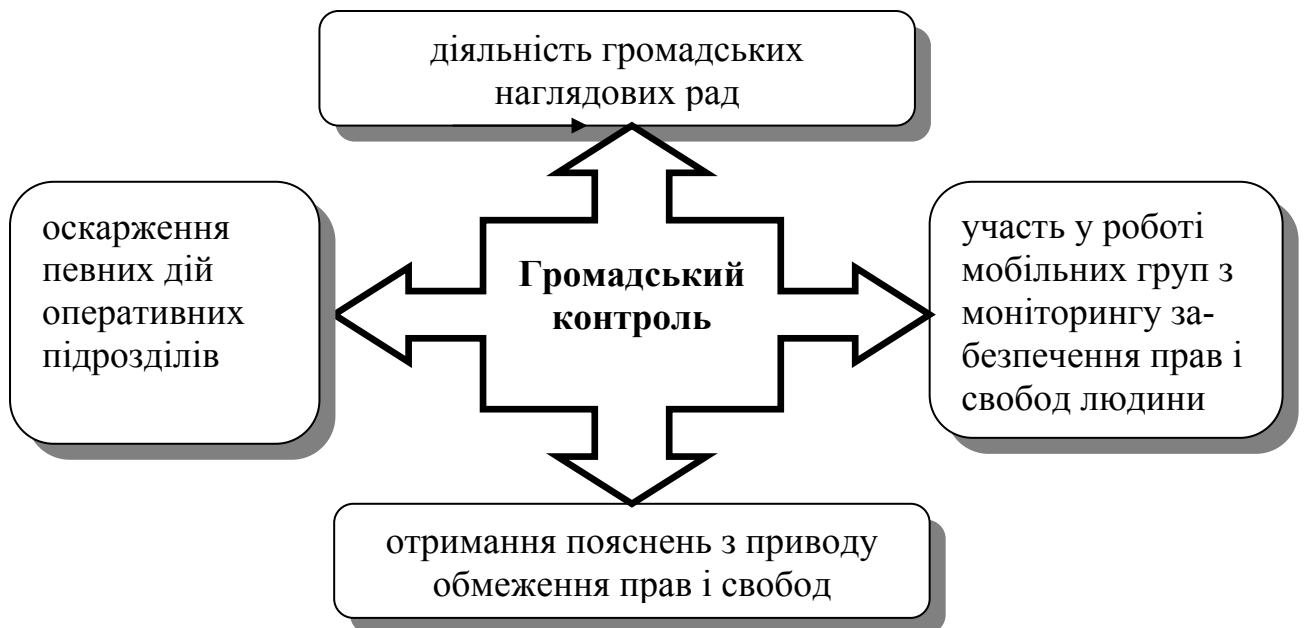

Схема 4.2.2. Зміст громадського контролю у сфері ОРД

Схема 4.2.3. Контроль та нагляд за законністю під час здійснення оперативно-розшукової діяльності Президентом України

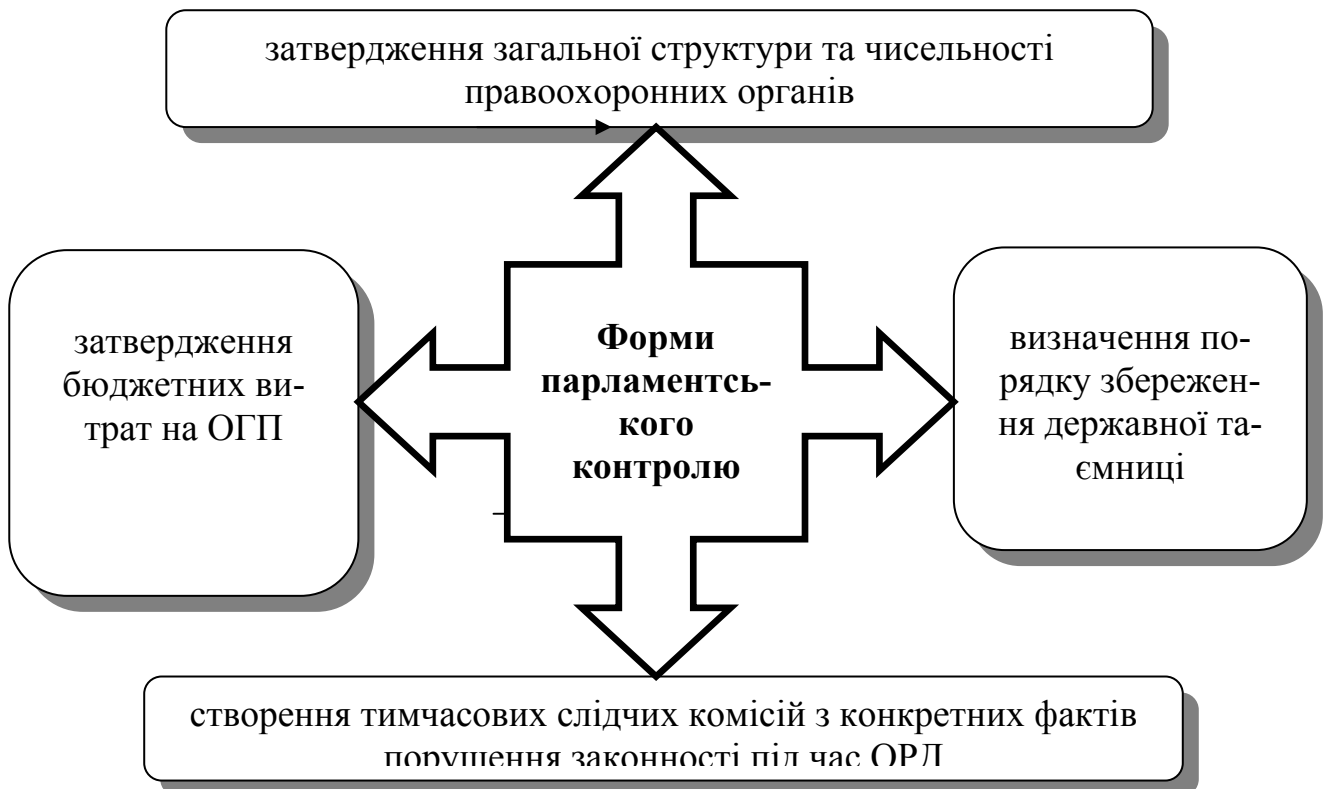

Схема 4.2.4. Зміст парламентського контролю у галузі ОРД

Схема 4.2.5. Суб'єкти, уповноважені на здійснення контролю за діяльністю підрозділів, що мають право проводити ОРД

Схема 4.2.6. Поняття та форми відомчого контролю за оперативно-розшуковою діяльністю

Схема 4.2.7. Способи та мета відомчого контролю за оперативно-розшуковою діяльністю

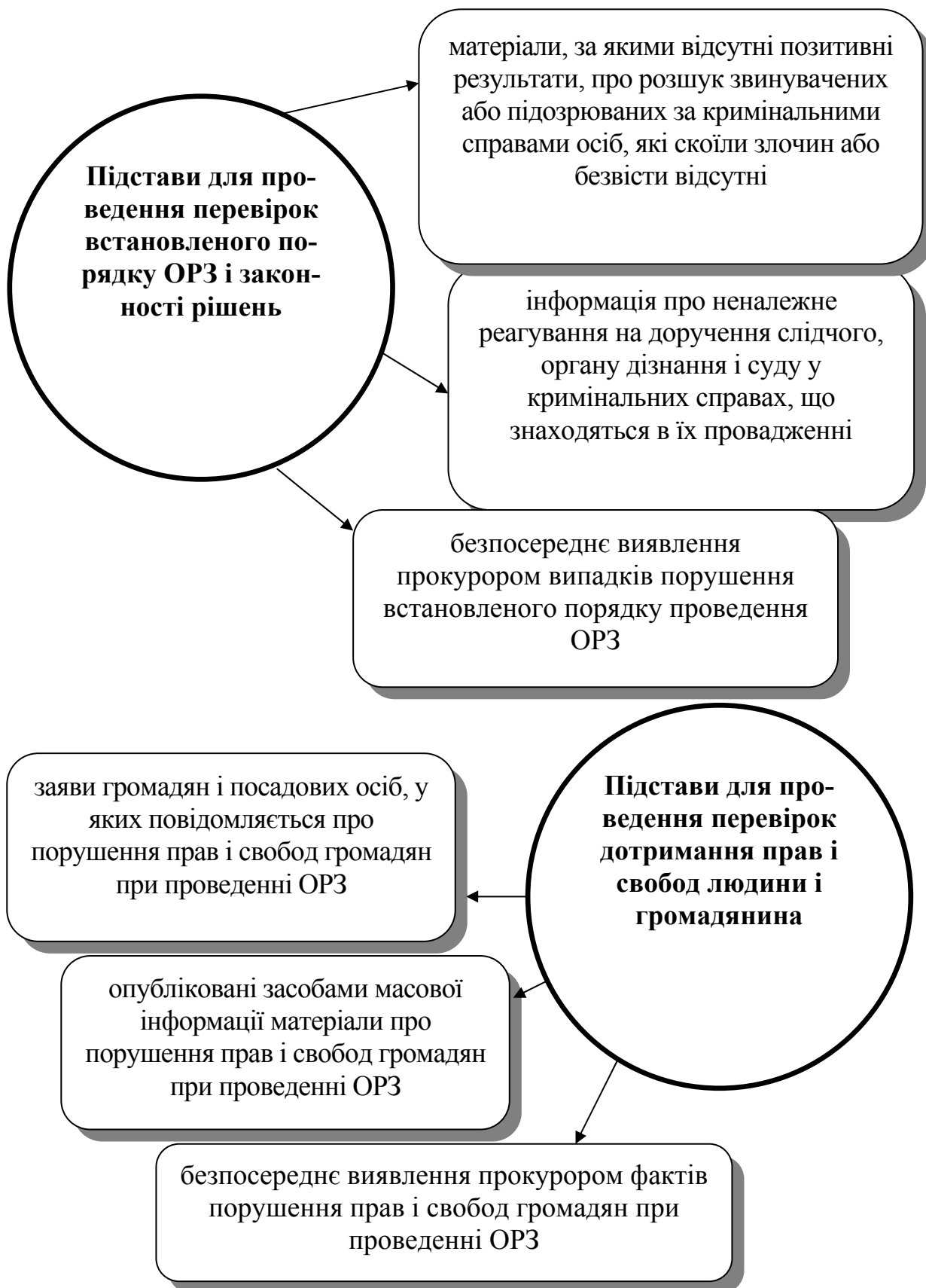

Схема 4.2.8. Зміст контролю та нагляду за законністю в оперативно-розшуковій діяльності

4.3. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

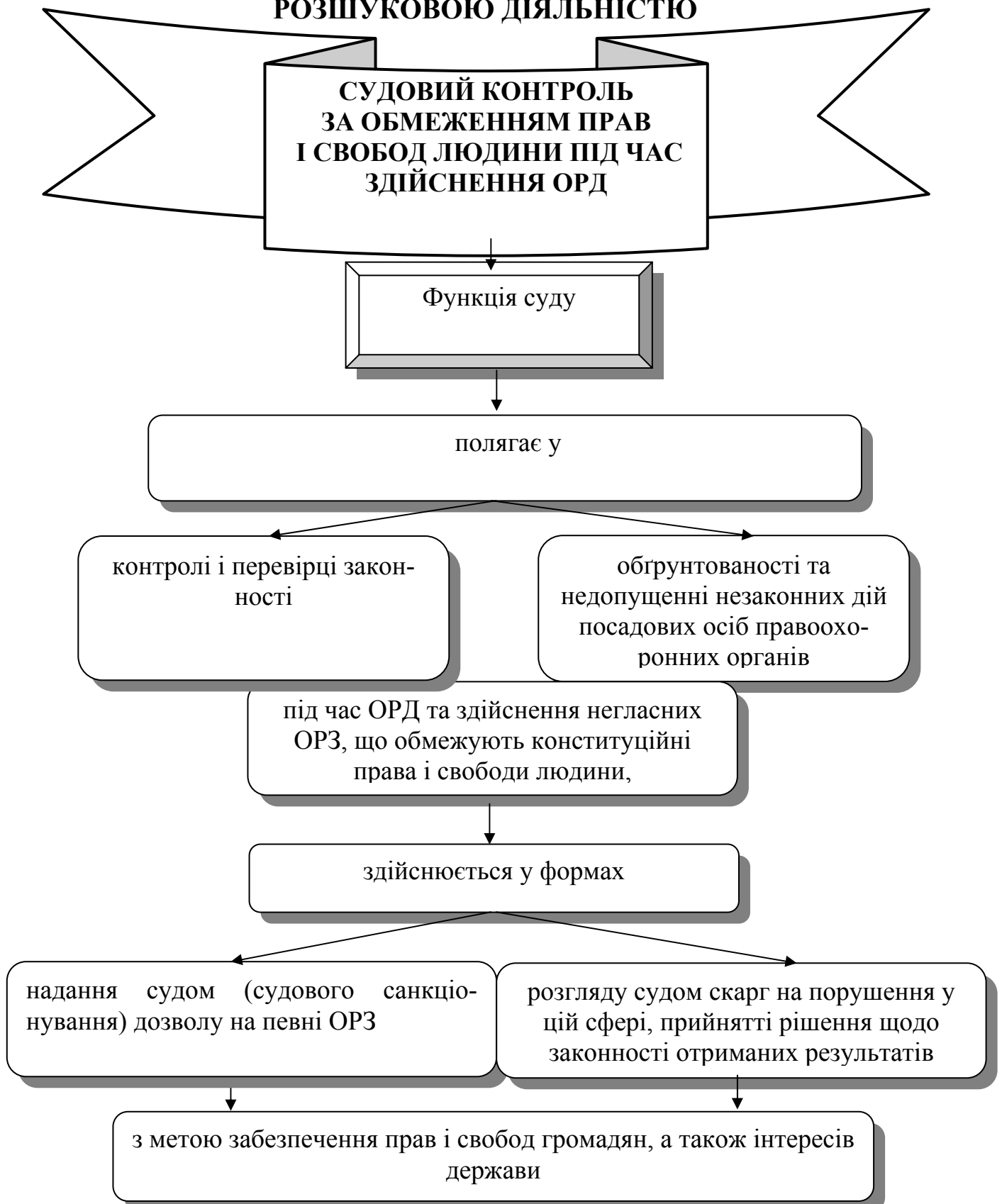

Схема 4. 3.1. Поняття судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

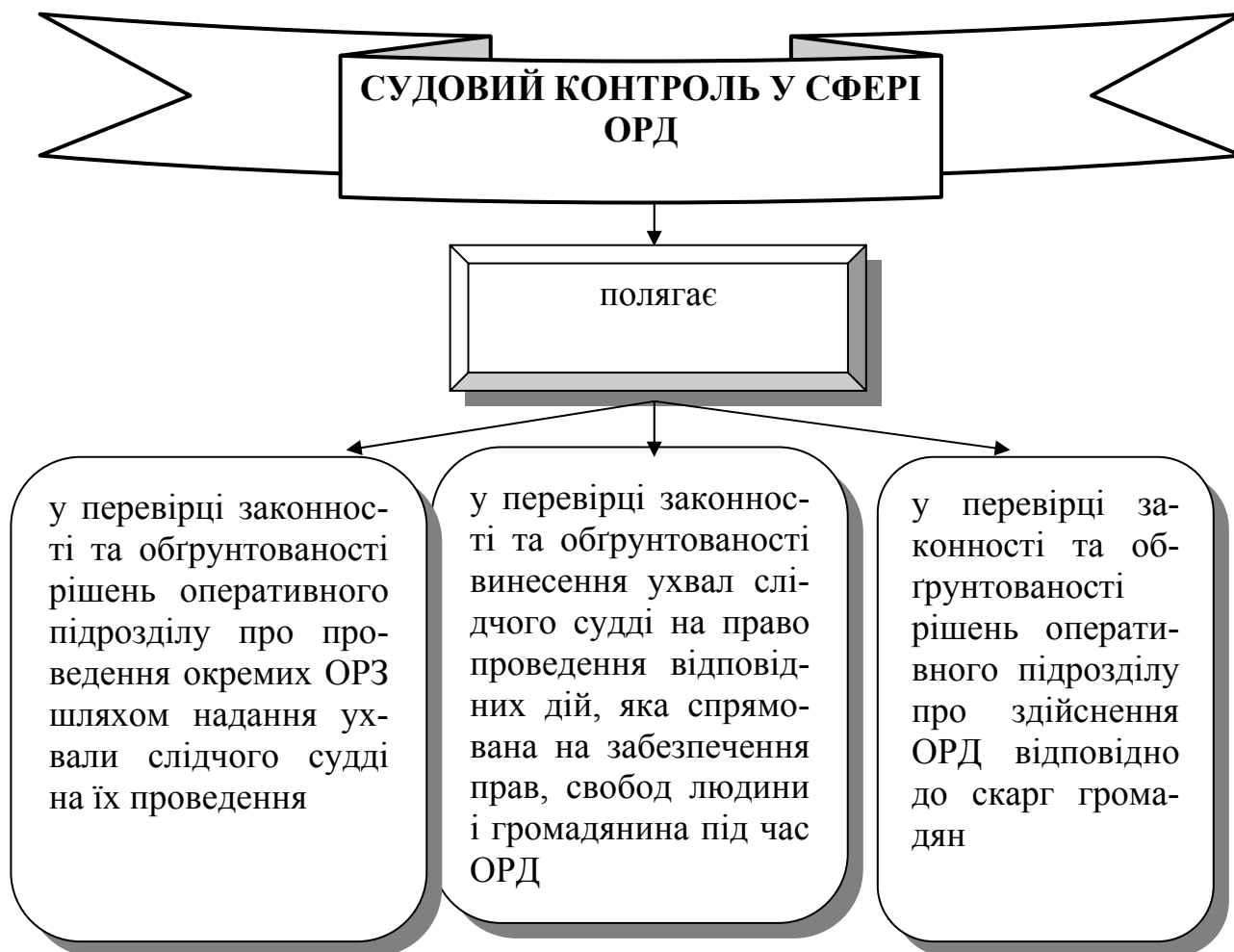

Схема 4.3.2. Зміст судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час оперативно-розшукової діяльності

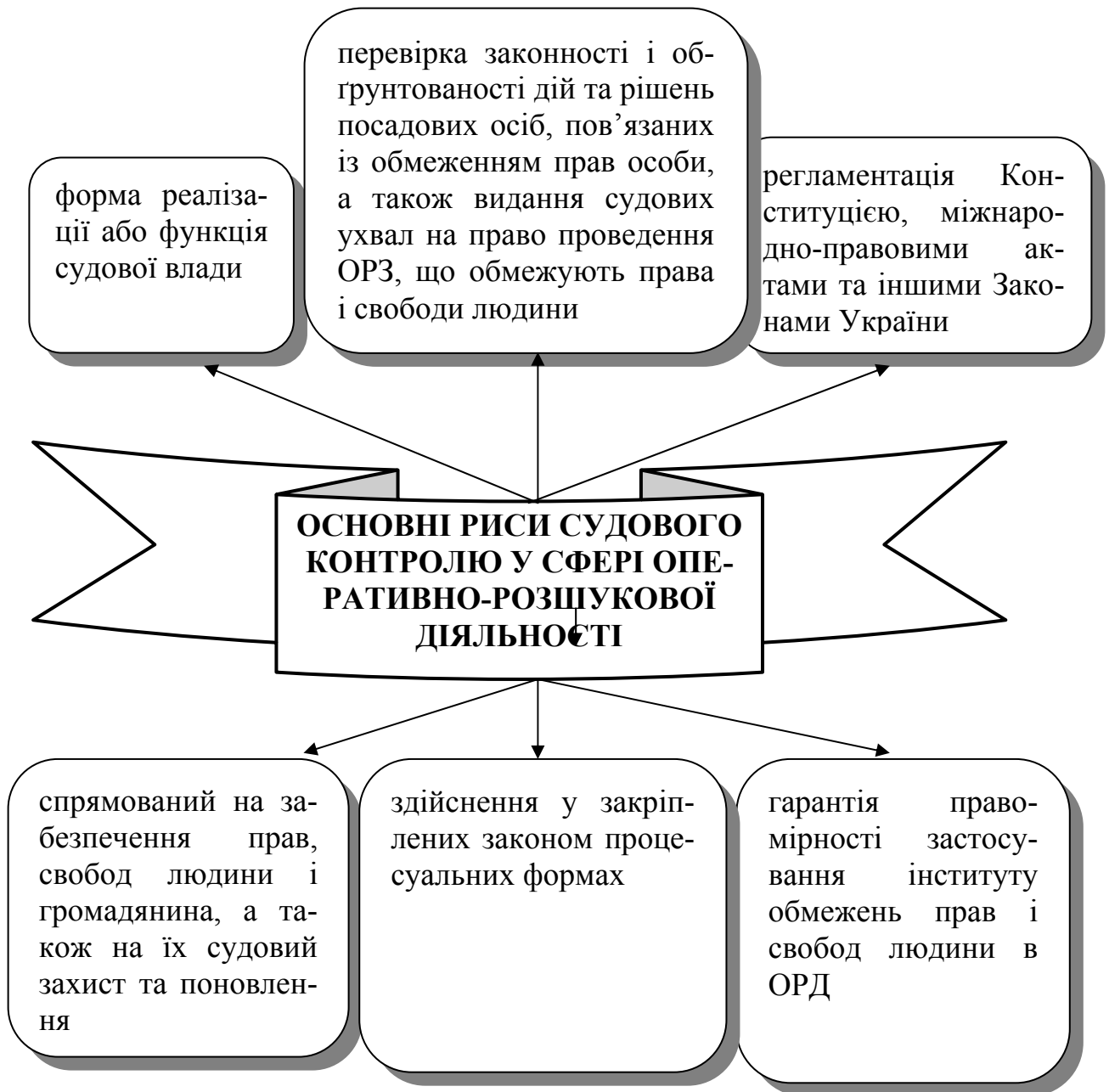

Схема 4.3.3. Зміст судового контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності

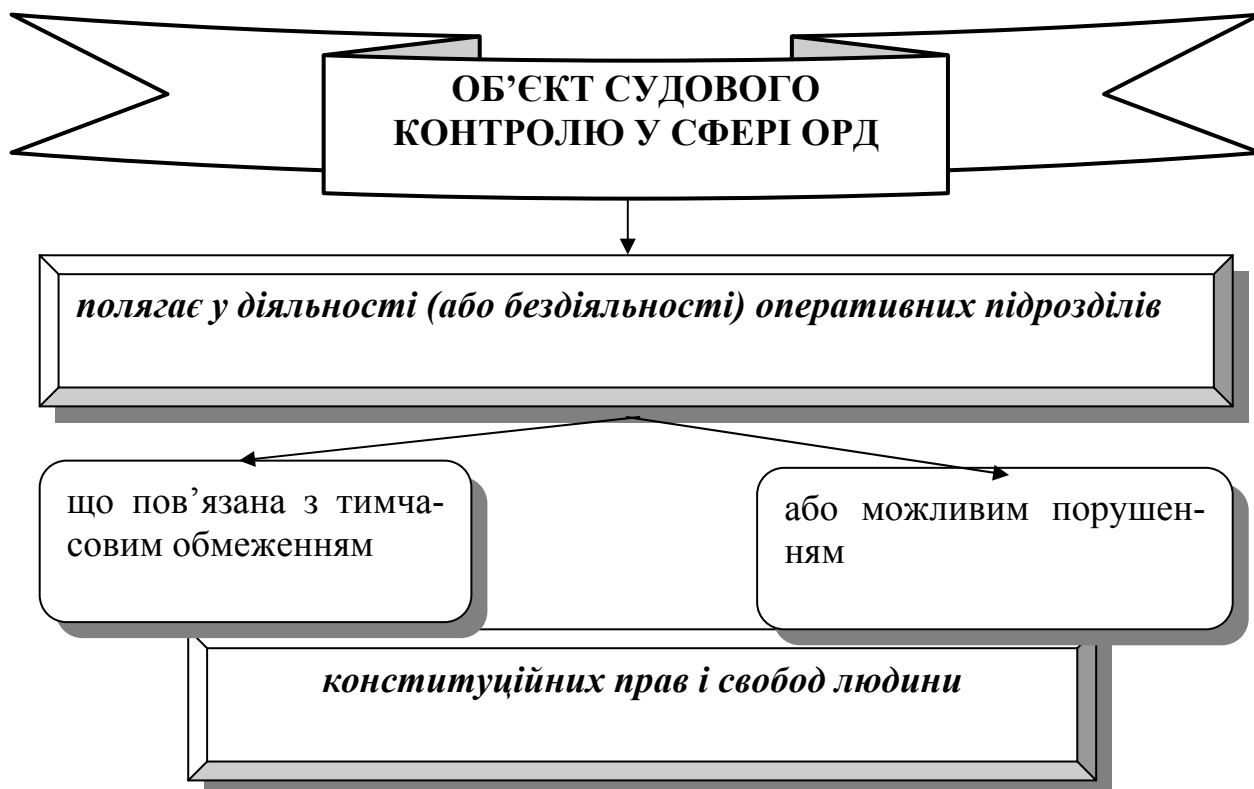

Схема 4.3.4. Зміст об'єкта судового контролю за законністю під час ОРД

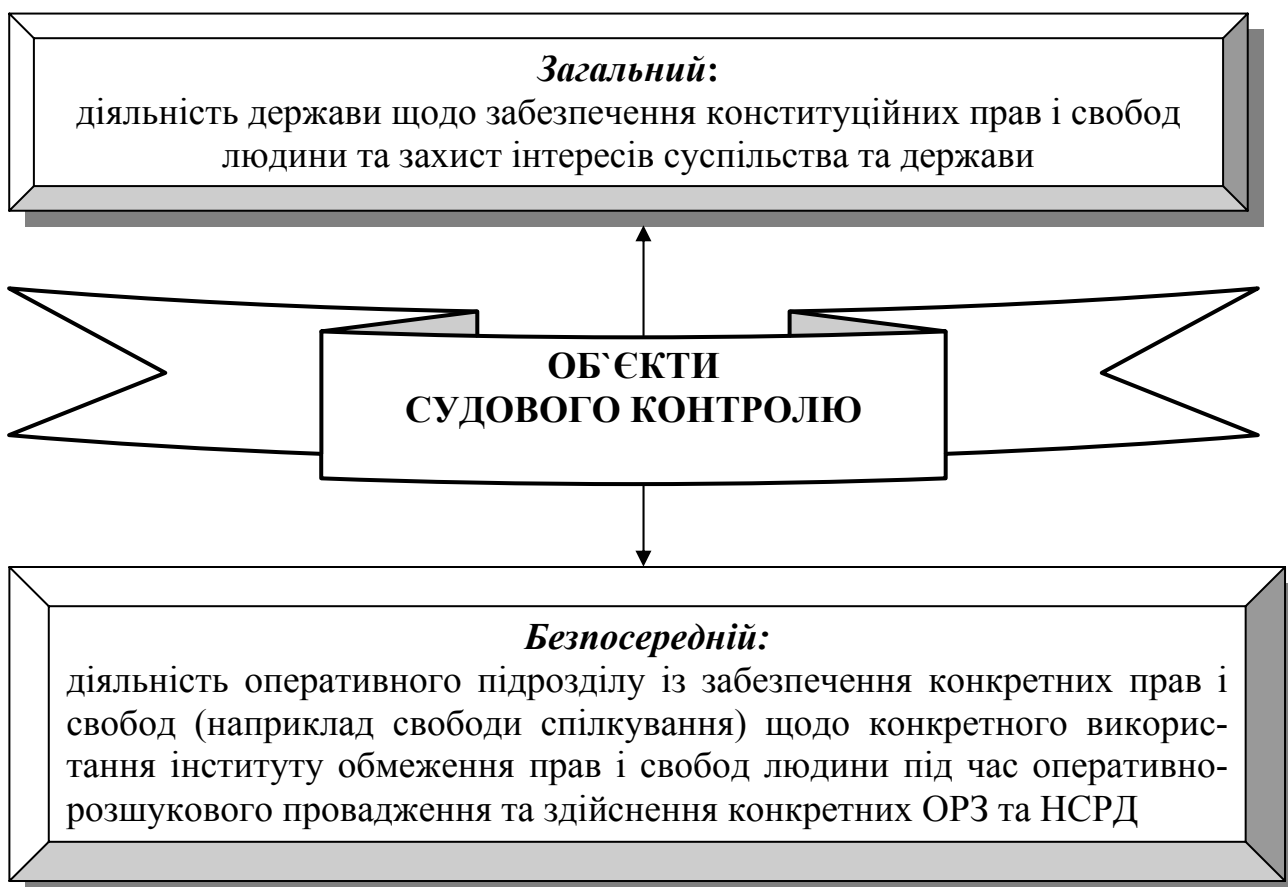

Схема 4.3.5. Види об'єктів судового контролю під час ОРД та НСРД

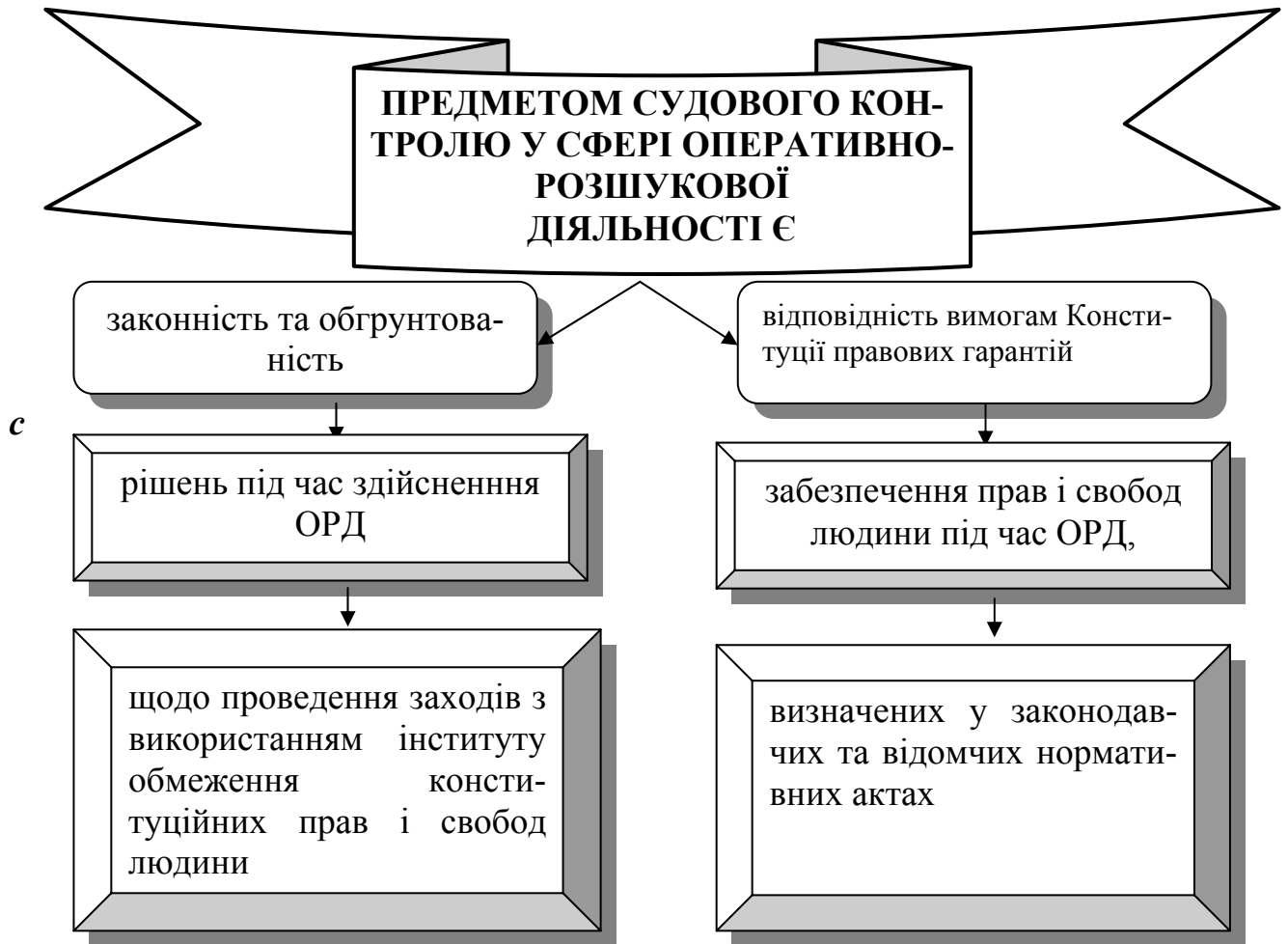

Схема 4.3.6. Зміст предмета судового контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності

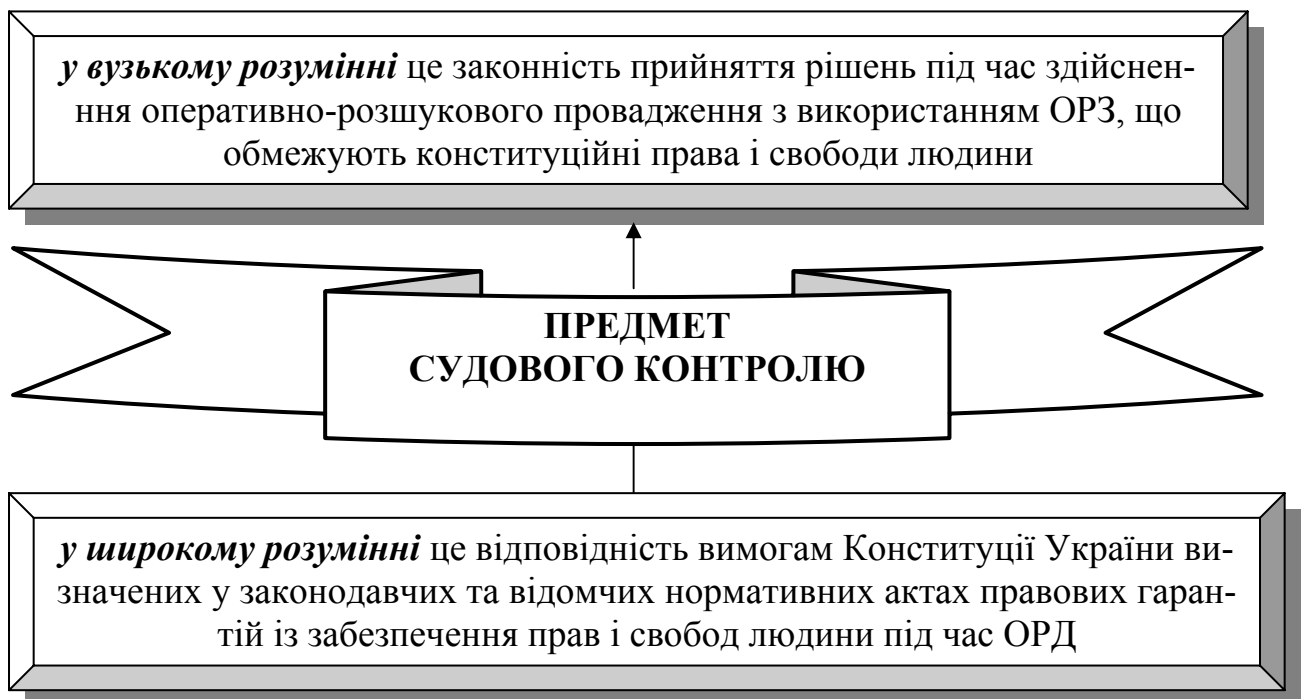

Схема 4.3.7. Розподіл предмета судового контролю під час ОРД та НСРД

Схема 4.3.8. Мета судового контролю під час ОРД та НСРД

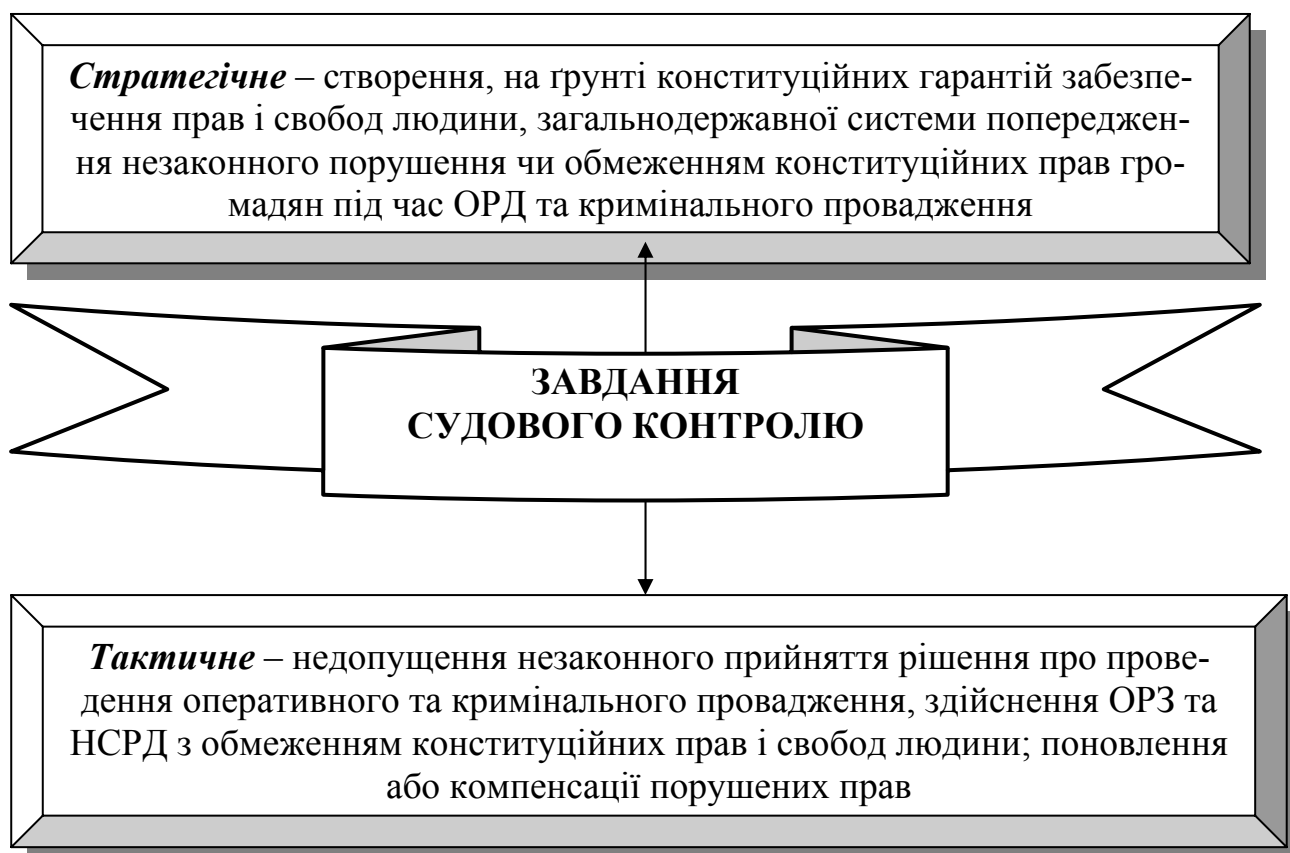

Схема 4.3.9. Завдання судового контролю під час ОРД та НСРД

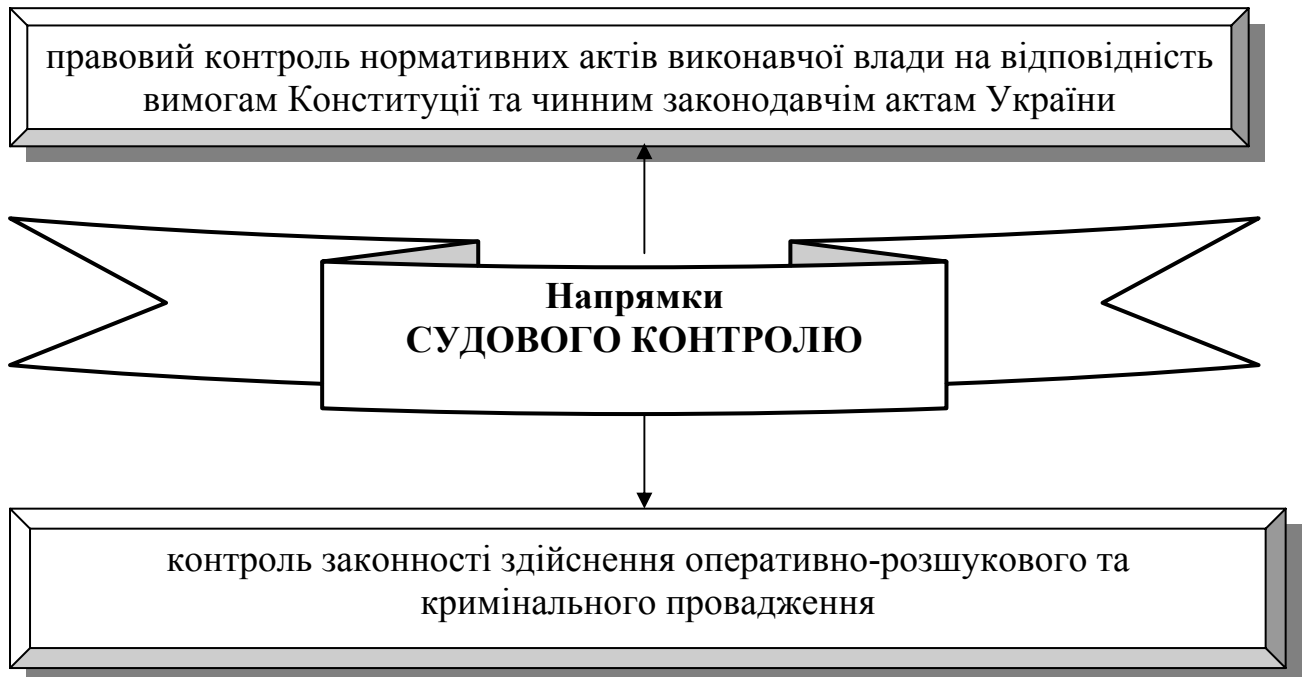

Схема 4.3.10. Напрямки судового контролю під час ОРД та НСРД

Схема 4.3.11. Процедура судового контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності

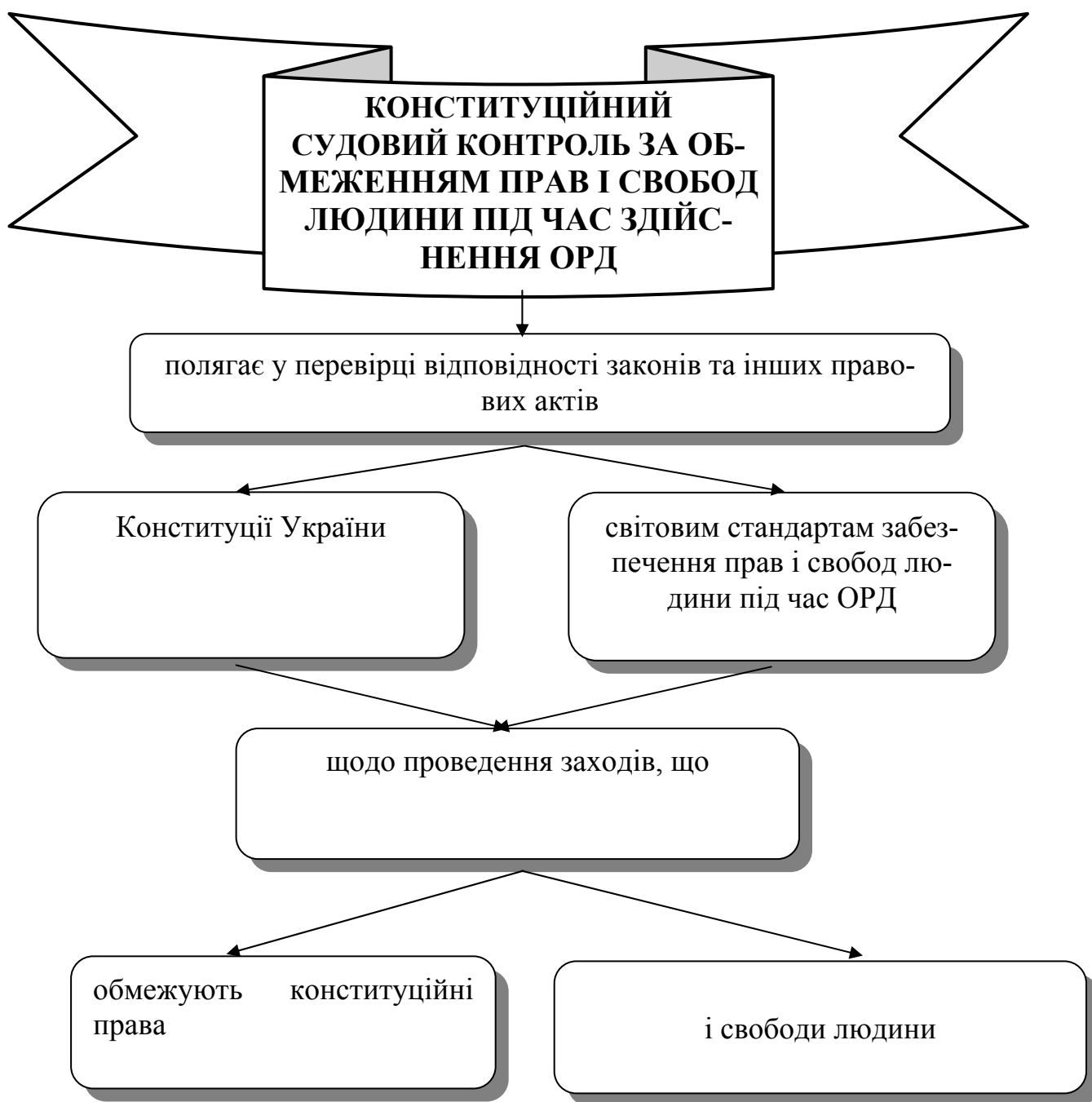

Схема 4.3.12. Поняття конституційного судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

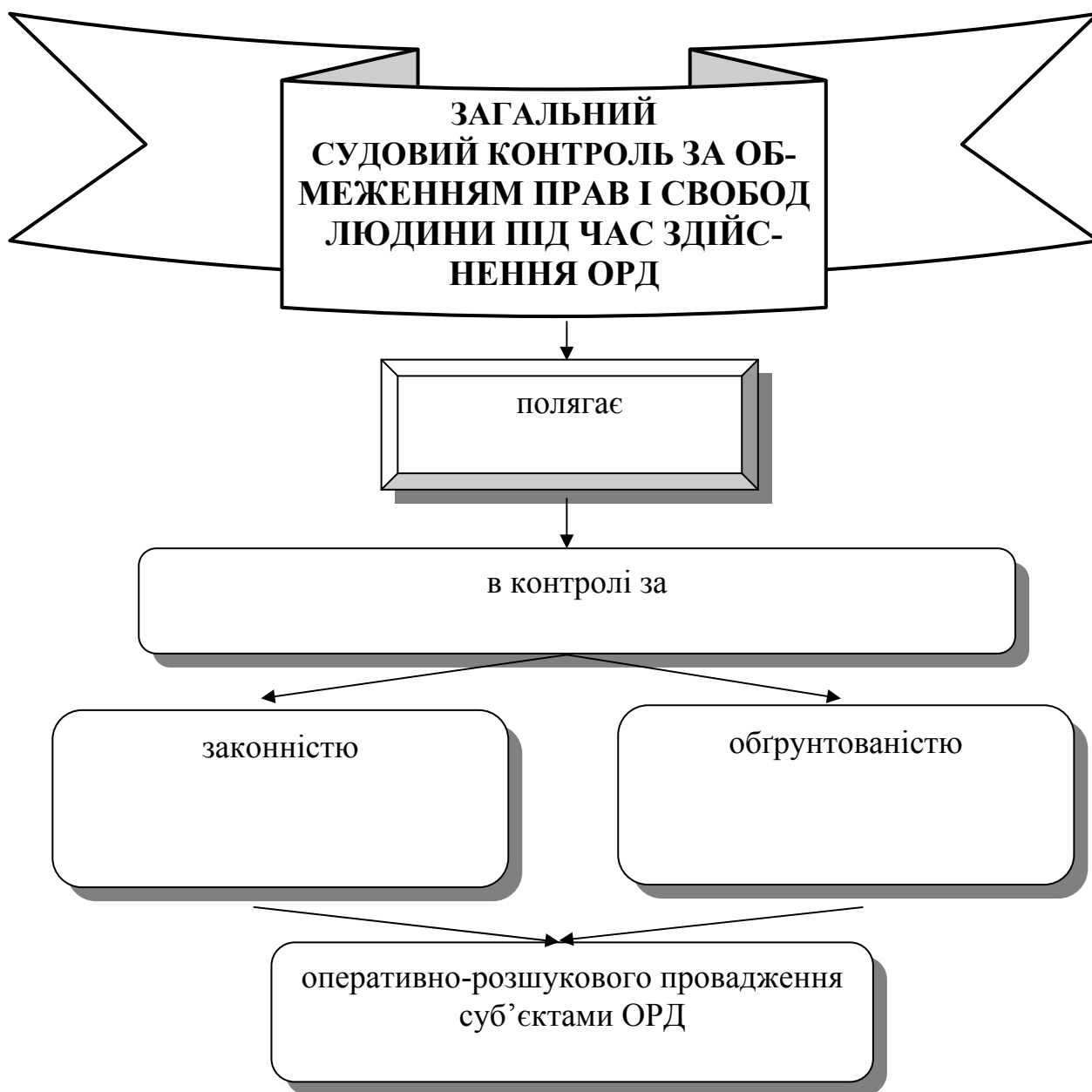

Схема 4.3.13. Поняття загального судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

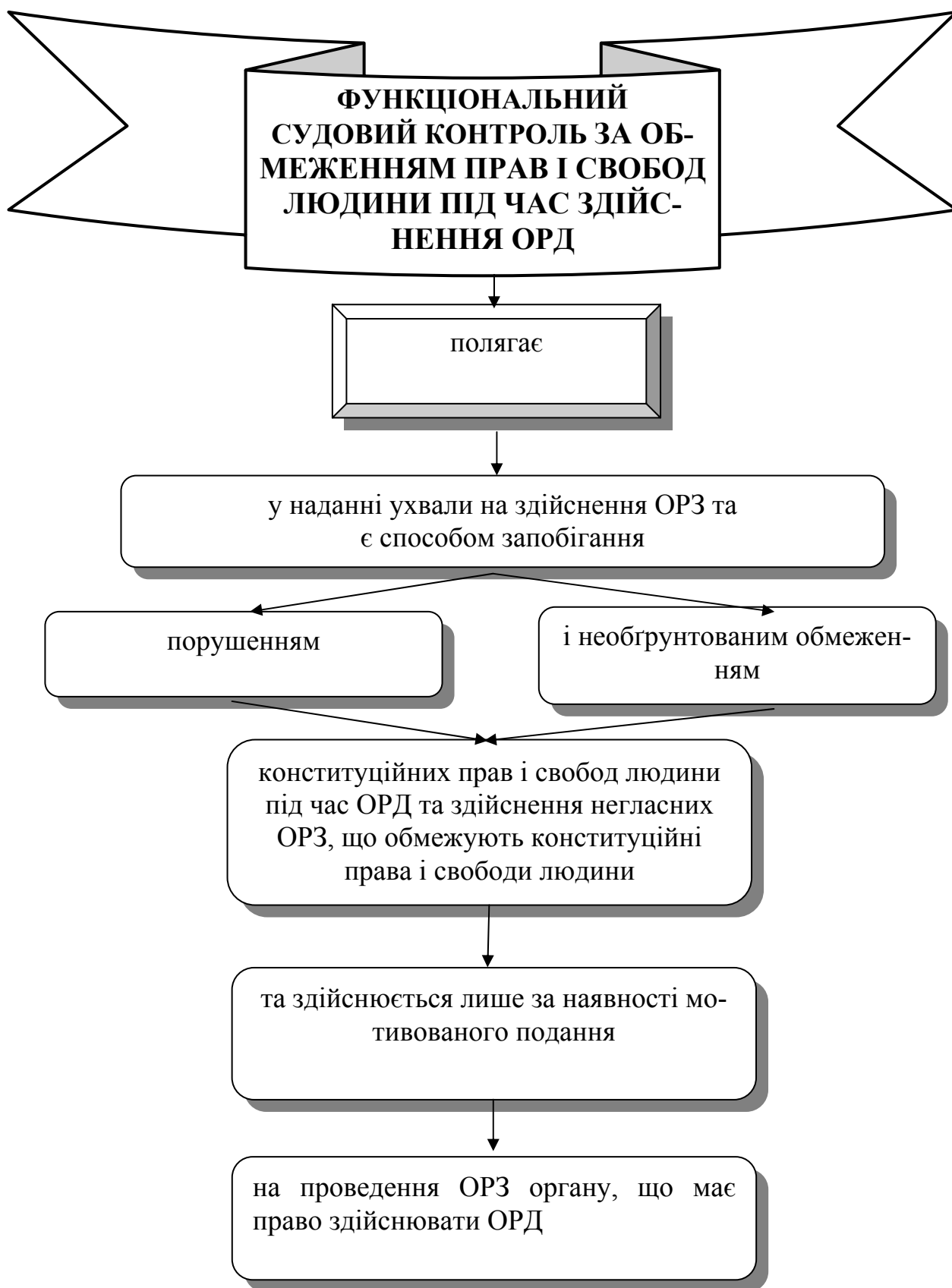

Схема 4.3.14. Поняття функціонального судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

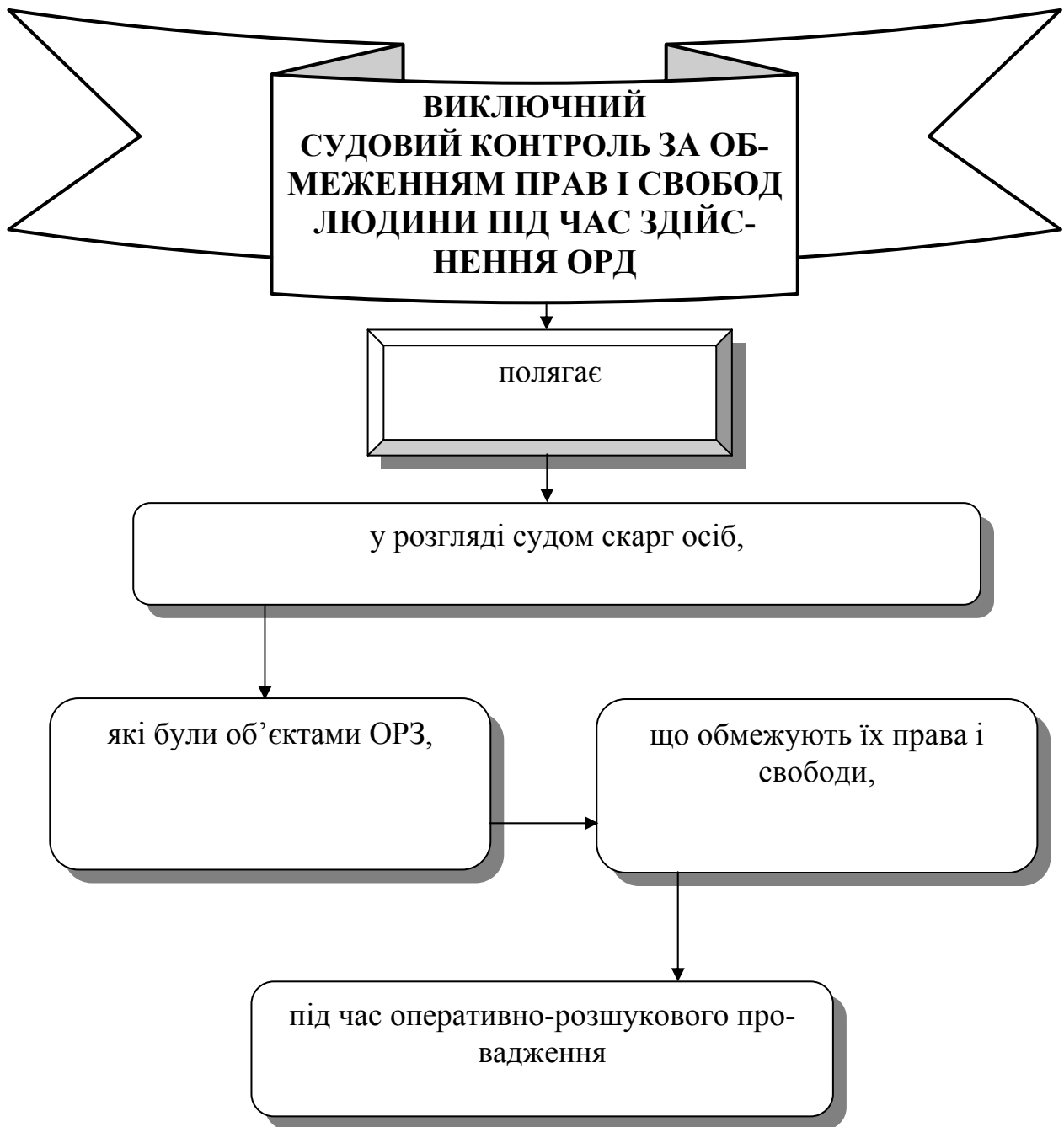

Схема 4.3.15. Поняття виключного судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

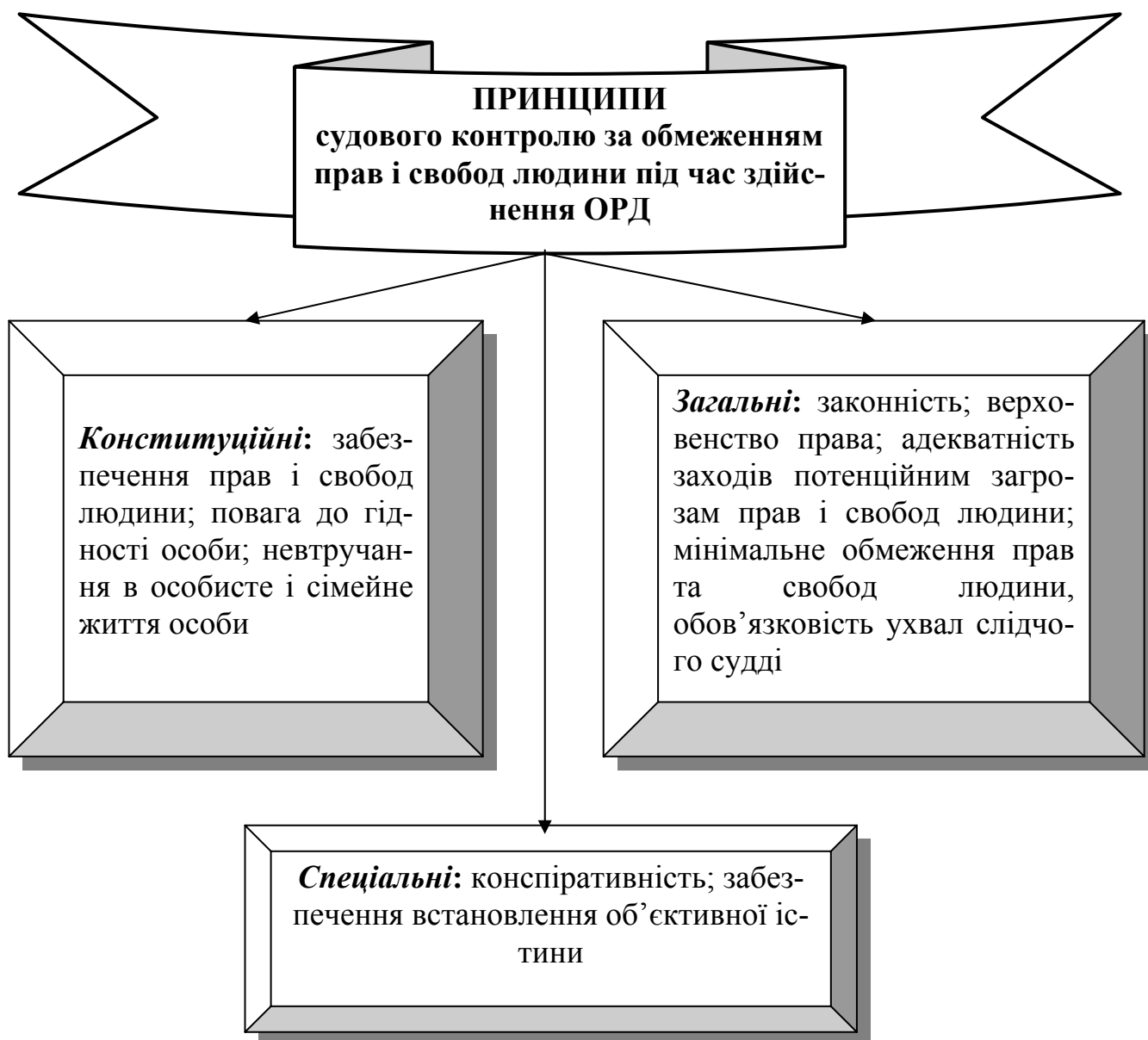

Схема 4.3.16. Принципи судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності

Схема 4.3.17. Процедура судового контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності

Схема 4.3.18. Зміст клопотання на проведення ОРЗ, що обмежують конституційні права громадян

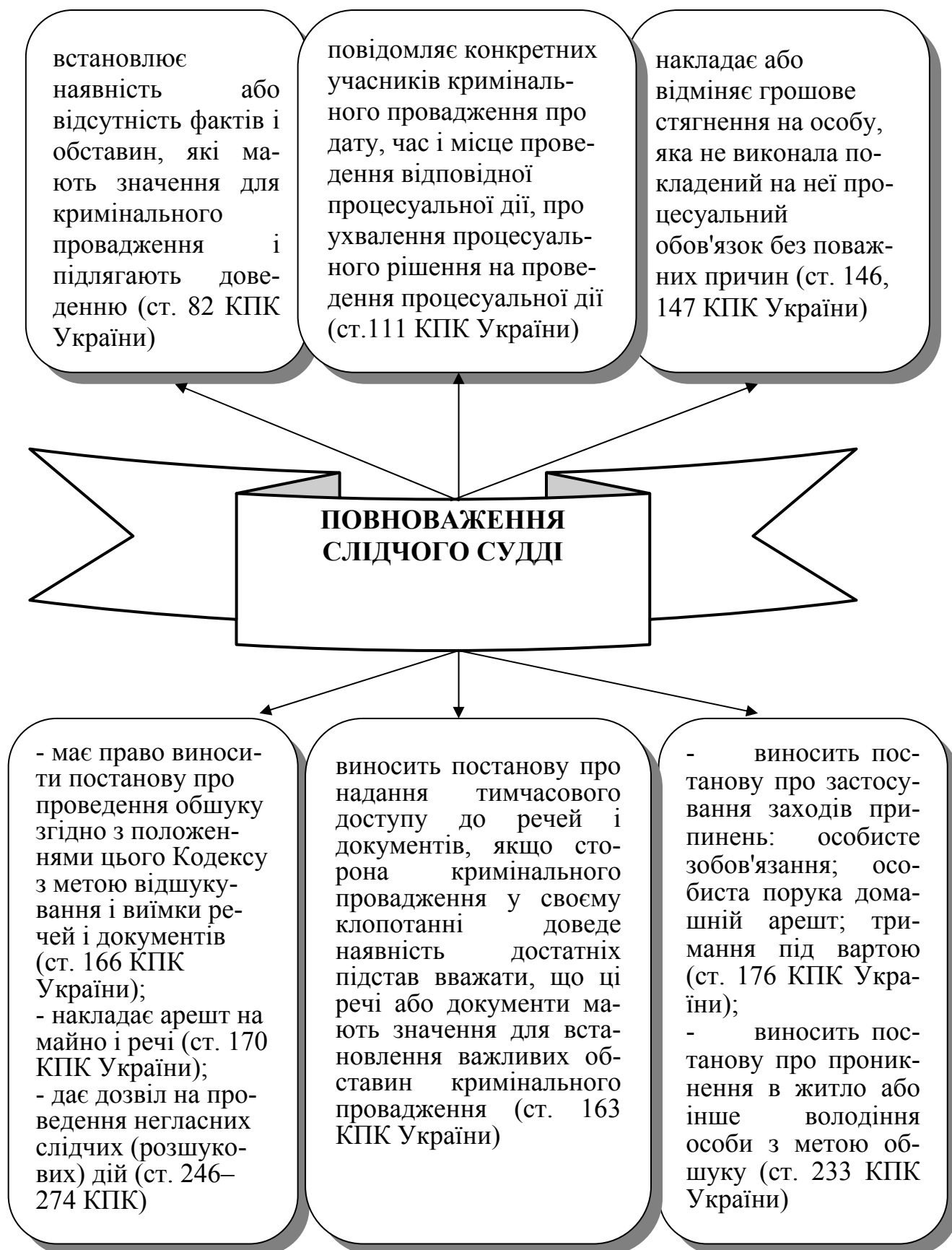

Схема 4.3.19. Повноваження слідчого судді у кримінальному провадженні

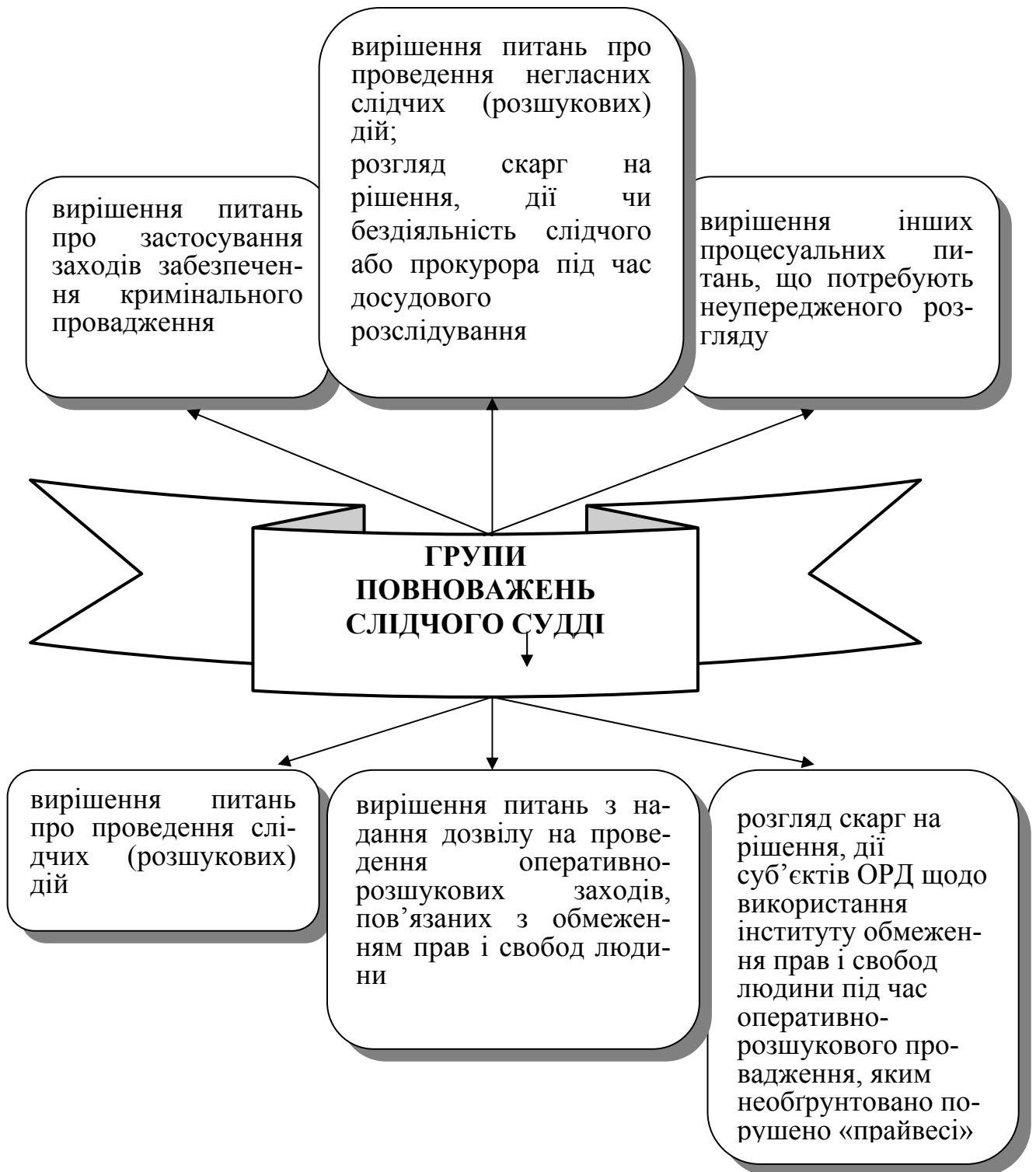

Схема 4.3.20. Правовий статус слідчого судді у кримінальному та оперативному провадженні

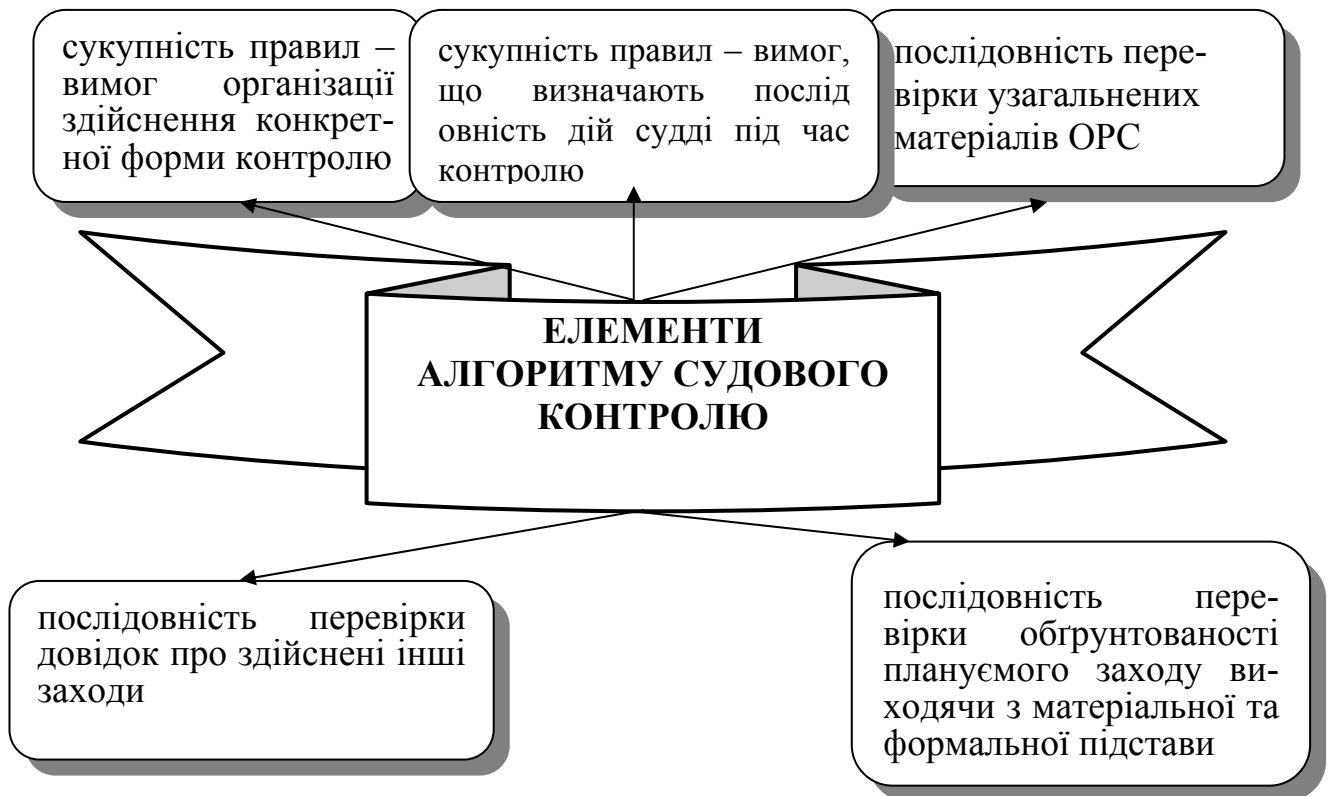

Схема 4.3.21. Елементи узагальненого алгоритму судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час ОРД

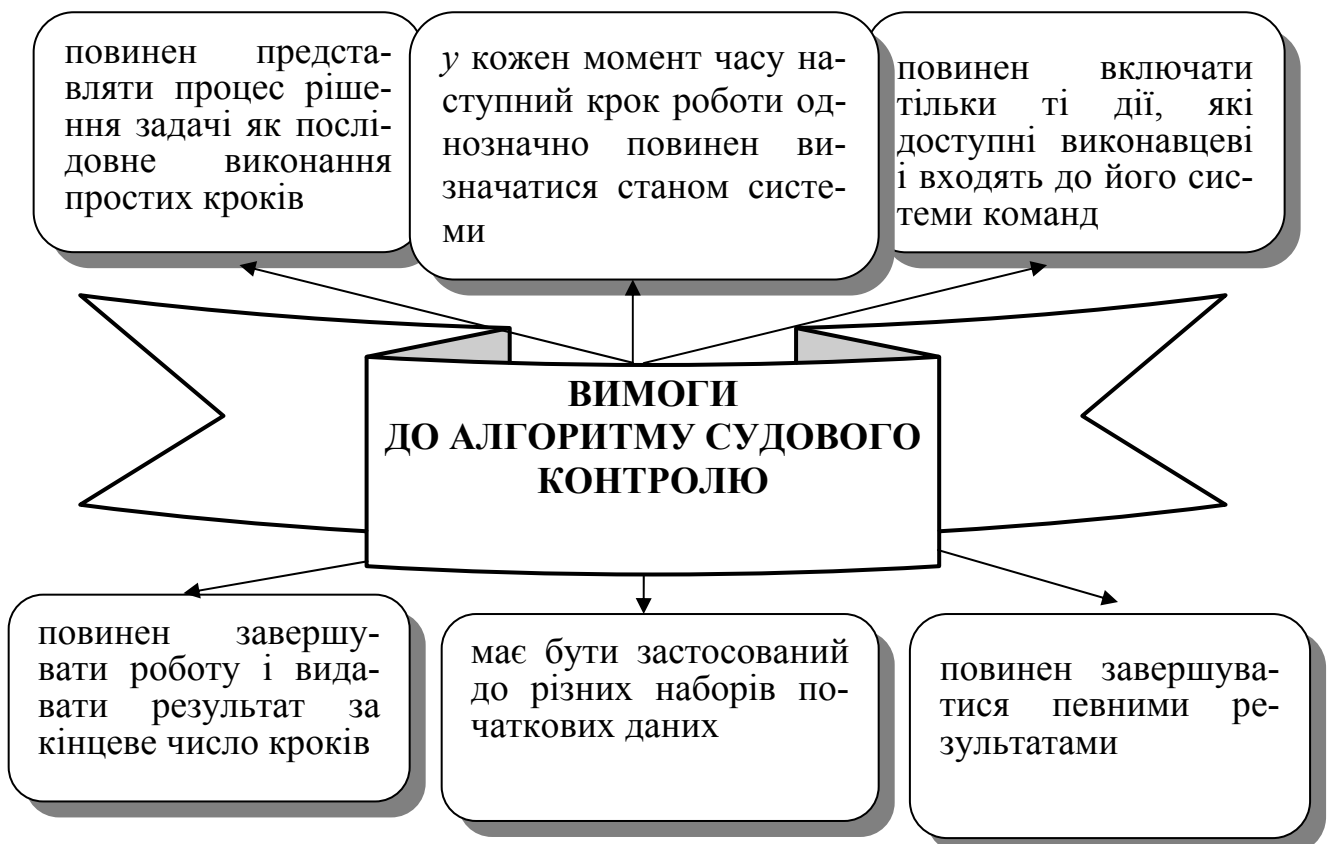

Схема 4.3.22. Вимоги, яким повинні відповідати алгоритму судового контролю за обмеженням прав і свобод людини під час ОРД

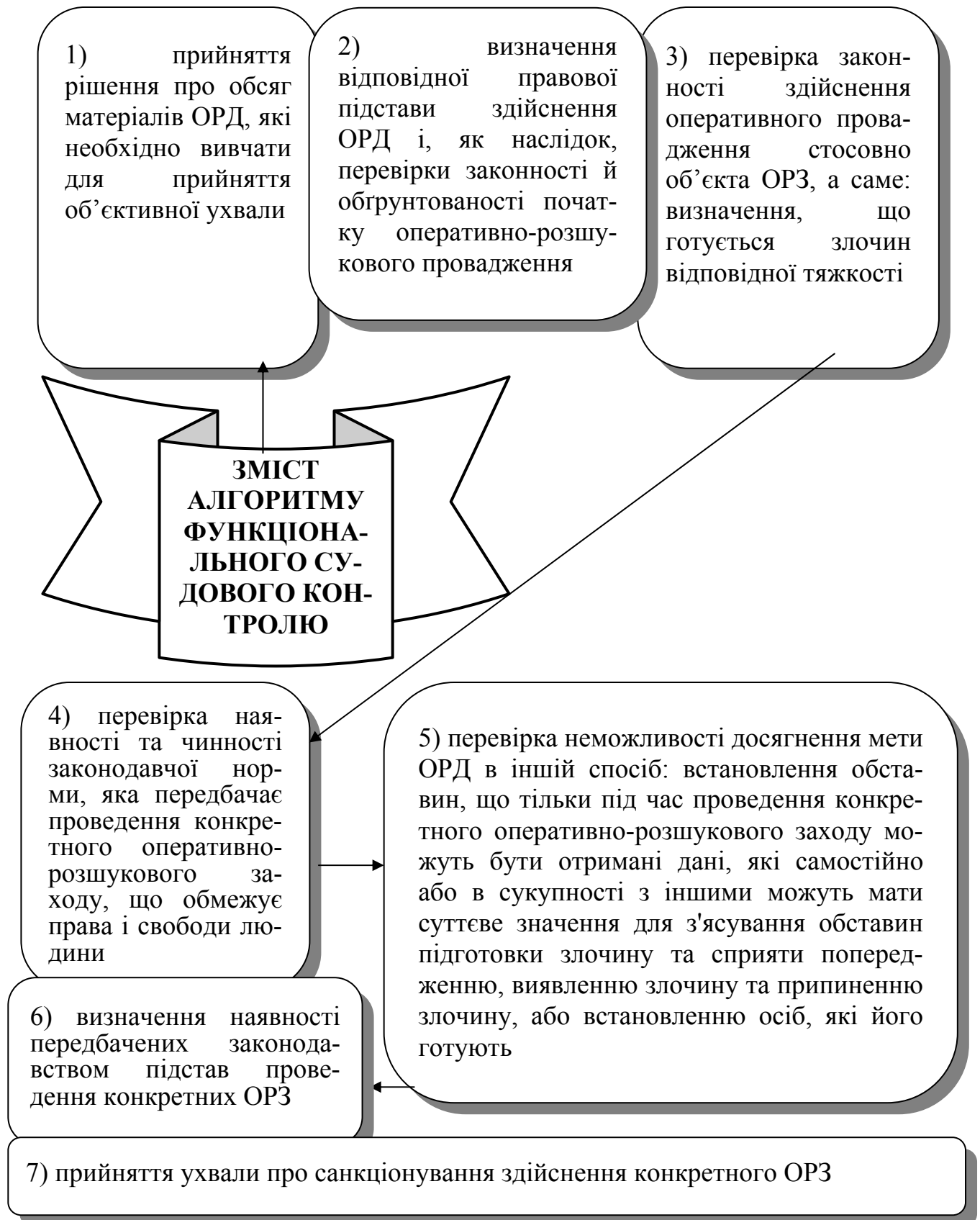

Схема 4.3.23. Алгоритм дій з прийняття рішення слідчого судді (функціональний судовий контроль) про здійснення ОРЗ, що обмежують права і свободи громадян, під час надання ухвали на його проведення

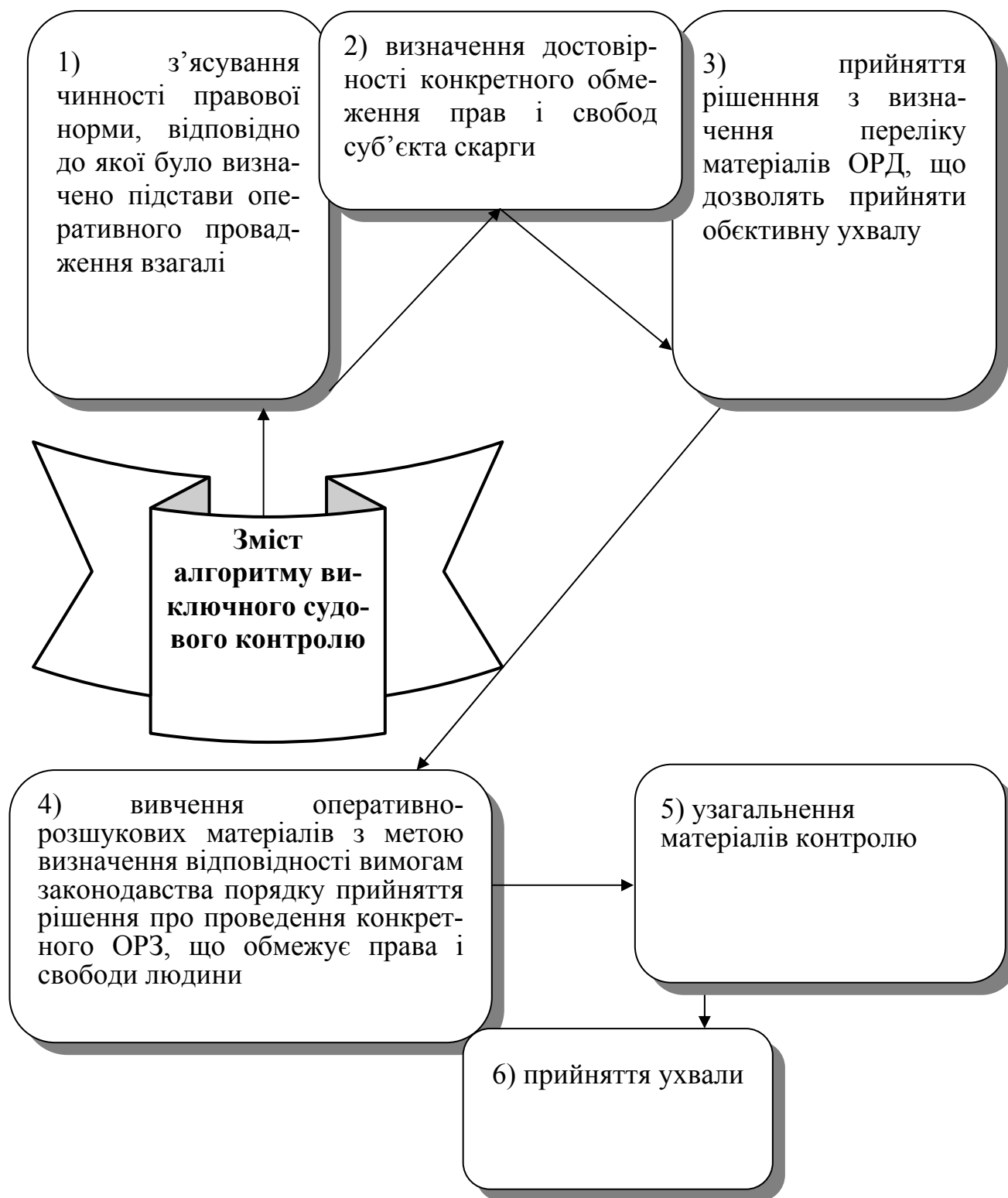

Схема 4.3.25. Алгоритм розгляду скарг (виключний судовий контроль) осіб, які були об'єктами ОРЗ, що обмежували їх права і свободи, в ході оперативно-розшукового провадження

АЛГОРИТМ ДІЙ СЛІДЧОГО СУДДІ

під час надання ухвали на здійснення спостереження за особою

1) визначення відповідності правової підстави початку оперативного провадження ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і, як наслідок, перевірка законності й обґрунтованості початку оперативно-розшукового провадження;

2) прийняття рішення про обсяг матеріалів ОРС (довідки про здійснення заходів, що не обмежують права та свободи громадян), які необхідно вивчати для прийняття об'єктивної ухвали;

3) перевірка законності здійснення оперативного провадження стосовно об'єкта ОРЗ (ст. 6 та 9-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), а саме: визначення, що готується тяжкий та особливо тяжкий злочин

4) перевірка наявності та чинності законодавчої норми, що передбачає проведення спостереження за особою (ч.1, п. 11 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», ст. 269 КПК України);

5) перевірка вичерпання можливостей отримання інформації іншими заходами (ст. 7 та ч. 1 ст. 8, п. 1–4 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

6) перевірка неможливості досягнення мети ОРЗ в інший спосіб: встановлення обставин, що тільки під час проведення спостереження за особою можуть бути отримані необхідні дані для з'ясування обставин підготовки тяжкого злочину та сприяти попередженню, виявленню злочину, припиненню злочину, або встановленню осіб, які його готують;

7) прийняття ухвали про дозвіл здійснення конкретного ОРЗ або відмову у дозволі

Схема 4.3.26. Алгоритм функціонального судового контролю під час надання ухвали на здійснення спостереження за особою

АЛГОРИТМ ДІЙ СЛІДЧОГО СУДДІ під час надання ухвали на здійснення ОРЗ № 1

1) визначення відповідності правової підстави початку оперативного провадження ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і, як наслідок, перевірка законності й обґрунтованості початку оперативно-розшукового провадження;

2) прийняття рішення про обсяг матеріалів ОРС (довідки про здійснення заходів, що не обмежують права та свободи громадян), які необхідно вивчати для прийняття об'єктивної ухвали;

3) перевірка законності здійснення оперативного провадження стосовно об'єкта заходу - «аудіоконтроль особи» (ст. 6 та 9-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), а саме: визначення, що готується тяжкий та особливо тяжкий злочин

4) перевірка наявності та чинності законодавчої норми, що передбачає втручання у приватне спілкування під час проведення ОРЗ № 1 «аудіоконтроль особи» (ч.1 п. 11 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», ст. 260 КПК України;

5) перевірка вичерпання можливостей отримання інформації іншими заходами (ст. 7 та ч.1 ст. 8, п. 1–6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

6) перевірка неможливості досягнення мети ОРЗ під час здійснення інших ОРЗ, які не обмежують права і свободи людини: встановлення обставин, що тільки під час проведення заходу - «аудіоконтроль особи» можуть бути отримані необхідні дані для з'ясування обставин підготовки тяжкого злочину та сприяти попередженню, виявленню злочину, припиненню злочину, або встановленню осіб, які його готують;

7) прийняття ухвали про дозвіл здійснення конкретного ОРЗ або відмову у дозволі

Схема 4.3.27. Алгоритм функціонального судового контролю під час надання ухвали на «аудіоконтроль особи»

1) визначення відповідності правової підстави початку оперативного провадження ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і, як наслідок, перевірки законності й обґрунтованості початку оперативно-розшукового провадження;

2) прийняття рішення про обсяг матеріалів ОРС (довідки про здійснення заходів, що не обмежують права та свободи громадян), які необхідно вивчати для прийняття об'єктивної ухвали;

3) перевірка законності здійснення оперативного провадження стосовно об'єкта заходу - «контроль за телефонними розмовами» (ст. 6 та 9-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), а саме: визначення, що готується тяжкий та особливо тяжкий злочин

4) перевірка наявності та чинності норм, що передбачають втручання у приватне спілкування під час проведення заходу - «контроль за телефонними розмовами» (ч. 1 п. 9 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», ст. 263 КПК України;

5) перевірка вичерпання можливостей отримання інформації іншими заходами (ст. 7 та ч. 1, ст. 8 п. 1–6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

6) перевірка неможливості досягнення мети ОРЗ під час здійснення інших ОРЗ, які не обмежують права і свободи людини: встановлення обставин, що тільки під час проведення заходу - «контроль за телефонними розмовами» можуть бути отримані необхідні дані для з'ясування обставин підготовки тяжкого злочину та сприяти попередженню, виявленню злочину, припиненню злочину або встановленню осіб, які його готують;

7) прийняття ухвали про дозвіл здійснення заходу - «контроль за телефонними розмовами» або відмову у дозволі.

Схема 4.3.28. Алгоритм функціонального судового контролю під час надання ухвали на «контроль за телефонними розмовами»

АЛГОРИТМ ДІЙ СЛІДЧОГО СУДДІ

під час надання ухвали на здійснення негласного обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи

1) визначення відповідності правової підстави початку оперативного провадження ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і, як наслідок, перевірка законності й обґрунтованості початку оперативно-розшукового провадження;

2) прийняття рішення щодо обсягу матеріалів ОРС (довідки щодо здійснення заходів, що не обмежують права та свободи громадян), що необхідно вивчати для прийняття об'єктивної ухвали;

3) перевірка законності здійснення оперативного провадження стосовно об'єкта «негласного обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи» (ст. 6 та 9-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), а саме: визначення, що готується тяжкий та особливо тяжкий злочин

4) перевірка наявності та чинності норм, що передбачають втручання в приватне спілкування під час проведення «негласного обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи» (Ч.1, п.7, Ст. 8 Закону України «Про оперативно –розшукову діяльність», ст. 263 КПК України)

5) перевірка вичерпання можливостей отримання інформації іншими заходами (ст. 7 та ч. 1 ст. 8 п. 1–6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

6) перевірка неможливості досягнення мети ОРЗ під час здійснення інших ОРЗ, які не обмежують права і свободи людини: встановлення обставин, що тільки під час проведення заходу можуть бути отримані необхідні дані для з'ясування обставин підготовки тяжкого злочину та сприяти попередженню, виявленню злочину, припиненню злочину або встановленню осіб, які його готують;

7) прийняття ухвали про дозвіл здійснення заходу або відмову у дозволі.

Схема 4.3.29. Алгоритм функціонального судового контролю під час надання ухвали на «негласного обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи»

АЛГОРИТМ ДІЙ СЛІДЧОГО СУДДІ

під час надання ухвали на здійснення відеоконтролю особи

1) визначення відповідності правової підстави початку оперативного провадження ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» і, як наслідок, перевірки законності й обґрунтованості початку оперативно-розшукового провадження;

2) прийняття рішення щодо обсягу матеріалів ОРС (довідки про здійснення заходів, що не обмежують права та свободи громадян), які необхідно вивчати для прийняття об'єктивної ухвали;

3) перевірка законності здійснення оперативного провадження стосовно об'єкта заходу - «Відеоконтроль особи» (ст. 6 та 9-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), а саме: визначення, що готується тяжкий та особливо тяжкий злочин

4) перевірка наявності та чинності законодавчої норми, що передбачає втручання у приватне спілкування під час проведення заходу - «Відеоконтроль особи» (ч. 1 п. 9 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», ст. 260 КПК України;

5) перевірка вичерпання можливостей отримання інформації іншими заходами (ст. 7 та ч. 1 ст. 8 п. 1-6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

6) перевірка неможливості досягнення мети ОРЗ під час здійснення інших ОРЗ, які не обмежують права і свободи людини: встановлення обставин, що тільки під час проведення заходу - «Відеоконтроль особи» можуть бути отримані необхідні дані для з'ясування обставин підготовки тяжкого злочину та сприяти попередженню, виявленню злочину, припиненню злочину або встановленню осіб, які його готують;

7) прийняття ухвали про дозвіл здійснення конкретного ОРЗ або відмову у дозволі.

Схема 4.3.30. Алгоритм судового контролю під час надання ухвали на захід - «Відеоконтроль особи»

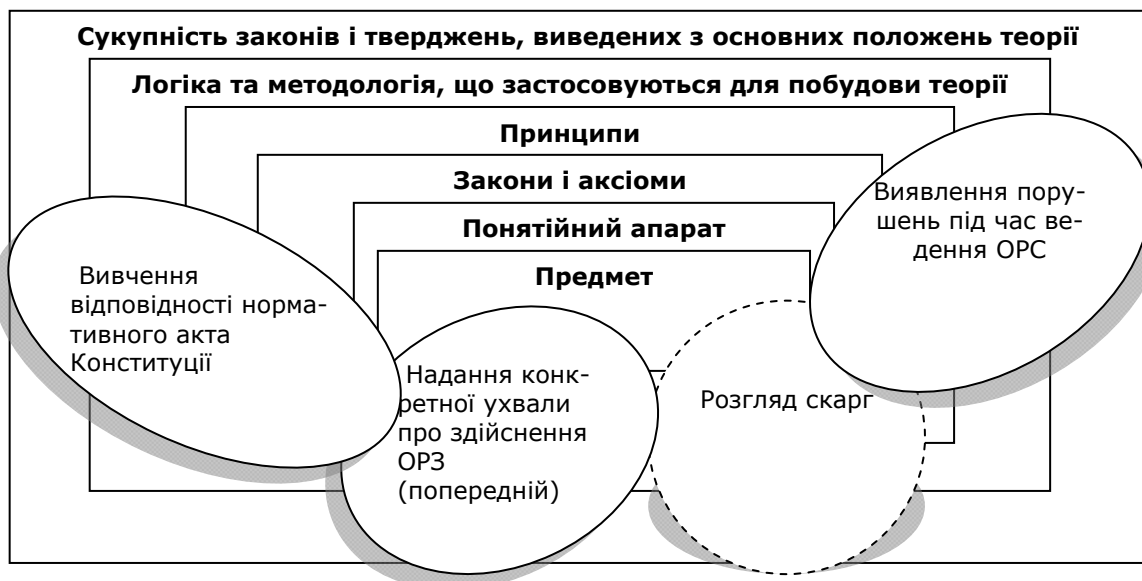

Схема. 4.3.31. Ідентифікація теорій контролю в системі наукових знань

Контрольні питання самоперевірки знань

1. Хто здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукових заходів?
2. Компетенція прокурора щодо нагляду за дотриманням законності в оперативно-розшуковій діяльності.
3. Завдання прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю.
4. Розкрийте зміст предмета прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю.
5. Механізм нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання і досудове слідство.
6. Методи прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю.
7. Які матеріали оперативно-розшукової діяльності надаються прокурору на його вимогу?
8. Що належить до предмета прокурорського нагляду у сфері ОРД?
9. Назвіть органи та осіб, що здійснюють контроль та нагляд за законністю під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.
10. Визначте поняття та форми відомчого контролю за оперативно-розшуковою діяльністю.

11. Розкрийте зміст способів та мети відомчого контролю за оперативно-розшуковою діяльністю.
12. Розкрийте зміст контролю та нагляду за законністю в оперативно-розшуковій діяльності.
13. Розкрийте поняття та зміст парламентського контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності.
14. Розкрийте поняття та зміст контролю Президента України за законністю в оперативно-розшуковій діяльності.
15. Розкрийте поняття та зміст громадського контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності.
16. Розкрийте поняття та зміст відомчого контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності?
17. Розкрийте поняття та зміст контролю за законністю в оперативно-розшуковій діяльності органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.
18. У чому полягає процедура судового контролю за законністю під час оперативно-розшукової діяльності?
19. Що складає об'єкт та предмет судового контролю за законністю під час оперативно-розшукової діяльності?
20. Розкрийте поняття та зміст судового контролю за законністю під час оперативно-розшукової діяльності.
21. Наведить суб'єкти, уповноважені на здійснення контролю за діяльністю підрозділів, що мають право проводити ОРД.

Розділ 5

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

5.1. ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.

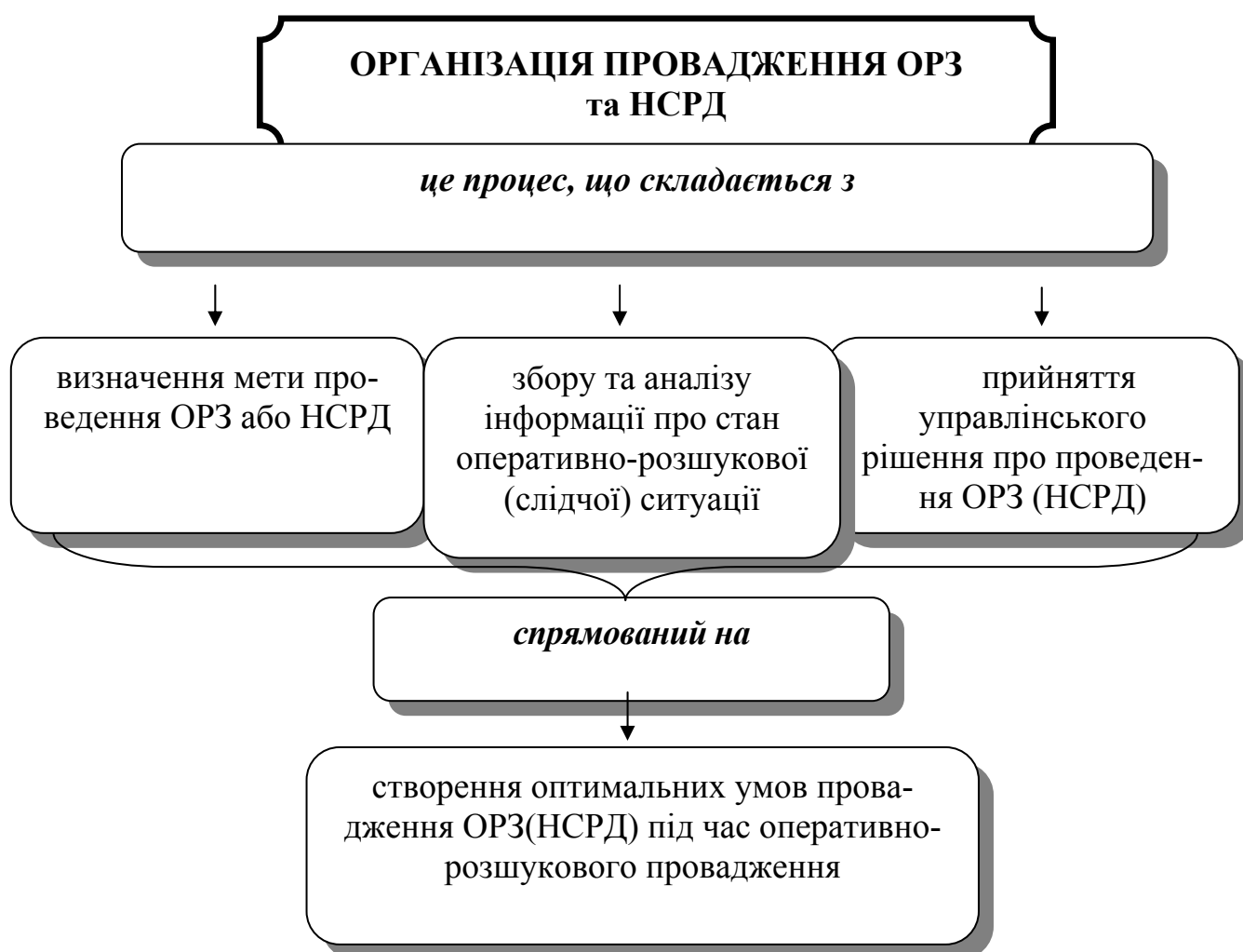

Схема 5.1.1. Організація провадження ОРЗ (НСРД)

Схема 5.1.2. Етапи здійснення ОРЗ

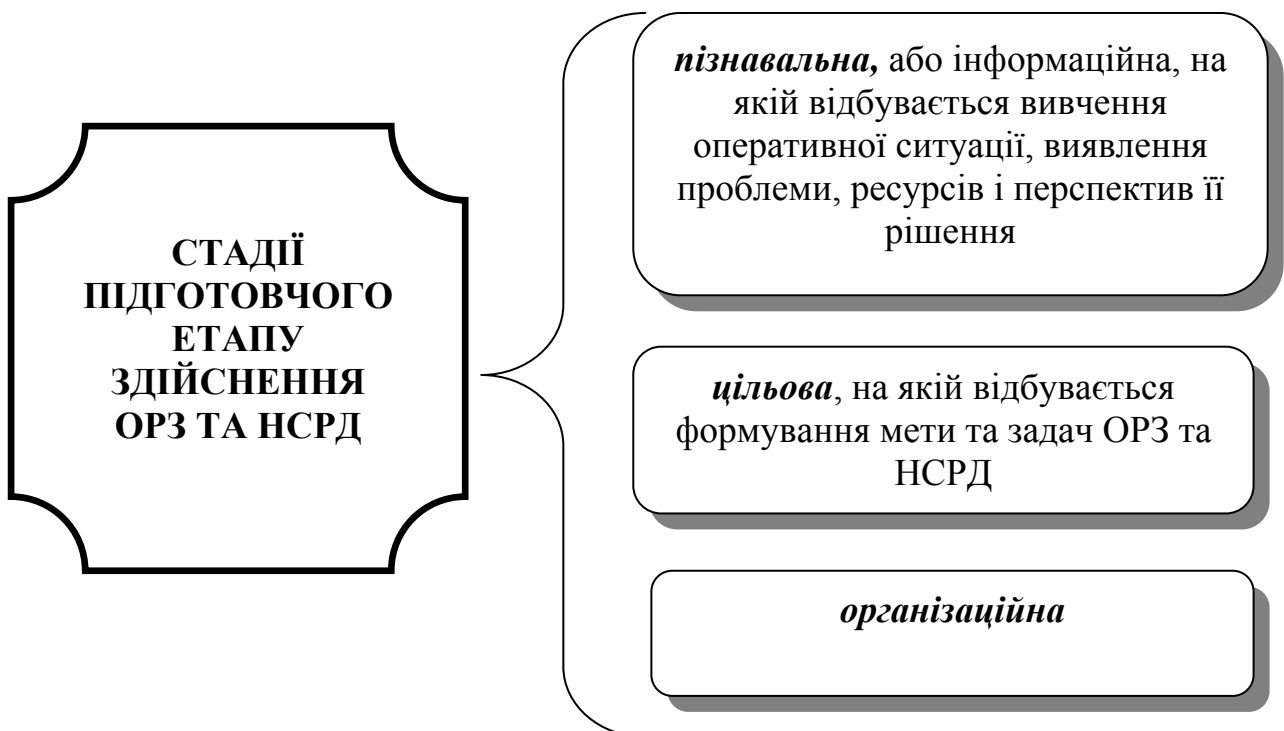

Схема 5.1.3. Зміст підготовчого етапу здійснення ОРЗ та НСРД

Схема 5.1.4 Сутність оперативної обстановки

Схема 5.1.5 Сутність оперативно-розшукової ситуації

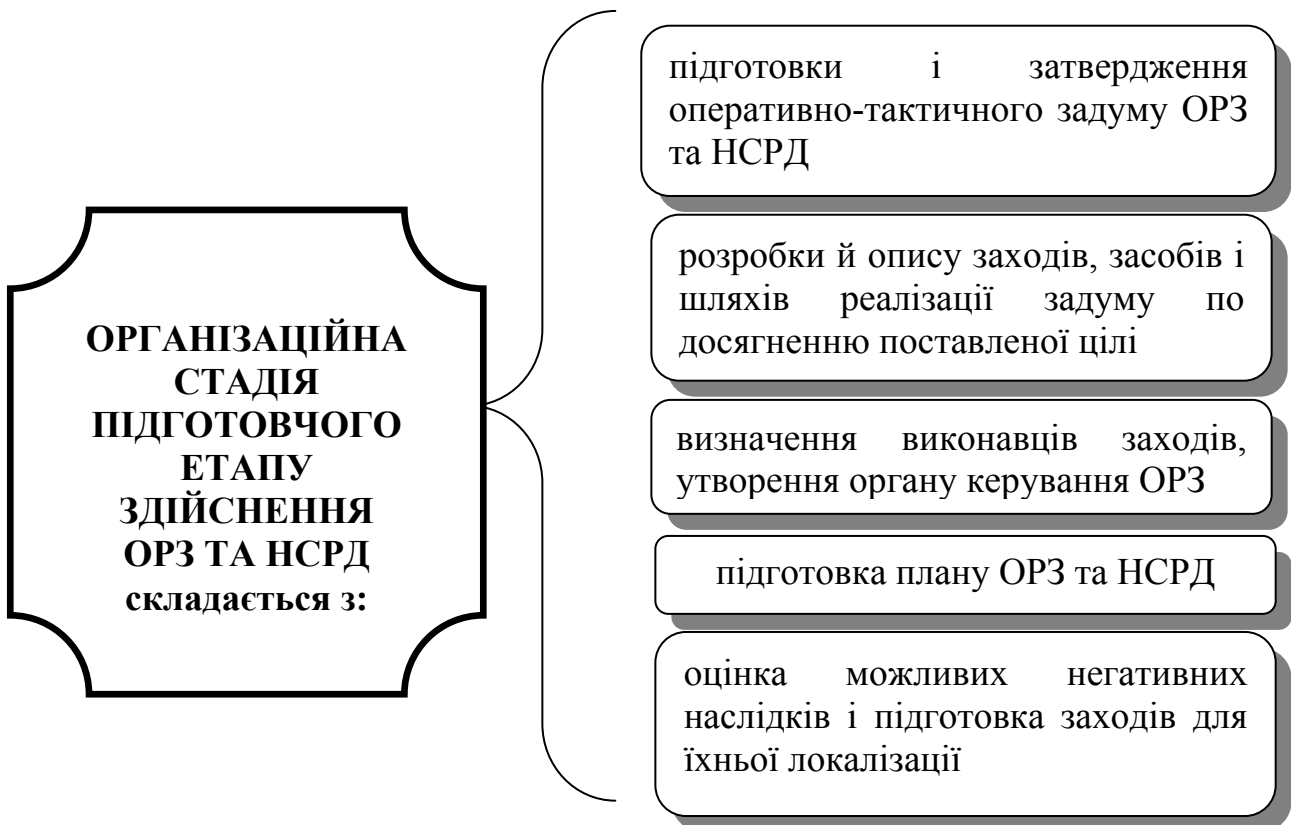

Схема 5.1.6. Зміст організаційної стадії підготовчого етапу здійснення ОРЗ та НСРД

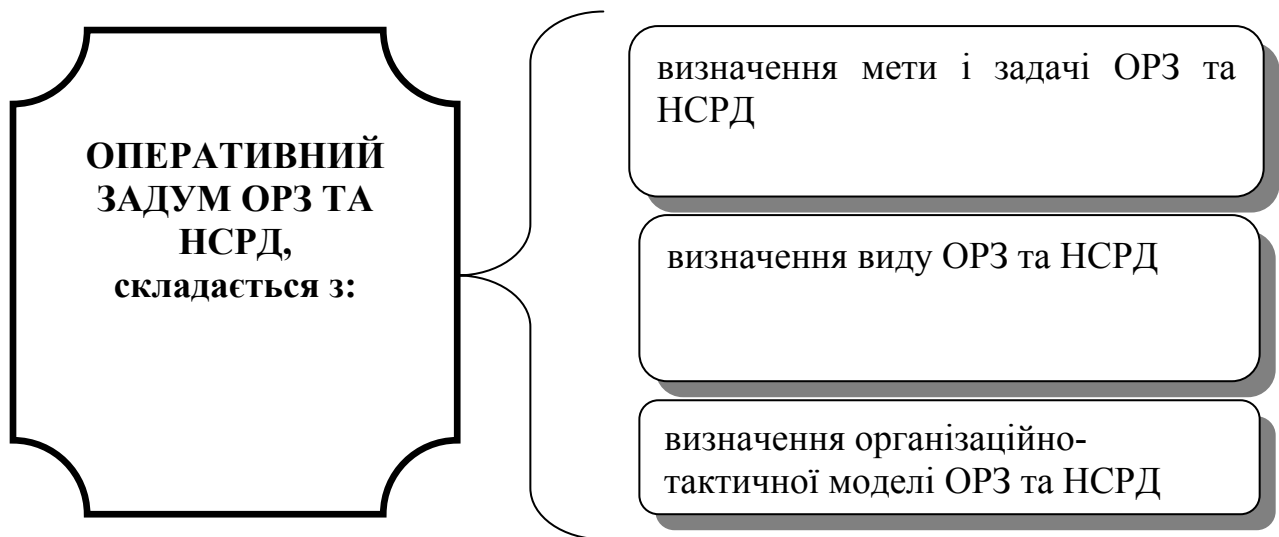

Схема 5.1.7. Зміст оперативного задуму ОРЗ та НСРД

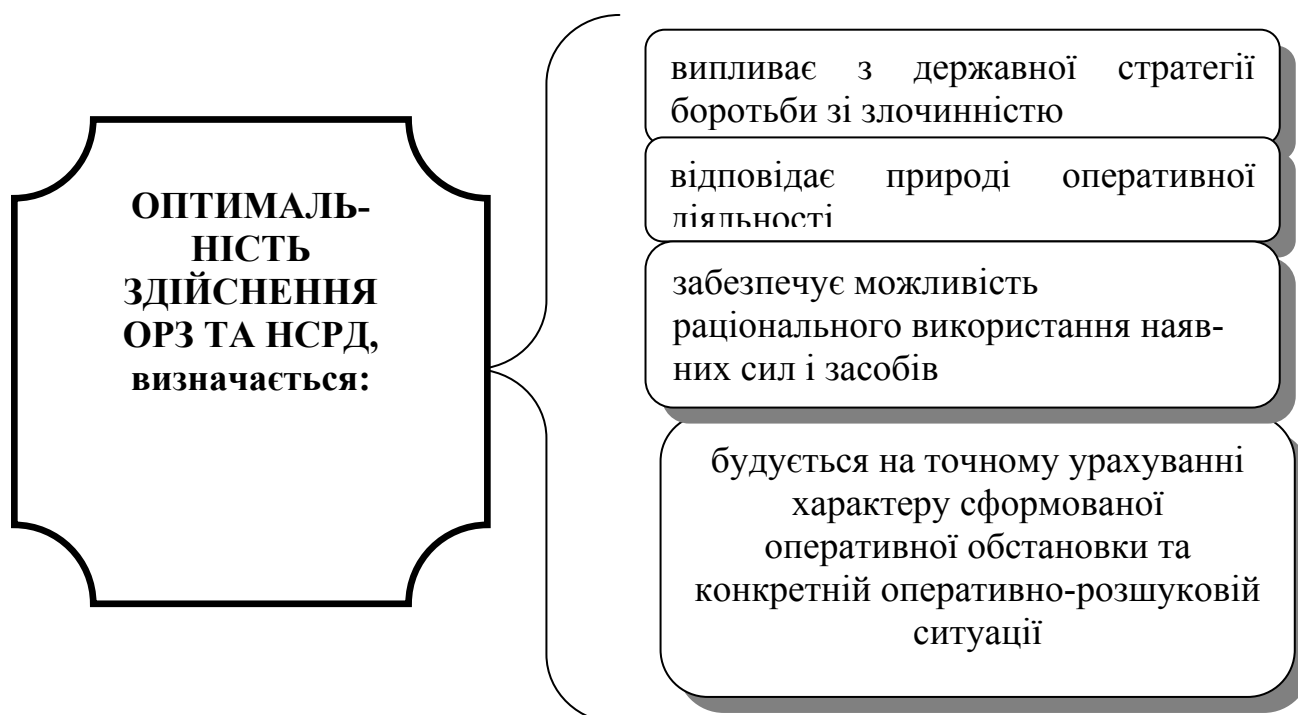

Схема 5.1.8. Вимоги оптимальності рішення про здійснення ОРЗ та НСРД

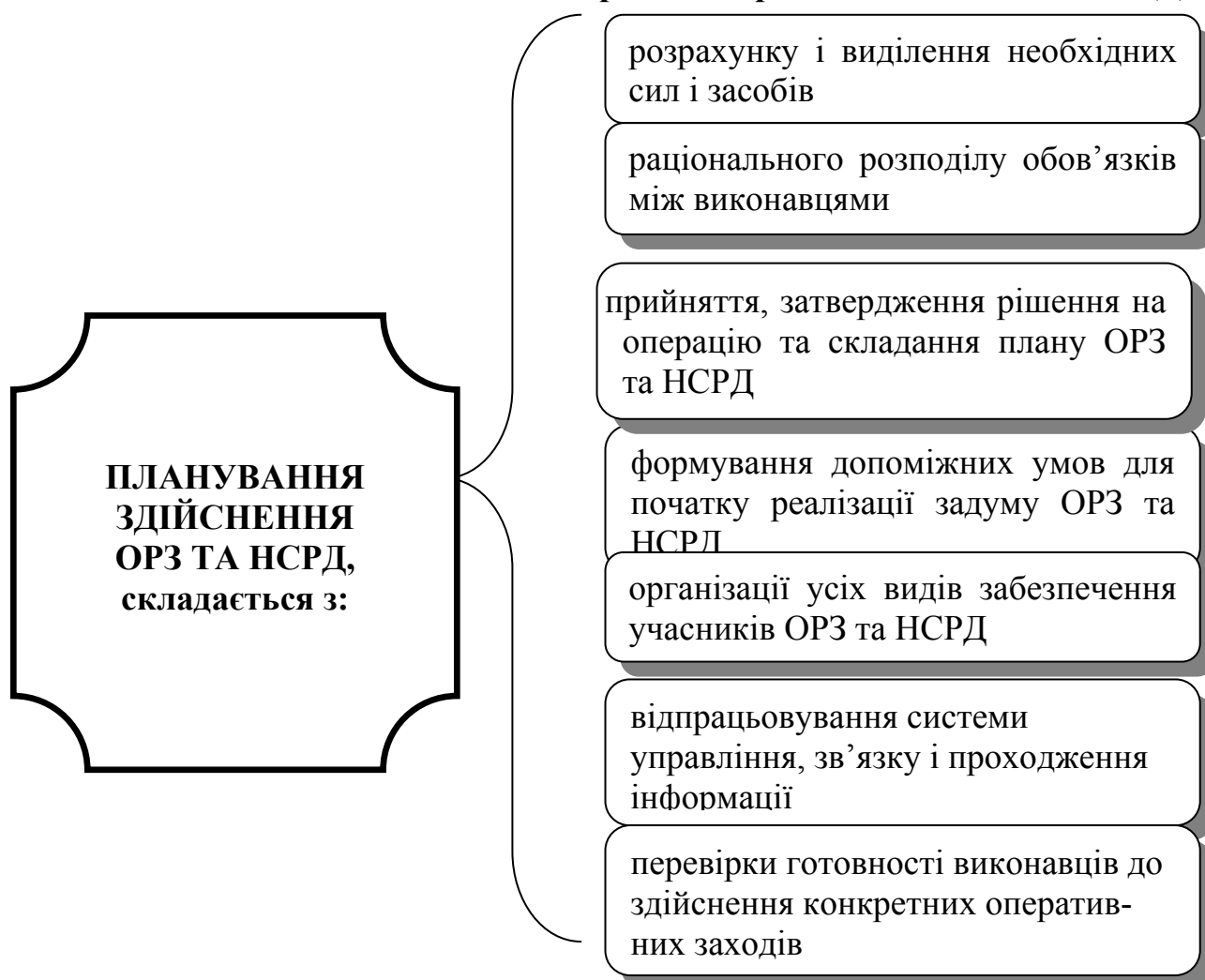

Схема 5.1.9. Планування здійснення ОРЗ та НСРД

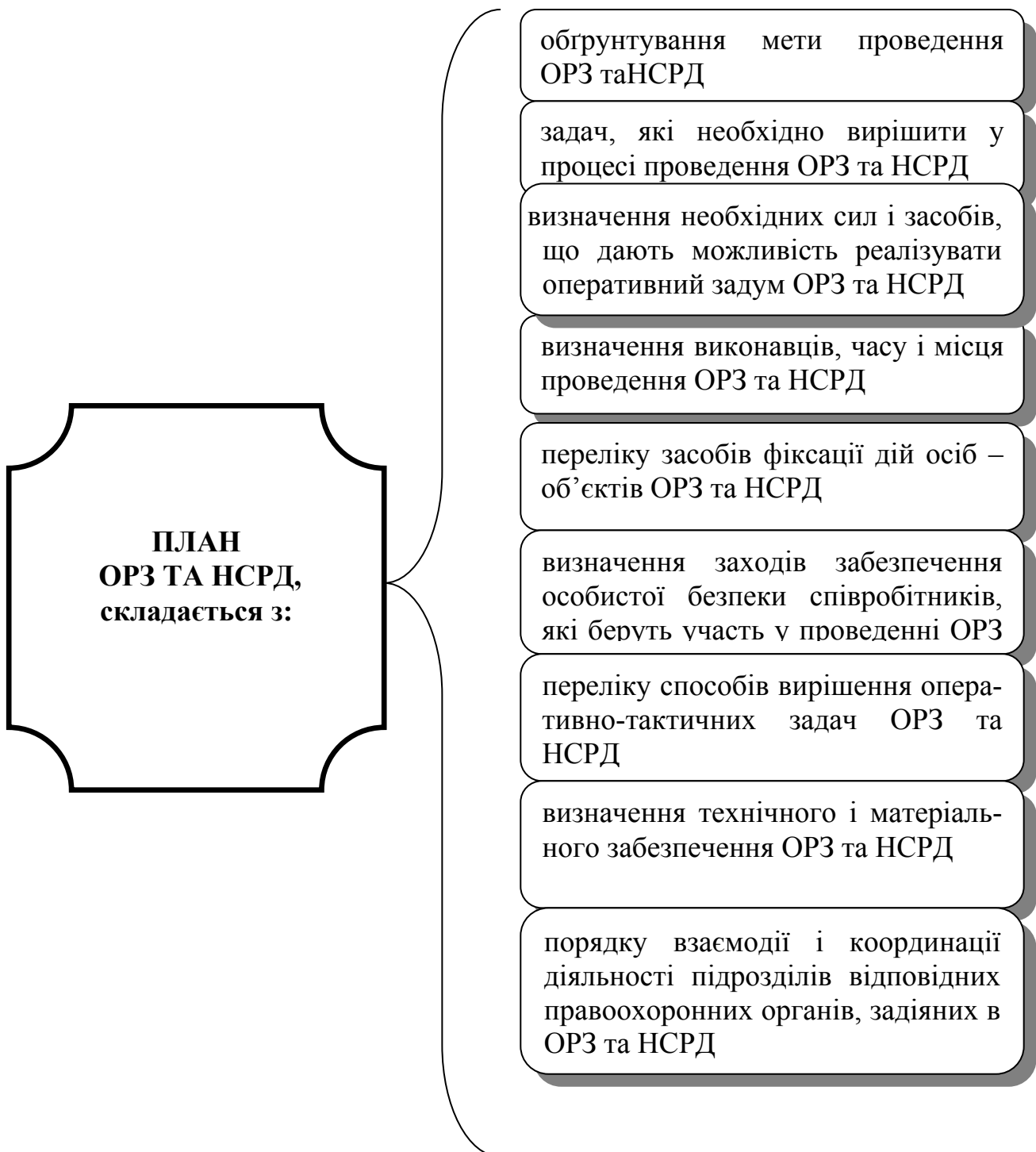

Схема 5.1.10. План здійснення ОРЗ та НСРД

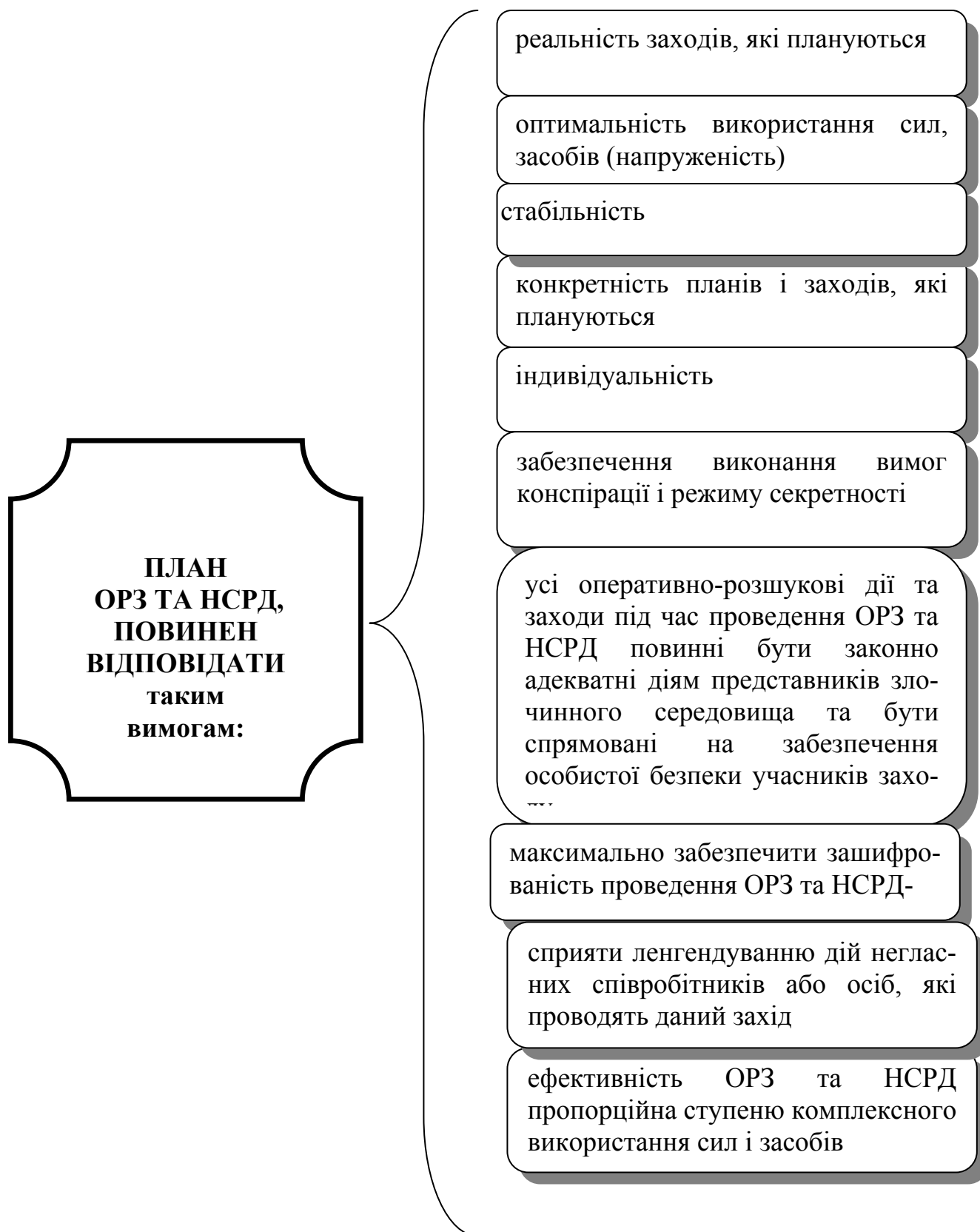

Схема 5.1.11. Вимоги до плану здійснення ОРЗ та НСРД

5.2. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТАКТИКИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

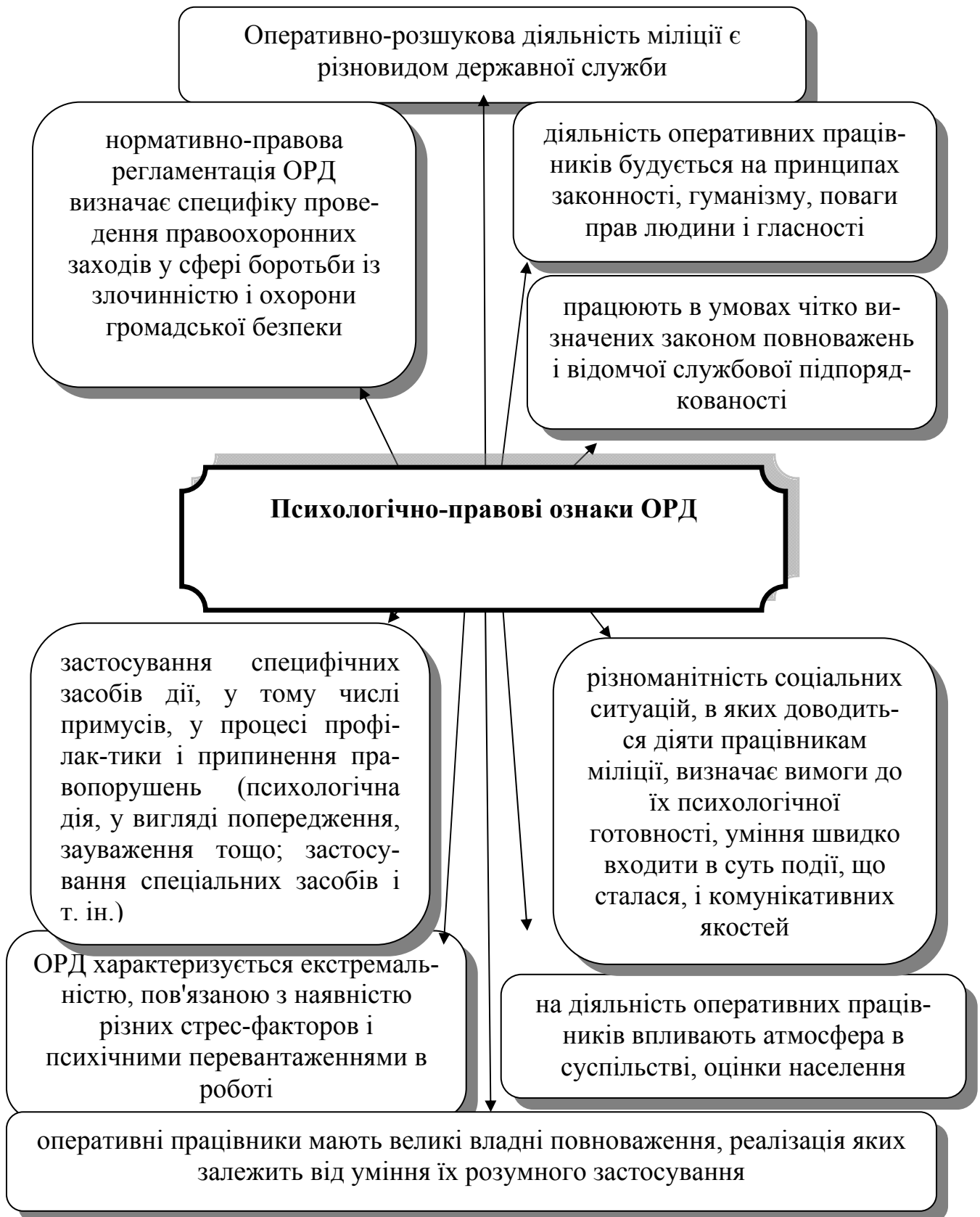

Схема 5.2.1. Психологічна правова характеристика ОРД

Схема 5.2.2. Зміст психологічної характеристики діяльності працівника оперативного підрозділу

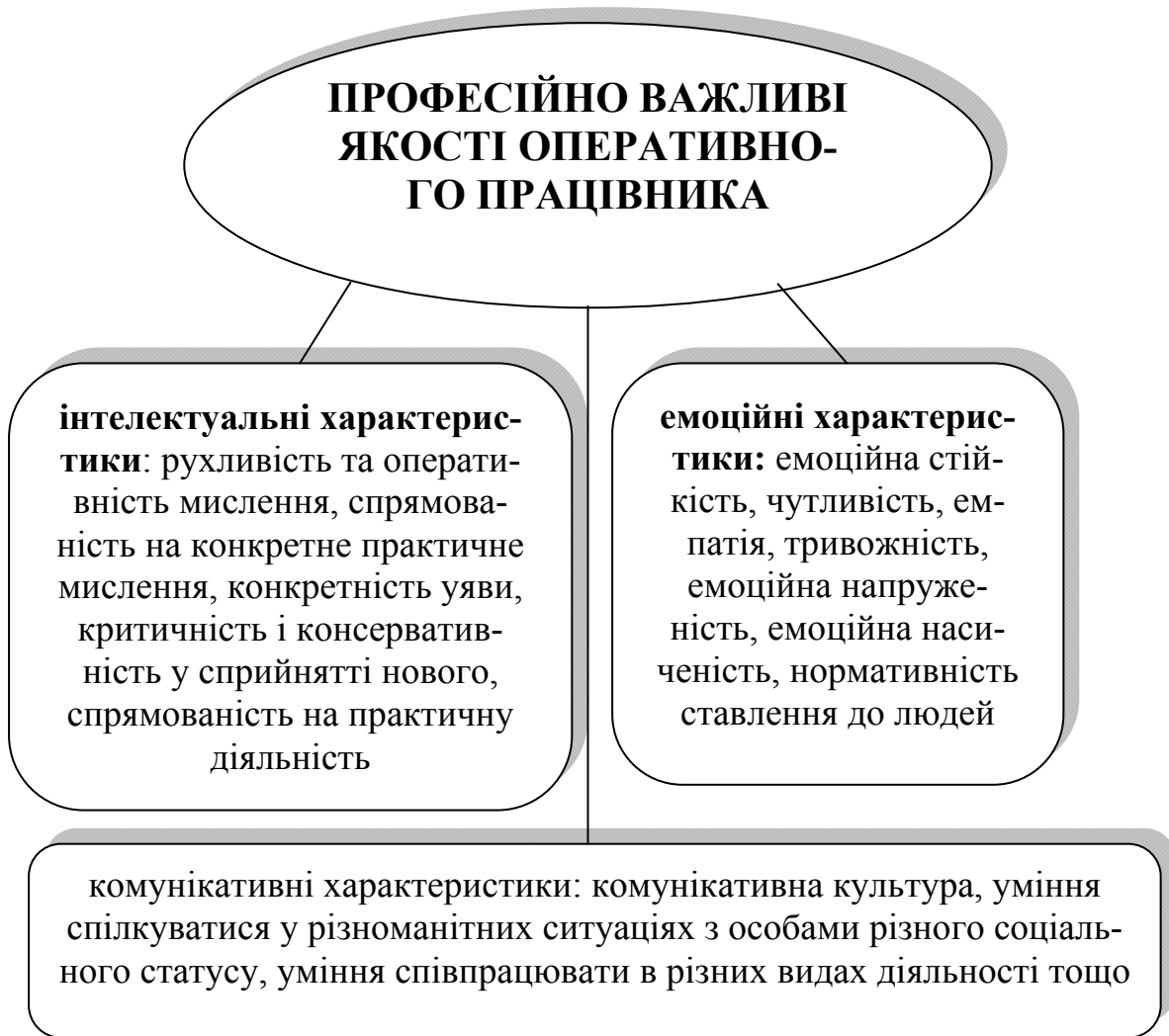

Схема 5.2.3. Професійно важливі якості оперативного працівника

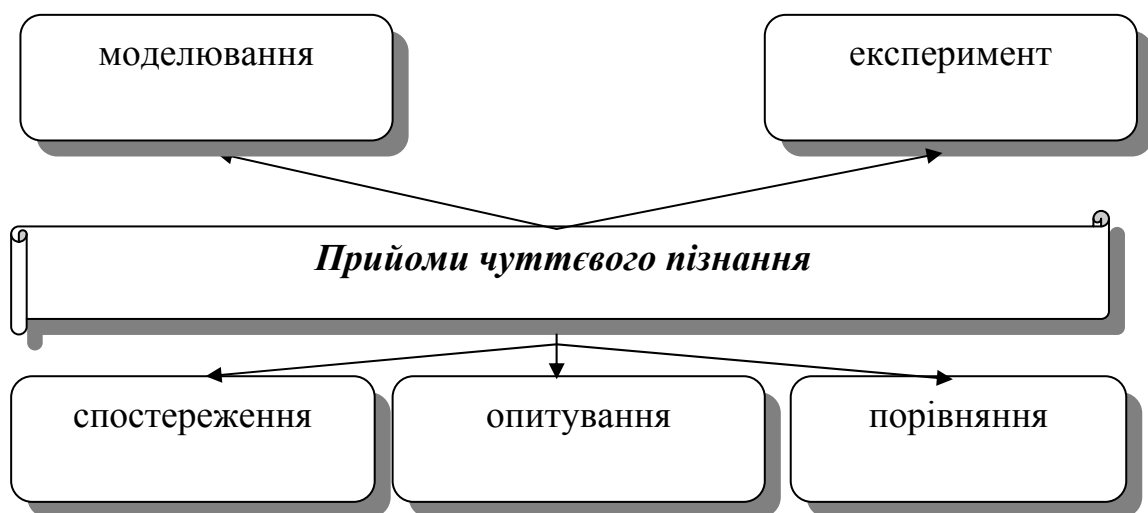

Схема 5.2.4. Прийоми чуттєвого пізнання об'єктів ОРЗ

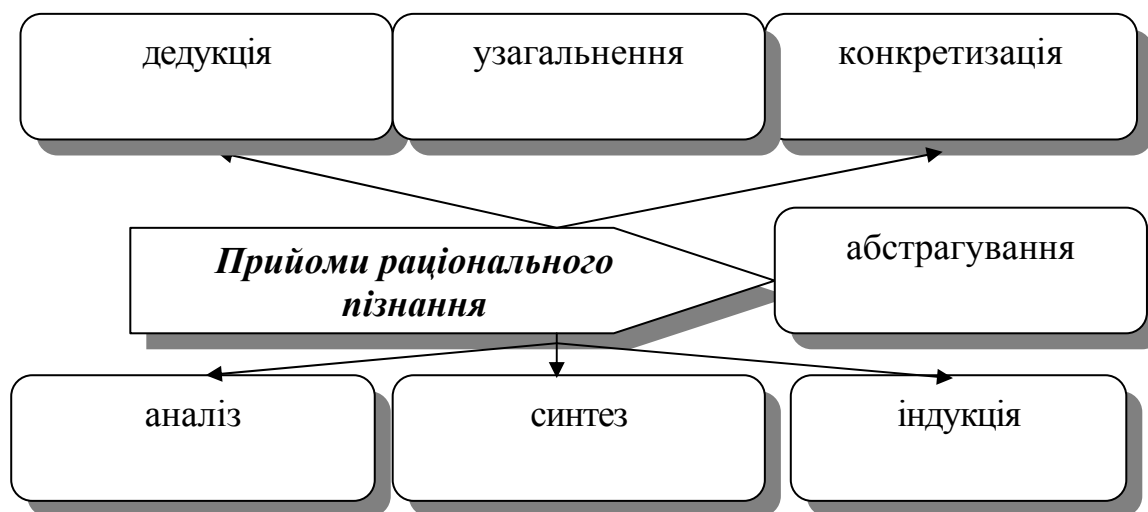

Схема 5.2.5. Прийоми раціонального пізнання об'єктів ОРЗ

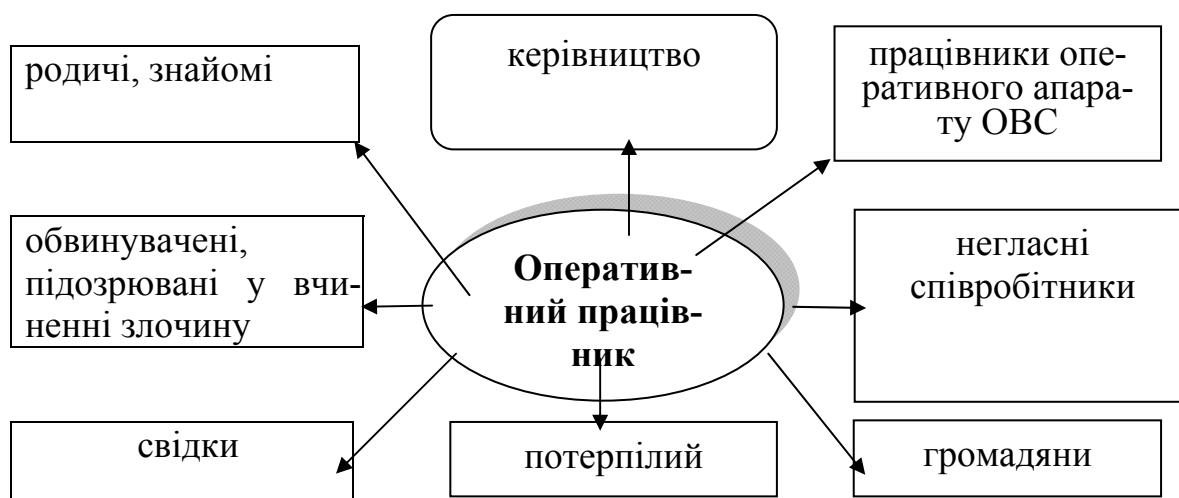

Схема 5.2.6. Особливості спілкування в оперативно-розшуковій діяльності

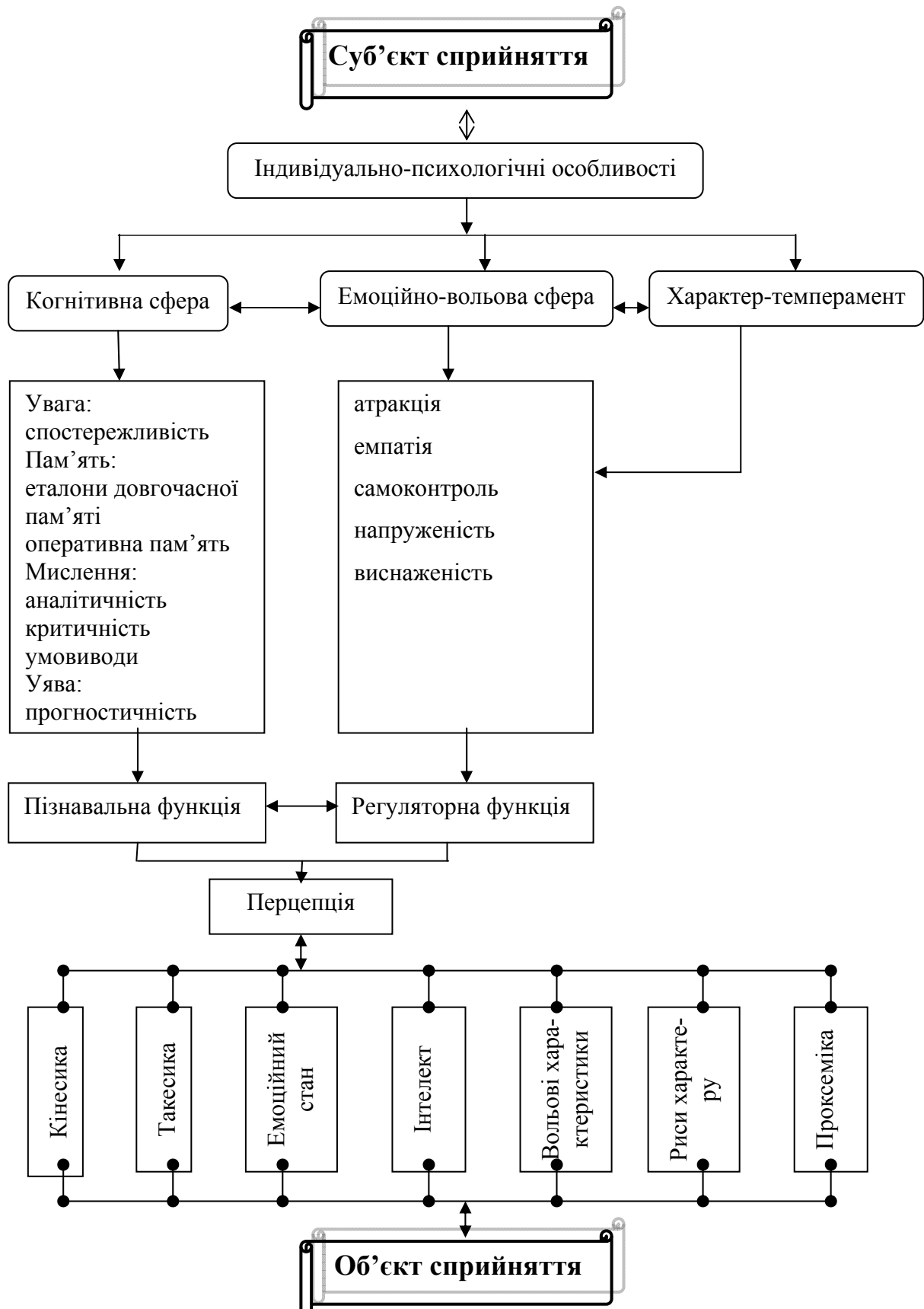

Схема 5.2.7. Структурно-функціональна модель отримання інформації оперативними працівниками

Схема 5.2.8. Невербальні засоби отримання інформації оперативними працівниками

Схема 5.2.9. Взаємодія оперативного працівника у конкретних умовах під час здійснення ОРЗ та НСРД

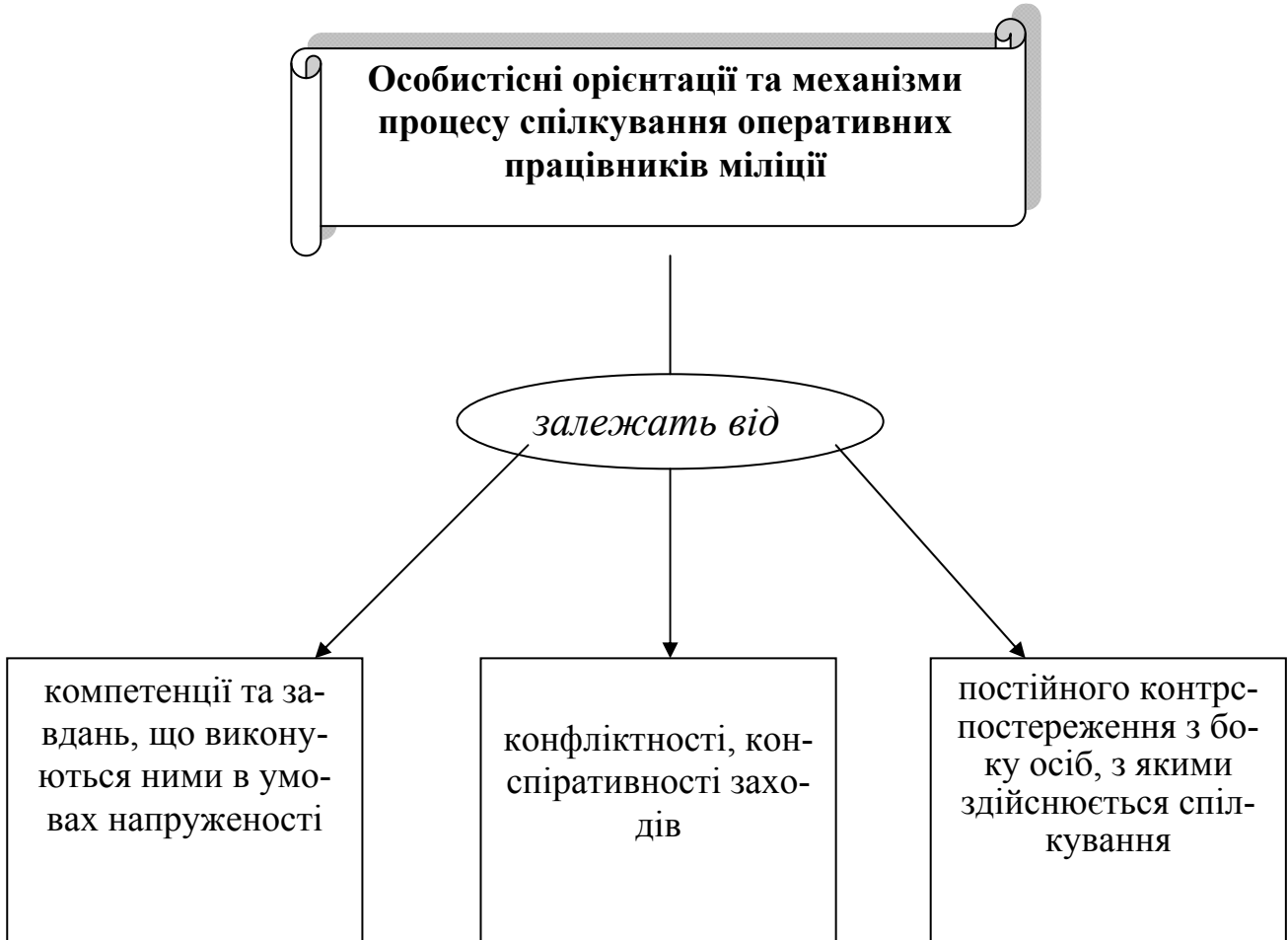

Схема 5.2.10. Умови формування механізму спілкування під час ОРЗ та НСРД

•
•

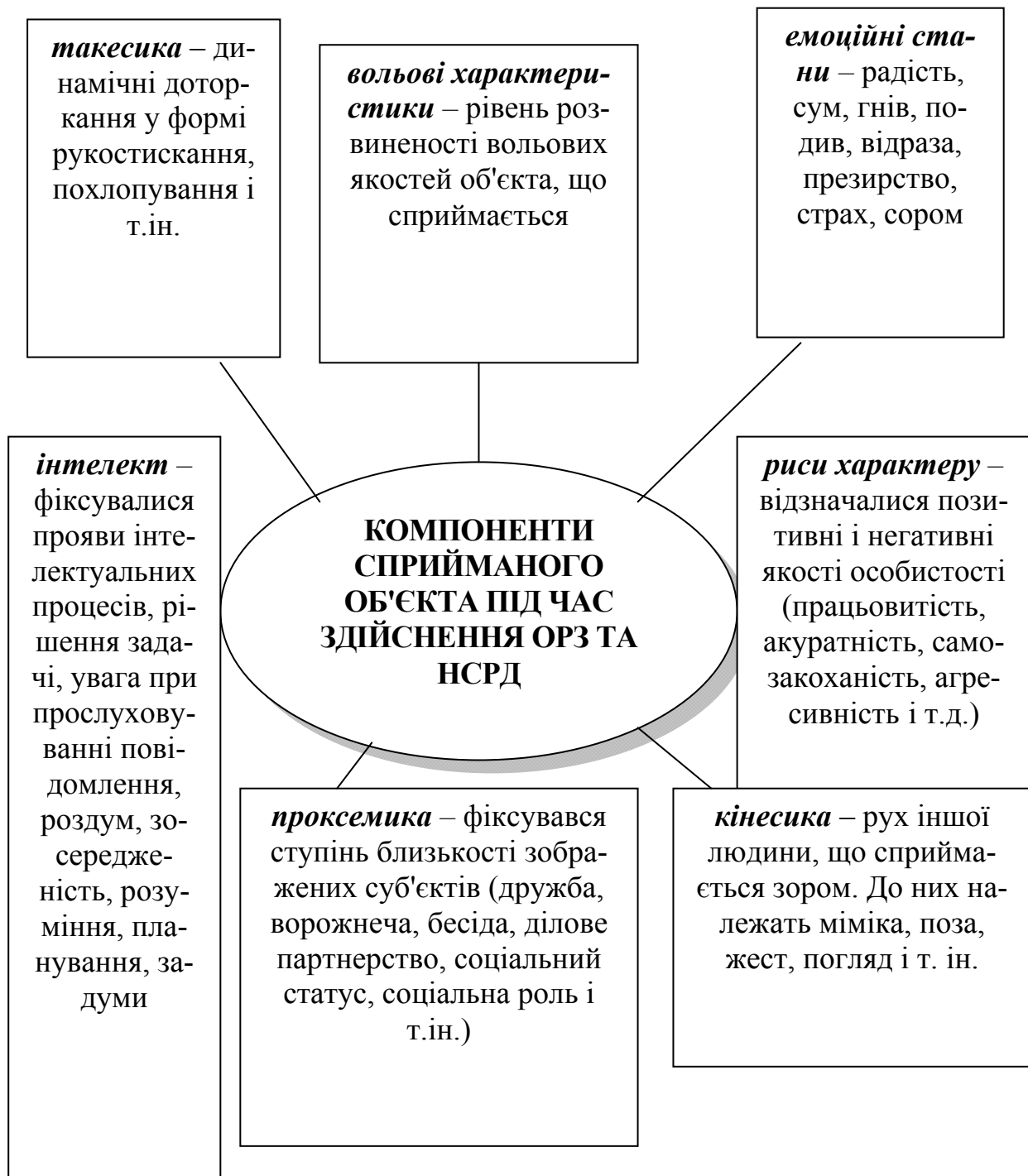

Схема 5.2.11. Механізм сприйняття об'єкта під час ОРЗ та НСРД

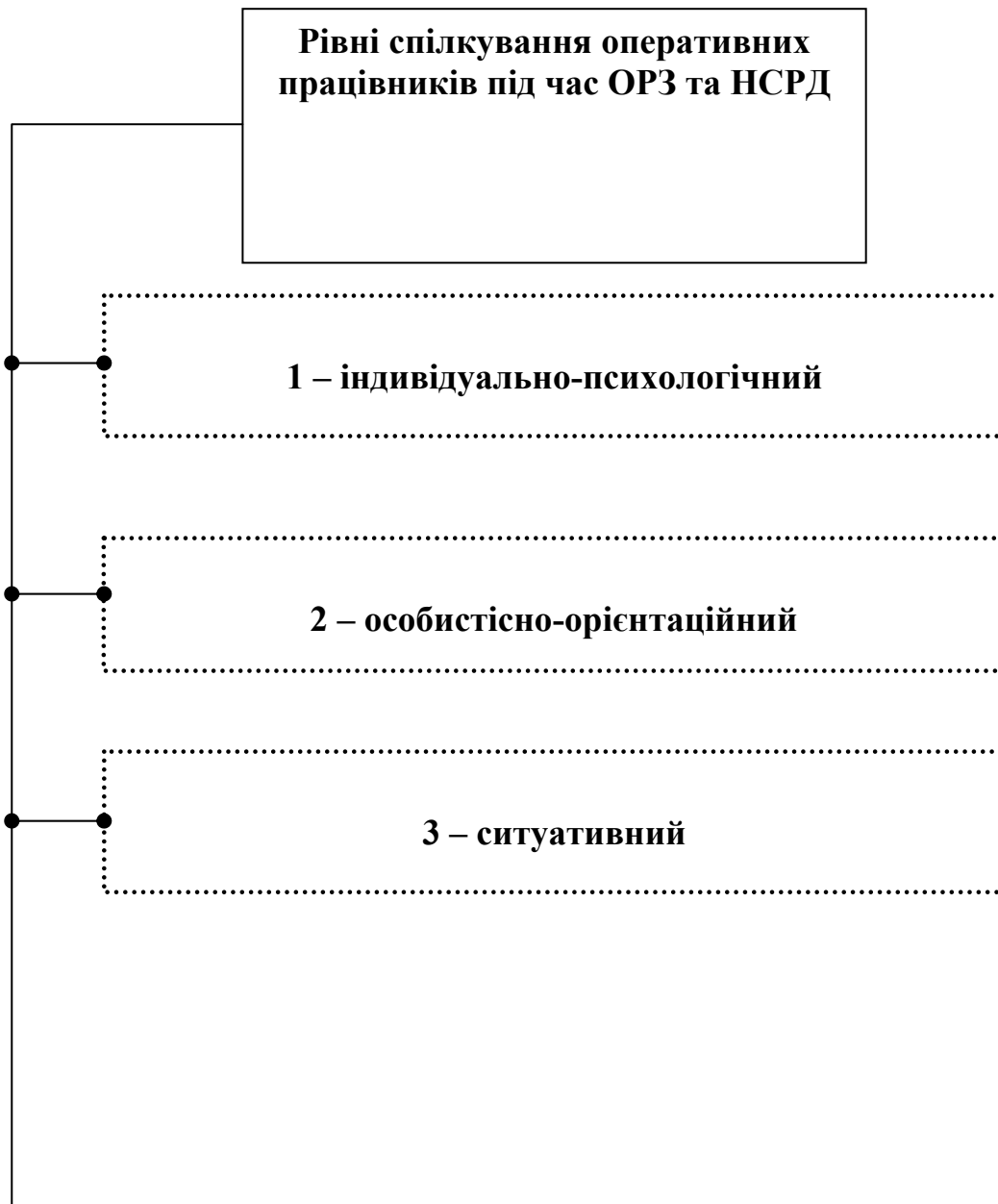

Схема 5.2.12. Рівні спілкування під час ОРЗ та НСРД

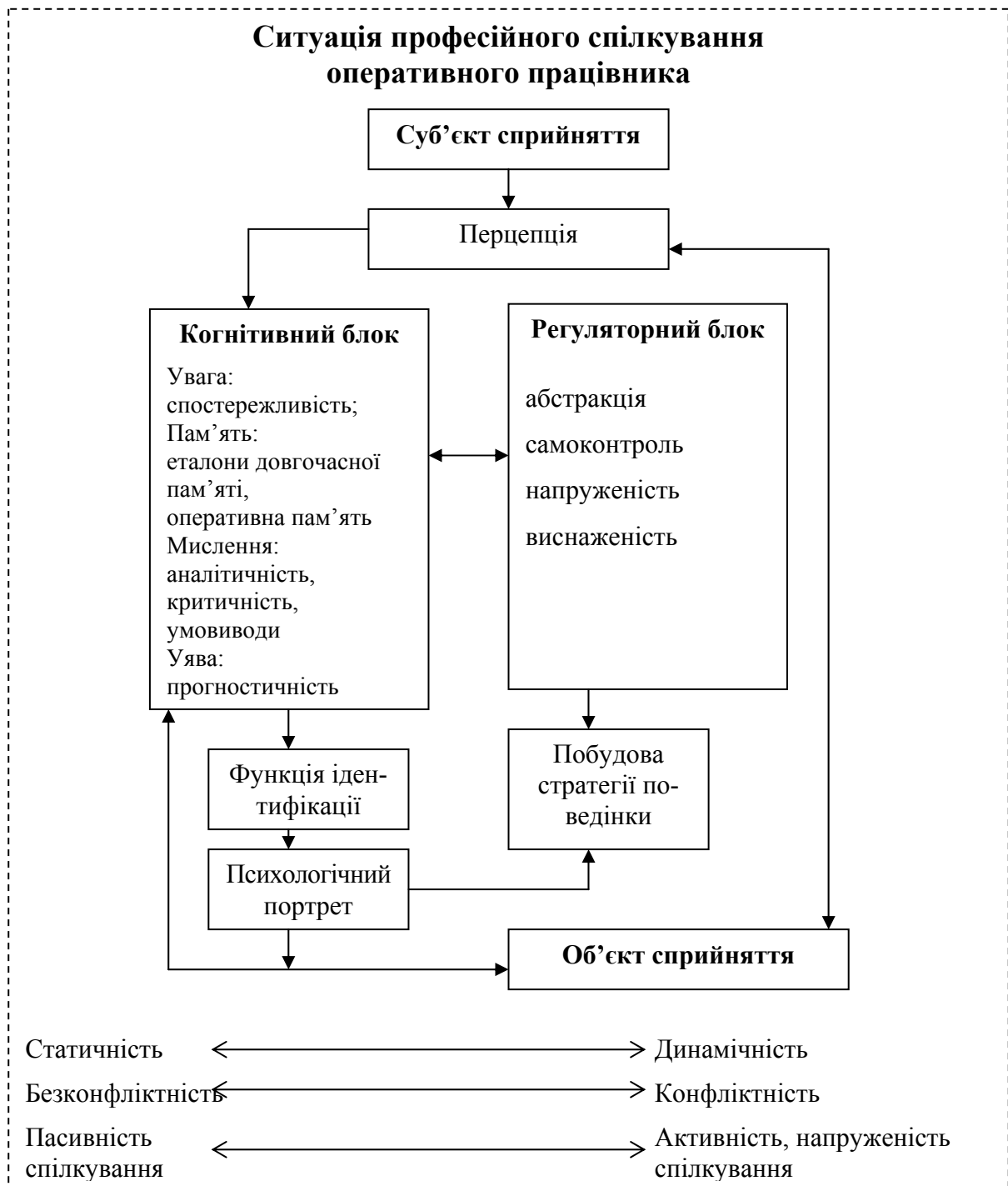

Схема 5.2.13. Структурно-функціональна модель професійного спілкування оперативного працівника

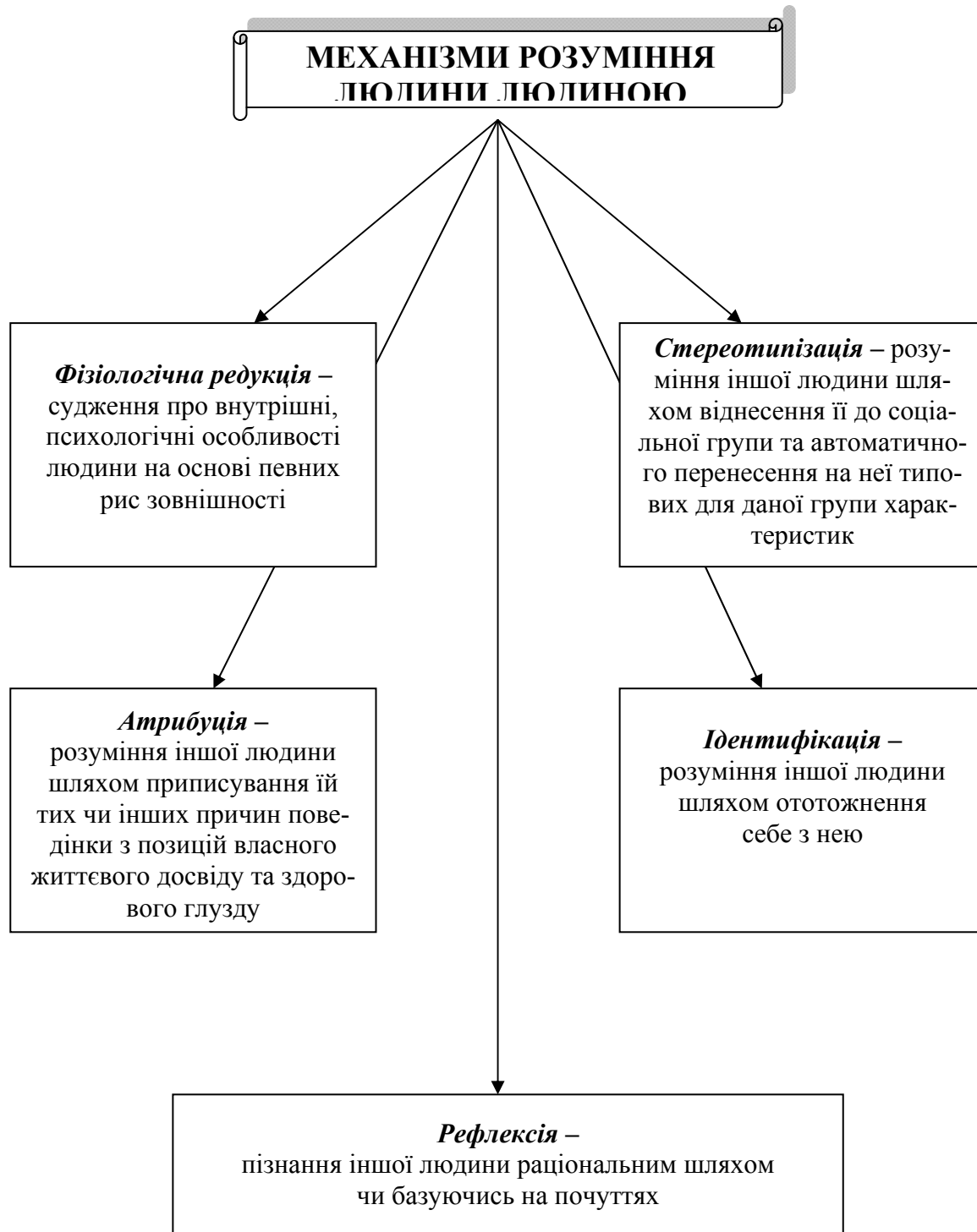

Схема 5.2.14 Механізм розуміння об'єкта ОРЗ та НСРД

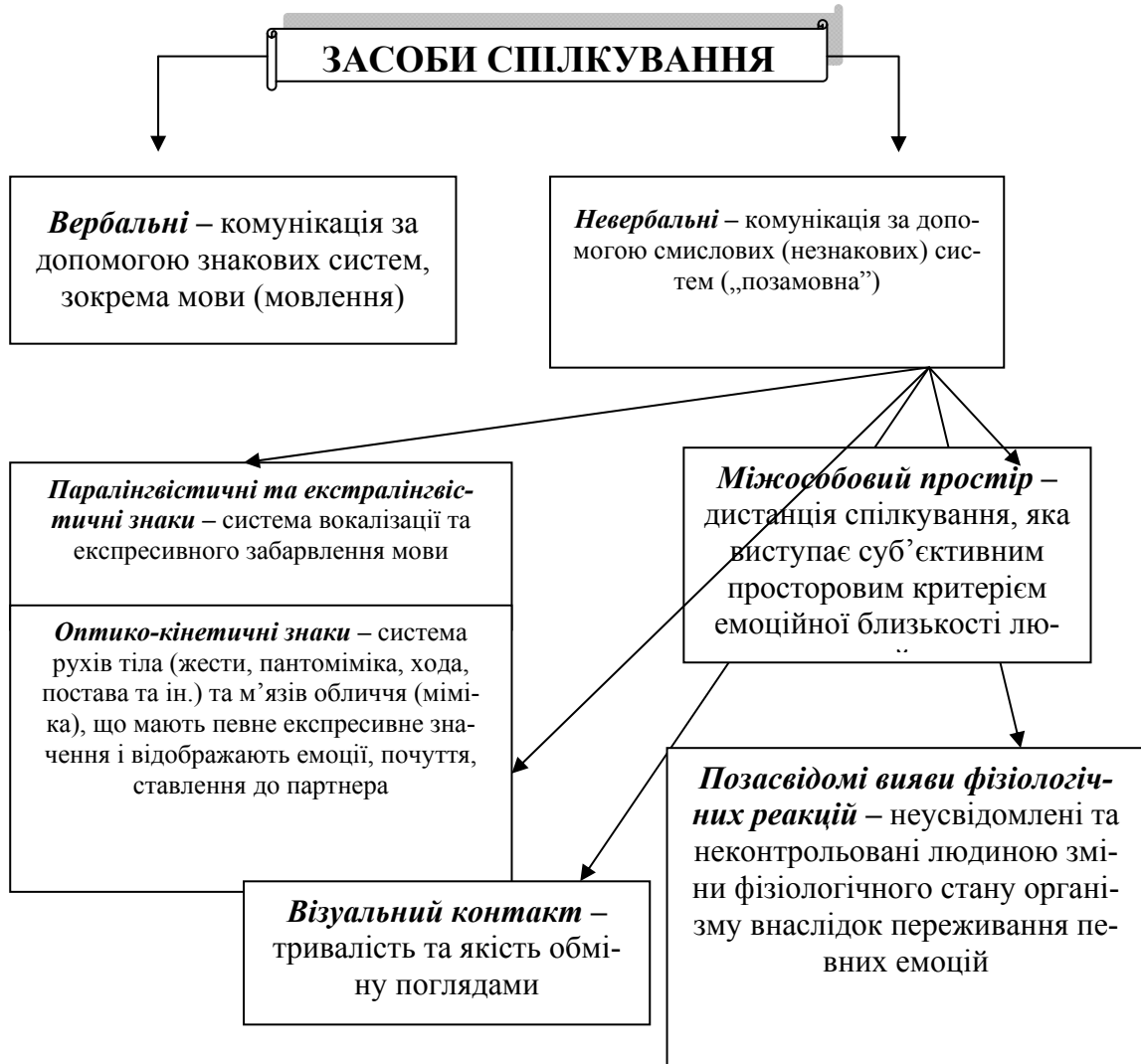

Схема 5.2.15. Засоби спілкування

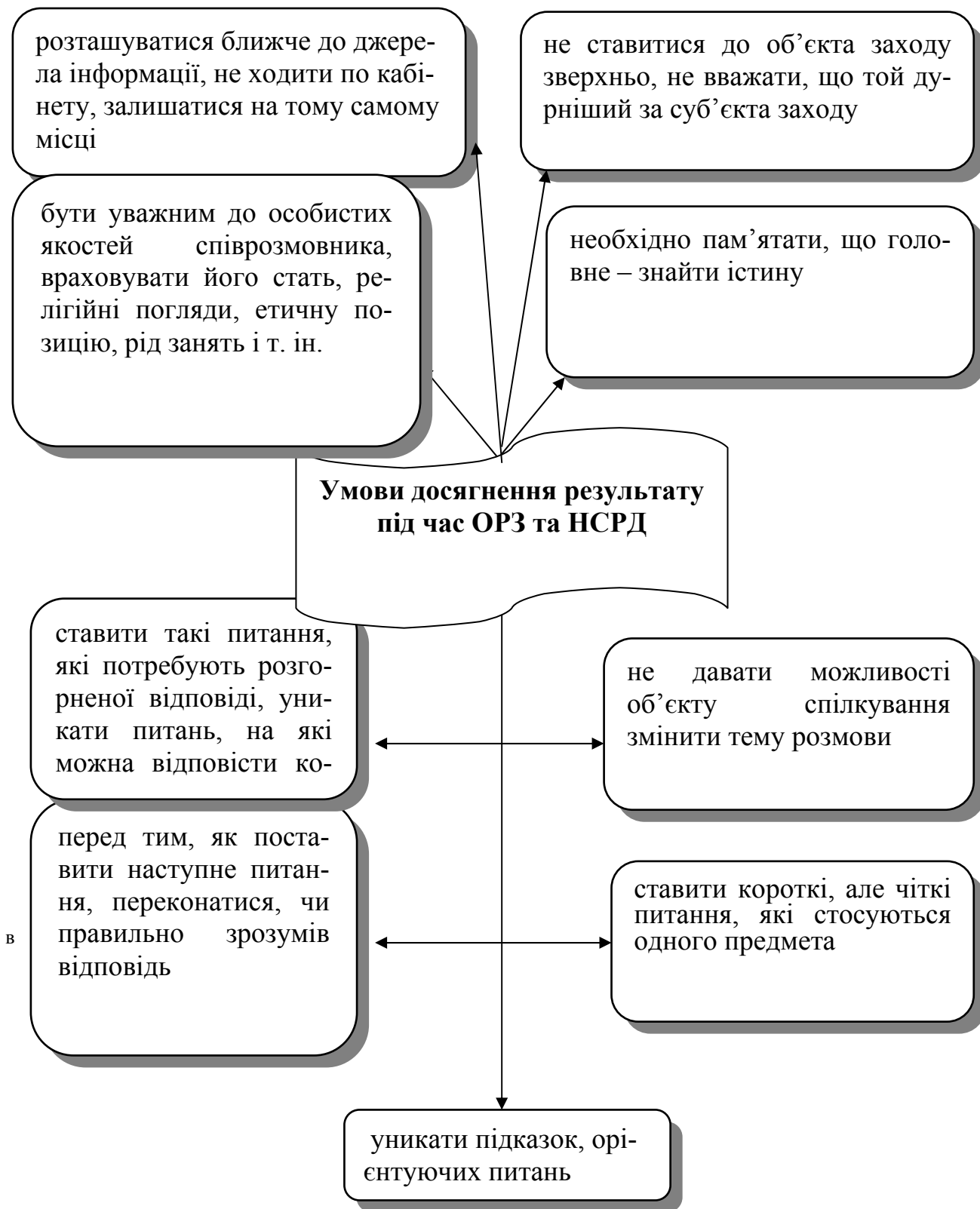

Схема 5.2.16. Психологічні умови досягнення результату під час ОРЗ та НСРД

Контрольні питання самоперевірки знань

1. Розкрийте зміст організації провадження ОРЗ та НСРД.
2. Визначте заходи, що забезпечують оперативну готовність оперативних підрозділів до здійснення ОРЗ та НСРД.
3. Які організаційні заходи забезпечують виконання завдань ОРЗ та НСРД?
4. Що належить до матеріальної підстави прийняття рішення про здійснення ОРЗ та НСРД?
5. Наведіть перелік формальних підстав прийняття управлінського рішення про здійснення ОРЗ та НСРД.
6. З яких етапів складається провадження ОРЗ та НСРД?
7. Розкрийте зміст підготовчого етапу здійснення ОРЗ та НСРД.
8. У чому полягає сутність оперативної обстановки?
9. З яких елементів складається сутність оперативно-розшукової ситуації?
10. Розкрийте зміст елементів організаційної стадії підготовчого етапу здійснення ОРЗ та НСРД.
11. У чому полягає зміст оперативного задуму ОРЗ та НСРД?
12. Що є складовими оптимальності рішення про здійснення ОРЗ та НСРД?
13. З чого складається планування здійснення ОРЗ та НСРД?
14. Що повинен містити план здійснення ОРЗ та НСРД?
15. Яким вимогам повинен відповідати план здійснення ОРЗ та НСРД?
16. Наведіть психологічно-правову характеристику ОРД.
17. У чому полягає зміст психологічної характеристики діяльності працівника оперативного підрозділу?
18. Наведіть професійно важливі якості оперативного працівника.
19. Що належить до прийомів чуттєвого пізнання об'єктів ОРЗ?
20. Які прийоми раціонального пізнання об'єктів використовуються під час ОРЗ?
21. Що належить до особливостей спілкування в оперативно-розшуковій діяльності?
22. З чого складається структурно-функціональна модель отримання інформації оперативними працівниками?
23. Які існують невербальні засоби отримання інформації оперативними працівниками?
24. Наведіть структурно-функціональну модель взв'язування оперативного працівника у конкретних умовах під час здійснення ОРЗ та НСРД.
25. Назвіть умови формування механізму спілкування під час ОРЗ та НСРД.
26. У чому полягає механізм сприйняття об'єкта під час ОРЗ та НСРД?
27. Наведіть рівні спілкування під час ОРЗ та НСРД.
28. Розкрийте структурно-функціональну модель професійного спілкування оперативного працівника.
29. У чому полягає механізм розуміння об'єкта ОРЗ та НСРД?
30. Наведіть психологічні умови досягнення результату під час ОРЗ та НСРД.

ПІСЛЯМОВА

Виклавши у структурно-логічних схемах правові та організаційні основи здійснення ОРЗ та НСРД, вважаємо за необхідне вказати, що сьогодні основними теоретико-прикладними проблемами удосконалення чинної нормативної бази можуть бути такі:

I. Проблеми визначення мети і завдань ОРД відповідно до новел КПК та обов'язків оперативних підрозділів вживати необхідних оперативно-розшукових заходів з попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень (п. 1 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» зі змінами відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»).

Означена норма йде у протиріччя зі ст. 2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», що визначає завданням оперативно-розшукової діяльності пошук і фіксацію фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп ... з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Як вбачається, обов'язки є значно ширшими від завдань. Це, на наш погляд, не є припустимим. Аналіз законодавчого закріплення завдань оперативно-розшукової діяльності свідчить, що після змін до Закону «Про оперативно-розшукову діяльність» неврахованими залишилися деякі основні завдання ОРД: попередження та виявлення злочинів, забезпечення внутрішньої (власної) безпеки суб'єктів оперативно-розшукової діяльності, їх персоналу і осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, громадян, захист їх прав та свобод, законних інтересів, підтримка пенітенціарної безпеки та режиму виконання покарань.

II. Згідно зі змінами до тексту статті 4 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини.

У той же час, проаналізувавши чинне законодавство, що регламентує діяльність суб'єктів ОРД в Україні та на теренах пострадянського простору, можемо визначити її основні принципи:

- діяльність поліції будується на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, безперервності;

- діяльність СБУ будується на засадах законності, поваги до прав і гідності особи, позапартійності та відповідальності перед народом України та на основі дотримання прав і свобод людини;

- контррозвідувальна діяльність заснована на принципах безперервності; конспірації, поєднання гласних та негласних форм і методів діяльності; комплексному використанні правових, профілактичних та організаційних заходів; адекватності заходів із захисту державної безпеки реальним і потенційним загрозам;

- підрозділи Державної прикордонної служби України будують свою діяльність на принципах безперервності; поєднання гласних, негласних та конспіративних форм і методів діяльності; відкритості для демократичного цивільного контролю;

- суб'єкти ОРД у країнах СНД та Балтії здійснюють свою діяльність на принципах поєднання гласних і негласних заходів, законності, гласності і секретності.

Аналіз думок науковців та чинного законодавства на теренах СНД дозволяє визначити, що усе різноманіття принципів ОРД науковці поділяють на декілька груп: конституційні, загальні, організаційно-управлінські та спеціальні.

Конституційні: забезпечення прав і свобод людини; повага до гідності особи; невтручання в особисте і сімейне життя особи.

Загальні принципи: законність; верховенство права; відкритість для демократичного цивільного контролю; взаємодія і координація; адекватність заходів потенційним загрозам правам і свободам людини; комплексне використання правових, профілактичних та організаційних заходів; мінімальне втручання у права та свободи людини; науковість.

Організаційно-управлінські: розмежування сфер діяльності підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність; плановість; прогнозування; безперервність; взаємодія з органами управління і населенням; забезпечення безпеки усіх учасників ОРД; динамічність проведення тактичної операції; забезпечення постійної оперативної готовності; соціального і правового захисту учасників ОРД.

Спеціальні принципи: поєднання гласних та негласних форм і методів діяльності; конспіративність; наступальність; забезпечення встановлення об'єктивної істини.

III. Наступною новелою є норма, яка визначає, що «оперативні підрозділи Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, податкової міліції Державної податкової служби України, Державної пенітенціарної служби України, Державної прикордонної служби України, Державної митної служби України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, прокурора в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. Письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, прокурором у межах компетенції та в установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом».

У цьому випадку виникає декілька питань: які негласні слідчі (розшу-

кові) дії і хто саме їх буде виконувати? У практиці ОРД склалося, що у правоохоронних органах України (ОВС) здійснюють окремі види ОРЗ спеціалізовані оперативні підрозділи: оперативна служба (спостереження за особою, річчю або місцем); оперативно-технічні підрозділи (аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК); огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК); обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК)). Проведення означених заходів іншими оперативними підрозділами не дозволяється виходячи з вимог кооперації особового складу та засобів означених підрозділів.

У той же час п. 6 статті 246 КПК наголошує, що проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи. Означена норма йде у протиріччя з теорією та практикою і неможлива до виконання стосовно наведених СНД.

IV. Означені новели пов'язані з визначенням переліку та змісту ОРЗ, особливостей їх санкціонування та класифікації. Вони потребують комплексних системних досліджень та будуть розглянуті у наступних публікаціях.

Аналіз наукових публікацій та практики використання новітнього кримінально-процесуального та оперативно-розшукового законодавства дозволяє визначити деякі правові проблеми, які потребують свого вирішення на законодавчому та науковому рівнях:

- нормативне розмежування оперативно-розшукового та кримінального провадження;
- визначення та законодавче закріплення переліку ОРЗ, що здійснюються під час оперативно-розшукового провадження;
- деталізація та класифікація видів ОРЗ, рівня та механізму їх санкціонування;
- уточнення принципів ОРД відповідно до сучасних досягнень теорії ОРД та кримінального процесу;
- уточнення стадій та етапів оперативно-розшукового провадження і т.ін.

Сприятиме розробці напрямів удосконалення правової бази ОРД дослідження за такими напрямками:

- здійснення наукових досліджень, спрямованих на інтеграцію, диференціацію та взаємозв'язок стратегії оперативно-розшукової діяльності з державною стратегією правоохоронної діяльності, а також формування єдиного пра-

вового поля діяльності суб'єктів ОРД у сфері протидії злочинності на етапах запобігання злочинам, кримінального провадження та кримінального судочинства;

- дослідження поняття, змісту, системи принципів оперативно-розшукової діяльності, підстав їх класифікації та особливостей їх реалізації у практичній діяльності оперативних підрозділів та під час конкретних організаційно-тактичних форм ОРД відповідно до новел КПК-2012;

- визначення поняття та змісту використання інституту обмеження конституційних прав і свобод людини, особливостей правових та інших гарантій захисту прав і свобод особи, стосовно якої здійснюється оперативно-розшукова діяльність, шляхи та напрями удосконалення чинного законодавства відповідно до світових стандартів забезпечення прав і свобод людини під час оперативно-розшукової діяльності та формування новітньої моделі поліцейської діяльності відповідно до новел КПК -2012.

- дослідження механізму реалізації організаційно-тактичних форм оперативно-розшукового провадження, напрямки його законодавчого закріплення, особливості нормативного регулювання організації здійснення ОРЗ у межах конкретних форм ОРД з визначення усієї системи ОРЗ та відмінності механізму їх санкціонування стосовно НСД, що передбачені КПК, та здійснення судового контролю за законністю під час ОРД;

- дослідження механізму перспектив законодавчого закріплення порядку організації провадження оперативних розробок осіб, підозрюваних у підготовці до вчинення злочину;

- визначення правових, моральних, соціальних та організаційних проблем формування системи громадського контролю за оперативно-розшуковою діяльністю правоохоронних органів відповідно до світових стандартів забезпечення прав і свобод людини.

Аналіз досвіду інших країн і думок науковців дозволяє визначити фактори, які необхідно враховувати під час законотворчого процесу у сфері ОРД, а саме:

- визначення переліку законодавчих актів, які потребують внесення до них відповідних змін, доповнень, а також тих, що потребують розробки;

- встановлення регулятивної значущості таких актів і пріоритетності їх підготовки;

- визначення структури і змісту кожного з цих актів;

- визначення кола розробників законодавчих актів та термінів їх підготовки.

Використання означених методологічних підходів буде сприяти:

- законодавчому закріпленню детальної регламентації оперативно-розшукової діяльності та розмежування оперативно-розшукового та кримінального провадження;

- визначенню критеріїв внутрішнього і зовнішнього оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів у сфері ОРД;

- механізму забезпечення законності під час ОРД та розподілу компетенції між структурами, які мають право здійснювати ОРД та забезпечують проведення судового, внутрішнього та зовнішнього контролю і т. ін.

ГЛОСАРІЙ

Аудіо-, відеоконтроль місця – оперативно-розшуковий захід, що полягає у застосуванні технічного обладнання у публічно доступному місці з метою фіксації відомостей (розмов, поведінки осіб, інших подій), які мають значення для вирішення завдань ОРД та кримінального провадження, без відома присутніх у ньому осіб.

Аудіо-, відеоконтроль особи – оперативно-розшуковий захід, що полягає у застосуванні технічного обладнання, яке дає змогу без відома особи, приховано отримувати і фіксувати інформацію про обстановку, в якій вона перебуває, про її контакти, розмови та дії.

Візуальне спостереження – оперативно-розшуковий захід, що полягає у негласному зовнішньому стеженні суб'єктами оперативно-розшукової діяльності за особами, які становлять оперативний інтерес, із застосуванням оперативно-технічних засобів з метою одержання та закріплення оперативної інформації, що сприяє попередженню та розкриттю злочинів, розшуку злочинців та осіб, які безвісно зникли, або встановленню місця їх знаходження, а також забезпеченню безпеки працівників правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, коли іншими заходами вирішити поставлені завдання неможливо або важко.

Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації – це оперативно-розшуковий захід, що полягає в організації оперативним підрозділом введення уповноваженої особи в організовану групу чи злочинну організацію під легендою прикриття для отримання відомостей, речей і документів, які мають значення для вирішення завдань ОРД та розслідування злочину або злочинів, які вчиняються цими групами.

Джерела оперативно-розшукової інформації – особи, матеріальні об'єкти, системи, які повідомляють чи містять відомості про злочини, що замишляються, готуються, вчиняються або вчинені.

Запобігання злочинам оперативно-розшуковими засобами – система цілеспрямованих оперативно-розшукових, інших, передбачених законом, заходів з метою нейтралізації причин та умов злочинності щодо осіб, від яких можна чекати вчинення злочинів, з метою: оперативного контролю за ними; профілактичного впливу; виявлення та припинення злочинів, що замишляються, і злочинів, що готуються; використання негласної інформації в оперативно-профілактичній роботі ОВС.

Засоби оперативно-розшукової діяльності – сукупність передбачених чинним законодавством та відомчими нормативними актами спеціальних обліків, що забезпечують накопичення, обробку, зберігання та використання інформації про факти, предмети і осіб, що становлять оперативний інтерес, а також засобів оперативної техніки і службово-розшукового собаківництва, що використовуються оперативними підрозділами для попередження, припинення і розкриття злочинів.

Зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома їх власника, володільця або утримувача – оперативно-розшуковий захід, що полягає у застосуванні технічного обладнання для одержання інформації, яка міститься в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютер), автоматичних системах, комп'ютерній мережі, мережі електрозв'язку.

Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж – оперативно-розшуковий захід, що полягає у застосуванні технічного обладнання, яке дає змогу зафіксувати факт контакту у мережі, а також аудіовізуально сприймати, фіксувати та відтворювати інформацію, що передавалася цим каналом зв'язку, у тому числі її зміст.

Зняття інформації з електронних інформаційних систем або їх частин, доступ до яких не обмежується їх власником, володільцем або утримувачем чи не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту – оперативно-розшуковий захід, що полягає у застосуванні технічного обладнання для одержання інформації з електронних інформаційних систем, що містять відповідну інформацію.

Інформаційне забезпечення оперативно-розшукової діяльності – комплекс заходів, що здійснюються різноманітними суб'єктами оперативно-розшукової діяльності і спрямовуються на пошук та виявлення з гласних і негласних джерел оперативно-розшукової інформації, її обробку, узагальнення, збереження і використання з метою прийняття цими суб'єктами відповідних рішень для виконання своїх функцій (реалізації своїх функцій, прав та обов'язків).

Інформаційна система – організаційно упорядкована й відповідно оформлена множина даних (документів), інформаційних потоків, каналів зв'язку, технічних і технологічних засобів, що забезпечують взаємозв'язок між елементами системи з метою її ефективного функціонування і розвитку.

Контрольна закупівля – здійснення операції купівлі-продажу з особою, що підозрюється у протиправній діяльності у сфері фінансової, господарчої, підприємницької діяльності.

Контрольоване постачання – оперативно-розшуковий захід, який здійснюється правоохоронними органами (суб'єктами ОРД та співробітниками митної служби), у тому числі у взаємодії з іншими державними органами, та полягає в забезпеченні переміщення під контролем і оперативним наглядом правоохоронних органів товарів, предметів, речовин та інших об'єктів з метою виявлення протиправних дій, злочинів, установлення юридичних, фізичних осіб, причетних до їх здійснення.

Конфіденційне співробітництво – негласне з дотриманням суворого конспірації співробітництво громадян з оперативними підрозділами правоохоронних органів, яке полягає у наданні ними на засадах добровільності систематичної законспірованої допомоги у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності.

Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи – оперативно-розшуковий захід, що полягає у проникненні оперативного працівника чи уповноваженої особи без відома власника чи володільця, приховано або під легендою, у приміщення та інше володіння для встановлення технічного обладнання або безпосередньо з метою виявлення і фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення документів, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення копій чи їх зразків, виявлення осіб, що переховуються від органів розслідування, або з іншою метою для досягнення цілей ОРД та кримінального провадження.

Оперативна закупівля – оперативно-розшуковий захід, пов'язаний з уявним негласним придбанням у фізичних та юридичних осіб незалежно від форм власності товарів, предметів та речовин, обіг яких визначено чинним законодавством України, з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь.

Оперативний огляд – вид оперативно-розшукового заходу, що полягає у проведенні суб'єктами оперативно-розшукової діяльності безпосередньо або опосередковано (іншими особами за їх дорученням) заходів щодо гласного, негласного, зашифрованого ознайомлення з предметами, документами, обстановкою, іншими носіями інформації для виявлення та фіксації слідів злочинної діяльності для вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства.

Оперативне опитування – оперативно-розшуковий захід, що полягає в одержанні оперативними працівниками усної інформації шляхом безпосереднього спілкування з громадянами, які можуть бути обізнані про осіб та фактичні дані, що становлять оперативний інтерес для оперативних підрозділів, та організації протидії злочинності.

Оперативні підрозділи – це організаційно виокремлені управлінські структури, яким у правових приписах оперативно-розшукового законодавства і відомчих нормативних актах визначено: завдання, принципи, компетенція, підстави щодо здійснення ОРД та інших правових дій з виконання завдань протидії злочинності оперативно-розшуковими методами, засобами та заходами.

Оперативний працівник – це фізична особа, яка наділена правами і обов'язками, передбаченими оперативно-розшуковим законодавством, відомчими нормативними актами, відповідає певним морально-психологічним, професійно-діловим і фізичним якостям, що обумовлені специфікою оперативно-розшукової діяльності.

Оперативно-розшукова діяльність – соціально необхідна, особливим чином організована, науково обумовлена, законодавчо регламентована система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими підрозділами та особами з метою отримання інформації з попередження, виявлення, припинення і розкриття тяжких та особливо тяжких злочинів, розшуку осіб, які переховуються від кримінального переслідування і правосуддя, ухиляються від відбування кримінального покарання у вигляді позбавлення волі, розшуку осіб, що безвісно зникли, а також виконання завдань розвідувальної, контррозвідувальної діяльності та забезпечення національної безпеки України.

Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства – система заходів, що здійснюється суб'єктами ОРД, з метою створення оптимальних умов встановлення об'єктивної істини, припинення та нейтралізації протидії кримінального середовища, реалізації принципу невідворотності відповідальності винних за вчинені злочини, виконання правоохоронної функції держави та захисту (безпеки) учасників кримінального процесу.

Оперативно-розшуковий захід (ОРЗ) – елемент оперативно-розшукової діяльності, що складається з системи дій, спрямованих на використання оперативно-розшукових сил, засобів та методів, що здійснюють у межах своєї компетенції спеціально уповноважені суб'єкти з метою вирішення конкретних завдань оперативно-розшукової діяльності та забезпечення кримінального судочинства.

Об'єкт оперативно-розшукового заходу – система суспільних відносин, захист яких здійснюється з використанням оперативно-розшукової діяльності. Об'єкти ОРЗ можна поділити на: загальний об'єкт (суспільні відносини); конкретний об'єкт.

Оперативно-розшукова інформація – це фактичні дані, що мають безпосереднє або перспективне (потенційне) значення для вирішення стратегічних, тактичних і організаційних задач оперативно-розшукової діяльності, одержані оперативними апаратами гласними і негласними методами з різноманітних джерел або отримані в ході аналітичного опрацювання первинних даних.

Оперативний облік – це система реєстрації, накопичення, класифікації та зберігання даних про осіб, предмети, події за їх прикметами й ознаками, призначена для ефективного інформаційного забезпечення суб'єктів оперативно-розшукової діяльності у боротьбі зі злочинністю.

Оперативно-розшукова справа – форма концентрації та систематизації матеріалів на особу або групу осіб, стосовно яких є достовірні дані про підготовку або вчинення злочину, або осіб, які розшуковуються.

Оперативно-розшукове провадження – негласне здійснення у межах оперативно-розшукової справи комплексу оперативно-розшукових заходів стосовно особи або групи осіб, що обгрунтовано підозрюються у підготовці або скоєнні злочину, з метою його попередження або розкриття, або з метою розшуку злочинця, що переховується від слідства і суду, коли іншим шляхом досягти зазначених цілей неможливо або вкрай важко.

Оперативно-технічні засоби – це система спеціально виготовлених або пристосованих приладів, пристроїв, апаратів, хімічних речовин, індикаторів тощо для переважно негласного (зашифрованого) застосування при здійсненні оперативно-розшукових заходів та науково обгрунтованих прийомів їх правомірного використання у процесі оперативно-розшукової діяльності.

Оперативно-технічні заходи – комплекс оперативно-розшукових дій з негласним застосуванням спеціальних оперативно-технічних засобів щодо пошуку та фіксації фактичних даних про протиправну діяльність окремих осіб і груп з метою вирішення завдань забезпечення національної безпеки, оперативно-розшукової діяльності та кримінального судочинства.

Принципи оперативно-розшукової діяльності – це керівні ідеї, вихідні положення, вироблені практикою, закріплені в законодавчих та нормативних актах, що регулюють суспільні відносини у сфері оперативно-розшукової діяльності і відображають політичні, економічні, соціальні закономірності розвитку суспільства, а також моральні й етичні уявлення громадян про зміст, мету, завдання та механізм здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Правова основа оперативно-розшукової діяльності – система правових норм, що містяться у законодавчих актах України та міжнародно-правових угодах і договорах, котрі створюють правові умови для проведення оперативно-розшукових заходів, які визначають гарантії законності, а також регламентують правові та організаційні питання забезпечення соціального і правового захисту працівників оперативних підрозділів.

Припинення злочину оперативно-розшуковими засобами – це діяльність оперативних підрозділів, інших структурних служб правоохоронних органів, спрямована на недопущення продовження та завершення злочину, що полягає: в нейтралізації злочинних дій на стадії готування чи замаху на злочин; у припиненні злочину, що триває.

Проникнення у злочинну групу (злочинну організацію) негласного працівника оперативного підрозділу – це система гласних і негласних, організаційних, інформаційно-аналітичних, оперативно-технічних і інших заходів із забезпечення проникнення негласного співробітника у злочинне середовище для вирішення задач оперативно-розшукової діяльності і забезпечення кримінального судочинства.

Розкриття злочинів оперативно-розшуковими засобами – це діяльність, заснована на поєднанні оперативно-розшукових заходів та процесуальних дій по виявленню злочинів та осіб, що їх вчинили; встановленню обставин, що підлягають доказуванню; виявленню винних; створенню умов, що забезпечують застосування до винних заходів, передбачених кримінальним законодавством.

Сили оперативно-розшукової діяльності – це оперативні підрозділи правоохоронних органів та їх посадові особи, які у повному обсязі або частково реалізують оперативно-розшукові функції, громадяни, з якими встановлено конфіденційне співробітництво на засадах добровільності, а також представники громадськості, які залучаються до виконання оперативно-розшукових завдань.

Спостереження за особою – це оперативно-розшуковий захід, що полягає у візуальному спостереженні за особою для фіксації її пересування, контактів, поведінки, перебування у певному місці тощо або застосуванні з цією метою спеціальних технічних засобів для спостереження.

Спостереження за річчю або місцем – це оперативно-розшуковий захід, що полягає в організації та безпосередньому проведенні візуального спостереження за певною річчю або певним місцем співробітниками спеціального оперативного підрозділу для фіксації її пересування, контактів з нею певних осіб, подій у певному місці, для перевірки відомостей або застосу-

ванні з цією метою спеціальних технічних засобів для спостереження.

Стадії оперативно-розшукової діяльності – досить відокремлені етапи оперативно-розшукової діяльності, які характеризуються своєрідним колом завдань, визначеним переліком та певною послідовністю проведення оперативно-розшукових заходів і змістом прийнятих підсумкових рішень.

Суб'єкти оперативно-розшукової діяльності – оперативні підрозділи правоохоронних органів та їх посадові особи, що наділені державно-владними повноваженнями на проведення оперативно-розшукових заходів.

Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу – оперативно-розшуковий захід, що полягає у застосуванні технічного обладнання для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу, систем зв'язку та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для вирішення завдань ОРД та кримінального провадження.

Штатний негласний працівник – особа начальницького складу, яка займає штатну посаду в оперативному підрозділі та впроваджується під легендою прикриття у злочинне середовище, пов'язані з ним об'єкти та сфери діяльності, з метою виконання завдань оперативно-розшукової діяльності з протидії злочинності зі збереженням у таємниці достовірних даних про його належність до правоохоронних органів.

Рекомендована література

нормативна:

1. Конституція України, прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 1996.
2. Конвенція по боротьбе против незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ. – Вена, Австрия. –25.XI–20.XII.1988.
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності / Резолюція 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 р. – ІАЦ Ліга-бізнесінформ, 2006.
4. Кримінальний кодекс України // ВВР України. – 2001. – № 25–26. – Ст.131 (з наступними змінами та доповненнями).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України // ВВР України. – 2012. – № 3–4. – Ст. 21.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 5083-VI від 05.07.2012} (ч.12) / Верховна Рада України; Закон від 13.04.2012 № 4652-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4652-17/page>
7. Митний кодекс України. – Х., 2005.
8. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів : Закон України від 23 грудня 1993 р. // ВВР. – 2009. – № 36–37. – Ст. 50.
9. Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 р. // ВВР. – 2008. – № 27–28. – Ст. 93.
10. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23 грудня 1993 р. // ВВР. – 1994. – № 11. – Ст. 296.
11. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15 лютого 1995 р. // ВВР. – 2007. – № 10. – Ст. 89.
12. Про Національну поліцію : Закон України від 04 серпня 2015 р. // ВВР. – 2015. – № 28. – Ст. 253.
13. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. // ВВР. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
14. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30 червня 1993 р. // ВВР. – 2011. – № 23. – Ст. 160.
15. Про прокуратуру : Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР. – 2011. – № 30. – Ст. 279.
16. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. // ВВР. – 2011. – № 10. – Ст. 63.
17. Про контррозвідувальну діяльність : Закон України від 26 грудня 2002 р. // ВВР. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
18. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2002 р. // ВВР. – 2011. – № 32. – Ст. 316.

19. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України // ВВР. – 2011. – № 4. – Ст. 18.
20. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб : Закон України від 4 березня 1998 р. // ВВР. – 2009. – № 10–11.
21. Про розвідувальні органи України : Закон України від 22 березня 2001 р. // ВВР. – 2008. – № 27–28.
22. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» : науково-практичний коментар / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса, 2013.
23. Про національну поліцію : Закон України // ВВР. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.
24. Про затвердження положення про порядок взаємодії органів досудового слідства з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, застосування електронних засобів контролю : наказ МВС України № 696 від 09.08.2012.
25. Про Єдиний реєстр досудових розслідувань : наказ Генеральної прокуратури України № 69 від 17.08.2012.
26. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року №№ 114/1042/516/936/16875/5.
27. Справочное руководство по уголовному судопроизводству [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://polis.osce.org/library/f/3071/1897/OSCE-AUS-SPM-3071-RU-Справочное_руководство_по_уголовному_процессу.pdf
28. Об оперативно-розыскной деятельности : Закон Республики Казахстан // Правоохранительные органы Республики Казахстан : сб. нормативных актов / сост. Мухамеджанов Э.Б., Шаймердинова А.Е. – Алматы, 2003.

підручники та навчальні посібники:

1. Антонов К.В. Правові засади оперативно-розшукової діяльності : навчальний посібник (за вимогами кредитно-модульної системи) / К.В. Антонов, О.В. Вишня, О.В. Сачко, С.І. Халімон / за ред. І.Г. Богатирьова. – Х., 2009.
2. Джужа О.М. Нова редакція закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» : методичні рекомендації / Джужа О.М., Горбачевський В.Я., Орлов Ю.Ю. – К., 2008.
3. Дидоренко Э.А. Основы оперативно-розыскной деятельности в Украине (понятие, принципы, правовое обеспечение) : учебное пособие / Э.А. Дидоренко, Б.И. Бараненко, В.А. Глазков и др. – К., 2007.
4. Душейко Г.О. Реалізація оперативно-розшукової інформації на стадії порушення кримінальної справи : навчальний посібник / Г.О. Душейко. – К., 2007.

5. Захаров В.П. Проблеми інформаційного забезпечення правоохоронних структур : навчально-практичний посібник / В.П. Захаров, В.І. Рудешко. – Львів, 2007.
6. Ивахин А.Е. Оперативно-розыскная деятельность и вопросы конспирации в работе спецслужб : учебное пособие : в 6-ти т. / А.Е. Ивахин. – К. : КНТ (I т. 2008. – 406 с.; II т. 2008. – 220 с.; III т. 2008. – 958 с.; IV т. 2008. – 430 с.; V т. 2009. – 488 с.; VI т. 2009. – 606 с.)
7. Мінка П.Я. Оперативно-розшукова діяльність : навчальний посібник / П. Я. Мінка, Т.П. Мінка, А.В. Хрідочкін, М.Г. Богуславський. – Дніпропетровськ, 2010.
8. Негласні слідчі (розшукові) дії : курс лекцій / за заг. ред. Д.Й. Никифорчука. – К., 2012.
9. Негласні слідчі (розшукові) дії та особливості їх проведення оперативними підрозділами органів внутрішніх справ : навчальний посібник / Б.І. Бараненко та ін. – Луганськ, 2014.
10. Сервецький І. В. Науково-практичний коментар Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” / І.В. Сервецький. – К., 2005.
11. Шинкаренко І.Р. Обліки в оперативно-службовій діяльності органів внутрішніх справ : навчальний посібник / І.Р. Шинкаренко, О.М. Барановська. – Сімферополь, 2008.
12. Шинкаренко І.Р. Правове регулювання оперативно-розшукової діяльності (структурно-логічні схеми) : навчальне видання. – 3-тє вид., доп. і перероб. / І.Р. Шинкаренко, І.О. Шинкаренко / за ред. І.Р. Шинкаренка. – Дніпропетровськ, 2011.
13. Правове регулювання оперативно-розшукової діяльності та здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми) : навч. посіб. / І.Р. Шинкаренко, І.О. Шинкаренко, О.В. Кириченко / за ред. І.Р. Шинкаренка. – Дніпропетровськ, 2015.

навчально-методична, наукова та довідкова:

1. Антологія сиску : [в 14 т.] / відп. ред. : Ю.І. Римаренко, В.І. Кушнерець. – К., 2005. – Т.1: Документи та матеріали з кримінального сиску (1397–1918) / упоряд. : Ю.І. Римаренко, В.М. Чисників, І.Р. Шинкаренко та ін. – 596 с.
2. Баб`як А.В. Отримання та використання первинної оперативно-розшукової інформації оперативними підрозділами МВС України : монографія / А.В. Баб`як, В.П. Сапальов, М.В. Стацак, В.В. Шендрик. – Львів, 2010.
3. Душейко Г.О. Міжнародний розшук: теорія та практика : монографія / Г.О. Душейко, В.А. Некрасов, В.Я. Мацюк та ін. – К., 2006.
4. Законодавче забезпечення оперативно-розшукової діяльності : зб. нормативно-правових актів / упоряд. : І.В. Сервецький, С.І. Ніколаюк, Р.О. Коніжай та ін. – К., 2001.
5. Комп`ютеризовані інформаційні підсистеми МВС України в боротьбі зі злочинністю. – К., 1998.
6. Корнієнко М.В. Сучасні засади протидії спеціалізованих підрозділів

ОВС організованих злочинності : монографія / М.В. Корнієнко. – К., 2003.

7. Королев В.И. История политической полиции Крыма: действовать энергично и по закону : монографія / В.И. Королев. – Симферополь, 2007.

8. Кубко Е.Б. Введение в теорию государственно-правовой организации социальных систем : монографія / Е.Б. Кубко, В.П. Нагребельный. – К., 1997.

9. Михеєнко М.М. Концептуальні питання розробки та вдосконалення Кримінально-процесуального та інших кодексів кримінального циклу / М.М. Михеєнко // Принципи кодифікації законодавства України : матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. – Х., 1993. – С. 24.

10. Некрасов В.А. Оперативне розпізнання : монографія / В.А. Некрасов, В.Я. Мацюк, Н.Є. Філіпенко, Л.В. Родинюк. – К., 2007.

11. Пиджаренко А.М. Исторические аспекты уголовного и политического сыска / А.М. Пиджаренко // Бюл. по обмену опытом работы МВД Украины. – 1994. – № 113/114. – С. 39–44.

12. Плетт В. Стратегическая разведка. Основные принципы / В. Плетт. – М., 1997. – С. 30.

13. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія / М.А. Погорецький. – Х., 2007.

14. Усенко В.Ф. Використання конфіденційної допомоги громадян у боротьбі зі злочинами : монографія / В.Ф. Усенко, В.А. Некрасов, В.Я. Мацюк. – К., 2007.

15. Хараберюш І. Ф. Використання оперативно-технічних засобів у протидії злочинам, що вчиняються у сфері нових інформаційних технологій : монографія / І.Ф. Хараберюш, В.Я. Мацюк, В.А. Некрасов, О.І. Хараберюш. – К., 2007.

16. Хараберюш О.І. Нелегальна міграція: проблеми координації протидії : монографія / О.І. Хараберюш, І.Р. Шинкаренко, І.Ф. Хараберюш / за заг. ред. І.Р. Шинкаренка. – Донецьк, 2010.

17. Шинкаренко І.Р. Злочини у сфері використання комп'ютерної техніки: кваліфікація, розслідування та протидія : монографія / І.Р. Шинкаренко, В.О. Голубєв, М.В. Карчевський, І.Ф. Хараберюш. – Донецьк, 2007.

18. Шинкаренко И. Р. Правовые основы проведения оперативно-розыскных мероприятий и негласных следственных (розыскных) действий (структурно-логические схемы) : учеб. пособие / И. Р. Шинкаренко, О. В. Кириченко, В. В. Дараган ; под общ. ред. И.Р. Шинкаренко. – Днепропетровск, 2013.

З М І С Т

Передмова	3
Розділ 1. Поняття та форми оперативно-розшукової діяльності та її правового регулювання	5
1.1. Поняття та зміст оперативно-розшукової діяльності	5
1.2. Форми оперативно-розшукової діяльності	11
1.3. Оперативна профілактика	23
1.4. Оперативне провадження (розробка) за ОРС	30
Розділ 2. Здійснення оперативно-розшукових заходів у межах провадження оперативно-розшукових справ	42
2.1. Поняття, система та класифікація оперативно-розшукових заходів ...	42
2.2. Оперативно-розшукові заходи, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора	53
2.3. Оперативно-розшукові заходи, які здійснюються на підставі ухвали слідчого судді або рішення прокурора	61
2.4. Оперативно-технічні заходи	76
2.5. Використання матеріалів, отриманих під час здійснення оперативно-розшукових заходів	88
РОЗДІЛ 3. Правові та організаційні основи здійснення негласних слідчих (розшукових) дій під час кримінального провадження	100
3.1. Загальні основи використання можливостей оперативних підрозділів під час кримінального провадження	100
3.2. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані із втручанням у приватне спілкування	115
3.3. Інші види негласних слідчих (розшукових) дій	121
Розділ 4. Контроль за оперативно-розшуковою діяльністю та прокурорський нагляд за дотриманням законності під час здійснення оперативно-розшукового та кримінального провадження	148
4.1. Прокурорський нагляд за дотриманням законності під час здійснення оперативно-розшукових заходів	148
4.2. Види контролю за законністю під час здійснення оперативно-розшукових заходів	155
4.3. Судовий контроль за оперативно-розшуковою діяльністю та здійсненням негласних слідчих (розшукових) дій під час кримінального провадження	161
Розділ 5. Організаційні та психологічні засади здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій	186
5.1. Загальні організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій	186
5.2. Психологічні основи тактики здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій	193
Післямова	208
Глосарій	212
Рекомендована література	219

Навчальне видання

ШИНКАРЕНКО Ігор Ростиславович
ШИНКАРЕНКО Інна Олександрівна
КИРИЧЕНКО Олег Вікторович

ПРАВОВІ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ
ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
(СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІ СХЕМИ)

Навчальний посібник

За редакцією
кандидата юридичних наук, професора
І. Р. Шинкаренка

Редактор, оригінал-макет –
А.В. Самотуга

Підп. до друку 23.01.2016 р. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times. Друк трафаретний.
Папір офісний. Ум.-друк. арк. 14,00. Тираж 50 прим. Замовлення № 1/16-нп.

Редакційно-видавниче відділення відділу організації наукової роботи ДДУВС
49005, м. Дніпропетровськ, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДП № 164-р від 07.08.2013